

Raport z monitoringu
„Strategii Rozwoju
Miasta Białegostoku
na lata 2011-2020 plus”
za rok 2015

1. Spis treści

1.	Spis treści.....	3
2.	Spis wykorzystanych skrótów i pojęć	5
3.	Streszczenie raportu	7
4.	Wprowadzenie.....	8
4.1.	Opis przedmiotu monitoringu	8
4.2.	Cel monitoringu	10
5.	Analiza wskaźnikowa realizacji <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i> 11	
5.1.	Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport.....	17
A.1.	Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	17
A.2.	Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego.....	19
A.3.	Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej.....	21
A.4.	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej.....	23
5.2.	Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki.....	31
B.1.	Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej.....	31
B.2.	Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	32
B.3.	Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia.....	34
B.4.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	36
B.5.	Wspieranie rodzin.....	37
B.6.	Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	39
B.7.	Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji.....	40
5.3.	Rozwój gospodarczy	54
C.1.	Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	54
C.2.	Rozwój innowacyjnej gospodarki	54
C.3.	Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych	54
C.4.	Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	55
5.4.	Kultura, sport i turystyka	60
D.1.	Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury.....	60
D.2.	Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym	60
D.3.	Tworzenie regionalnego centrum turystycznego.....	61
D.4.	Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej.....	61
D.5.	Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej.....	62
D.6.	Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym.....	62
5.5.	Metropolia.....	71
E.1.	Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego.....	71

E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych z obszaru metropolitalnego	71
E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym	72
E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego	72
E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku	72
6. Podsumowanie działań podejmowanych w 2015 roku w Mieście Białystok	79
6.1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport.....	79
A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	79
A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego.....	92
A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej.....	98
A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej.....	106
6.2. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki.....	112
B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej.....	112
B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	126
B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia.....	145
B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.....	166
B.5. Wspieranie rodzin.....	182
B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	194
B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji.....	196
6.3. Rozwój gospodarczy	208
C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	208
C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki	212
C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych	223
C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	226
6.4. Kultura, sport i turystyka	231
D.1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej	231
D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym	241
D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego.....	245
D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej.....	247
D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej.....	248
D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym.....	250
6.5. Metropolia.....	256
E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego.....	256
E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego	257
E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym	259
E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego	260
E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku	262

2. Spis wykorzystanych skrótów i pojęć

BD	brak danych
BDL	Bank Danych Lokalnych
BFE	Biuro Funduszy Europejskich
BKM	Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej
BKS	Biuro Komunikacji Społecznej
BNW	Biuro Nadzoru Właścicielskiego
BOF	Białostocki Obszar Funkcjonalny
BOI	Biuro Obsługi Inwestora
BOM	Białostocki Obszar Metropolitalny
BOSiR	Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji
BPN-T	Białostocki Park Naukowo - Technologiczny
BRM	Biuro Rady Miasta
BSPP	Biuro Strefy Płatnego Parkowania
BW	badanie własne
BZK	Biuro Zarządzania Kryzysowego
CKU	Centrum Kształcenia Ustawicznego
DFN	Departament Finansów Miasta
DGK	Departament Gospodarki Komunalnej
DI	Departament Inwestycji
DOS	Departament Ochrony Środowiska
DPM	Departament Prezydenta Miasta
DS	Departament Skarbu
DSP	Departament Spraw Społecznych
DU	Departament Urbanistyki
EDU	Departament Edukacji
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
INF	Departament Informatyki
KOWEziU	Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
KPS-I	Referat Kultury w Departamencie Kultury, Promocji i Sportu
KPS-II	Referat Promocji w Departamencie Kultury, Promocji i Sportu
KPS-III	Referat Sportu w Departamencie Kultury, Promocji i Sportu
LCDZ	Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego
MODM	Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MPEC	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
NFDK	Narodowe Forum Doradztwa Kariery
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
ORN	Departament Organizacyjny i Nadzoru
PBAiSRE	Pracownia badań Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PFRR	Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego
pn.	pod nazwą
POLiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POKL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
POW	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza
PS	Przedszkole Samorządowe
pt.	pod tytułem
SDSiZ RP	Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej
SM	Straż Miejska
SUW	Studnia Uzdatniania Wody
PUHP „LECH”	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „LECH” Spółka z o.o.
UM	Urząd Miejski w Białymstoku
UwB	Uniwersytet w Białymstoku
WB	Wodociągi Białostockie
WDN	Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli
ww.	wyżej wymienione
ZAR	Zespół ds. Asysty Rodziny
ZDM	Zarząd Dróg Miejskich
zł	złoty
ZMK	Zarząd Mienia Komunalnego
ZUOK	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Białymstoku
-	wartość zerowa

3. Streszczenie raportu

Integralnym elementem skutecznego zarządzania procesem rozwoju Miasta jest monitoring *Strategii* rozwoju. Obowiązek sporządzania raportu oraz metodyka corocznego monitorowania zawarta jest w rozdziale dziesiątym *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*, przyjętej uchwałą Nr LVIII/777/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r.

Niniejszy Raport, za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r., przedstawia sprawozdanie z realizacji celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Stanowi on źródło informacji o stopniu realizacji *Strategii*, wskazuje zachodzące zmiany oraz określa dynamikę postępu w osiąganiu przyjętych celów strategicznych.

Raport składa się z dwóch części. Pierwsza część przedstawia opis i analizę poszczególnych celów strategicznych w oparciu o mierniki statystyczne. W celu zobrazowania dynamiki, w zakresie realizacji celów szczegółowych, zaprezentowano wartości wskaźników i dane od roku 2008, które stanowiły podstawę do sporządzenia *Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku* przy opracowaniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Druga część Raportu stanowi podsumowanie działań podejmowanych w 2015 roku, realizowanych przez odpowiedzialne za wdrożenie *Strategii* jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Białymstoku, przyporządkowane do właściwych celów strategicznych oraz wpisujących się w dany cel priorytetów, kierunków działań i programów. Opis stanowi obszerną część raportu, co wskazuje na wielość działań podejmowanych w ramach *Strategii*.

Przeanalizowano następujące obszary:

- A. Zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu,
- B. Infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego,
- C. Rozwoju gospodarczego,
- D. Kultury, sportu i turystyki,
- E. Metropolia.

Dane ilościowe, zgodnie z założeniami metodycznymi monitoringu, przedstawiono według przyjętego w *Strategii* wykazu wskaźników monitorowania w latach 2008-2015. Dane liczbowe do Raportu pozyskane zostały z Banku Danych Lokalnych oraz publikacji Urzędu Statystycznego w Białymstoku. Dane ze statystyki publicznej poszerzone zostały o informacje uzyskane z Departamentów i Biur Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Straży Miejskiej, Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej, Zarządu Dróg Miejskich, Zarządu Mienia Komunalnego oraz innych jednostek organizacyjnych Urzędu.

4. Wprowadzenie

Monitoring to cykliczny proces gromadzenia danych i przetwarzania informacji o stanie realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

4.1. Opis przedmiotu monitoringu

Proces monitorowania polega na systematycznej obserwacji trendów i zmian zachodzących w ramach wdrażania poszczególnych polityk, programów i działań służących rozwojowi Miasta. Umożliwia kontrolę postępu w realizacji, weryfikację porównawczą osiągniętych rezultatów oraz ich zgodności z celami strategicznymi, wizją i misją Białegostoku.

WIZJA

Białystok w 2020 roku to kluczowy ośrodek metropolitalny na wschodzie Unii Europejskiej, atrakcyjny i otwarty na współpracę, Miasto nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy generujące wysokiej jakości miejsca pracy, zapewniające warunki dla rozwoju mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb i aspiracji, z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.

MISJA

Białystok – Miasto, w którym żyje się najlepiej.

W oparciu o walory środowiska, wielokulturową tradycję, wysokiej jakości infrastrukturę oraz potencjał nowoczesnej gospodarki, Białystok liderem jakości życia i współpracy.

Główne obszary problemowe wyodrębnione w *Strategii* to:

1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport.
2. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki.
3. Rozwój gospodarczy.
4. Kultura, sport i turystyka.
5. Metropolia.

W ramach każdego z wymienionych obszarów wyznaczono cele strategiczne i priorytety, przedstawione w tabeli.

Tabela 1. Cele strategiczne i priorytety Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE, INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I TRANSPORT	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I KAPITAŁ LUDZKI	ROZWÓJ GOSPODARCZY	KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	METROPOLIA
CELE STRATEGICZNE				
Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju	Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców	Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy	Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej	Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem
PRIORYTETY				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych. 2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego. 3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej. 4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej. 2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców. 3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia. 4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 5. Wspieranie rodzin. 6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców. 7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP. 2. Rozwój innowacyjnej gospodarki. 3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych. 4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białostok liderem współpracy wschodniej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury. 2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym. 3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego. 4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej. 5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej. 6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego. 2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych z obszaru metropolitalnego. 3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym. 4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego. 5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

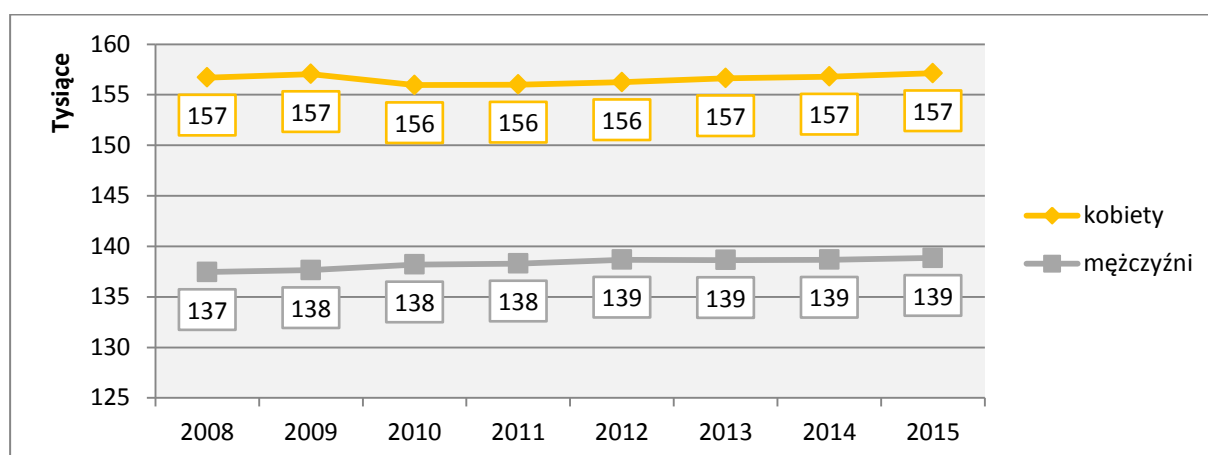
4.2. Cel monitoringu

Głównym celem monitoringu jest analiza postępów w osiągnięciu założeń *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* za rok 2015 dokonana na podstawie wskaźników monitorowania określonych w *Załączniku 1. Wskaźniki monitorowania Strategii* oraz informacji o stanie zaawansowania poszczególnych działań podejmowanych w 2015 roku w Mieście Białystok w każdym z kierunków działań przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego odpowiedzialne za wdrożenie *Strategii*.

5. Analiza wskaźnikowa realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*

W latach 2008 – 2015 liczba mieszkańców Miasta nieznacznie wzrosła (0,6%). Utrzymująca się tendencja charakteryzuje się niską dynamiką wzrostu. Można zatem stwierdzić, iż liczba mieszkańców Białegostoku charakteryzuje się wysoką stabilnością. W roku 2015 Miasto zamieszkiwało 295 981 osób, z czego ponad połowę (53,1%) stanowiły kobiety. Średnio na 100 mężczyzn przypadało 113 kobiet.

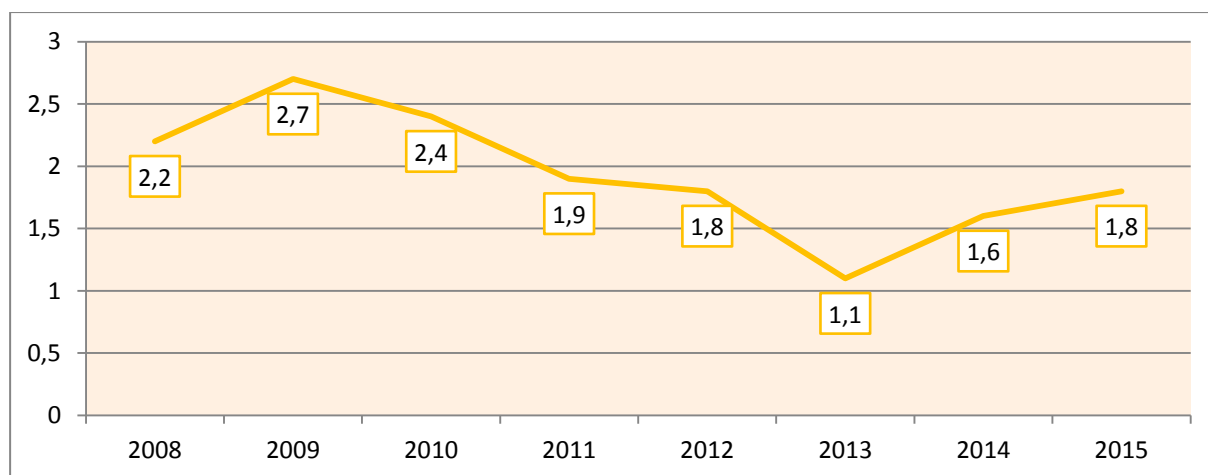
Wykres 1. Liczba mieszkańców Białegostoku w latach 2008-2015 według płci [w tys.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Wskaźnik przyrostu naturalnego, w stosunku do poprzedniego roku, wzrósł o 0,2 punktu promilowego, kontynuując tym samym wzrostową linię trendu.

Wykres 2. Przyrost naturalny w Białymstoku w latach 2008-2015 [osoby/1000 mieszkańców]

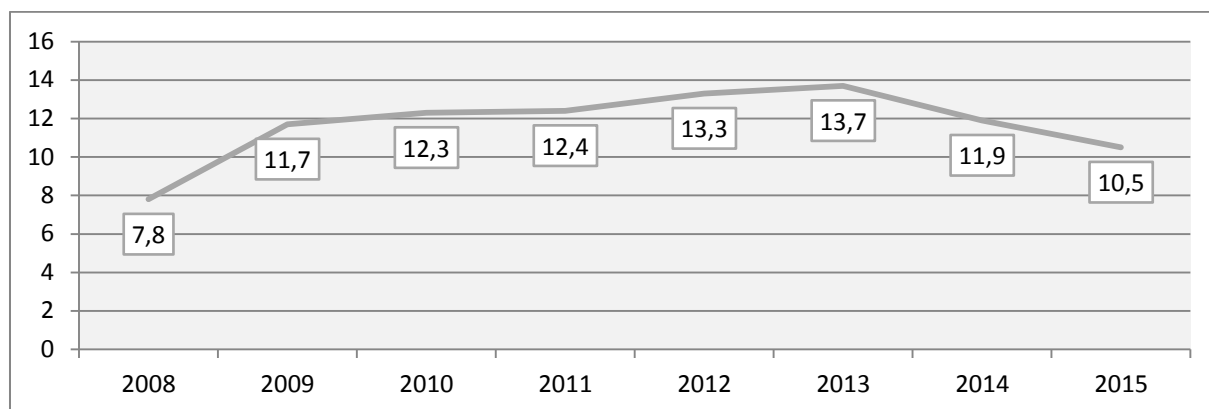

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

W 2015 roku zaobserwowano ujemne saldo migracji (-0,79), co nie potwierdziło trendu wzrostowego zapoczątkowanego w 2014 r.

W 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego kontynuowała tendencję spadkową zapoczątkowaną w 2014 roku i wyniosła 10,5%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Białymstoku na przestrzeni lat 2008-2015 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

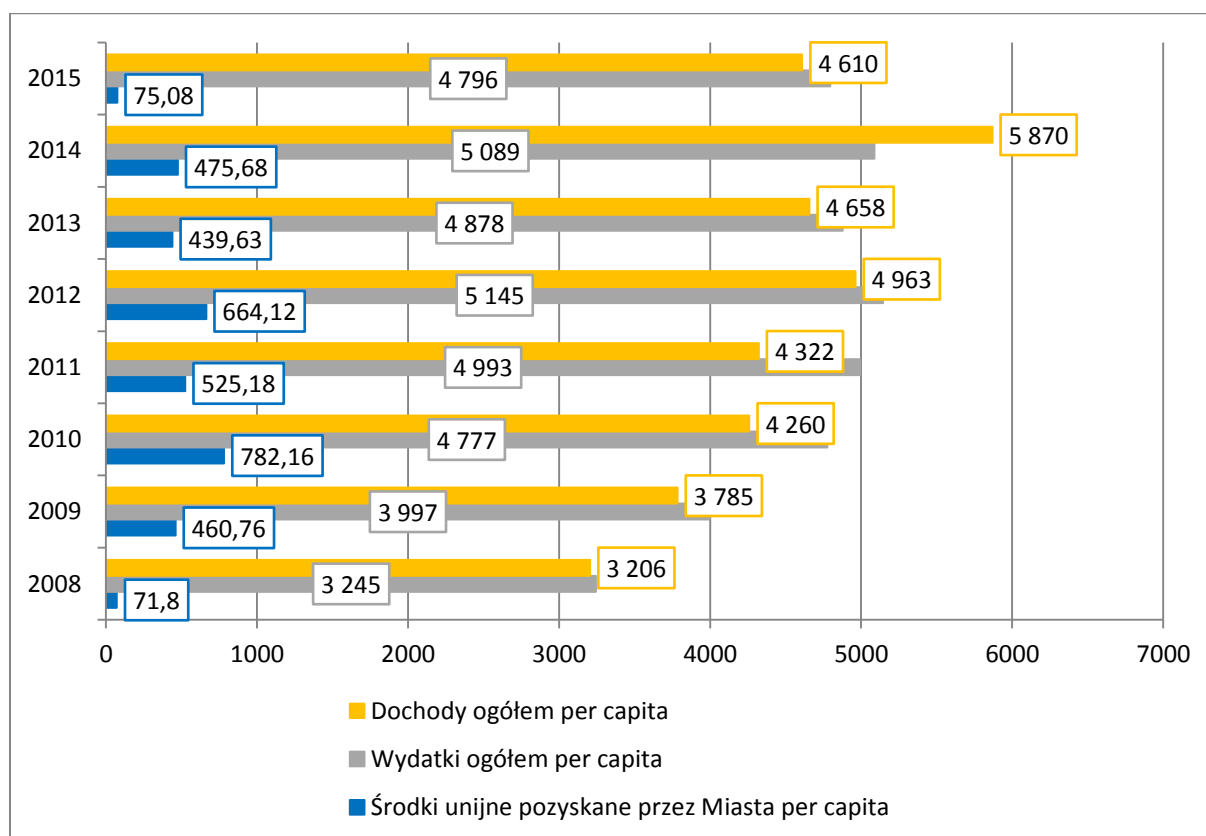
W 2015 roku liczba małżeństw i rozwodów zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego, jednakże zmiany nie były znaczące, a tendencją obserwowaną na przestrzeni lat 2008-2015 jest spadek liczby zawieranych małżeństw (o niemal 20%), podczas gdy liczba rozwodów pozostawała na podobnym poziomie.

W 2015 roku zaobserwowano zwiększenie się, w stosunku do roku ubiegłego, ilości zanieczyszczeń pyłowych (o 16,2%) i emisji zanieczyszczeń gazowych (o 1,3%) oraz zmniejszenie masy wytworzonych odpadów (o 7,6%).

W 2015 roku dochody budżetowe ogółem wyniosły 4 609,79 zł na jednego mieszkańca, co oznacza spadek r/r na poziomie 21,5%, a wydatki 4 796,17 zł na jednego mieszkańca, co oznacza spadek o 5,8% r/r.

Środki unijne pozyskane przez Miasto w 2015 roku wyniosły 75,08 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca, tym samym odnotowano spadek w wysokości 84,2% r/r.

Wykres 4. Dochody, wydatki i środki unijne pozyskane przez Miasto Białystok [w zł/osoba]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Finansów Miasta.

Tabela 2. Ogólne wskaźniki monitorowania

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Gęstość zaludnienia	osoby/km ²	2 880	2 886	2 880	2 882	2 888	2 891	2 893	2 898	BDL
2.	Przyrost naturalny	osoby/1000 mieszkańców	2,2	2,7	2,4	1,9	1,8	1,1	1,6	1,8	BDL
3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności	%	15,9	16,3	16,5	17,0	17,6	18,1	18,7	19,3	BDL
4.	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	kobiety/100 mężczyzn	114	114	114	113	113	113	113	113	BDL
5.	Liczba małżeństw	jednostki/1000 mieszkańców	6,3	6,2	5,8	4,9	4,9	4,6	4,9	5,0	BDL
6.	Liczba rozwodów	jednostki/1000 mieszkańców	2,2	2,7	2,4	2,4	2,0	2,4	2,1	2,3	BDL
7.	Współczynnik dzietności	liczba urodzonych dzieci/jedną kobietę w wieku rozrodczym 15-49 lat	1,14	1,19	1,17	1,10	1,13	1,10	1,15	1,21	BDL
8.	Saldo migracji	osoby/1000 mieszkańców	-1,15	-1,42	-0,64	-1,41	0,25	-0,94	0,12	-0,79 ¹	BDL

¹ W przypadku migracji zagranicznych dane dotyczą 2014 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
9.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	7,8	11,7	12,3	12,4	13,3	13,7	11,9	10,5	BDL
10.	Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3 205,91	3 785,02	4 260,19	4 322,15	4 963,44	4 657,69	5 869,61	4 609,79	DFN
11.	Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3 244,86	3 996,69	4 776,71	4 992,53	5 145,38	4 877,61	5 088,83	4 796,17	DFN
12.	Nadwyżka operacyjna	mln zł	119	71	50	31	35	88	74	55	DFN
13.	Środki unijne ogółem pozyskane przez Miasto Białystok w przeliczeniu na jednego mieszkańca	zł/os.	71,80	460,76	782,16	525,18	664,12	439,63	475,68	75,08	DFN
14.	Wskaźnik zadłużenia	%	21,37	25,12	33,34	48,87	47,92	55,06	39,23	47,16	DFN
15.	Kwota długu	tys. zł	201 527,55	280 150,61	419 319,85	621 663,58	701 408,99	757 322,95	680 277,03	643 394,21	DFN
16.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km ²	2,53	1,84	1,75	1,50	1,26	1,21	1,11	1,29	BDL
17.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km ²	8 285,3	8 160,7	8 087,7	8 836,2	7 441,6	8 282,0	8 914,5	9 029,1	BDL
18.	Odpady wytworzone	tys. t na km ²	1,74	1,20	1,23	1,26	1,19	1,48	1,06	0,98	BDL

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
19.	Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	dm ³ na km ²	138,1	142,3	133,6	132,4	129,7	128,0	128,0	128,9	BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

5.1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

CEL STRATEGICZNY A

PRZESTRZEŃ MIASTA – ZHARMONIZOWANE, PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA I ROZWOJU

A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

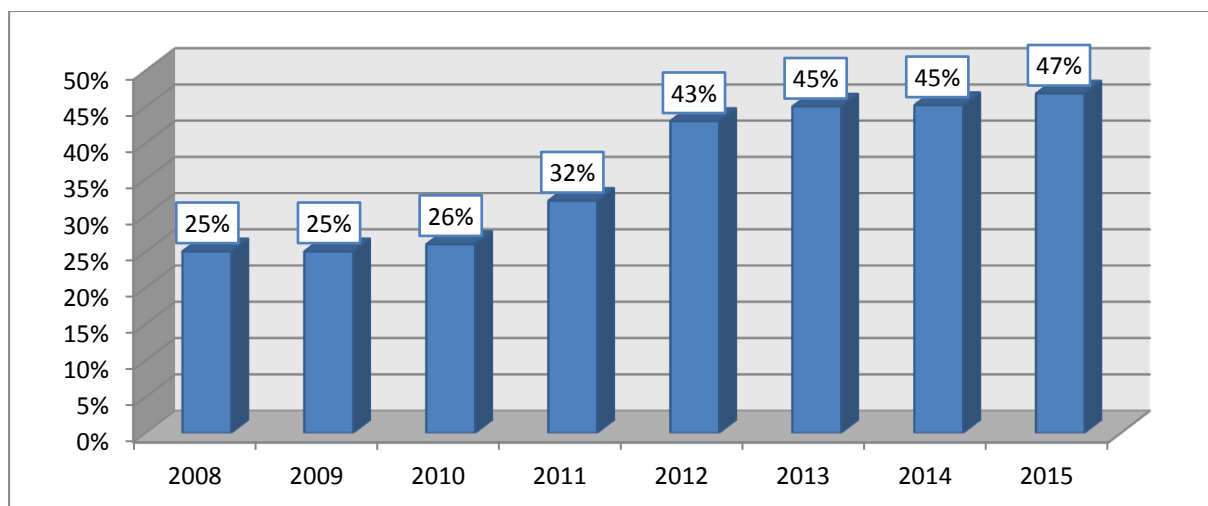
W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Kształtowanie jednostek i zespołów urbanistycznych o wysokich walorach funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych.
- Poprawa poziomu ładu przestrzennego, w tym zwartości i dyscypliny zabudowy oraz eliminacja konfliktów funkcjonalnych w drodze planowanego sterowania procesami rozwojowymi Miasta.
- Uwzględnienie materialnego dziedzictwa historycznego Miasta, jako elementu tożsamości przestrzennej.
- Tworzenie warunków przestrzennych służących wzmocnieniu funkcji metropolitalnych.
- Tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju mieszkalnictwa oraz podnoszenia jakości istniejących zasobów mieszkaniowych.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych.
- Systemowe działania w kierunku kreowania integracyjnej, dostępnej przestrzeni miejskiej, m. in. poprzez eliminowanie tzw. barier architektonicznych.
- Kreowanie wielkomiejskiego charakteru centrum Miasta.
- Aktywna rola samorządu w gospodarce gruntami, w tym w przygotowaniu terenów inwestycyjnych, jako narzędzie do stymulowania pożądanych procesów przestrzennych i funkcjonalnych oraz zabezpieczenia strategicznych interesów Miasta.
- Zapewnienie priorytetu w sporządzaniu opracowań planistycznych dla obszarów: konfliktów funkcjonalnych, zagrożonych naruszeniami ładu przestrzennego, wymagających przekształceń, kluczowych inwestycji oraz związanych z ważnymi przestrzeniami publicznymi, a także wyprzedzająca koordynacja przygotowania tych opracowań z realizacją inwestycji liniowych.

Można zaobserwować następujące trendy:

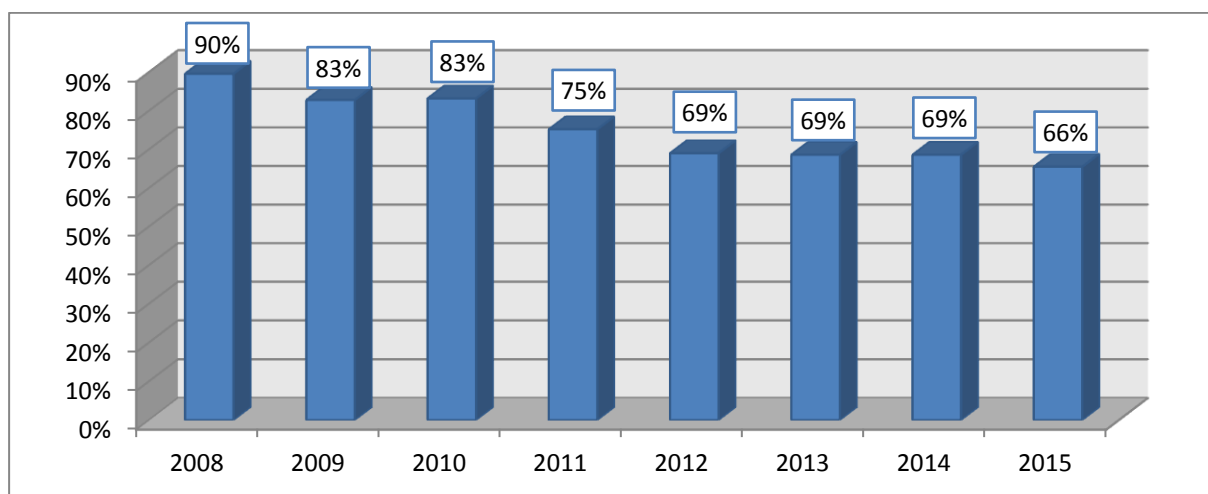
- Stopień pokrycia Miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wzrósł z 25% w 2008 do 46,8% w roku 2015. Dynamika wzrostu stopnia pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania od 2012 roku nie ulega większym wahaniom. Obecnie odnotowano wzrost w stosunku r/r (o 1,6 %).
- Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto wzrósł z poziomu 1,9% do 2,74%.
- Zaobserwowano spadek odsetka transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP o 21 p. p. – obecnie kształtuje się na poziomie 46%.
- W 2015 roku wielkość powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytku kontynuowała spadek odnotowywany od 2008 roku i wyniosła 65,5 m², osiągając tym samym najniższą wartość w całym analizowanym okresie.

Wykres 5. Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Urbanistyki.

Wykres 6. Wielkość powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytku [m²]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego

W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

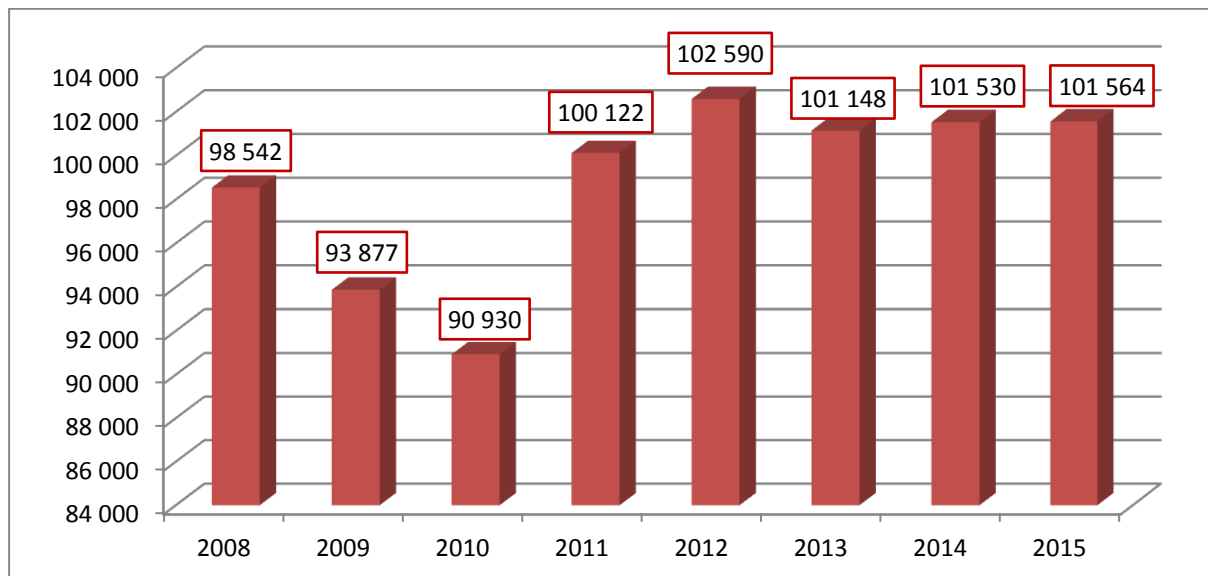
- Rozbudowa układu komunikacyjnego w celu zwiększenia przepustowości, płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem obwodnic miejskich, przejazdów przez tory kolejowe oraz ruchliwych arterii komunikacyjnych.
- Doskonalenie systemu zarządzania i sterowania ruchem poprzez stosowanie rozwiązań opartych o Inteligentne Systemy Transportowe.
- Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu zbiorowego, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych systemów telematycznych.
- Rozbudowa systemu korytarzy autobusowych wysokiej jakości.
- Wprowadzanie rozwiązań wspierających atrakcyjność i bezpieczeństwo ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym w postaci stref ruchu uspokojonego.
- Usprawnienie systemu parkingowego w zgodzie z priorytetami polityki przestrzennej i transportowej Miasta.
- Modernizacja i rozwój uzupełniającego układu ulicznego w koordynacji z rozwojem infrastruktury technicznej.
- Wprowadzanie rozwiązań służących ograniczaniu hałasu komunikacyjnego.
- Wspieranie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności transportowej Miasta.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Kontynuowano rozbudowę układu komunikacyjnego, co spowodowało poprawę jakości systemu transportu zbiorowego.
- Długość ulic układu podstawowego zwiększyła się o 14,3 km w stosunku do roku 2008.
- Zwiększyła się długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości, tzw. buspasów (o 1,3% r/r oraz niemal 35-krotnie w stosunku do roku 2008).
- Długość ścieżek rowerowych zwiększyła się o 3,3 km r/r oraz o 74,2 km w stosunku do roku 2008.
- Liczba skrzyżowań z sygnalizacją świetlną z priorytetem dla transportu zbiorowego lub pojazdów specjalnych wzrosła o 92 % w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 97 %. Równie wysoki, choć nieco niższy wzrost zanotowała liczba skrzyżowań z sygnalizacją świetlną ze sterowaniem adaptacyjnym (zależnym od ruchu) i koordynacją („zielona fala”), która wynosiła 76,4%, odnotowując tym samym wzrost o 54,4% w stosunku do roku poprzedniego.

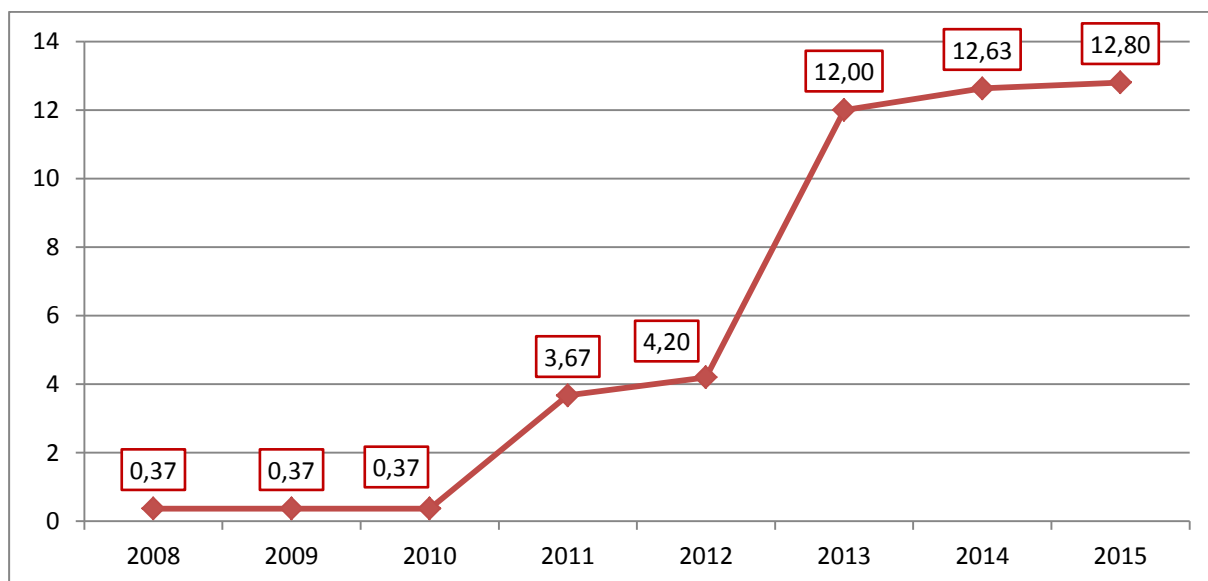
- Liczba pasażerów komunikacji miejskiej nieznacznie wzrosła (o 0,03%) w stosunku do roku ubiegłego, zaś wzrost liczby pasażerów na przestrzeni lat 2008-2015 wyniósł 3,07%.

Wykres 7. Liczba pasażerów korzystających z transportu zbiorowego [w tys. os.]

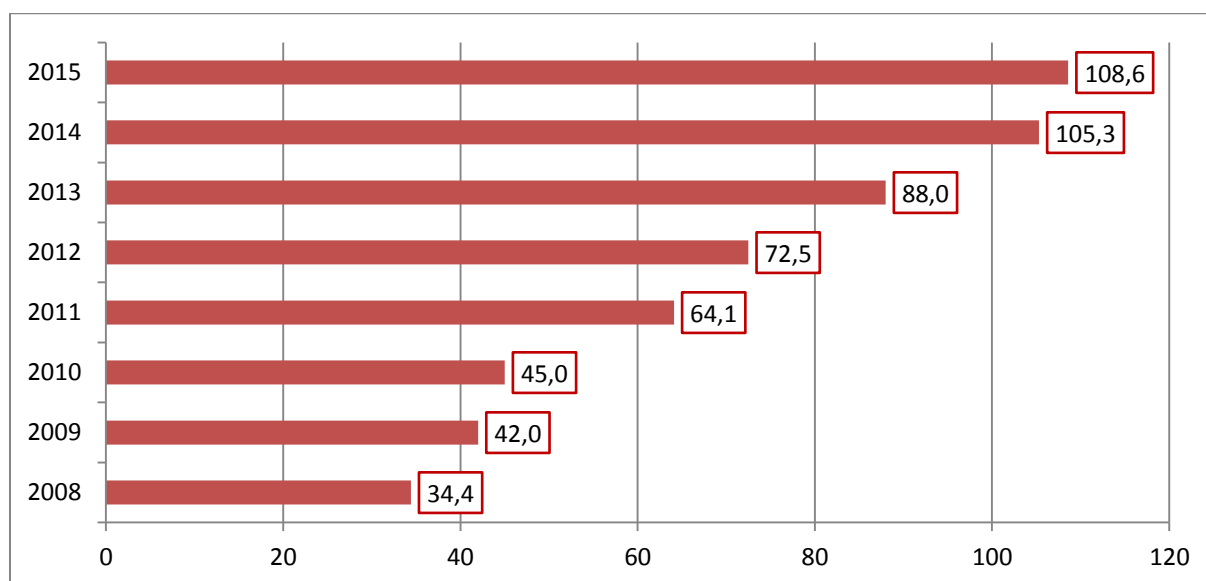
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej.

Wykres 8. Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości - dane dot. długości bus pasów [km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej.

Wykres 9. Długość dróg rowerowych [km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zarząd Dróg Miejskich.

A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej

W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej z zastosowaniem najnowszych technologii i systemów w kierunku uzyskania zgodności z nowoczesnymi standardami użytkowymi i środowiskowymi.
- Zwiększenie możliwości inwestycyjnych w sferze infrastruktury technicznej poprzez finansowanie pozabudżetowe.
- Stworzenie kompleksowego, nowoczesnego systemu gospodarki odpadami z dużym udziałem selektywnej zbiórki odpadów i maksymalizacją efektu odzysku.
- Zapewnienie warunków do budowy powszechnie dostępnych szerokopasmowych sieci teleinformatycznych.
- Działania na rzecz eliminowania nieuzasadnionej terenochłonności elementów infrastruktury technicznej.

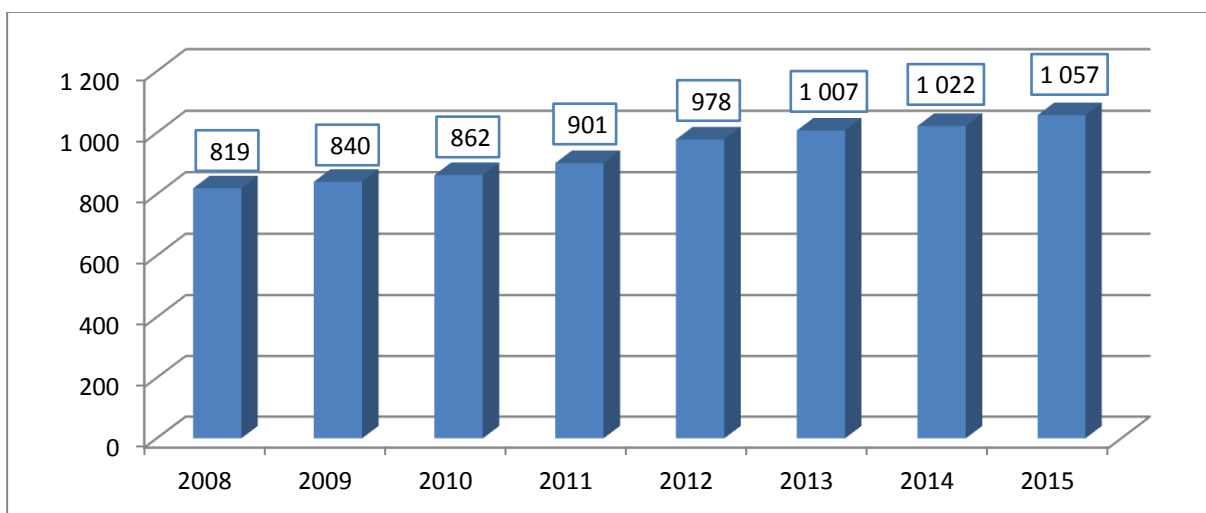
Można zaobserwować następujące trendy:

- Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa magistralna i rozdzielcza (bez przyłączy) oraz sieć kanalizacji sanitarnej i ogólno-

splawnej (bez przyłączy)) wzrosła o 3,4% w stosunku do roku poprzedniego a w całym analizowanym okresie, tj. 2008-2015 o 29,06 %.

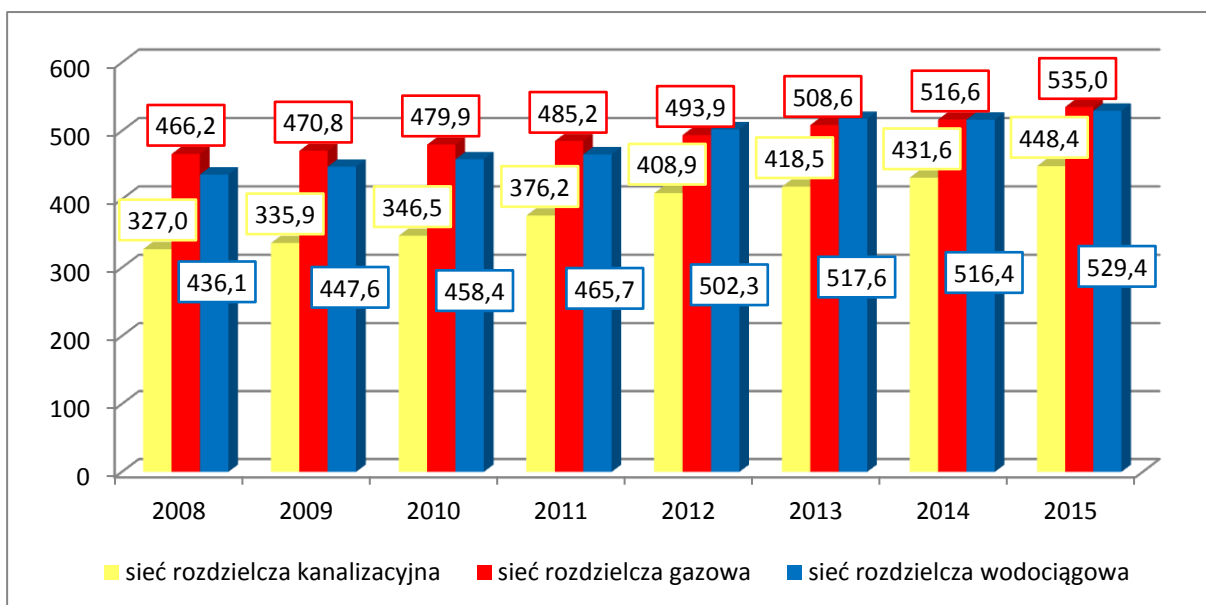
- Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej zwiększyła się r/r: sieć wodociągowa r/r o 2,5%, gazowa o 3,6%, zaś kanalizacyjna o 3,9%. W stosunku do roku 2008 poszczególne sieci zwiększyły się kolejno o: 21,4%, 14,8% oraz 37,1%.
- W latach 2008-2015 kubatura budynków ogrzewanych centralnie wzrosła o 14,6%.

Wykres 10. Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej [km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wodociągów Białostockich.

Wykres 11. Długość sieci rozdzielczych [km/100km²]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

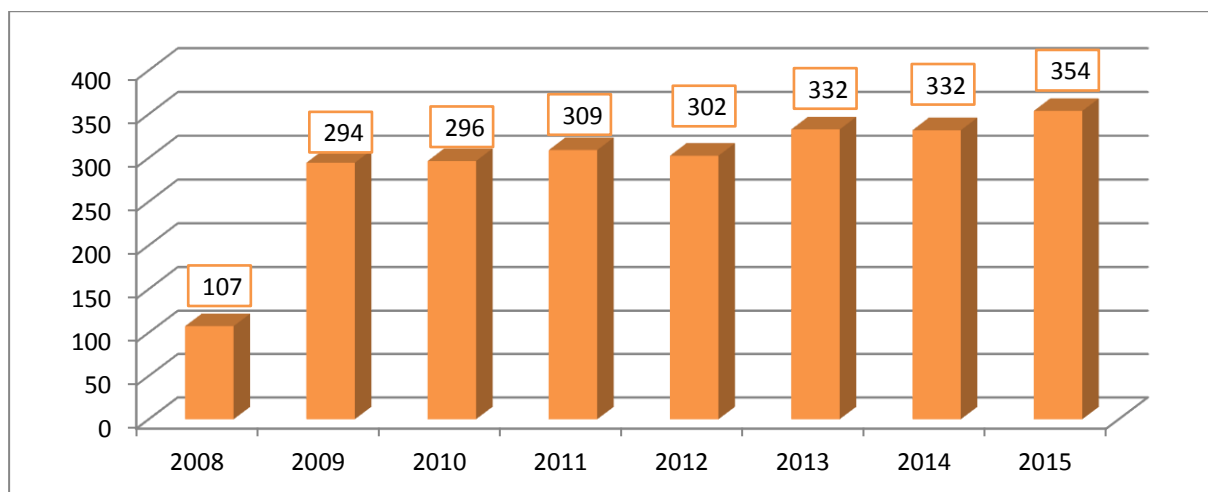
W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Osiągnięcie wyższych standardów ochrony środowiska, a także utrzymania czystości i porządku.
- Stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania wód opadowych.
- Rozwój terenów zieleni urządzonej przy poszanowaniu unikalnych walorów przyrodniczych.
- Zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego Miasta i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych przed ekspansją inwestycyjną.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Powierzchnia parków skwerów zieleńców, zieleni cmentarnej oraz trawników w pasach drogowych w 2015 roku wyniosła 353,55 ha, co stanowi ponad 3-krotny wzrost w stosunku do roku 2008, a także wzrost o 6,63% w porównaniu do roku 2014.
- Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków wyniósł w roku 2015 99,2% i nie zmienił się w stosunku do ubiegłego roku.
- Ilość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji wzrosła o 52,3 t na km² r/r, zaś zanieczyszczeń gazowych spadła o 2,6 t na km² r/r. W stosunku do roku 2008 nastąpił spadek zanieczyszczeń gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji o 3,1 t na km², zaś ilość zanieczyszczeń pyłowych spadła o 2,9 t na km².

Wykres 12. Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych [ha]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Gospodarki Komunalnej.

Tabela 3 Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi	%	25	25	26	32	43	45	45,2 ²	46,8	DU
2.	Liczba przejazdów bezkolizyjnych przez tory na ciągach komunikacyjnych podstawowego układu komunikacyjnego Miasta	szt.	8	8	8	8	8	8	9	9	ZDM
3.	Liczba pasażerów przewiezionych przez zbiorowy transport miejski	tys. os.	98 542	93 877	90 930	100 122	102 590	101 148	101 530	101 564	BKM
4.	Korzystający z wodociągów	%	97,8	97,8	97,1	97,2	97,2	97,3	97,3	97,4	BDL
5.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	95,9	96,0	95,4	95,6	95,7	95,9	96,0	96,1	BDL
6.	Korzystający z sieci gazowej	%	91,1	91,4	90,6	90,6	91,9	91,9	91,8	91,3	BDL
7.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	tys. m ³	32 165	32 735	33 329	34 764	35 268	35 514	36 195	36 856	MPEC
8.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km ²	436,1	447,6	458,4	465,7	502,3	517,6	516,4	529,4	BDL
9.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km ²	327,0	335,9	346,5	376,2	408,9	418,5	431,6	448,4	BDL

² Z planem części os. Jaroszkówka 46,3%.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
10.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km ²	466,2	470,8	479,9	485,2	493,9	508,6	516,6	535,0	BDL
11.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	305,7	227,9	266,1	327,8	239,6	207,0	250,5	302,8	BDL
12.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	6,0	4,7	6,7	6,9	6,4	9,1	5,5	2,9	BDL
13.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku ³	%	75	80	69	92	73	82	0,9	1,6	BDL
14.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w stosunku do ludności ogółem	%	96,42	96,58	96,9	97,7	98,5	99,3	99,2	99,2	BDL
15.	Długość dróg gruntowych	km	70	94	91	87	85	83	83	78,8	ZDM
A. 1. KREOWANIE PRAWDŁOWEJ I RACJONALNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH											
1.	Wielkość powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytku ⁴	m ² /szt.	89,6	82,8	83,2	75,2	69,0	68,6	68,6	65,5	BDL
2.	Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto ⁵	%	2,3	1,2	0,4	0,8	5,3	1,9	1,9	2,7	DSK

³ Zmiana metodologii badania od 2014 r.

⁴ Zmiana nazwy wskaźnika z: Wielkość powierzchni użytkowej/liczby mieszkań oddanych do użytku.

⁵ Wskaźnik wyliczony w oparciu o proporcje i podany w wartości liczbowej ułamkowej.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
3.	Odsetek transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP	%	38	41	57	55	36	76	67	46	DSK
4.	Ocena jakości przestrzeni publicznej przez mieszkańców	badanie opinii mieszkańców							84,4% - poprawiła się 10,2% - pozostała bez zmian 1,2% - uległa pogorszeniu 4,2% - trudno powiedzieć		BW- szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”
5.	Ocena jakości przestrzeni publicznych, dokonana przez osoby niepełnosprawne	badanie opinii osób niepełnosprawnych							80,8% - poprawiła się 17,3% - pozostała bez zmian 1,9% - uległa pogorszeniu		BW- szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”
A. 2. TWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO MIASTA Z DUŻYM UDZIAŁEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO ORAZ RUCHU ROWEROWEGO											
6.	Średnia prędkość autobusów komunikacji miejskiej	km/h	BD	16,12	16,42	16,66	16,49	16,56	16,40	16,30	BKM
7.	Długość ulic o funkcji obwodnic w granicach Miasta	km	28,0	28,6	28,6	28,6	28,6	31,3	31,3	31,3	ZDM

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
8.	Liczba przejazdów przez tory kolejowe	szt.	8	8	8	8	8	8	8	8	ZDM
9.	Długość ulic układu podstawowego ⁶	km	109	110	114	116,7	122,4	123,1	123,3	123,3	ZDM
10.	Skrzyżowania z sygnalizacją świetlną ze sterowaniem adaptacyjnym (zależnym od ruchu) i koordynacją („zielona fala”) jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną	%	BD	BD	BD	23	22	22	22	76,4	ZDM
11.	Liczba pasażerów transportu zbiorowego	liczba osób	98 542 358	93 877 222	90 930 038	100 121 836	102 589 594	101 148 298	101 529 958	101 564 248	BKM
12.	Skrzyżowania z sygnalizacją świetlną z priorytetem dla transportu zbiorowego lub pojazdów specjalnych jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną	%	BD	BD	BD	2	5	5	5	97	ZDM
13.	Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości ⁷	km	0,37	0,37	0,37	3,67	4,20	12,00	12,63	12,80	BKM
14.	Długość dróg rowerowych	km	34,4	42,0	45,0	64,1	72,5	88,0	105,3	108,6	ZDM
15.	Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu uspokojenia ruchu	km	0	0,8	0,8	0,8	BD	BD	BD	5,68	ZDM

⁶ Wskaźnik nie zawiera obwodnic.

⁷ Dane dotyczą długości buspasów.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
16.	Liczba miejsc parkingowych w centrum Miasta w tym w obiektach wielopoziomowych	szt.	BD	BD	BD	3 650	3 650	3 650	3 745	3 745	ZDM
17.	Odsetek ludności zamieszkałej w Mieście narażonej na hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy (w dzień i w nocy) ⁸	%	BD	BD	BD	BD	BD	LDWN-24,66%; LN-11,67% ⁹	BD	BD	DOS
18.	Odsetek badanych mieszkańców zadowolonych z poziomu jakości usług transportu zbiorowego	badanie opinii mieszkańców							60,1%		BW-szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”
19.	Ocena poziomu rozwiązań dróg rowerowych	badanie opinii mieszkańców							85,4% - pozytywnie 10,3% - neutralnie 1,7% - negatywnie 2,6% - trudno powiedzieć		BW-szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”

⁸ Podanie niniejszego wskaźnika możliwe jest tylko z mapy akustycznej, która sporządzana jest co 5 lat.

⁹ Wskaźnik zaktualizowano w oparciu o całościowy wynik pomiarów uzyskany w 2014 roku.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
A. 3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI NOWOCZESNYCH, EFEKTYWNYCH I NIEZAWODNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ											
20.	Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej ¹⁰	km	819	840	862	901	978	1 007	1 022 ¹¹	1 057	WB
21.	Stosunek środków pozabudżetowych i budżetowych w finansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej	wskaźnik	BD	BD	BD	47%	49%	85%	94,4% - 5,6% ¹²	95,71% - 4,29% ¹³	PUHP „LECH”
22.	Wartość energii odzyskanej z odpadów ¹⁴	MWh	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	12 533	PUHP „LECH”
23.	Długość szerokopasmowych linii teleinformatycznych ¹⁵	km	BD	BD	BD	BD	BD	BD	70	BD	INF
24.	Powierzchnia ogrzewana	m ²	6 769 000	6 882 000	6 999 000	7 334 000	7 409 000	7 500 000	7 619 000	7 746 000	MPEC
25.	Produkcja i zakup ciepła (woda)	GJ	4 339 869	4 400 691	4 721 978	4235 831	4 353 110	4 194 000	3 907 250	3 763 828	MPEC / PUHP „LECH”

¹⁰ Wskaźnik zawiera: sieć wodociągową magistralną i rozdzielczą (bez przyłączy) oraz sieć kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej (bez przyłączy).

¹¹ Korekta długości sieci opublikowanej w zeszłorocznym Raporcie wynikająca z błędnego zakwalifikowania długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Wasilków.

¹² 94,4% - środki pozabudżetowe; 5,6% - środki budżetowe.

¹³ 95,71% - środki pozabudżetowe; 4,29% - środki budżetowe.

¹⁴ Zmiana jednostki z J na MWh.

¹⁵ Wskaźnik prezentuje długość linii teleinformatycznych w km. Nie ma możliwości wyliczenia wskaźnika w przeliczeniu na liczbę użytkowników.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
A. 4. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PRZY WZROŚCIE UDZIAŁU URZĄDZONYCH TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ											
26.	Długość oddanych do użytku odcinków kanalizacji deszczowej	km	7,86	16,05	11,83	31,73	23,31	35,60	11,5 ¹⁶	5,53	DGK
27.	Długość funkcjonujących odcinków kanalizacji deszczowej	km	412	418	430	441	441	442	445,8	457,7 ¹⁷	DOS/WB
28.	Stopień zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stan zachowania ekosystemów występujących na terenach otwartych objętych zagospodarowaniem	analiza jakościowa									BW- szczegółowy opis w roz- dziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpreta- cją”
29.	Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych ¹⁸	ha	107,41	294,31	296,31	308,86	302,41	332,42	331,56	353,55	DOS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

¹⁶ Długość kanalizacji deszczowej przyjętej w 2014 r. na stan Departamentu Gospodarki Komunalnej UM (bez przyłączy).

¹⁷ W 2015 r. długość kanalizacji deszczowej na stanie Wodociągów Białostockich (bez przyłączy) wynosiła 6,4 km.

¹⁸ Wskaźnik zawiera: zieleńce w pasach drogowych, parki, skwery i zieleńce, zieleńce cmentarne na terenie Miasta Białystok. Nie zawiera gruntów leśnych.

5.2. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

CEL STRATEGICZNY B

WYSOKA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO I BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW

B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej

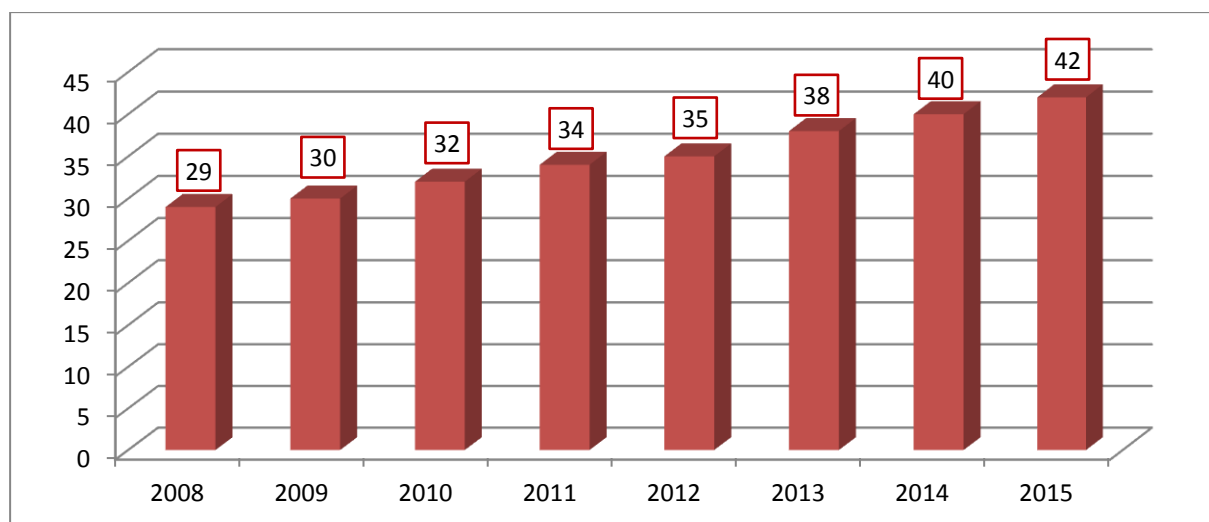
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspieranie i promowanie aktywności społeczności lokalnych i działań rad osiedli.
- Kształtowanie lokalnej tożsamości w ramach współpracy między administracją, przedsiębiorcami, instytucjami non-profit, uczelniami.
- Wspieranie mniejszości narodowych.
- Białystok jako pomost między Wschodem a Zachodem.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W Białymstoku funkcjonuje centrum aktywności lokalnej – Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych.
- W Mieście nie funkcjonowały w 2015 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, rady osiedli, pomimo iż statut Miasta przewiduje możliwość ich tworzenia.
- Liczba stowarzyszeń, fundacji oraz organizacji społecznych wzrosła r/r o 5%, zaś w perspektywie całego analizowanego okresu o 44,8%.

Wykres 13. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji [liczba organizacji/10 tys. mieszkańców]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

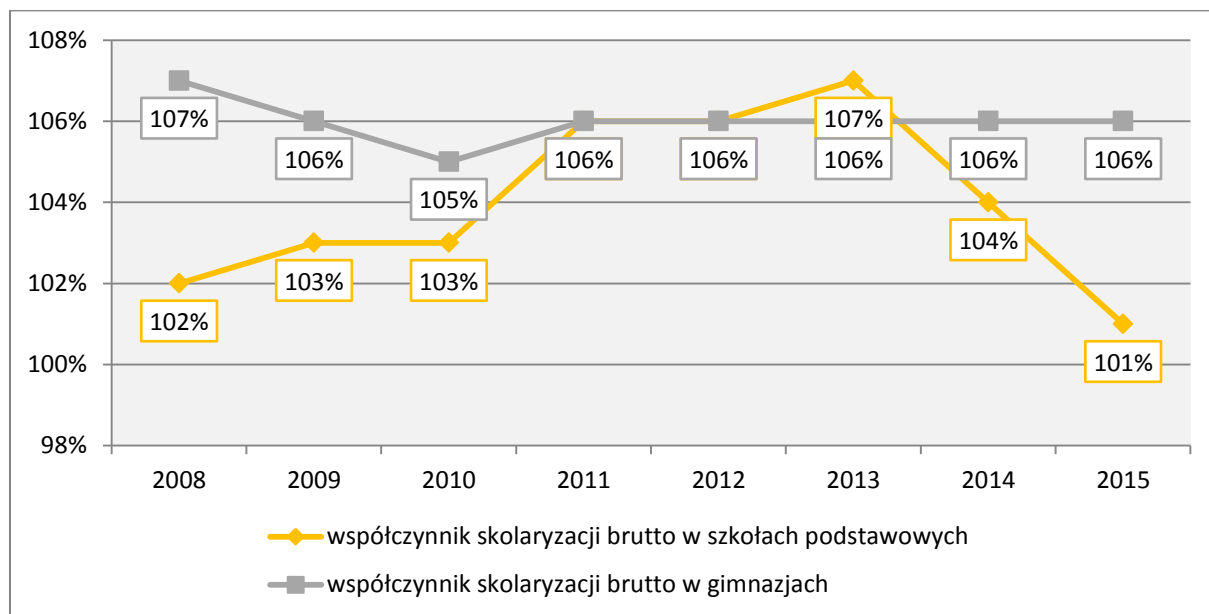
- Zwiększanie szans edukacyjnych, w tym podejmowanie szczególnej troski o proces wychowania oraz kształcenia i poprawy warunków nauki dzieci i młodzieży uzdolnionej, niepełnosprawnej oraz wyrównywanie szans zaniedbanych wychowawczo.
- Doskonalenie warunków dla kształcenia zawodowego, ustawicznego i specjalnego dostosowanego do rynku pracy.
- Tworzenie możliwości rozwoju i uzupełniania kwalifikacji kadry pedagogicznej, administracyjno-obługowej, socjalnej, terapeutycznej i naukowej.
- Rozwijanie umiejętności kluczowych ukierunkowanych na przystosowanie absolwenta szkoły do życia zawodowego i osobistego.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną, w stosunku do ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat, w 2015 roku wyniósł 98,9 %.
- Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w roku 2015 wyniósł 101%, zaś w gimnazjach 106%. W przypadku wartości współczynnika skolaryzacji dla szkół podstawowych nastąpił spadek r/r o 3 punkty procentowe, zaś w przypadku gimnazjów wartość współczynnika utrzymała się na tym samym poziomie.
- Liczba studentów od roku 2009 utrzymuje się w trendzie spadkowym. W roku 2015 nastąpił spadek liczby studentów o 6,4% r/r. W stosunku do roku 2008 liczba studentów spadła o 34,4%. W roku 2015 w Mieście na 1000 mieszkańców przypadało 103 studentów.
- Wydatki na finansowanie wyposażenia bazy techniczno-dydaktycznej w 2015 roku wyniosły 1 814 840,95 zł, co oznacza spadek o 21,2 %, w porównaniu do roku poprzedniego.
- Liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym wzrosła r/r o 74 osoby, a w całym analizowanym okresie odnotowano wzrost o 269 osób.
- Liczba uczniów, którzy brali udział w zajęciach pozalekcyjnych zmalała r/r o 6,91 punktów procentowych, zaś w perspektywie całego analizowanego okresu wzrosła o 10,93 p. p.
- Liczba przyznanych dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie i sportowo, stypendiów wzrosła r/r o 15. W całym analizowanym okresie nastąpił wzrost o 197. Liczba uczniów objętych stypendiami motywacyjnymi wzrosła r/r o 186 osób, a w całym analizowanym okresie wzrosła o 129.
- Liczba uczniów przedwcześnie przerywających edukację zmalała r/r o 41 osób. W całym analizowanym okresie nastąpił spadek o 550 osób.

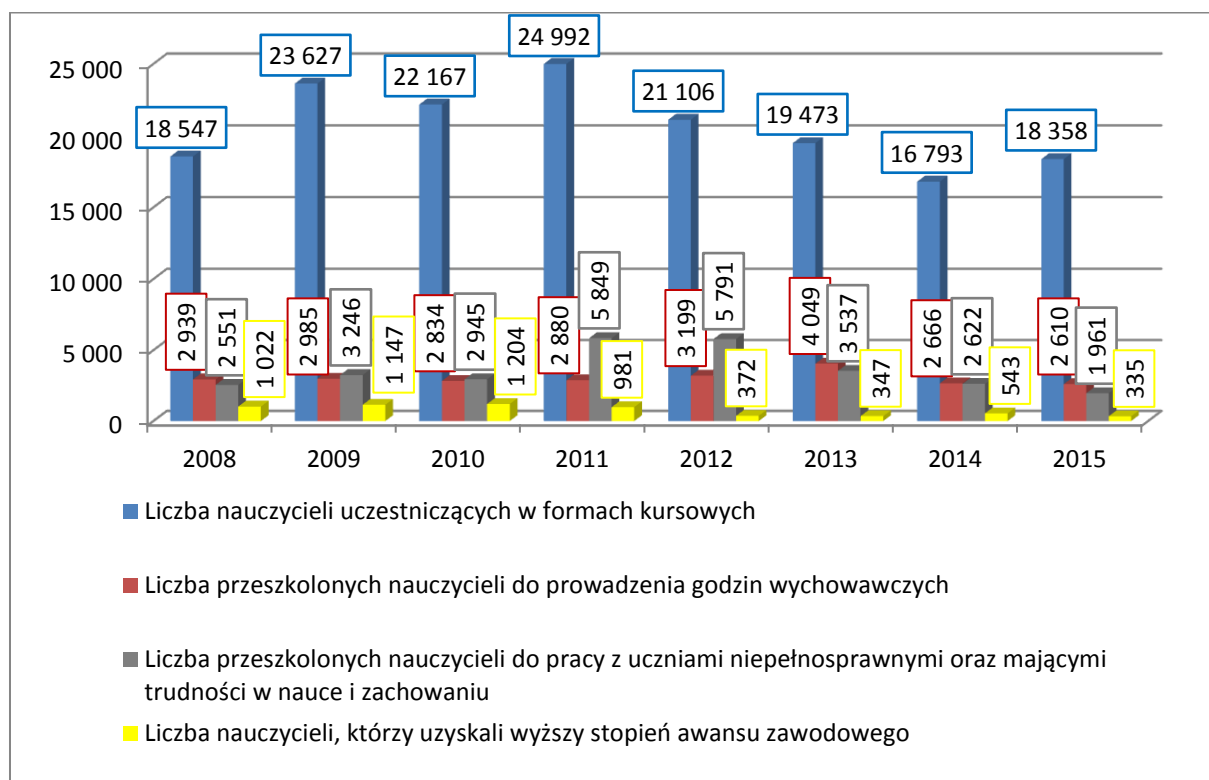
- Liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych wzrosła o 9,3 % r/r, osiągając poziom 18 358 osób. Zmalała natomiast liczba przeszkolonych nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu o 25,2 % r/r, osiągając wartość 1 961 osób.

Wykres 14. Współczynniki skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych oraz gimnazjach [%]

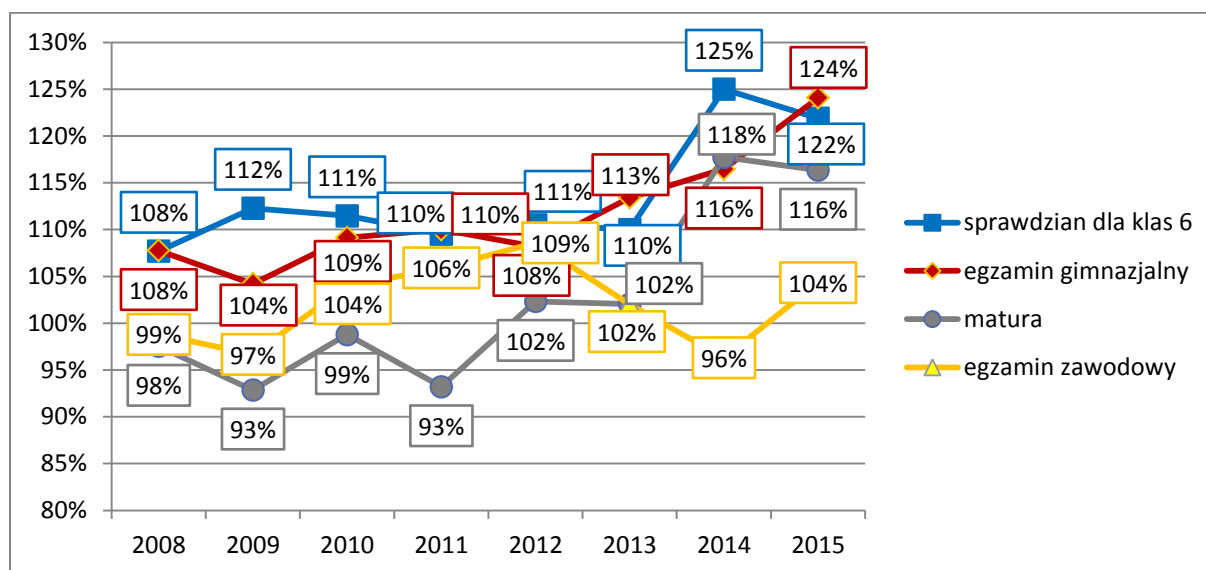
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Wykres 15. Kadra nauczycielska w Białymstoku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Edukacji.

Wykres 16. Średni wynik z poszczególnych kategorii egzaminów i sprawdzianów osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Edukacji.

B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

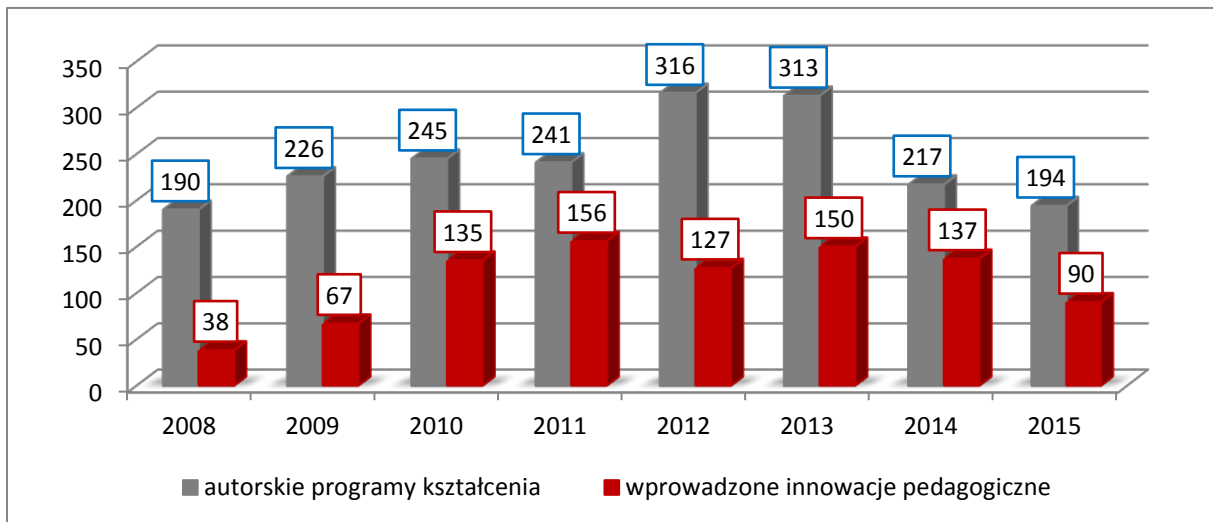
- Doposażanie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i infrastrukturę techniczną.
- Doskonalenie współdziałania pracodawców, uczelni oraz szkół.
- Modyfikacja kształcenia tradycyjnego na rzecz kształcenia innowacyjnego i kreatywnego.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W analizowanym okresie nastąpiło nieznaczne pogorszenie wyposażenia szkół w sale multimedialne i pracownie symulacyjne do kształcenia zawodowego i specjalistycznego. W 2015 roku liczba pracowni zmalała o 1,3 % r/r, jednak w całym analizowanym okresie wzrosła ponad dwukrotnie.
- W 2015 roku liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych wyniosła 1 168, co oznacza wzrost o 20,0 % w porównaniu do roku 2008.
- Liczba umów oraz porozumień o współpracy szkół z pracodawcami i uczelniami przełamała tendencję spadkową obserwowaną od 2009 roku, kształtując się na poziomie 785 i osiągając wzrost r/r o 41,7 %.

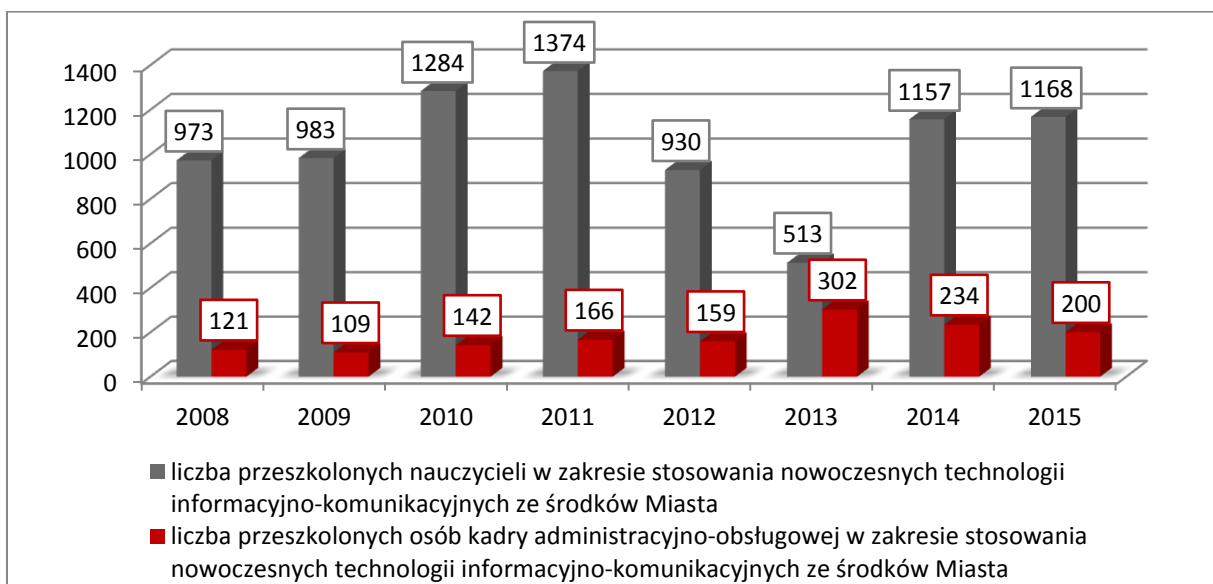
- Od 2010 roku systematycznie spada liczba uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach. W 2015 roku z możliwości takiej skorzystało 1 995 osób, co oznacza spadek r/r o 8,0 % i o 38,0 % w całym analizowanym okresie.
- Liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia wzrosła r/r o 22,2 % osiągając wartość 66 programów, a w stosunku do roku 2008 wzrosła o 53,5 %.
- W stosunku do roku poprzedniego zmalała liczba wprowadzonych innowacji pedagogicznych oraz autorskich programów kształcenia, odpowiednio o 34,3 % i 10,6 %.

Wykres 17. Autorskie programy kształcenia oraz innowacje pedagogiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Edukacji.

Wykres 18. Liczba przeszkolonych nauczycieli oraz osób z kadry administracyjno-obługowej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Edukacji.

B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

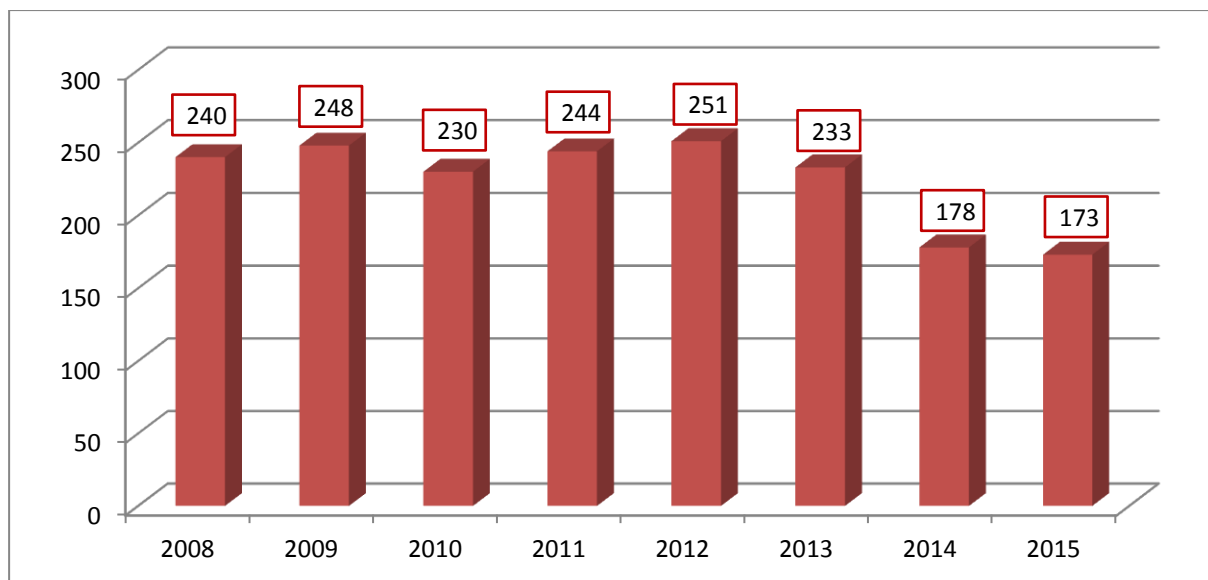
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wzrost racjonalności wykorzystania zasobów komunalnych i socjalnych.
- Przeciwdziałanie zagrożeniom, katastrofom i sytuacjom kryzysowym.
- Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem w Mieście.

Można zaobserwować następujące trendy:

- System przeciwdziałania zagrożeniom oraz reagowania na zaistniałe zdarzenia zagrażające zdrowiu i życiu ludzi, a także stan mienia i środowiska był w analizowanym okresie systematycznie doskonalony poprzez poprawę logistycznego wyposażenia oraz organizacji współdziałania i współpracy służb, inspekcji, straży oraz pozostałych instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców.
- Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców – spadła r/r o 2,8%, a w całym analizowanym okresie o 27,9%.

Wykres 19. Przestępstwa stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym [liczba przestępstw/10 tys. mieszkańców]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

B.5. Wspieranie rodzin

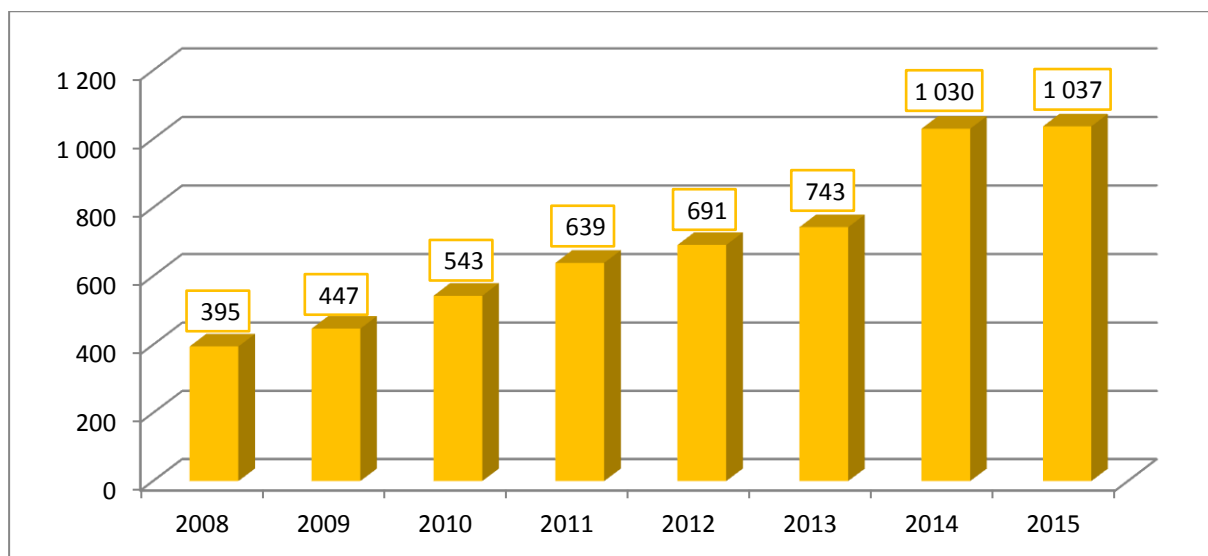
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspomaganie rodziny w jej rozwoju i funkcjach społecznych.
- Wzmacnianie i doskonalenie współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym.
- Rozwijanie systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną.
- Wspieranie systemu instytucji asystenta rodziny.
- Wypracowanie i wspieranie systemu budownictwa społecznego.

Można zaobserwować następujące trendy:

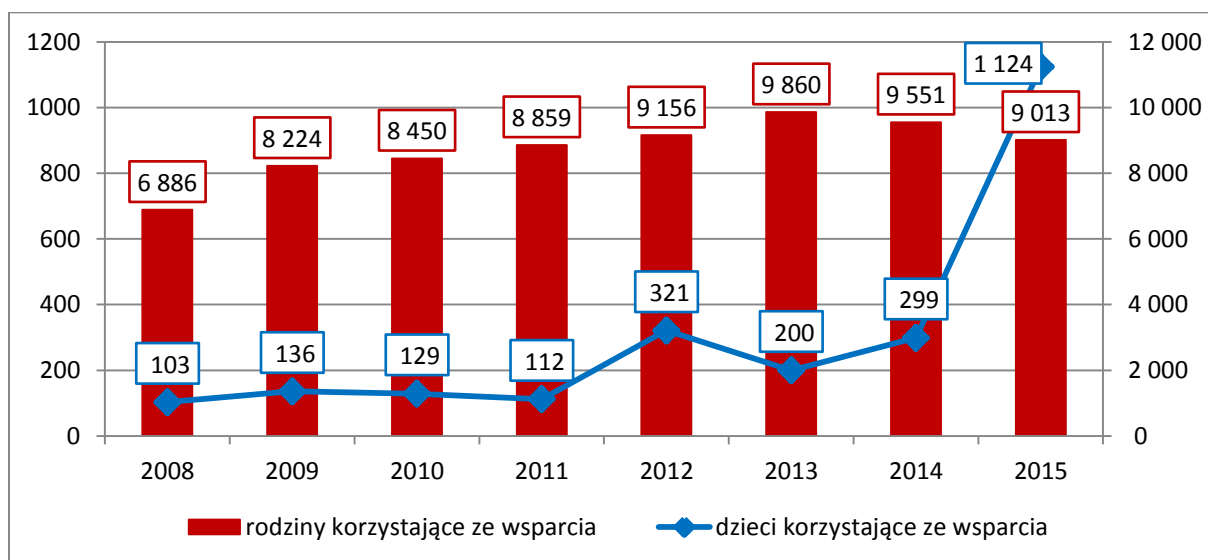
- W 2015 r. w Mieście funkcjonowało 226 programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny (spadek r/r o 25,2 %), z których skorzystało 11 300 rodziców (o 9,5 % mniej niż w roku ubiegłym).
- Liczba szkół, przy których funkcjonują „Szkoly dla Rodziców” kształtowała się na poziomie zbliżonym do roku 2008 (2015 r. – 15, 2008 r. – 18), jednak odnotowano ponad dwukrotny spadek ich liczby począwszy od roku 2012 r. Odnotowano również spadek r/r zainteresowania rodziców włączaniem się w działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą szkoły o 19,7 %.
- W 2015 r. liczba dzieci korzystających ze wsparcia kształtowała się na poziomie niemal 4-krotnie wyższym niż w roku ubiegłym, natomiast liczba rodzin korzystająca ze wsparcia: psychicznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i materialnego zmalała w stosunku do roku 2014 o 6,0 %.
- W 2015 roku w Białymstoku funkcjonowało 24 wykwalifikowanych asystentów rodziny, z pomocy których skorzystały 241 rodzin, co stanowi wzrost o 85 rodzin w stosunku do roku ubiegłego.
- W badanym okresie liczba mieszkań socjalnych systematycznie wzrastała z poziomu 395 w 2008 do 1 037 mieszkań w 2015r.

Wykres 20. Liczba mieszkań socjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zarząd Mienia Komunalnego.

Wykres 21. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze wsparcia

Źródło: Opracowanie własne w latach 2008-2014 na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, natomiast w 2015 r. na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców

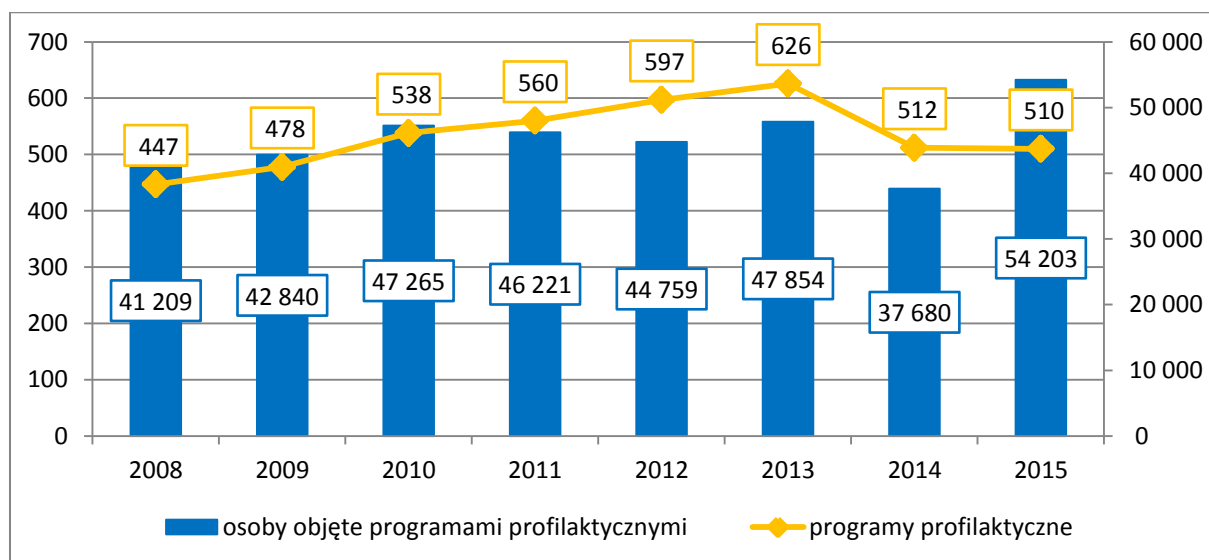
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Kontynuacja działań prozdrowotnych i profilaktycznych.
- Inicjowanie rozwiązań adekwatnych do zmian demograficznych.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Pozytywnym zjawiskiem był spadek wskaźnika umieralności niemowląt z 7,1 ‰ w 2008 roku do 3,0 ‰ w roku 2015.
- W 2015 roku w Mieście funkcjonowało 510 programów profilaktycznych, co oznaczało kontynuację trendu spadkowego zapoczątkowanego w 2013 r. Spadek liczby programów nie przekłada się bezpośrednio na spadek liczby osób objętych tymi programami, której odnotowano wzrost r/r na poziomie 43,9 %.
- W 2015 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 56 lekarzy oraz 168 pracowników kadry medycznej.

Wykres 22. Liczba programów profilaktycznych oraz osoby objęte takimi programami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Edukacji.

B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji

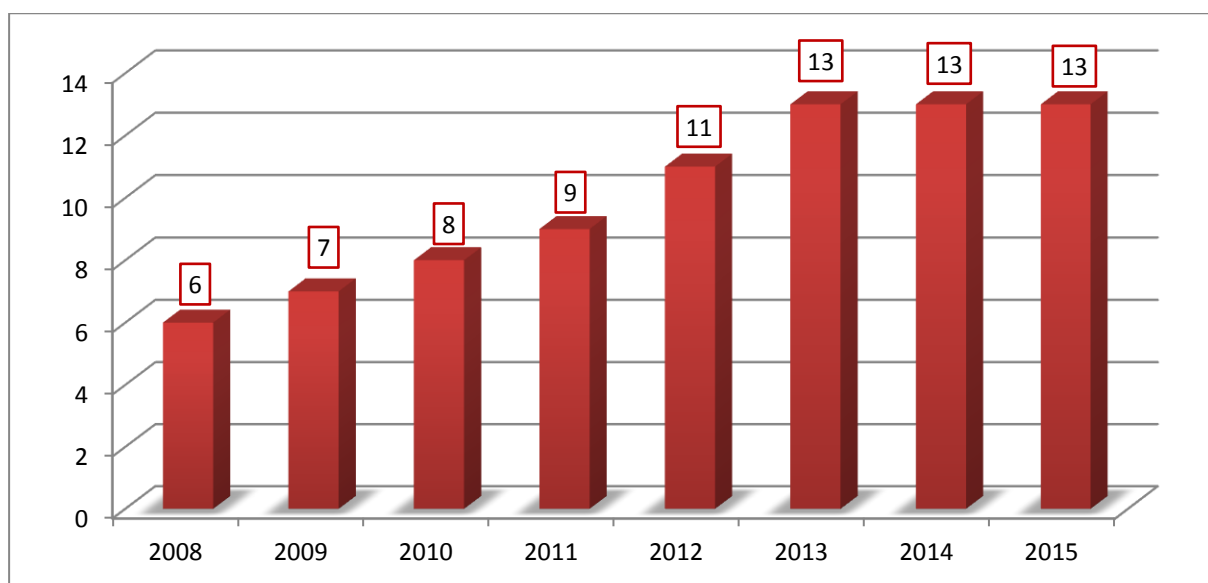
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Zwiększenie efektywności działania pomocy społecznej.
- Stworzenie systemu wczesnej interwencji w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej, zawodowej i edukacji.
- Utworzenie systemu informacji o osobach szczególnej troski, propagowanie wrażliwości społecznej i tolerancji.
- Rozwijanie systemu wsparcia osób w sytuacji kryzysowej i doświadczających przemocy.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W 2015 r. 20 organizacji pozarządowych realizowało projekty w drodze otwartych konkursów ofert i w trybie małych grantów, osiągając tym samym poziom z 2008 roku.
- W 2015 roku w Mieście realizowanych było 6 programów wsparcia osób niepełnosprawnych, kontynuując tendencję wzrostową zapoczątkowaną rok wcześniej. W 2015 r. zrealizowano 2 780 wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne, co oznacza wzrost o 8,3% r/r i kontynuację trendu wzrostowego.
- Na przestrzeni lat 2008-2015 systematycznie wzrastała liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami zdrowotnymi. Od 2013 roku obserwuje się stabilizację tego wskaźnika na poziomie 13 placówek.
- Realizowane projekty i kampanie z zakresu integracji społecznej w dalszym ciągu przyczyniały się do upowszechniania pozytywnych wzorców zachowań, jednakże ich liczba w stosunku do lat ubiegłych gwałtownie zmalała i w 2015 r. realizowano jedno zadanie tego typu.

Wykres 23. Liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami zdrowotnymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Spraw Społecznych.

Tabela 4 Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Liczba miejsc w żłobkach ¹⁹	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	65	72	76	86	101	119	140	153	BDL
2.	Liczba miejsc w przedszkolach ²⁰	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	781	816	800	777	786	795	912	824	BDL
3.	Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	%	102	103	103	106	106	107	104	101	BDL
4.	Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	%	107	106	105	106	106	106	106	106	BDL
5.	Liczba studentów	osoby/1000 mieszkańców	157	160	154	144	135	120	110	103	BDL
6.	Liczba lekarzy ²¹	osoby/10 tys. mieszkańców	48	49	49	51	BD	56	55	56	BDL
7.	Kadra medyczna ogółem ²²	osoby/10 tys. mieszkańców	149	152	153	153	BD	168	163	168	BDL
8.	Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ²³	jednostki/10 tys. mieszkańców	8	8	9	9	10	10	10	10	BDL

¹⁹ Miejsca ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi).

²⁰ Wskaźnik obejmuje miejsca w przedszkolach i przedszkolach specjalnych.

²¹ Wskaźnik obejmuje personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy.

²² Wskaźnik obejmuje: lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarki i położne wg podstawowego miejsca pracy.

²³ Od 2012 r. porady dotyczą placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej prezentowanych łącznie z przychodniami MON oraz MSW.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
9.	Liczba porad ogółem udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ²⁴	jednostki/mieszkańca	5	5	5	5	5	5	5	5	BDL
10.	Liczba łóżek w szpitalach ²⁵	jednostki/10 tys. mieszkańców	87	87	86	79	85	85	86	84	BDL
11.	Liczba mieszkańców placówek przypadająca na jedno miejsce placówki stacjonarnej pomocy społecznej	osoby/miejsce	1	1	1	1	1	1	1	1	BDL
12.	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji	jednostki/10 tys. mieszkańców	29	30	32	34	35	38	40	42	BDL
13.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	240	248	230	244	251	233	178	173	BDL
14.	Wzrost liczby mieszkań rok do roku	%	1,3	1,3	0,5	1,4	1,9	1,3	1,4	1,7	BDL
15.	Mieszkania oddane do użytku	szt.	1 574	1 533	1 630	1 711	2 249	1 574	1 736	2 088	BDL
16.	Mieszkania oddane do użytkowania	jednostki/1000 mieszkańców	5,35	5,21	5,55	5,82	7,63	5,34	5,88	7,06	BDL
17.	Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	jednostki/1000 mieszkańców	391	396	400	398	BD	415	415	427	BDL

²⁴ Od 2012 r. porady dotyczą placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej prezentowanych łącznie z przychodniami MON oraz MSW.

²⁵ Wskaźnik obejmuje liczbę łóżek w szpitalach ogólnych.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
18.	Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania	m ²	60	60	60	60	61	61	61	61	BDL
B.1. WSPIERANIE ROZWOJU TOŻSAMOŚCI I AKTYWNOŚCI LOKALNEJ											
1.	Liczba centrów aktywności lokalnej ²⁶	jednostka	1	1	1	1	1	1	1	1	DSP
2.	Liczba funkcjonujących rad osiedli	jednostka	W Białymstoku nie funkcjonują rady osiedli, pomimo iż Statut Miasta przewiduje taką możliwość.								BRM
B.2. ROZWÓJ OSOBOWY I ZAWODOWY MIESZKAŃCÓW											
3.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji w stosunku do ogólnej liczby dzieci i młodzieży	%	99,55	99,67	99,91	99,95	99,98	99,98	99,98	99,22	EDU ²⁷
4.	Liczba dzieci, którym zorganizowano zespoły wczesnego wspomagania dziecka ²⁸	jednostka	42	66	92	134	219	217	277	251	EDU
5.	Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w stosunku do ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat	%	87,8	89,5	88	91,5	93,7	95,1	98,5	98,9	EDU

²⁶ Centrum aktywności lokalnej rozumiane jest jako Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych.

²⁷ Dane Departamentu Edukacji dotyczące wskaźników ilościowych uzyskane zostały na podstawie informacji z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, Systemu Informacji Oświatowej oraz ankiet skierowanych do przedszkoli, szkół i placówek oświatowych, których organem prowadzącym jest Miasto Białystok. W latach 2008-2011 na ankietę odpowiedziało 98 % ankietowanych. W roku 2012 i 2013 - 100%. W roku 2014 - 98 %. W roku 2015 - 95%.

²⁸ Nazwa wskaźnika została zmieniona z: Liczba miejsc w funkcjonujących zespołach wczesnego wspomagania dziecka.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
6.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły ze sprawdzianu dla uczniów klas szóstych w porównaniu do średniej krajowej	%	107,69	112,28	111,48	109,52	110,52	110,00	125,00	121,88	EDU
7.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów gimnazjalnych w porównaniu do średniej krajowej	%	107,76	104,20	109,13	110,00	108,16	113,4	116,47	124,07	EDU
8.	Średni wynik matur osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej	%	97,53	92,86	98,78	93,21	102,33	102,04	117,73	116,34	EDU
9.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów zawodowych, w porównaniu do średniej krajowej	%	98,81	96,67	103,92	105,92	108,59	102,00	96,31	104,34	EDU
10.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w stosunku do ogółu uczniów	%	49,38	48,15	55,09	54,46	61,15	71,13	67,22	60,31	EDU
11.	Liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym	osoba	259	361	425	549	750	926	454	528	EDU
12.	Liczba przyznanych stypendiów dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie, sportowo, za innowacyjną myśl techniczną	jednostka	172	246	281	277	306	304	354	369	EDU
13.	Liczba uczniów objętych stypendiami motywacyjnymi	osoba	1 130	1 025	1 143	1 127	1 207	1 056	1 073	1 259	EDU
14.	Liczba uczniów objętych programem socjoterapii	osoba	1 340	1 344	1 458	1 683	1 638	1 223	857	644	EDU

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
15.	Liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć pozalekcyjnych adresowanych do nich w stosunku do ogółu uczniów niepełnosprawnych	%	54,69	56,8	63,56	66,56	56,5	56,91	65,29	30,11	EDU
16.	Liczba uczniów objętych programami pomocy socjalnej ²⁹	osoba	2 794	2 776	3 730	2 358	3 526	2 958	3 643	3 269	MOPR
17.	Liczba uczniów przedwcześnie przerwujących edukację w stosunku do ogółu uczniów	osoba	845	805	817	760	352	570	336	295	EDU
18.	Liczba ofert centrum kształcenia zawodowego	jednostka	160	175	170	172	293	147	105	110	EDU
19.	Wysokość środków finansowych na wyposażenie bazy techniczno-dydaktycznej	zł	693 612,80	1 128 210,80	1 773 217,70	1 801 245,60	2 130 945,90	2 688 581,00	2 303 648,58	1 814 840,95	EDU
20.	Liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych	osoba	18 547	23 627	22 167	24 992	21 106	19 473	16 793	18 358	EDU
21.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia godzin wychowawczych	osoba	2 939	2 985	2 834	2 880	3 199	4 049	2 666	2 610	EDU
22.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu	osoba	2 551	3 246	2 945	5 849	5 791	3 537	2 622	1 961	EDU
23.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali wyższy stopień awansu zawodowego	osoba	1 022	1 147	1 204	981	372	347	543	335	EDU

²⁹ Zapewnienie posiłku w ramach programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
24.	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach z przygotowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu uczniów ³⁰	%	33,08	32,66	32,34	32,90	35,16	36,96	26,19	42,57	EDU
25.	Liczba uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych objętych doradztwem i preorientacją zawodową w stosunku do ogółu uczniów	%	58,31	58,8	58,34	63,3	86,41	87,72	79,21	32,20	EDU
B.3. WZROST JAKOŚCI I INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA											
26.	Liczba sal multimedialnych i pracowni symulacyjnych do kształcenia zawodowego i specjalistycznego	jednostka	137	158	187	219	285	334	318	314	EDU
27.	Liczba przeszkolonych nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych technologii	osoba	973	983	1 284	1 374	930	513	1 157	1 168	EDU
28.	Liczba przeszkolonych osób kadry administracyjno-obługowej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	osoba	121	109	142	166	159	302	234	200	EDU
29.	Liczba kadry nauczycielskiej i administracyjno-obługowej w etatach przeliczeniowych	etat	8 326	8 376	8 406	8 358	8 245	7 744	8 051	8 165	EDU
30.	Liczba realizowanych umów oraz porozumień o współpracy z pracodawcami i uczelniami	jednostka	1 100	1 227	1 168	1 158	1 048	870	554	785	EDU

³⁰ W odniesieniu do wszystkich uczniów realizujących obowiązek szkolny (bez przedszkoli).

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
31.	Liczba uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	osoba	3 220	3 224	3 431	3 013	2 928	2 608	2 155	1 995	EDU
32.	Liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia	jednostka	43	43	49	47	75	71	54	66	EDU
33.	Liczba autorskich programów kształcenia	jednostka	190	226	245	241	316	313	217	194	EDU
34.	Liczba wprowadzonych innowacji pedagogicznych	jednostka	38	67	135	156	127	150	137	90	EDU
B.4. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO											
35.	Liczba katastrof i sytuacji kryzysowych	jednostka	1	0	2	2	0	0	0	2 ³¹	BZK
36.	Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych uczestniczących w różnego rodzaju programach profilaktycznych ³²	osoba	42 250	44 576	49 937	49 109	47 946	47 063	46 865	41 080	EDU/MOPR/ POW

³¹ 1. Pożar w Zakładzie Energetycznym (brak zasilania w energię elektryczną w centrum miasta - dla ok. 30 000 mieszkańców - na ok. 3 godziny). 2. Awaria magistrali ciepłowniczej w okolicach ul. Andersa 1 (brak ogrzewania i ciepłej wody dla ok. 2/3 mieszkańców w godz. 13.00 do 20.00).

³² Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie, Program "Wychowawca podwórkowy". 2015 - dane MOPR (59) dotyczą prowadzonej w OIK grupy socjoterapeutycznej dla dzieci (liczba dzieci i rodziców), liczby rodziców uczestniczących w "Szkole dla Rodziców". POW (67). EDU (40 206).

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
B.5 WSPIERANIE RODZIN											
37.	Liczba pracowników poradnictwa rodzinnego i psychologiczno-pedagogicznego zajmujących się poradnictwem	osoba	223	423	256	252	276	272	237	188 ³³	EDU/MOPR/ POW
38.	Liczba programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	jednostka	244	259	265	358	283	334	302	226 ³⁴	EDU/MOPR/ POW
39.	Liczba rodziców korzystających z programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	osoba	9 763	11 072	11 102	10 016	12 282	11 713	12 484	11 300 ³⁵	EDU/MOPR/ POW
40.	Liczba szkół przy których funkcjonują „Szkoly dla rodziców”	jednostka	18	23	26	27	38	33	17	15	EDU
41.	Liczba rodziców uczestniczących w „Szkolach dla rodziców”	osoba	543	1 092	1 094	1 365	2 018	1 596	2 961	764 ³⁶	EDU/MOPR
42.	Liczba rodziców włączających się w działalność dydaktyczną wychowawczą i opiekuńczą szkoły	osoba	12 425	12 493	12 103	12 854	13 314	14 552	14 811	12 031	EDU

³³ Dane MOPR dotyczą pracowników OIK (Ośrodek Interwencji Kryzysowej) i ZPZ (Zespół ds. Pieczy Zastępczej).

³⁴ Dane MOPR dotyczą: 1) Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Białystok na lata 2015-2017. 2) Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2015 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

³⁵ Dane MOPR dotyczą OIK (1. Rodzice dzieci z grupy socjoterapeutycznej, 2. Osoby, które uczestniczyły w "Szkole dla Rodziców", 3. Rodzice korzystający z poradnictwa pedagogicznego oraz specjalistów pracy z rodziną); ZPZ (liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych funkcjonujących w Białymstoku w 2015 r.).

³⁶ Dane MOPR dotyczą OIK i ZPZ.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
43.	Liczba rodziców deklarujących uczestnictwo ich dzieci w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu rodziców ³⁷	%	32,89	32,1	32	32,17	BD	BD	BD	BD	EDU
44.	Liczba nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu przygotowania do życia w rodzinie	osoba	161	169	167	166	162	163	232	144	EDU
45.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia ³⁸	osoba	103	136	129	112	321	200	299	1 124 ³⁹	MOPR/POW
46.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	rodzina	6 886	8 224	8 450	8 859	9 156	9 860	9 551	9 013	MOPR
47.	Liczba osób objętych programami prorodzinnymi	osoba	32	26	31	25	321	BD	BD	BD	POW
48.	Liczba placówek pobytu dziennego ⁴⁰	jednostka	6	6	6	7	8	24	27	28	DSP/MOPR

³⁷ Od 2012 roku brak deklaracji rodziców (informacja wyłącznie o liczbie rezygnacji rodziców/ młodzieży powyżej 18 roku życia w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie).

³⁸ W szczególności dotyczy wsparcia: psychicznego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i materialnego, m.in w ramach Zespołu Pomocy Dziecku i Rodzinie.

³⁹ Dane MOPR dotyczą: OIK (udzielono wsparcia: psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego) oraz ZPZ (dzieci pozostające w rodzinach zastępczych objęte wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej) – razem 319 dzieci.

⁴⁰ Dane MOPR dotyczą Środowiskowego Domu Samopomocy. Dane DSP dotyczą placówek wsparcia dziennego.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
49.	Liczba osób objętych dziennym pobytem ⁴¹	osoba	187	203	215	271	280	602	854	910	DSP/MOPR
50.	Liczba wykwalifikowanych asystentów rodziny ⁴²	osoba	BD	2	2	2	15	22	12	24	DSP/MOPR
51.	Liczba rodzin korzystających z instytucji asystenta rodziny ⁴³	rodzina	BD	17	17	18	115	127	156	241	DSP/MOPR
52.	Liczba mieszkań socjalnych	jednostka	395	447	543	639	691	743	1 030	1 037	ZMK
53.	Liczba organizacji pozarządowych oraz podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ⁴⁴	jednostka	0	0	0	0	3	2	14	13	DSP

⁴¹ Dane MOPR dotyczą osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi (osoby, które skorzystały tylko z usług ŚDS przy ul. 11 Listopada). Dane DSP dotyczą placówek wsparcia dziennego.

⁴² Dane MOPR dotyczą 13 asystentów (10 etatów) Zespołu ds. Asysty Rodzinnej. Dane DSP dotyczą Asystentów Rodziny zatrudnionych w Stowarzyszeniu Pomocy Rodzinie "DROGA".

⁴³ Dane MOPR obejmują 5 rodzin objętych dwukrotnie przez Zespół Pracowników Socjalnych.

⁴⁴ Od 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która rozdzieliła zadania dotyczące wspierania rodziny, tj. pomoc rodzinie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu placówek wsparcia dziennego, prowadzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, itp. Przedmiotowe zadania do 31 grudnia 2013 r. ujęte były w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Referat Spraw Społecznych Departamentu Spraw Społecznych zleca realizację ww. zadań w drodze konkursów ofert organizacjom pozarządowym i podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
B.6. WSPOMAGANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH I ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW											
54.	Wskaźnik umieralności niemowląt	promil (liczba zgonów/1000 urodzeń żywych)	7,1	4,5	4,3	4,2	3,9	3,6	3,5	3,0	BDL
55.	Liczba programów profilaktycznych	jednostka	447	478	538	560	597	626	512	516	EDU
56.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi	osoba	41 209	42 840	47 265	46 221	44 759	47 854	37 680	54 951	EDU
57.	Liczba programów profilaktycznych zdrowotnych skierowanych do dorosłej populacji (grypa, HCV, mammo-grafia)	jednostka	3	3	3	4	1	0	0	1	DSP
58.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi zdrowotnymi skierowanymi do dorosłej populacji	osoba	3 675	7 764	5 026	9 997	1 000	0	0	3 076	DSP
B.7. POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI											
59.	Liczba organizacji pozarządowych realizujących specjalistyczne zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej ⁴⁵	jednostka	20	26	30	28	19	28	21	20	DSP

⁴⁵ Wskaźnik określa liczbę organizacji realizujących projekty wyłonione w drodze otwartych konkursów ofert i trybie małych grantów obsługiwanych przez Referat Spraw Społecznych Departamentu Spraw Społecznych.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
60.	Liczba programów wsparcia osób niepełnosprawnych	jednostka	3	3	3	3	3	3	4	4	DSP
61.	Liczba wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne	osoba	3 445	3 130	2 697	3 422	2953	1 936	2 568	2 780	MOPR
62.	Liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych	jednostka	6	7	8	9	11	13	13	13	DSP
63.	Liczba projektów i kampanii z zakresu integracji społecznej	jednostka	5	5	6	8	8	8	2	1 ⁴⁶	MOPR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

⁴⁶ Projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu”.

5.3. Rozwój gospodarczy

CEL STRATEGICZNY C

DŁUGOFALOWY WZROST GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I W KONSEKWENCJI WIĘKSZA LICZBA JAKOŚCIOWO LEPSZYCH MIEJSC PRACY

C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Rozwój systemu usług wsparcia MSP.
- Stworzenie i wdrożenie *Strategii* rozwoju oraz wspieranie konkurencyjności wiodących i najbardziej innowacyjnych sektorów gospodarki Miasta.
- Rozwój lokalnych instytucji finansowych.
- Promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży.

C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie innowacyjności.
- Tworzenie warunków do większego zaangażowania uczelni wyższych w procesy innowacyjne w gospodarce.
- Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację.
- System finansowania innowacji.

C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Kompleksowe przygotowanie i oferowanie na korzystnych dla inwestorów warunkach terenów inwestycyjnych.
- Współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi oraz instytucjami rynku pracy w kierunku dostosowania działalności edukacyjnej pod kątem potrzeb inwestorów.
- Rozwój Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku.

- Pozyskiwanie inwestorów na podstawie szerokiej, wspólnej oferty kształtowanej na bazie aglomeracji białostockiej oraz zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów w ramach Biura Obsługi Inwestora.
- Rozwój SIP/GIS (System Informacji Przestrzennej).

C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

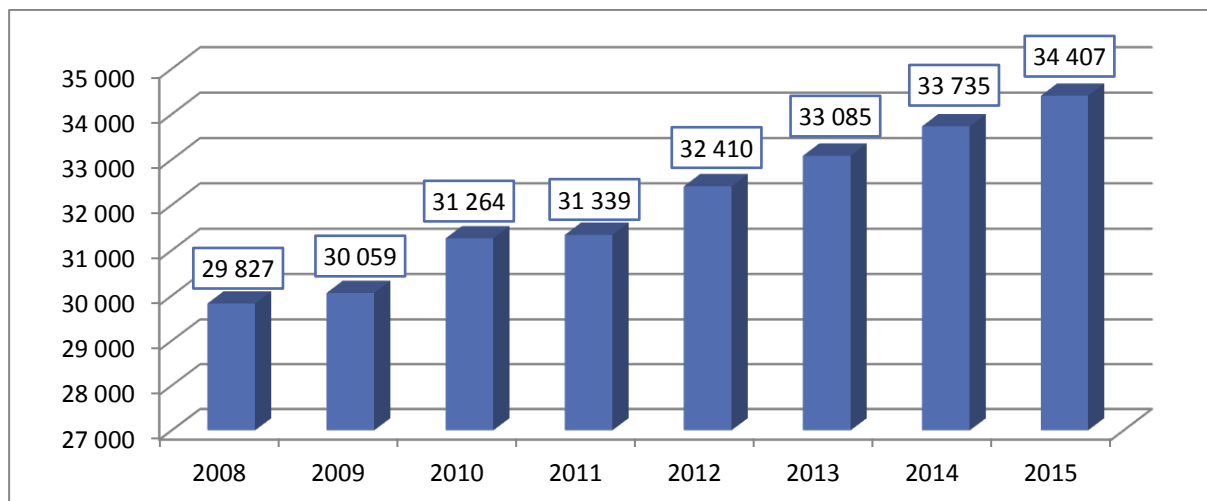
- Rozwój współpracy partnerskiej z Miastami ze Wschodu.
- Rozwój współpracy gospodarczej, naukowo – technologicznej oraz kapitałowej w układzie Wschód – Zachód.
- Wsparcie wchodzenia przedsiębiorstw na rynki wschodnie.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W 2015 r. ilość środków z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca spadła o 94,3% w stosunku do roku 2014, kształtując się na poziomie 22,14 zł i osiągając tym samym najniższy poziom od roku 2009. Jest to wynikiem kończenia realizacji projektów z poprzedniego okresu programowania. Nowy okres przewidziany na lata 2014 – 2020 rozpoczął się w roku 2014, jednak projekty w związku z nim realizowane będą dopiero w roku 2016.
- W latach 2008-2015 wysokość nakładów inwestycyjnych na jednego mieszkańca kształtowała się w przedziale od 414,16 zł w 2015 roku do 1 169,98 zł w roku 2010. Wysoki poziom nakładów w 2010 roku spowodowany był faktem, iż Miasto realizowało wiele znaczących i kosztownych inwestycji drogowych m.in. z udziałem środków zewnętrznych, tj. modernizacja ul. Antoniuk Fabryczny, ul. Antoniukowskiej oraz ulic: Knyszyńskiej, Owsianej, B. Głowackiego i Narewskiej w ramach „Poprawy jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego Miasta Białegostoku” - Etap II. Przebudowa ul. Gen. St. Maczka, przebudowa ulic w centrum Miasta Białegostoku - I etap, budowa ulic obsługujących Park Naukowo - Technologiczny, przebudowa Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego. Znaczna część inwestycji została zakończona bądź stopień zaawansowania robót był wysoki. Wysokość nakładów inwestycyjnych na jednego mieszkańca w roku 2015 kształtowała się na najniższym poziomie w całym badanym okresie.
- Od 2012 r. obserwowany jest systematyczny spadek produkcji sprzedanej przemysłu w cenach bieżących na jednego zatrudnionego. W roku 2015 odnotowano jednak nieznaczny wzrost r/r o 0,7%.

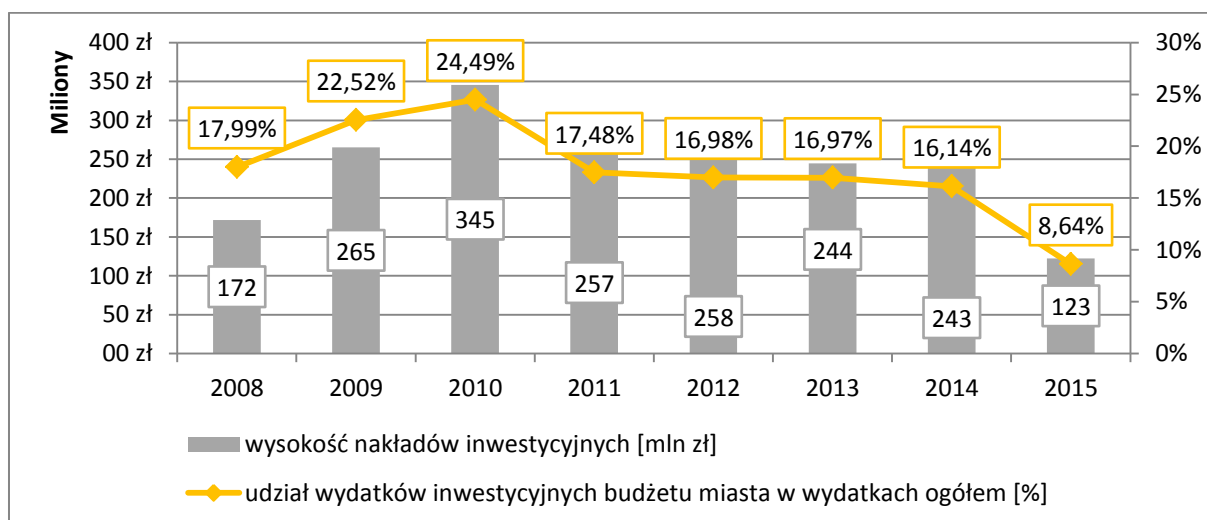
- Według danych rejestru REGON w 2015 roku na terenie Białegostoku zarejestrowanych było 34 407 podmiotów gospodarczych. W porównaniu ze stanem na koniec 2008 r. liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 15,4%.
- W badanym okresie na terenie Miasta Białystok sukcesywnie wzrastało średnie miesięczne wynagrodzenie brutto. W 2015 r. wyniosło 3 844,68 zł i było o 3,7% wyższe niż rok wcześniej. Nastąpił zatem nieznaczny wzrost dynamiki wzrostu, ponieważ w 2014 r. odnotowano wzrost wartości pensji brutto wyższy o 2,2%.

Wykres 24. Liczba podmiotów gospodarczych według rejestru REGON [ogółem]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Wykres 25. Wysokość nakładów inwestycyjnych [w mln zł] oraz udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Departament Finansów Miasta.

Tabela 5 Rozwój gospodarczy

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Wysokość nakładów inwestycyjnych*	zł	171 727 772	265 259 327	345 374 575	256 842 848	257 657 650	244 453 805	242 725 686	122 584 376	DFN
2.	Wysokość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca*	zł/mieszkańca	583,8	900,15	1 169,98	872,73	873,65	827,87	821,52	414,16	DFN
3.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących	mln zł ⁴⁷	3 611,4	3 799,5	3 572,6	3 294,5	3 245,1	3 065,0	2 756,2	2 657,5	GUS
4.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych (rok poprzedni = 100)	%	113,1	102,3	97,1	95,7	100,1	98,6	95,0	96,3	GUS
5.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących na jednego zatrudnionego	zł	230 968	263 834	261 306	258 172	267 948	266 544	242 156	243 878	GUS
6.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jednostka	29 827	30 059	31 264	31 339	32 410	33 085	33 735	34 407	GUS
7.	Nakłady na działalność B+R**	mln zł	74,7	66,3	103,9	139,5	139,0	204,7	233,4	300,7	BDL
8.	Zatrudnieni w działalności B+R (ogółem)**	EPC***	1 567	1 555	1 534	1764	1 700	1 686	1 649	1 827	BDL
9.	Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (przedsiębiorstwach przemysłowych)**	tys. zł	445 458	290 955	BD	311 232	494 986	300 497	248 730	349 242	BDL

⁴⁷ Zmiana jednostki z tys. zł na mln zł.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
10.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 994,05	3 144,60	3 241,41	3 360,36	3 493,98	3 627,02	3 706,73	3 844,68	GUS
11.	Udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem	%	17,99	22,52	24,49	17,48	16,98	16,97	16,14	8,64	DFN
12.	Środki z budżetu UE przeznaczone na inwestycje	zł/mieszkańca	3,17	353,94	552,12	342,57	447,73	434,14	388,14 ⁴⁸	22,14	DFN
13.	Jakość życia w Mieście	badania mieszkańców							Poprawiła się – 71,5%; Pozostała bez zmian – 22,0%; Uległa pogorszeniu – 2,6%; Trudno powiedzieć – 3,9%		BW- szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”
14.	Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw	badania przedsiębiorców							Poprawiła się – 92,0% Pozostała bez zmian – 8,0%		BW- szczegółowy opis w rozdziale „Opis wyników badań wraz z analizą i interpretacją”

⁴⁸ Zaktualizowano wartość wskaźnika z 2014 r. - w Raporcie z monitoringu za 2014 rok zamieszczono wartość 388,13.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
15.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych w Mieście z dostępną infrastrukturą ⁴⁹	ha								1 700	DU

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego.

*Wydatki inwestycyjne budżetu Miasta Białystok.

**Województwo podlaskie. Dotyczy podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

***Ekwiwalent pełnego wymiaru czasu pracy.

⁴⁹ Zmieniono nazwę wskaźnika z "liczba terenów..." na "powierzchnia terenów...". Wartość przybliżona, co wynika z niedoprecyzowania definicji dostępności do infrastruktury i subiektywnego przyporządkowywania terenów inwestycyjnych jako spełniających dane kryterium oraz z w większości prywatnej własności terenów.

5.4. Kultura, sport i turystyka

CEL STRATEGICZNY D

ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ, TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

D.1. Wsparcie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Stwarzanie warunków do aktywizacji społeczności Miasta w sferze kultury i wzrostu jej uczestnictwa w kulturze.
- Wsparcie środowisk twórczych i promocja dokonań lokalnych twórców.
- Wykorzystanie potencjału szkolnictwa artystycznego i środowiska akademickiego do rozwoju funkcji kulturalnych Miasta.
- Konsolidacja środowisk twórczych oraz inspirowanie powstania struktur sieciowych i klastrowych w sferze kultury.
- Budowa i adaptacja nowych obiektów na cele kultury, poprawa stanu istniejącej infrastruktury oraz powiększenie zbiorów i powierzchni wystawienniczej.
- Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
- Edukacja kulturalna mieszkańców.
- Rozwój infrastruktury dla imprez masowych.

D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspólne kreowanie nowych projektów artystycznych i imprez kulturalnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym przez środowiska kulturalne Miasta.
- Umacnianie marki i promocja wiodących środowisk twórczych i imprez kulturalnych w Mieście.
- Promocja młodych środowisk twórczych i wykorzystanie ich potencjału w tworzeniu prestiżowych przedsięwzięć kulturalnych.
- Budowa i umacnianie marki Białegostoku, jako wielokulturowego Miasta kresów Unii Europejskiej, w oparciu o prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne.

- Wykorzystanie projektów zewnętrznych do wykreowania imprezy kulturalnej o znaczeniu międzynarodowym.

D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie rozwoju kluczowych kierunków turystyki w Mieście: kulturowej, przyrodniczej, kongresowej, sportowej i leczniczej.
- Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturalnych otoczenia dla rozwoju funkcji Miasta, jako zaplecza turystycznego regionu.
- Rozwój infrastruktury turystycznej.
- Poprawa estetyki Miasta i dostosowanie jego przestrzeni do potrzeb turystyki.
- Promocja Miasta przez mieszkańców i wśród jego mieszkańców oraz poprzez gości je odwiedzających.
- Konsolidacja środowisk związanych z turystyką poprzez współpracę władz Miasta z przedsiębiorstwami i środowiskami akademickimi.
- Poprawa jakości usług turystycznych, w tym opracowanie koszyka markowych produktów turystycznych.

D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Stwarzanie warunków dla rozwoju przemysłów kultury w Mieście.
- Inspirowanie działań na rzecz utworzenia lokalnej organizacji turystycznej.
- Konsolidacja przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych w Mieście.
- Wsparcie organizacyjne, szkoleniowe i promocyjne (dobre praktyki) dla przedsiębiorstw turystycznych i organizacji z zakresu kultury.
- Promocja i rozwój produktów regionalnych oraz proekologicznych form turystyki.

D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem osiedli mieszkaniowych.
- Rozwój funkcji wypoczynkowej Miasta.
- Promocja zdrowych stylów życia.
- Rozwój infrastruktury oraz imprez rekreacyjnych dla turystyki rowerowej oraz innych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

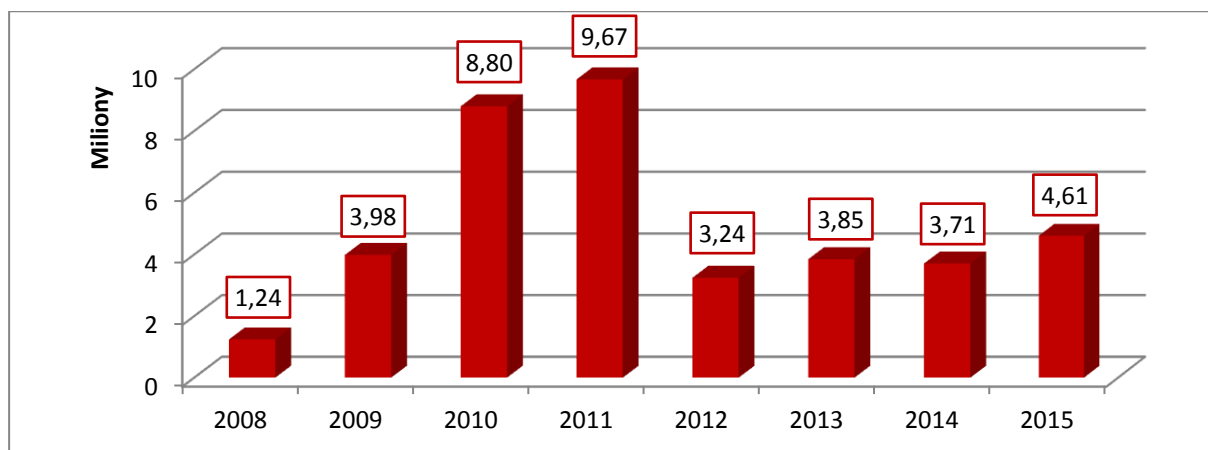
- Kreacja wizerunku sportowego Miasta.
- Promocja i rozwój sportu wyczynowego, sportu masowego oraz aktywności sportowej osób niepełnosprawnych.
- Wykreowanie imprezy sportowej o prestiżowym znaczeniu w kraju.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w Mieście, w tym bazy sportowej szkół.
- Podnoszenie poziomu kwalifikacji kadry sportowej.
- Rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Organizacja imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży w 2015 r. zwiększyła się w porównaniu z rokiem ubiegłym.
- W 2015 r. można było zaobserwować 1,8% wzrost r/r liczby turystów krajowych oraz utrzymującą się liczbę turystów zagranicznych (wzrost o 2,3% r/r) korzystających z noclegów w Mieście.
- Liczba miejsc noclegowych w roku 2015 utrzymywała się na niezmiennym od 2013 roku poziomie i wynosiła 8 miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców.
- W latach 2008-2015 liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście wzrosła 10-krotnie.
- W 2015 r. wysokość dotacji na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze kultury osiągnęła wartość niższą od odnotowanej w 2014 roku o 6,4%, lecz nadal kształtowała się na poziomie wyższym niż 2 mln zł.

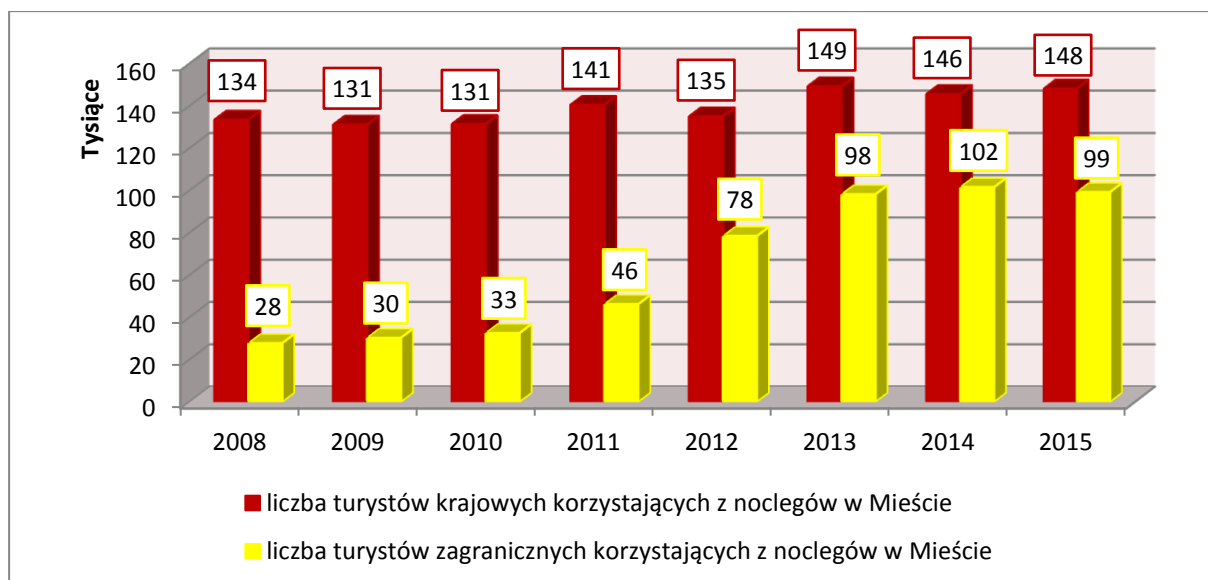
- W 2015 r., znacznie wzrosła liczba osób zwiedzających muzea (o niemal 54% r/r), a w stosunku do roku 2008 niemal podwoiła się.
- Systematycznie wzrastała liczba stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym. W roku 2015 liczba stowarzyszeń wynosiła 201, co jest najwyższą wartością na przestrzeni lat 2008-2015 i oznacza wzrost o 38,6% względem roku 2008.
- W latach 2008-2015 niemal pięciokrotnie wzrosła liczba festiwali i imprez zorganizowanych w Mieście. W roku 2015 odnotowano wzrost wskaźnika względem roku poprzedniego o 4,8%.
- Systematycznie wzrastał księgozbiór bibliotek. W 2015 r. na 1000 mieszkańców przypadało 3 706 wolumenów, a przeciętny czytelnik wypożyczył 19 pozycji książkowych.
- W 2015 r. odnotowano wzrost r/r wydatków na rewitalizację i ochronę zabytków o 24,3%.
- W roku 2015 wartość środków z funduszy strukturalnych i innych źródeł pozyskanych na cele kulturalne zmniejszyła się o połowę w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 742,7 tys. zł.
- W analizowanym okresie liczba przyszkolnych obiektów sportowych wzrosła do poziomu 102. Tak znaczący wzrost wynika ze zmiany opisu wskaźnika, który od 2015 r. obejmuje również obiekty nowo powstałe w miejsce dotychczasowych, co nie było uwzględniane w danych za lata oraz z wzięcia pod uwagę także małych obiektów typu: siłownie, bieżnie sportowe.
- W Mieście prowadzone były działania zachęcające do prowadzenia zdrowego trybu życia. W analizowanych latach ponad dwukrotnie wzrosła liczba zorganizowanych na terenie Miasta imprez rekreacyjnych, ponad trzykrotnie wzrosła liczba imprez sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.
- Każdego roku wzrasta liczba sportowców reprezentujących Miasto na imprezach międzynarodowych. W roku 2015 z Białegostoku w zawodach o randze międzynarodowej uczestniczyło 39 reprezentantów, co oznacza dwukrotny wzrost liczby osób w stosunku do roku 2008.

Wykres 26. Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków [mln zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego, Departament Finansów Miasta.

Wykres 27. Struktura turystów odwiedzających Miasto Białystok [w tys.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Tabela 6 Kultura, sport i turystyka

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Liczba czytelników	osoby/1000 mieszkańców	148	153	153	145	145	139	137	137	BDL
2.	Wypożyczenia księgozbioru	wolumen/czytelnika	16	16	16	18	18	19	19	19	BDL
3.	Liczba widzów ogółem w kinach	osoby	467 396	655 628	662 774	716 924	669 668	602 051	648 749	711 168	BDL
4.	Liczba zwiedzających muzea	osoby	50 449	33 714	45 741	66 082	54 469	62 113	64 377	99 107	BDL
5.	Liczba stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym	jednostka	145 ⁵⁰	155 ⁵¹	164 ⁵²	172 ⁵³	186 ⁵⁴	185 ⁵⁵	191 ⁵⁶	201 ⁵⁷	ORN
6.	Liczba muzeów	jednostka	7	4	6	5	5	6	6	6 ⁵⁸	BDL

⁵⁰ W tym: 106 z osobowością prawną, 32 oddziały bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵¹ W tym: 116 z osobowością prawną, 32 oddziały bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵² W tym: 125 z osobowością prawną, 32 oddziały bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵³ W tym: 133 z osobowością prawną, 32 oddziały bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵⁴ W tym: 147 z osobowością prawną, 32 oddziały bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵⁵ W tym: 150 z osobowością prawną, 28 oddziałów bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵⁶ W tym: 154 z osobowością prawną, 30 oddziałów bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵⁷ W tym: 165 z osobowością prawną, 29 oddziałów bez osobowości prawnej i 7 zwykłych.

⁵⁸ W Mieście funkcjonują również 3 oddziały muzeów.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
7.	Liczba galerii i salonów sztuki	jednostka	4	4	4	3	3	3	3	3	BDL
8.	Liczba domów kultury i klubów osiedlowych ⁵⁹	jednostka	19	16	BD	15	17	17	17	18	BDL
9.	Księgozbiór bibliotek	wolumen/1000 mieszkańców	3 173	3 262	3 369	3 463	3 476	3 559	3 621	3 706	BDL
10.	Liczba wystaw i ekspozycji w muzeach i galeriach sztuki ⁶⁰	jednostka	78	66	73	104	92	83	85	91	KPS-I
11.	Imprezy oświatowe w muzeach i galeriach sztuki	jednostka	320	293	664	795	465	805	982	1 413	BDL/KPS-I
12.	Imprezy i festiwale kulturalne zorganizowane w Mieście	jednostka	45	209	107	140	138	226	189	198	KPS-I
13.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	133 510	131 167	131 453	140 505	135 038	149 291	145 630	148 194	BDL
14.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	27 852	30 356	32 596	46 224	78 485	98 245	101 618	99 294	BDL
15.	Liczba miejsc noclegowych	jednostka/1000 mieszkańców	5	6	6	7	7	8	8	8	BDL

⁵⁹ Statystyki sporządzane są co dwa lata.

⁶⁰ Od 2012 r. brak danych w tej kategorii w BDL. Podane dane pochodzą z Biura Kultury UM w Białymstoku (od 2015 r. – Referatu Kultury) i stanowią sumę wystaw ze sprawozdań rocznych miejskich instytucji kultury oraz z kalendarza imprez na 2015 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
16.	Liczba hoteli	jednostka	8	8	9	9	10	12	13	13	BDL
17.	Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania o standardzie poniżej standardu hotelowego	jednostka	12	13	13	14	15 ⁶¹	15	14	13	BDL
18.	Liczba podmiotów gospodarczych w sferze usług turystycznych i hotelowych w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	2	2	2	2	2	2	2	2	BDL
19.	Liczba podmiotów działających w ramach przemysłów kultury w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	2	2	2	2	2	2	2	2	BDL
20.	Liczba klubów sportowych	jednostka	91	BD	89	BD	92	BD	106	BD	BDL
21.	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych ⁶²	osoby	7 283	BD	8 937	BD	9 445	BD	8 439	BD	BDL
22.	Liczba klubów sportowych uczestniczących w rozgrywkach ligowych najwyższego szczebla	jednostka	4	4	3	3	3	2	4	2	KPS-III
23.	Liczba stadionów ⁶³	jednostka	2	2	2	2	2	2	2	BD	BDL

⁶¹ Stan na dzień 31 VII.

⁶² Statystyki sporządzane są co dwa lata.

⁶³ Statystyki sporządzane są co 4 lata (najbardziej aktualne pochodzą z 2014 r.).

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
24.	Liczba boisk ⁶⁴	jednostka	4	5	6	6	4	4	8	BD	BDL
25.	Liczba hal sportowych ⁶⁵	jednostka	4	4	4	4	5	5	6	BD	BDL
26.	Liczba pływalni ⁶⁶	jednostka	4	4	4	4	3	3	3	BD	BDL
27.	Inne obiekty sportowe ⁶⁷	jednostka	9	10	10	10	9	9	10	BD	BDL
28.	Liczba trenerów prowadzących zajęcia sportowe ⁶⁸	osoby	166	BD	199	BD	214	BD	227	BD	BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego.

⁶⁴ Statystyki sporządzane są co 4 lata (najbardziej aktualne pochodzą z 2014 r.).

⁶⁵ Statystyki sporządzane są co 4 lata (najbardziej aktualne pochodzą z 2014 r.).

⁶⁶ Statystyki sporządzane są co 4 lata (najbardziej aktualne pochodzą z 2014 r.).

⁶⁷ Obejmuje m.in.: korty tenisowe, tory sportowe, lodowiska sztuczne mrożone, strzelnice, aquaparki, skateparki. Statystyki sporządzane są co 4 lata (najbardziej aktualne pochodzą z 2014 r.).

⁶⁸ Statystyki sporządzane są co dwa lata.

Tabela 7 Dodatkowe wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Wysokość dotacji udzielonych przez Miasto na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze kultury	zł	1 115 000	1 581 000	2 179 000	1 981 000	1 980 000	1 518 300	2 300 000	2 153 400	KPS-I
2.	Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków	zł	1 242 122	3 983 894	8 797 369	9 665 759	3 243 056	3 845 814	3 706 326	4 606 302	DFN/ZMK
3.	Wielkość środków z funduszy strukturalnych i innych źródeł pozyskanych na cele kulturalne ⁶⁹	zł	717 091	519 772	898 019	706 796	983 687	850 682	1 474 287	742 651	KPS-I
4.	Liczba projektów kulturalnych zrealizowanych w ramach partnerstwa ⁷⁰	jednostka	-	-	-	-	-	-	1	0	KPS-I
5.	Liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście	jednostka	1	4	5	9	9	9	10	10	KPS-II
6.	Liczba inicjatyw na rzecz tworzenia markowych produktów turystycznych	jednostka	1	1	-	1	-	1	1	0	KPS-II
7.	Liczba markowych produktów turystycznych	jednostka	1	1	2	3	4	4	4	4	KPS-II
8.	Wysokość wsparcia inicjatyw podmiotów prywatnych i społecznych z zakresu turystyki ze strony Miasta ⁷¹	zł	72 800	90 300	94 000	82 900	48 960	74 950	77 000	80 000	KPS-II

⁶⁹ Nie pozyskano środków z funduszy strukturalnych. Wskaźnik uwzględnia środki pozyskane przez miejskie instytucje kultury i Miasto Białystok z krajowych źródeł.

⁷⁰ Partnerstwo rozumiane jest jako partnerstwo publiczno-prywatne.

⁷¹ Dotyczy głównie członkostwa w Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, prowadzenia informacji turystycznej na dworcu PKP oraz pojedynczych działań mających na celu rozwój turystyki w Białymstoku.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
9.	Liczba zorganizowanych imprez rekreacyjnych	jednostka	34	59	52	68	70	76	83	86	KPS-III
10.	Funkcjonowanie Lokalnej Organizacji Turystycznej	jednostka	1	-	-	-	-	-	-	0	KPS-II
11.	Liczba medali zdobytych przez sportowców trenujących w Mieście w oficjalnych zawodach: Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Europy, Mistrzostwa Świata	jednostka	495	515	507	508	470	493	508	521	KPS-III
12.	Sportowcy uczestniczący w imprezach międzynarodowych	osoby	19	26	22	25	27	30	38	39	KPS-III
13.	Liczba przyszkolonych obiektów sportowych	jednostka	86	86	86	86	86	86	86	102 ⁷²	EDU
14.	Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży	jednostka	39	46	50	79	92	121	124	126	KPS-III

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

⁷² Zmiana opisu wskaźnika od 2015 r. Wskaźnik zawiera dane dotyczące również obiektów nowo powstałych w miejsce dotychczasowych, co nie było uwzględniane w danych za lata poprzednie. Pod uwagę zostały wzięte także małe obiekty typu: siłownie, bieżnie sportowe.

5.5. Metropolia

CEL STRATEGICZNY E

ROZWÓJ POWIĄZAŃ BIAŁEGOSTOKU Z BLIŻSZYM I DALSZYM OTOCZENIEM

E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Instytucjonalizacja współpracy samorządów Białostockiego Obszaru Metropolitalnego.
- Opracowywanie dokumentów planistycznych dla obszaru metropolii.
- Tworzenie metropolitalnych baz danych: o terenach inwestycyjnych, możliwościach kooperacji itp.
- Współpraca władz samorządowych i innych podmiotów w zakresie promocji obszaru metropolitalnego, jego walorów, firm, produktów, imprez itd.

E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych z obszaru metropolitalnego

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie kształtowania układów komunikacyjnych, sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu obszaru metropolitalnego.
- Wspieranie działań na rzecz rozwoju sieci informatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego) oraz integracja sieci w gminach z systemem sieci miejskiej.
- Tworzenie nowoczesnego, zintegrowanego systemu gospodarki odpadami.

E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Utworzenie instytucji integrujących rozwój kultury i turystyki w obszarze metropolitalnym.
- Budowa zainteresowania korzystaniem z usług społecznych Białegostoku przez mieszkańców obszaru metropolitalnego.
- Wspieranie integracji społecznej i rozwoju tożsamości lokalnej.
- Metropolitalna koordynacja działań w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego.

E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie kooperacji firm oraz integracja systemów innowacji w obszarze metropolitalnym.
- Wspólne podejmowanie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku regionu wśród inwestorów oraz jego popularyzacji, a także tworzenia dobrego klimatu dla inwestycji.
- Wyznaczenie najkorzystniejszych, optymalnych stref lokalizacji (terenów inwestycyjnych) w skali metropolii białostockiej.

E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku

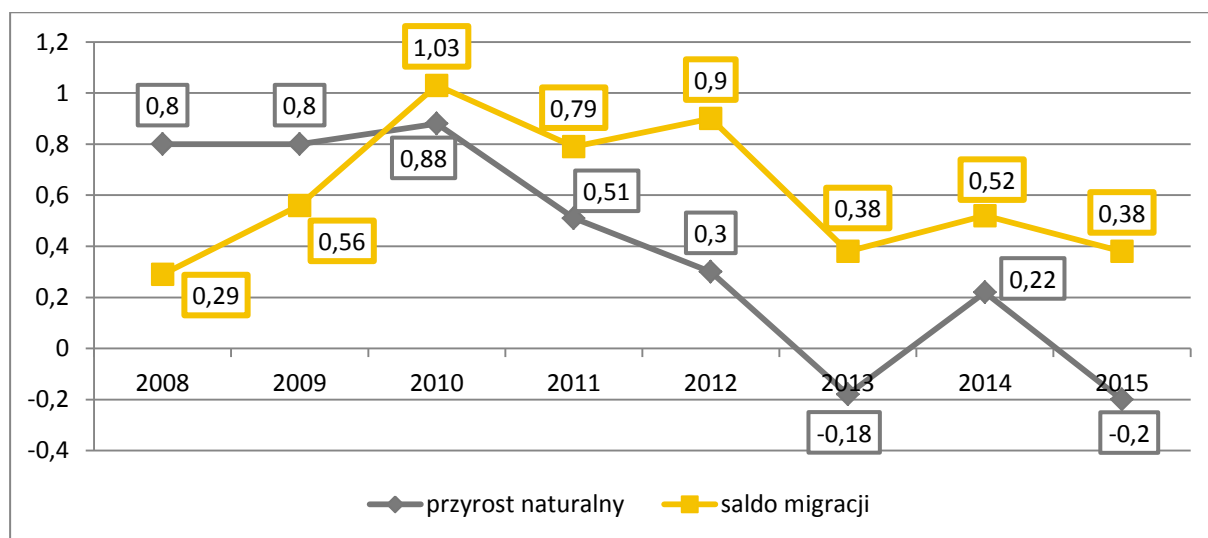
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Przełamywanie peryferyjności Białegostoku poprzez rozwój powiązań transportowych.
- Działania na rzecz poszukiwania strategicznych inwestorów.
- Rozwój powiązań informacyjno-promocyjnych z metropoliami kraju i Europy.

Można zaobserwować następujące trendy:

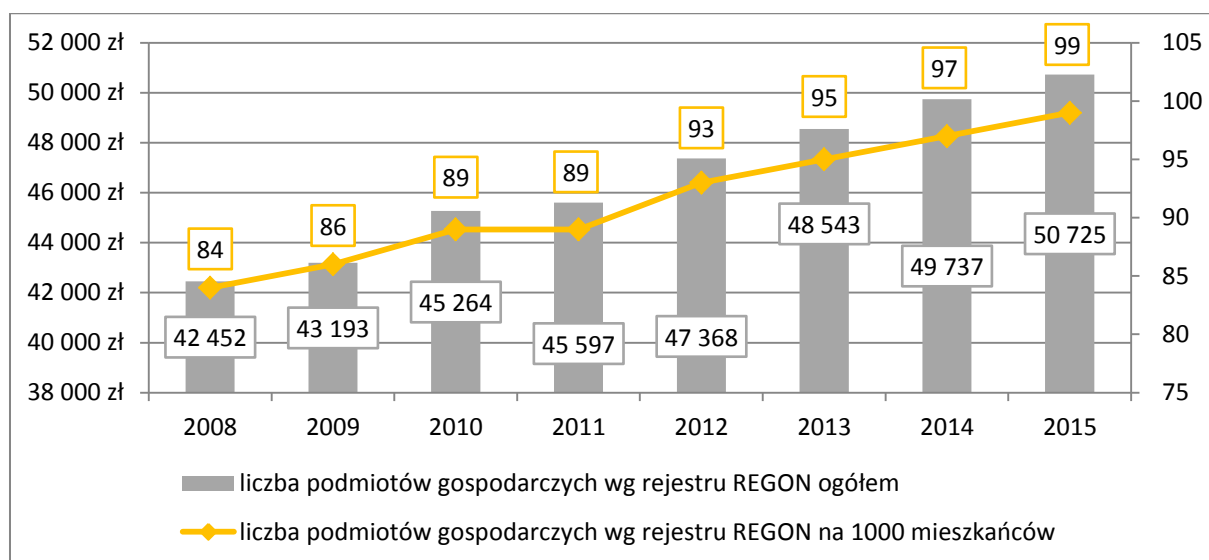
- W 2015 r. liczba ludności Białostockiego Obszaru Metropolitalnego wzrosła nieznacznie w stosunku do roku poprzedniego (0,02%), kontynuując tym samym trend wzrostowy zapoczątkowany w 2008 r., przełamany niewielkim spadkiem liczby ludności w 2014 r.
- Od 2008 r. obserwowany jest ciągły wzrost liczby podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON. W całym analizowanym okresie nastąpił wzrost liczby podmiotów o 19,5% a w stosunku do ubiegłego roku wyniósł 0,02%.
- Systematycznie wzrastało średnie miesięczne wynagrodzenie brutto. W stosunku do roku 2008 wzrost wyniósł 29,2%.
- Od 2014 roku stopę bezrobocia rejestrowanego charakteryzuje tendencja spadkowa. W 2015 roku osiągnęła ona wartość 12,1%, co oznacza spadek r/r o 1,2 p.p., jednak nadal znacznie przewyższa wartość wskaźnika zarejestrowaną w 2008 r.
- Niezmiennie od 2008 r. obszary prawnie chronione stanowiły 30% powierzchni Białostockiego Obszaru Metropolitalnego.
- W analizowanym okresie zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, której poziom w 2015 r. wyniósł 0,04 t/km², co oznacza spadek w stosunku do roku 2008 o 0,02 t/km². W 2015 r. wzrósł poziom zanieczyszczeń gazowych o 30,9% w stosunku do roku 2008.
- W latach 2008-2015 w Białostockim Obszarze Metropolitalnym przybyło 34 km sieci ciepłowniczej oraz 331 sztuk węzłów.
- W całym okresie obserwuje się wzrost turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Białostockim Obszarze Metropolitalnym. W 2015 r. w stosunku do roku 2008 liczba ta wzrosła odpowiednio o 21,3% i 207,3%, przy czym od roku 2013 obserwuje się spadek liczby turystów zagranicznych.

Wykres 28. Przyrost naturalny i migracje ludności na pobyt stały w Białostockim Obszarze Metropolitalnym [w %]

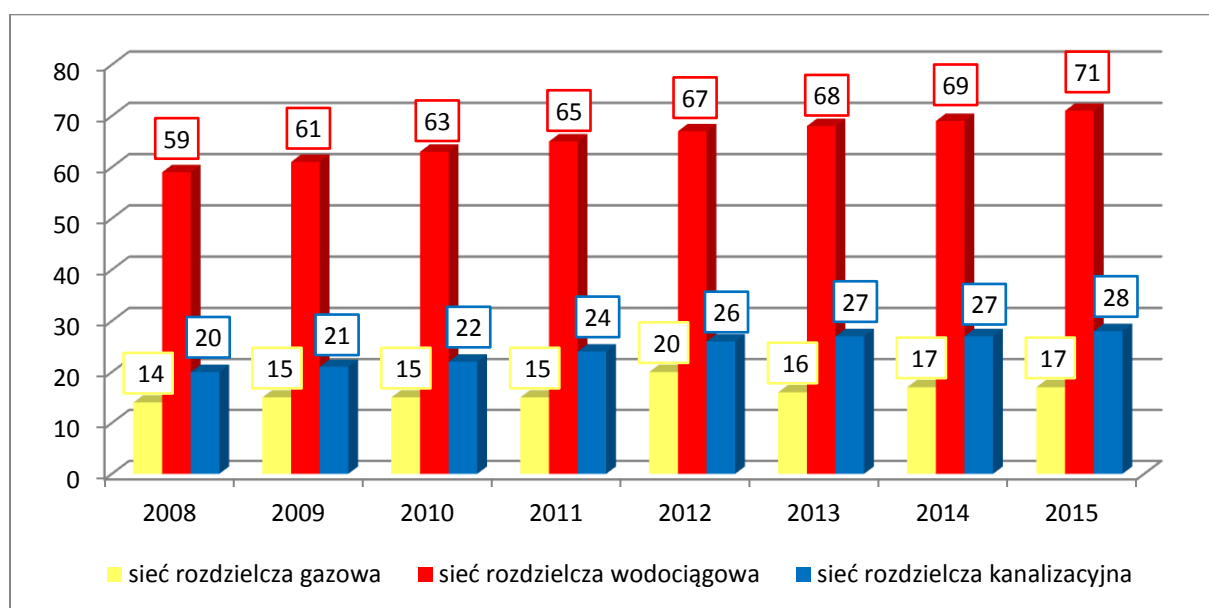
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2016 r.

Wykres 29. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON [ogółem i na 1000 ludności]

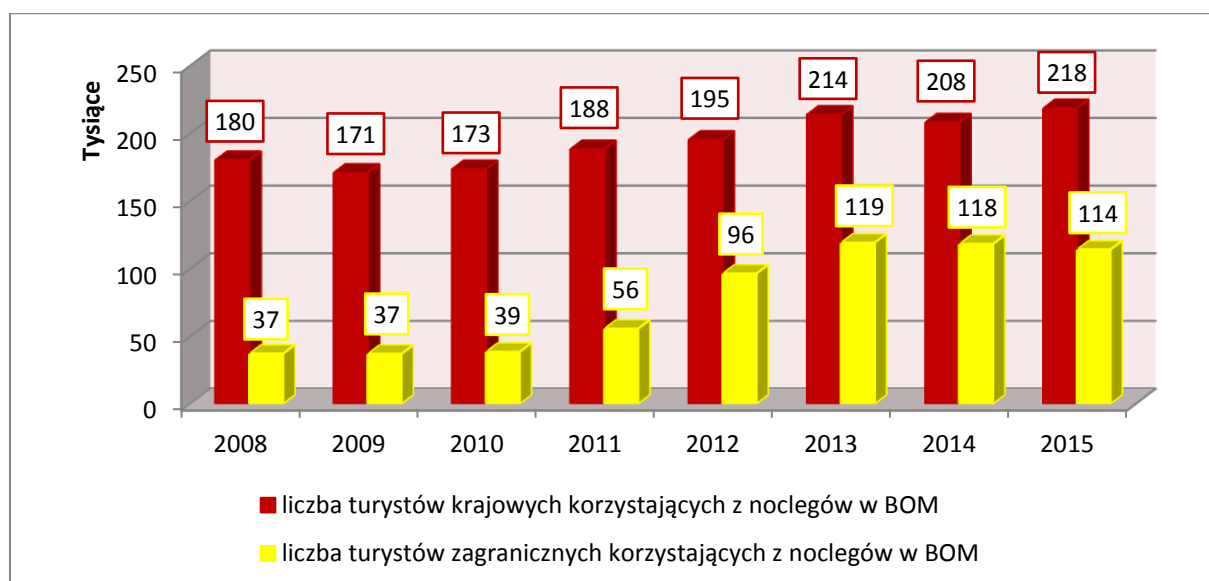
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Wykres 30. Długość sieci rozdzielczych [km/100 km²]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Wykres 31. Struktura turystów odwiedzających Miasto Białystok [w tys.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, sierpień 2016 r.

Tabela 8 Metropolia

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
1.	Powierzchnia	km ²	5 132	5 132	5 132	5 132	5 132	5 132	5 132	5 132	BDL
2.	Liczba ludności	osoby	504 036	504 845	509 016	509 677	510 437	510 785	510 749	510 873	BDL
3.	Gęstość zaludnienia	osoby/km ²	98	98	99	99	99	100	100	100	BDL
4.	Przyrost naturalny	osoby/1000 miesz- kańców	0,8	0,8	0,88	0,51	0,3	-0,18	0,22	-0,2	BDL
5.	Saldo migracji	osoby/1000 miesz- kańców	0,29	0,56	1,03	0,79	0,9	0,38	0,52	0,38 ⁷³	BDL
6.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	9,3	13,2	14,1	14,1	15	15,4	13,3	12,0	BDL
7.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jednostka	42 452	43 193	45 264	45 597	47 368	48 543	49 737	50 725	BDL
8.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 881,74	3 024,01	3 129,59	3 255,08	3 394,57	3 506,84	3 595,71	3 723,50	BDL
9.	Obszary prawnie chronione w stosunku do powierzchni ogółem	%	30	30	30	30	30	30	30	30	BDL

⁷³ W przypadku migracji zagranicznych dane dotyczą 2014 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
10.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t/km ²	0,06	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04	BDL
11.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t/km ²	175	168	166	183	156	217	229	229	BDL
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t/km ²	6	5	5	7	5	4	5	6	BDL
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t/km ²	0,12	0,09	0,13	0,14	0,13	0,18	0,11	0,06	BDL
14.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem ⁷⁴	%	72,8	80,4	68,9	86,9	72,3	64,5	19,1	30,6	BDL
15.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km ²	59	61	63	65	67	68	69	71	BDL
16.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km ²	20	21	22	24	26	27	27	28	BDL
17.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km ²	14	15	15	15	20	16	17	17	BDL
18.	Korzystający z wodociągu	%	90,9	91,2	91,1	91,3	91,4	91,5	92,4	92,5	BDL
19.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	75,7	76,0	75,6	76,2	76,6	77,0	77,7	78,2	BDL

⁷⁴ Zmiana metodologii badania od 2014 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Źródło
20.	Korzystający z sieci gazowej	%	56,3	57,0	56,4	56,4	57,5	57,9	57,9	57,8	BDL
21.	Liczba miejsc w żłobkach ⁷⁵	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	44	49	56	57	68	83	100	116	BDL
22.	Liczba miejsc w przedszkolach ⁷⁶	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	598	633	629	617	617	620	725	663	BDL
23.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	218	216	199	212	216	197	156	155	BDL
24.	Imprezy oświatowe w muzeach	jednostka	813	576	969	1 211	1 303	1220	1380	2 031	BDL
25.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w BOM	osoby	180 097	170 786	173 435	188 113	195 123	213 707	207 921	218 374	BDL
26.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w BOM	osoby	37 118	36 950	38 515	55 558	96 316	119 197	118 225	114 062	BDL
27.	Długość sieci ciepłowniczej	km	235	239	241	250	255	260	265	269	MPEC
28.	Liczba węzłów	szt.	1 820	1 857	1 887	1 943	1 995	2 054	2 103 ⁷⁷	2 151	MPEC

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów z monitoringu Strategii za lata 2011-2014, danych z Banku Danych Lokalnych oraz danych uzyskanych z Departamentów Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

⁷⁵ Miejsca ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi).

⁷⁶ Wskaźnik obejmuje miejsca w przedszkolach i przedszkolach specjalnych.

⁷⁷ Wartość wyrażona ogółem, w tym MPEC 1 757 sztuk.

6. Podsumowanie działań podejmowanych w 2015 roku w Mieście Białystok

6.1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

A. PRZESTRZEŃ MIASTA – ZHARMONIZOWANE PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA I ROZWOJU

A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.1. KSZTAŁTOWANIE JEDNOSTEK I ZESPOŁÓW URBANISTYCZNYCH O WYSOKICH WALORACH FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Sporządzanie nowego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku”.
2. Zmiana ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła konieczność wykonania nowych analiz potrzeb i bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę. Prace trwają.

Programy i działania nowo utworzone:

1. W związku z przedłużającym się opracowaniem nowego studium przystąpiono do sporządzania zmiany obowiązującego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Białegostoku” na podstawie uchwały Nr X/111/15 Rady Miasta Białystok z dnia 22 czerwca 2015 r. Konieczność dokonywania zmiany studium wynika z dezaktualizacji z biegiem lat jego ustaleń. Zmiana dotyczy strefy strukturalnej nr 4 na terenie oznaczonym symbolem 4.6 i polega na rezygnacji z dominanty przestrzennej oznaczonej graficznie i opisanej jako meczet, gdyż Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej zrezygnował z budowy świątyni.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.2. POPRAWA POZIOMU ŁADU PRZESTRZENNEGO, W TYM ZWARTOŚCI I DYSCYPLINY ZABUDOWY ORAZ ELIMINACJA KONFLIKTÓW FUNKCJONALNYCH W DRODZE PLANOWEGO STEROWANIA PROCESAMI ROZWOJOWYMI MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. Uchwalenie następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Lp.	Tytuł opracowania	Powierzchnia [w ha]	Numer uchwały	Przyjęte rozwiązania planistyczne
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Leśna Dolina w Białymstoku (rejon Alei Jana Pawła II i ul. Hotełowej)	12,53	Nr V/52/15 15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r.	- wydzielenie obszaru usług z zakresu zamieszkania zbiorowego: hotel motel oraz turystyki, - wydzielenie i ochrona przed zabudową obszaru leśnego, - wydzielenie terenów pod komunikację.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Młodych w Białymstoku (rejon ulic Zwycięstwa i Prowiantowej)	12,0	Nr X/113/15 Rady Miasta Białystok z dnia 22 czerwca 2015 r.	- wyznaczenie terenów pod tereny ogólnomiejskiej komunikacji drogowej, - wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, usługową (w tym kultu religijnego), - lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² II kategorii.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Młodych w Białymstoku (rejon ul. Marczkowskiej i doliny Bażantarki)	5,6	Nr XIII/156/15 Rady Miasta Białystok z dnia 27 października 2015 r.	- wydzielenie i ochrona przed zabudową doliny Bażantarki, - przeznaczenie pozostałych terenów pod funkcje usługowe i mieszkaniowe.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Młodych i Słoneczny Stok w Białymstoku (rejon ul. Marczkowskiej i ul. Hetmańskiej)	31,4	Nr XIV/201/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 listopada 2015 r.	- wydzielenie części obszaru z przeznaczeniem pod system przyrodniczy miasta, - przeznaczenie pozostałych terenów pod funkcje usługowe (w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²), produkcyjne i zabudowę mieszkaniową wraz z obsługą komunikacyjną poszczególnych terenów.

5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Piasta I i Skorupy w Białymstoku (rejon ulic: Piastowskiej i Ciołkowskiego)	101,13	Nr XIV/202/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 listopada 2015 r.	- ograniczenie powstawania funkcji usługowych wymagających budowy krematorium na całym terenie objętym planem, - ograniczenie do kilku terenów usług pogrzebowych, - zmiana zapisów dotyczących możliwości bilansowania miejsc postojowych w drogach przyległych do inwestycji.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bacieczki w Białymstoku (rejon ul. Produkcyjnej i ul. Bacieczki) – etap I	25,5	Nr XVI/234/15 Rady Miasta Białystok z dnia 14 grudnia 2015 r.	- utrzymanie mieszkaniowo-usługowego przeznaczenia terenów.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Antoniuk w Białymstoku (rejon ulic Alei Solidarności i Zwycięstwa) - etap I	9,9	Nr XVI/235/15 Rady Miasta Białystok z dnia 14 grudnia 2015 r.	- wyznaczenie terenów o funkcjach usługowych (w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²) i mieszkaniowych, - określenie obszarów pod lokalizację wysokich obiektów, - wydzielenie części obszaru z przeznaczeniem pod układ komunikacyjny.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja sporządzania następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Lp.	Tytuł opracowania	Powierzchnia w ha	Nr uchwały intencyjnej	Przewidywane rozwiązania planistyczne
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum (rejon ulic Kalinowskiego, Młynowej i Mazowieckiej) w Białymstoku	16,5	LXII/771/06 z dnia 23 października 2006 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - umożliwienia realizacji nowej zabudowy, - korekty zapisów dotyczących budynków ujętych w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz parametrów wysokościowych projektowanej zabudowy i rozwiązań komunikacyjnych poszczególnych terenów planistycznych.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bacieczki w Białymstoku (rejon ulicy Produkcyjnej)	120,7	XV/147/07 z dnia 3 września 2007r. zm. uch. Nr XXXIV/416/08 z dnia 24 listopada 2008 r.	- pozostawienie istniejącej miejskiej oczyszczalni ścieków i centrum handlowego, - lokalizacja obiektów zabudowy produkcyjnej i usługowej o znaczeniu ponadlokalnym, - lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , - utrzymanie istniejącego lasu, - wyznaczenie obszarów zieleni.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Dojlidy i Skorupy w Białymstoku (rejon ulic: Baranowickiej, Ciołkowskiego i Plażowej) – II etap	81,0	XXXIII/396/08 z dnia 27 października 2008 r.	Przeznaczenie terenu pod: - zabudowę mieszkaniową, produkcyjną i usługową - w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² II kat., z uwzględnieniem istniejącego zagospodarowania, układu komunikacyjnego, infrastruktury technicznej, uwarunkowań ekofizjograficznych, - zieleń urządzoną w dolinie rzeki Białej, - ogrody działkowe.

4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Dojlidy i Kawaleryjskie w Białymstoku (rejon Krywlan) – II etap	1 037,1	LIII/683/10 z dnia 22 marca 2010 r.(uchylona w części Nr XXVI/267/12z dnia 23 kwietnia 2012 r. i Nr XXXII/348/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r.)	<ul style="list-style-type: none"> - wydzielenie terenu lotniska „Krywłany” oraz ustalenie warunków i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów położonych w sąsiedztwie lotniska, - przeznaczenie niezabudowanych terenów m.in. pod funkcje usługowe i produkcyjne, - lokalizacja obiektów sportowych takich jak stadion i hala sportowa, - lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², - utrzymanie istniejących enklaw zabudowy mieszkaniowej i usługowej, - przeznaczenie fragmentów istniejących ogrodów działkowych pod układ komunikacyjny.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ulicy Andersa)	112,7	LIV/712/10 z dnia 26 kwietnia 2010 r.	Przeznaczenie terenu głównie pod produkcję i usługi uzupełnione zabudową mieszkaniową jednorodziną i terenami zieleni miejskiej z funkcją rekreacyjno-wypoczynkową.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części doliny rzeki Białej w Białymstoku (rejon ul. Antoniukowskiej) – II etap	15,4	Nr IX/71/11z dnia 28 marca 2011 r.	Przeznaczenie terenu pod: <ul style="list-style-type: none"> - funkcje sportowo-rekreacyjne, - zieleni urządzoną, - zabudowę mieszkaniową.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. M. Kopernika oraz Bohaterów Monte Cassino)	15,43	Nr XI/80/11z dnia 18 kwietnia 2011 r.	Przeznaczenie terenu głównie pod zabudowę usługową i funkcję mieszkaniową wielorodzinną jako uzupełniającą.

8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Centrum i Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. Św. Rocha i Sułkiennej)	32,85	Nr XII/93/11 z dnia 30 maja 2011 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - uzupełnienia terenów o funkcji usługowej o zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, - zweryfikowania zasad uzupełniania oraz przekształceń istniejącej zabudowy, w tym określenie wytycznych odnośnie przebudowy i zmiany sposobu użytkowania parterów istniejących budynków, - zmiany ustaleń dotyczących wysokości i sposobu kształtowania zabudowy, - korekty rozwiązań komunikacyjnych oraz wyznaczenie miejsc postojowych.
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedli Centrum i Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. Młynowej i Cieszyńskiej)	22,0	Nr XV/136/11 z dnia 19 września 2011 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - korekty obowiązujących ustaleń planistycznych w kontekście obecnego i projektowanego zagospodarowania, - korekty przebiegu ul. Młynowej zrealizowanej w liniach innych niż wyznaczone w obowiązującym planie, - uaktualnienia zapisów dotyczących obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru lub ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, - uzupełnienia terenów zabudowy usługowej o funkcję mieszkaniową, - zmiany ustaleń dotyczących wysokości i sposobu kształtowania zabudowy, - korekty rozwiązań komunikacyjnych, - zachowania historycznych ciągów pieszych i zapewnienie ich kontynuacji.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Antoniuk w Białymstoku (rejon ulic Alei Solidarności i Zwycięstwa)	29,8	Nr XIX/186/11 z dnia 12 grudnia 2011 r.	- wyznaczenie terenów o funkcjach usługowych (w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²) i mieszkaniowych, - określenie obszarów pod lokalizację wysokich obiektów, - wydzielenie części obszaru z przeznaczeniem pod układ komunikacyjny.

11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ul. W. Raginisa i Armii Ludowej)	49,86	Nr XXX/325/12 z dnia 25 czerwca 2012 r.	- utrzymanie istniejącej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością lokalizacji usług wzdłuż głównych ulic zbiorczych, - wyznaczenie terenu zieleni urządzonej w centrum obszaru bezodpływowego.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (rejon ulic: ks. S. Suchowolca i J. Kuronia) – II etap	47,8	Nr XXXII/349/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r.	Przeznaczenie terenu pod: - zabudowę usługową i produkcyjną oraz zabudowę mieszkaniową z uwzględnieniem układu komunikacyjnego, infrastruktury technicznej, - zieleni urządzonej i tereny wód powierzchniowych śródlądowych.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bacieczki w Białymstoku (rejon ul. Produkcyjnej i ul. Bacieczki) – II etap	57,85	Nr XXXIV/372/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r.	Utrzymanie mieszkaniowo-usługowego przeznaczenia terenów.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (rejon ul. Al. J. Piłsudskiego i Czystej)	20,75	Nr XXXVII/441/12 Rady Miasta Białystok z dnia 17 grudnia 2012 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - umożliwienia realizacji nowej zabudowy, - aktualizacji budynków ujętych w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków (w obowiązującym planie kilka z nich znajduje się w liniach rozgraniczających projektowanych ulic), - wysokości o projektowanej zabudowy, - rozwiązań komunikacyjnych z zachowaniem historycznych ciągów pieszych i zapewnieniem ich kontynuacji, - ustalenia zasad przekształceń istniejącej zabudowy – w tym zmiany sposobu użytkowania parterów istniejących budynków mieszkalnych wielorodzinnych na usługowe oraz określenie w planie zasad lokalizacji obiektów małej architektury, nośników reklamy grodzienia terenu oraz kolorystyki budynków.

15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ul. Gen. Wł. Andersa i Al. 1000-lecia Państwa Polskiego)	20,8	Nr XXXVII/442/12 Rady Miasta Białystok z dnia 17 grudnia 2012 r.	Przeznaczenie terenu głównie pod funkcje usługowe w oparciu o właściwą obsługę komunikacyjną i infrastrukturę, a także utrzymanie istniejącego lasu i wyznaczenie terenów zieleni pełniących rolę bufora izolacyjnego dla Lasu Pietrasze.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ulic W. Wysockiego i W. Jagiełły)	42	Nr XLVII/517/13 Rady Miasta Białystok z dnia 27 maja 2013 r.	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie istniejącej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, - powiększenie cmentarza oraz wyznaczenie terenów zieleni pełniących rolę bufora izolacyjnego od cmentarza.
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Skorupy w Białymstoku (w rejonie ul. Plażowej, ul. Baranowickiej i granicy administracyjnej miasta)	27,13	Nr L/574/13 Rady Miasta Białystok z dnia 28 października 2013 r.	<ul style="list-style-type: none"> - przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługową z uwzględnieniem istniejącej zabudowy, - zachowanie terenów zieleni w rejonie ul. Baranowickiej.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon przedłużenia ul. Jutrzenki)	113,67	Nr LX/667/14 Rady Miasta Białystok z dnia 26 maja 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie przeznaczenia terenów głównie pod zabudowę mieszkaniową z usługami, a także pod tereny zieleni urządzonej wzdłuż istniejących cieków wodnych i sportowo-rekreacyjnych oraz systemu komunikacji, - dopuszczenie stosowania zbiorników szczelnych i indywidualnych ujęć wody do czasu powstania możliwości podłączenia do miejskiej kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.

19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bojary w Białymstoku (rejon ul. Pałacowej i Stary Rynek)	3,1	Nr LXII/690/14 Rady Miasta Białystok z dnia 23 czerwca 2014 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - korekty w zakresie zasad zagospodarowania oraz przekształceń zabudowy (wprowadzenie funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej na terenie przeznaczonym w obowiązującym planie wyłącznie pod usługi), - uaktualnienie ustaleń dotyczących budynków ujętych w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.
20	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Skorupy w Białymstoku (rejon ulic: Zaściańskiej i Nowowarszawskiej)	1,13	Nr LXII/692/14 Rady Miasta Białystok z dnia 23 czerwca 2014 r.	Zmiana przeznaczenia terenu na rysunku planu oznaczonego symbolem 4.2 UOS (teren usług z zakresu religijnego) na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Sienkiewicza w Białymstoku (rejon ul. Ogrodowej i Fabrycznej)	7,79	Nr LXIII/720/14 Rady Miasta Białystok z dnia 22 września 2014 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - aktualizacji zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, - przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami i usługową, - weryfikacja parametrów wysokościowych projektowanej zabudowy, z uwzględnieniem ekspozycji istniejącego obiektu kultu religijnego, - określenie zakresu przekształceń istniejącej zdegradowanej zabudowy oraz sposobu zagospodarowania wnętrza urbanistycznych, - weryfikacja minimalnej liczby miejsc postojowych oraz obsługi komunikacyjnej, infrastrukturalnej obszaru, - określenie zasad lokalizacji obiektów małej architektury, nośników reklamy, grodzienia terenu oraz kolorystyki budynków.

22	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (w rejonie ulic Ks. S. Sucho-wolca i Zalesie)	24	LXIV/740/14 z dnia 20 paź- dziernika 2014 r.	Przeznaczenie terenu pod: - cmentarz parafialny, - zieleń urządzoną, - drogi.
----	---	----	--	--

Programy i działania nowo utworzone:

1. Przystąpienie do opracowania następujących planów miejscowych:

Lp.	Tytuł opracowania	Po- wierz- nia w ha	Nr uchwały	Przewidywane rozwiązania planistyczne
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Cen- trum w Białymstoku (rejon ul. Sienny Rynek i Św. Anny).	2,2	Nr XII/133/15 z dnia 28 września 2015 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca przeznaczenia części terenu położonej w rejonie ul. Młynowej i Sienny Rynek (teren dawnego cmen- tarza ewangelickiego) pod przestrzeń publiczną – skwer (obecnie jest to plac z parkingiem) z zakazem nasadzeń zie- leni wysokiej.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Mic- kiewicza w Białym- stoku (w rejonie ulic Zwierzynieckiej i Jagiellońskiej)	99,9	Nr XIII/155/15 Rady Miasta Białystok z dnia 27 października 2015 r.	- utrzymanie dominującej funkcji na osiedlu Mickiewicza tj. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, - uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalnej zabudową z zakresu in- frastruktury społecznej, usług komer- cyjnych i mieszkaniową oraz zielenią publiczną, - wprowadzenie przestrzeni publicz- nych oraz nowych dróg i korekta prze- biegu dróg istniejących w celu usprawnienia istniejącego ukła- du komunikacyjnego.

3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Mickiewicza w Białymstoku (rejon Trasy Kopernikowskiej)	1,3	Nr XVI/233/15 Rady Miasta Białystok z dnia 14 grudnia 2015 r.	Zmiana ustaleń obowiązującego planu dotycząca: - umożliwienia realizacji zabudowy mieszkaniowej jako towarzyszącej usługom oświaty, - korekty linii rozgraniczającej terenów 3UO i 5U oznaczonej na rysunku planu literami A, B, C, D oraz sposobu oznaczenia drogi wewnętrznej KDW-2 (obecnie mają one charakter postulatowy i nie jest jednoznacznie określony, co może powodować trudności interpretacyjne i funkcjonalne).
----	---	-----	---	--

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.3. UWZGLĘDNIENIE MATERIALNEGO DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO MIASTA JAKO ELEMENTU TOŻSAMOŚCI PRZESTRZENNEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Remont budynków wpisanych do rejestru bądź ewidencji zabytków, znajdujących się przy ul.: Wiktorii 14, A. Mickiewicza 2, Jesiennej 2 i 2A, H. Sienkiewicza 22, H. Sienkiewicza 53/1, Św. A. Boboli 5.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Prowadzenie prac remontowych w budynkach wpisanych do rejestru bądź ewidencji zabytków, znajdujących się przy ul.: Św. Rocha 3, Wiktorii 5 i 9, Warszawskiej 13, Warszawskiej 31, Krakowskiej 1, Kilińskiego 1, Ks. S. Suchowolca 25 – 25G.

Programy i działania nowoutworzone:

1. Prowadzenie prac remontowych w budynkach wpisanych do rejestru bądź ewidencji zabytków, znajdujących się przy ul.: Ciepłej 4, Kijowskiej 1, Sukiennej 5.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.4. TWORZENIE WARUNKÓW PRZESTRZENNYCH SŁUŻĄCYCH WZMACNIANIU FUNKCJI METROPOLITALNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Zakończenie prac nad Studium Transportowym Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego. Głównym celem opracowanego dokumentu jest analiza istniejącego systemu transportowego BOF oraz określenie działań inwestycyjnych i organizacyjnych zgodnych z polityką transportu zrównoważonego, które będą miały wpływ na poprawę

dostępności czasowej i terytorialnej obszaru funkcjonalnego w województwie podlaskim.

2. Przygotowanie gmin BOF do realizowania zintegrowanych projektów, sprzyjających rozwojowi współpracy i rozwiązywania wspólnych problemów w perspektywie finansowej 2014-2020.
3. Przygotowanie podstaw do realizowania zintegrowanych przedsięwzięć w nadchodzącej perspektywie finansowej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.5. TWORZENIE WARUNKÓW PRZESTRZENNYCH DLA ROZWOJU MIESZKALNICTWA ORAZ PODNOSZENIA JAKOŚCI ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Podjęcie działań inicjujących nabycie przez wspólnoty mieszkaniowe terenów przyległych do budynków wspólnot w celu zabezpieczenia potrzeb ich mieszkańców (dojazd i dojście do budynku, ustawienie śmietnika itp.).
2. Realizacja projektów w ramach programu „Nasze podwórko” – dofinansowywanie przez Miasto przedsięwzięć związanych z zagospodarowywaniem terenów przyległych do budynków wspólnot mieszkaniowych. W 2015 r. przyjęte zostały do realizacji trzy projekty zgłoszone przez Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy: ul.: Lipowej 12, Włókienniczej 17 i gen. J. Bema 99.
3. Uchwalono wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Białystok na lata 2012-2016 (uchwała Nr XXX/324/12 Rady Miejskiej Białegostoku z 25 czerwca 2012 r.). Program zawiera między innymi informacje o:
 - Sprzedaży lokali - w 2015 r. sprzedano 176 lokali mieszkalnych, w tym 94 lokale zbyto w trybie bezprzetargowym na rzecz najemców oraz 82 lokale zbyto w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.
 - Sposobie i zasadach zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu Gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania nim.
4. Za działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy uznano:
 - Przeznaczenie do sprzedaży nieruchomości zabudowanych budynkami, których utrzymanie z uwagi na małą ilość lokali jest nieuzasadnione.
 - Przeznaczenie do sprzedaży lokali mieszkalnych usytuowanych w budynkach stanowiących współwłasność Gminy.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Opracowywanie dokumentacji projektowej zagospodarowania śródmiejskiego bulwaru nad rzeką Białą. Ogólna idea zagospodarowania bulwaru zakłada stworzenie tzw. „parku liniowego” wraz z siecią ścieżek spacerowych, tras dla rowerów, terenami rekreacyjnymi. Z założenia ma to być miejsce spotkań mieszkańców służące odpoczynkowi i rekreacji.

Programy i działania zrealizowane:

1. Wyznaczono 26 miejsc postojowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych (m. in. na ul.: łącznik Warszawska – B. Chrobrego, Legionowa, Wł. Broniewskiego, Bułgarska, Radzywińska, Podleśna, Strażacka).
2. Do potrzeb osób niepełnosprawnych dostosowano 126 przejść dla pieszych poprzez obniżenie krawężników i wykonanie ramp (m. in. na ul.: Jesiennej, Gradowej, Piaśtowskiej, Ryskiej, B. Chrobrego, Wiosennej, Wilczej, Żurawiej, Edukacyjnej, Pałacowej).
3. Wykonano pochylnię dla pieszych stanowiącą dojście do ogródków działkowych.
4. Ujednolicono dźwięk emitowany przez sygnalizatory akustyczne na wszystkich skrzyżowaniach z sygnalizacją świetlną w Białymstoku.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Likwidacja barier architektonicznych i przystosowywanie gminnych budynków i lokali użytkowych do potrzeb osób niepełnosprawnych – budynki przy ul.: Św. A. Boboli 5, gen. J. Bema 100C, Warszawska 13.
2. Zwrot nakładów poniesionych przez najemców/dzierżawców lokali i nieruchomości gminnych poczynionych w celu likwidacji barier architektonicznych.
3. Obniżenie o 50% stawki czynszu za najem garażu lub dzierżawę nieruchomości pod garaż przez osobę o stwierdzonym stopniu niesprawności ruchowej.
4. Kontynuacja utrzymywania standardów przy projektowaniu i budowie przejść dla pieszych poprzez wykonywanie ramp z fakturą rozpoznawalną przez osoby niedowidzące lub niewidome w kolorze żółtym. Ponadto stosowanie krawężników peronowych umożliwiających podniesienie poziomu terenu w części przyległej do krawędzi podłogi autobusów wzdłuż zatoki autobusowej w celu ułatwiania wsiadania/wysiadania pasażerów. Dodatkowo w celu likwidacji barier architektonicznych przy nowobudowanych sygnalizacjach świetlnych stosowane są sygnalizatory akustyczne oraz nowoczesne rozwiązania techniczne, w których sygnalizatory zasilane źródłami światła LED

dużo czytelnej wyświetlają sygnały świetlne. Poza tym wymieniane są uszkodzone sygnalizatory na nowe, w celu lepszej percepcji sygnałów przez osoby z dysfunkcją wzroku. Montowane są sygnalizatory akustyczne naprowadzające osoby niewidome na przycisk wzbudzający sekwencję pracy sygnalizacji z uwzględnieniem zielonego światła dla pieszych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.8. KREOWANIE WIELKOMIEJSKIEGO CHARAKTERU CENTRUM MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. Zmiana sposobu zagospodarowania przestrzeni miejskiej w centrum miasta stosownie do projektu zagospodarowania centrum, zakładającego wzbogacenie funkcjonującego dotychczas ściśle handlowego zakresu działalności gospodarczej o działalność kulturotwórczą.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Wynajmowanie lokali użytkowych w centrum miasta w sposób dający możliwość wyboru atrakcyjnej oferty nie tylko z uwagi na cenę ale także profil planowanej działalności.
2. Udostępnianie terenów miejskich w centrum na imprezy kulturalne, sportowe, widowiskowe i inne.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.9. AKTYWNA ROLA SAMORZĄDU W GOSPODARCE GRUNTAMI, W TYM W PRZYGOTOWANIU TERENÓW INWESTYCYJNYCH, JAKO NARZĘDZIE DO STYMULOWANIA POŻĄDANYCH PROCESÓW PRZESTRZENNYCH I FUNKCJONALNYCH ORAZ ZABEZPIECZENIA STRATEGICZNYCH INTERESÓW MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. W dniu 20 października 2015 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o zmianie rozporządzenia w sprawie suwalskiej specjalnej strefy ekonomicznej, rozszerzając m.in. Podstrefę Białystok o tereny inwestycyjne o łącznej pow. 64,3650 ha.

A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.1. ROZBUDOWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO W CELU ZWIĘKSZENIA PRZEPUSTOWOŚCI, PŁYNNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OBWODNIC MIEJSKICH, PRZEJAZDÓW PRZEZ TORY KOLEJOWE ORAZ RUCHLIWYCH ARTERII KOMUNIKACYJNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku – Etap III – złożenie wniosku o płatność końcową i zakończenie projektu.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Opracowywana jest dokumentacja projektowa na budowę Al. Niepodległości, Alei I. J. Paderewskiego oraz Narodowych Sił Zbrojnych.
2. Opracowywana jest dokumentacja projektowa na przebudowę ul. K. Ciołkowskiego od ul. A. Mickiewicza do granic miasta.
3. Opracowano dokumentację projektową na budowę ul. Wiosennej od ul. Wiejskiej do ul. K. Ciołkowskiego.
4. Opracowywana jest dokumentacja projektowa na przebudowę ul. Towarowej oraz ul. Poleskiej.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Wszczęto postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy robót budowlano-montażowych w ramach budowy przedłużenia ul. Sitarskiej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.2. DOSKONALENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA I STEROWANIA RUCHEM POPRZECZ STOSOWANIE ROZWIĄZAŃ OPARTYCH O INTELIGENTNE SYSTEMY TRANSPORTOWE

Programy i działania zrealizowane:

1. „Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku” – Etap III – „Budowa centrum sterownia ruchem”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.3. PODNOSZENIE ATRAKCYJNOŚCI OFERTY USŁUG TRANSPORTU ZBIOROWEGO, W TYM Z WYKORZYSTANIEM ZAAWANSOWANYCH SYSTEMÓW TELEMATYCZNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Wprowadzenie systemów informatycznych wspomagających organizację pracy kierowców oraz zarządzanie flotą pojazdów: PIXEL, OPK, Microsoft Dynamics NAVISION.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Stałe odnawianie taboru autobusowego poprzez zakup niskoemisyjnego taboru (lata 2017-2020).
2. Podnoszenie jakości obiektów infrastrukturalnych komunikacji miejskiej – budowa nowych wiat, budowa kolejnych centrów przesiadkowych (lata 2016-2020).
3. Ułatwienie podróżowania mieszkańcom w wyniku stosowania zintegrowanych rozwiązań z obszaru systemów informacji pasażerskiej, rozbudowa systemu dynamicznej informacji pasażerskiej.
4. Zwiększenie dostępności biletów na przejazdy komunikacją miejską m.in. poprzez zakup urządzeń do sprzedaży biletów w autobusach, zakup biletomatów stacjonarnych (lata 2017-2020).
5. Stała modernizacja systemów informatycznych: PIXEL, OPK, Microsoft Dynamics NAVISION, wynikająca ze zmian przepisów prawnych oraz konieczności sukcesywnego wprowadzania nowych rozwiązań ułatwiających pracę i efektywne zarządzanie kierowcami oraz flotą pojazdów.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.4. ROZBUDOWA SYSTEMU KORYTARZY AUTOBUSOWYCH WYSOKIEJ JAKOŚCI

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach poprawy warunków efektywności funkcjonowania transportu zbiorowego w Białymstoku kontynuowano budowę buspasów - pasów ruchu przeznaczonych tylko i wyłącznie na potrzeby komunikacji zbiorowej. Stan buspasów na koniec roku to 12,80 km.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Wydzielono kolejne odcinki buspasów.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.5. WPROWADZENIE ROZWIĄZAŃ WSPIERAJĄCYCH ATRAKCYJNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO RUCHU PIESZEGO ORAZ ROWEROWEGO, W TYM W POSTACI STREF RUCHU USPOKOJONEGO

Programy i działania zrealizowane:

1. Rozwój systemu białostockiego roweru miejskiego. W 2015 r. w granicach miasta funkcjonowało 46 stacji rowerowych oraz 3 stacje na terenie gmin ościennych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Budowa spójnego układu dróg rowerowych. W ciągu roku wykonano łącznie 3,3 km ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-jezdnym (Baranowicka, H. Sienkiewicza, Wasilkowska, wzdłuż rzeki Białej, B. Chrobrego, Al. J. Piłsudskiego, Pałacowa, J. K. Braniczkiego).
2. Kontynuowano prace nad realizacją inwestycji polegającej na budowie i przebudowie układu ścieżek w Lesie Zwierzynieckim, w tym na terenie rezerwatu przyrody „Las Zwierzyniecki”. Wykonano projekt budowlany i wykonawczy oraz rozpoczęto procedury dążące do uzyskania niezbędnych pozwoleń i uzgodnień. Inwestycja obejmuje teren leśny rozciągający się pomiędzy ulicami: Świerkową, Zwierzyniecką, Cienistą, Żwirki i Wigury, Letniską, Wiosenną i 11-go Listopada (Las Zwierzyniecki). Istniejące ścieżki zostaną przebudowane, powstaną również nowe ścieżki.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.6. USPRAWNIENIE SYSTEMU PARKINGOWEGO W ZGODZIE Z PRIORYTETAMI POLITYKI PRZESTRZENNEJ I TRANSPORTOWEJ MIASTA
--

Programy i działania zrealizowane:

1. W celu usprawnienia i uporządkowania systemu miejsc postojowych na terenie miasta oraz eliminacji parkowania w miejscach do tego nieprzeznaczonych zostały zrealizowane następujące działania:
 - Budowa nowych stanowisk postojowych - 222 miejsca (Piastowska, NMP Królowej Rodzin, Legionowa, Dobra, K. Pułaskiego, Strażacka, Podleśna, Radzywińska, J. Matejki).
 - Wyznaczenie stanowisk postojowych poprzez zmianę organizacji ruchu w mieście.
2. W celu usprawnienia sposobu wnoszenia opłat za postój pojazdów w strefie płatnego parkowania zostały zrealizowane następujące działania:
 - Wdrożono system poboru opłat za postój przy użyciu 185 parkomatów. W podstrefie A ustawiono 79 urządzeń, w podstrefie B - 106 urządzeń. Opłaty za postój w parkomatach można dokonać przy użyciu monet lub kart płatniczych (zblizeniowo lub chipowo).

- Kontrolerzy strefy płatnego parkowania zostali wyposażeni w terminale mobilne do wystawiania wezwań-raportów.
- Użytkownicy strefy płatnego parkowania mają również możliwość wnoszenia opłat za postój pojazdu przy użyciu telefonu komórkowego za pomocą płatności mobilnych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W celu usprawnienia sposobu wnoszenia opłat za postój pojazdów w strefie płatnego parkowania wdrożono system poboru opłat za postój przy użyciu parkomatów.
2. Budowa parkingów osiedlowych na terenach gminnych przy, w miarę możliwości, wspólnej realizacji wraz ze Spółdzielniami Mieszkaniowymi.
3. Pobór opłat za postój pojazdów w strefie płatnego parkowania za pomocą parkomatów oraz płatności mobilnych przy użyciu telefonu komórkowego.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Założono wybudowanie parkingu „parkuj i jedź” przy ul. K. Ciołkowskiego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.7. MODERNIZACJA I ROZWÓJ UZUPEŁNIAJĄCEGO UKŁADU ULICZNEGO W KOORDYNACJI Z ROZWOJEM INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. W roku 2015 zakończono realizację 19 ulic w zabudowie jednorodzinnej wraz z infrastrukturą techniczną o łącznej długości 4,9 km (29 KDW, 32 KPJ, KD-5L, Wysoki Stoczek, Serbska, Białoruska, Świętego Józefa, E. Orzeszkowej, Wróbla, Daliowa, Kraski, Poranna, Przepiórki, Leśna Polana, Edukacyjna, Bacieczki, Kątowa, Marynarska, Serwitutowa, Zaścianańska).

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Wyłoniono wykonawcę robót budowlano-montażowych w ramach budowy ul. Polowej. Planowany termin zakończenia prac - II kwartał 2016 r.
2. Wyłoniono wykonawcę robót budowlano-montażowych w ramach budowy ul.: Południowej, Wspólnej i Braterskiej. Planowany termin zakończenia prac - II kwartał 2016 r.
3. Wyłoniono wykonawcę robót budowlano-montażowych w ramach budowy ul. Gen. Z. Berlinga. Planowany termin zakończenia prac - II kwartał 2016 r.
4. Wyłoniono wykonawcę robót budowlano-montażowych w ramach rozbudowy ul. Gruntowej. Planowany termin zakończenia prac - II kwartał 2016 r.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Budowa/przebudowa dróg w zabudowie jednorodzinnej (m. in. ul.: Czerwonego Kapurka, Wilczej, Familijnej, Łosiej, Zgody, Plastusia, Kopciuszka, S. Nowakowskiego, Linowej, Leśna Polana).

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.8. WPROWADZANIE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH OGRANICZANIU HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO
--

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Wykonywanie remontów nawierzchni ulic.
2. Regulacja studni kanalizacji sanitarnej i deszczowej zlokalizowanych w jezdni.
3. Całkowita eliminacja samochodów ciężarowych TIR z obszarów centrum Miasta poprzez wykonanie tzw. zachodniego domknięcia obwodnicy miejskiej Białegostoku (opracowanie dokumentacji projektowej Al. Niepodległości oraz I. J. Paderewskiego na odcinku od ul. Wiadukt do ul. Narodowych Sił Zbrojnych).
4. Budowa ekranów i elementów drogi na ul. Gen. N. Sulika i Gen. S. Sosabowskiego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.9. WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ POPRAWY ZEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ MIASTA
--

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach działań na rzecz realizacji zamierzeń prowadzących do rozbudowy infrastruktury lotniczej w 2015 r.:
 - Podjęto decyzję o przekształceniu lotniska na Krywlanach w lotnisko użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji. W tym celu w dniu 02 lutego 2015 r. podpisano list intencyjny w sprawie otwarcia lotniska Krywłany do użytku publicznego.
 - Wyrażono zgodę na przekazanie przez Aeroklub Polski prawa dysponowania nieruchomością na cele budowlane na rzecz Aeropartner Sp. z o.o. w formie złożenia oświadczenia Miasta Białegostoku.
 - Opracowano program funkcjonalno-użytkowy dla zadania: „Budowa pola wzlotów wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na lotnisku Białystok-Krywłany w sposób zgodny z wymaganiami techniczno-eksploatacyjnymi właściwymi dla lotniska użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji”.
 - Przygotowano wymaganą dokumentację na budowę pola wzlotów niezbędną do wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji na realizację inwestycji lotniczej.

Programy i działania nowo utworzone:

1. W trakcie opracowania jest dokumentacja projektowa mająca na celu poprawę dostępności komunikacyjnej miasta Białegostoku od strony Warszawy poprzez włączenie do trasy ekspresowej S8.

A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.1. ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZASTOSOWANIEM NAJNOWSZEJ TECHNOLOGII I SYSTEMÓW W KIERUNKU UZYSKANIA ZGODNOŚCI Z NOWOCZESNYMI STANDARDAMI UŻYTKOWYMI I ŚRODOWISKOWYMI

Programy i działania zrealizowane:

1. Montaż pomp gazowych powietrznych absorpcyjnych w budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie przy ul. Klepackiej.
 2. Wykorzystanie kolektorów słonecznych do podgrzania wody i c.o. w budynku Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej przy ul. Św. Andrzeja Boboli 5.
 3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynku świetlicy przy ul. Dojnowskiej 80 D.
 4. Zrealizowano wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Spółka z o.o. w Białymstoku w latach 2012 – 2015 (uchwała Nr XXIII/215/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2012 r.).
- Plan 2012 – 2015 obejmował kontynuację najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zadań rozwojowo-modernizacyjnych na obiektach technologicznych Spółki.
- Zakres zrealizowanych zadań w roku 2015 obejmował m.in.:
- 1) budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
 - 2) modernizację istniejących sieci wodociągowych na odcinkach o wysokiej awaryjności, wymagających częstych płukań sieci z uwagi na pogorszenie jakości wody,
 - 3) modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych na odcinkach o wysokiej awaryjności i w złym stanie technicznym z uwagi na zastosowany materiał i wiek sieci,
 - 4) wykonanie nowych studni głębinowych wraz z wizualizacją i automatyzacją pracy studni na ujęciu w Jurowcach,
 - 5) kompleksową modernizację chlorowni w SUW Jurowce,
 - 6) modernizację systemu osuszania powietrza w ozonowni w SUW Jurowce,
 - 7) modernizację zewnętrznych sieci cieplnych w SUW Pietrasze,
 - 8) modernizację hali krat na oczyszczalni ścieków,
 - 9) kontynuację modernizacji rozdzielni niskiego i średniego napięcia na pompowni głównej na oczyszczalni ścieków,

- 10) zakup i montaż zbiornika membranowego na biogaz na oczyszczalni ścieków,
 - 11) modernizacja rowu odpływowego ścieków oczyszczonych z oczyszczalni,
 - 12) wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego klasy ERP (I etap).
- Celem realizacji powyższych zadań było:
- 1) zwiększenie niezawodności działania systemu wodociągowo – kanalizacyjnego,
 - 2) zmniejszenie awaryjności sieci poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci,
 - 3) zmniejszenie ryzyka wtórnego zanieczyszczenia wody wodociągowej,
 - 4) poprawa szczelności istniejącej kanalizacji sanitarnej; zmniejszenie wód infiltracyjnych,
 - 5) poprawa jakości wody na etapie ujmowania,
 - 6) optymalizacja procesu chlorowania wody pitnej, zapewnienie bezpieczeństwa osób pracujących w chlorowni oraz zabezpieczenie środowiska przed skutkami niekontrolowanego wycieku chloru (awarii chlorowej),
 - 7) wyeliminowanie nadmiernej wilgotności powietrza, zapobieżenie erozji tynków i zbrojenia oraz zmniejszenie energochłonności systemu osuszania w ozonowni,
 - 8) zmniejszenie strat ciepła,
 - 9) usprawnienie mechanicznego usuwania skratek,
 - 10) zapewnienie niezawodności działania układu gazowego na oczyszczalni oraz zmniejszenie zużycia energii w okresie zimowym,
 - 11) poprawa stanu technicznego rowu odprowadzającego ścieki oczyszczone do odbiornika.
- Nakłady na realizację zadań w 2015 roku wyniosły około 28 mln zł.
5. „Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białostoku” – Etap III – „Budowa centrum sterownia ruchem”.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Termomodernizacja budynków i likwidacja palenisk węglowych.
 2. Przyjęto wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Sp. z o.o. w Białymstoku w latach 2016 – 2020 (uchwała Nr V/53/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r.).
- Plan 2016 - 2020 przewiduje kontynuację najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków. Plan obejmuje zadania rozwojowo - modernizacyjne na sieci i obiektach technologicznych Spółki oraz racjonalizujące zużycie wody i wprowadzanie ścieków.
- Przedsięwzięcia rozwojowo - modernizacyjne dotyczą rozbudowy i modernizacji ujęć, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz wdrażania nowych technologii. Realizacja zadań pozwoli na:
- 1) zabezpieczenie źródeł wody oraz zapewnienie ciągłości poboru wody z ujęć,

- 2) zapewnienie ciągłości produkcji wody i utrzymanie jakości uzdatnionej wody na poziomie zgodnym z obowiązującymi przepisami,
 - 3) zapewnienie ciągłości dostawy wody i odbioru ścieków,
 - 4) zachowanie właściwego stanu technicznego posiadanej infrastruktury,
 - 5) zapewnienie technicznych warunków przyłączania odbiorców do nowo wybudowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
 - 6) zapewnienie ciągłości procesów technologicznych oczyszczania ścieków i utrzymanie jakości odprowadzanych ścieków na poziomie zgodnym z obowiązującymi przepisami,
 - 7) optymalizację gospodarki osadowej,
 - 8) niezawodność zasilania obiektów w energię elektryczną i zapewnienie bezpieczeństwa pracy obiektów technologicznych.
- Przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków dotyczą modernizacji ujęć i stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz optymalizacji gospodarki energetycznej i wodomierzowej.
 - Realizacja zadań zapewni:
 - 1) wizualizację, opomiarowanie i optymalizację procesów poboru i uzdatniania wody oraz procesów odprowadzania i oczyszczania ścieków,
 - 2) niezawodność systemu dostawy wody i odbioru ścieków (zmniejszenie awaryjności sieci, szybka lokalizacja awarii i reakcja służb eksploatacyjnych),
 - 3) likwidację odcinków sieci azbestowo – cementowych,
 - 4) wymianę niesprawnej i zużytej technicznie armatury,
 - 5) stały monitoring parametrów wody w sieci wodociągowej,
 - 6) wdrożenie systemu zdalnego odczytu wodomierzy,
 - 7) niezawodność działania układów automatycznej regulacji ciągów technologicznych,
 - 8) zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na poszczególnych etapach ujmowania i uzdatniania wody oraz oczyszczania ścieków.
 - Przewidywana wysokość nakładów na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej w latach 2016 - 2020 kształtuje się na poziomie 190 mln zł. Zadania finansowane będą ze środków własnych Spółki oraz planowane jest aplikowanie o środki finansowe z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.2. ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNYCH W SFERZE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ POPRZEC FINANSOWANIE POZABUDŻETOWE

Programy i działania zrealizowane:

1. Zrealizowano projekt pt. „Przebudowa sieci ciepłowniczej w Białymstoku w celu zmniejszenia strat energii” dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W ramach projektu przebudowano 11,044 km sieci ciepłowniczej.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Przystąpiono do realizacji projektu pt. „Przebudowa sieci ciepłowniczej w Białymstoku w celu zmniejszenia strat energii - etap II”. Bezpośrednim celem projektu jest modernizacja 27 odcinków sieci ciepłowniczej w Białymstoku o łącznej długości 23 397 m poprzez wymianę sieci kanałowej na sieć wykonaną w technologii rur preizolowanych. Projekt zawarty jest w Strategii ZIT BOF.
2. Przystąpiono do realizacji projektu pt. „Budowa sieci ciepłowniczej w Białymstoku w celu podłączenia nowych odbiorców oraz zwiększenia produkcji ciepła w kogeneracji”. Bezpośrednim celem projektu jest budowa sieci ciepłowniczej w rejonie ul.: Ciołkowskiego i Plażowej w Białymstoku w celu przyłączenia nowych (nieistniejących na dzień dzisiejszy) odbiorców do systemu ciepłowniczego Miasta Białegostoku. Deklarowana przez odbiorców moc zamówiona wynosi ponad 3 MW. Projekt zawarty jest w Strategii ZIT BOF.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Wykorzystanie współfinansowania ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 – budowa Al. Niepodległości, Alei I. J. Paderewskiego oraz Narodowych Sił Zbrojnych, K. Ciołkowskiego od ul. A. Mickiewicza do granic miasta, przedłużenie ul. Sitarskiej, Al. 1000 –lecia Państwa Polskiego, Jurowiecka, Legionowa, Wiosenna, J. K. Branickiego, Produkcyjnej, Intermodalny węzeł komunikacyjny, Poleskiej, Towarowej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.3. STWORZENIE KOMPLEKSOWEGO, NOWOCZESNEGO SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI Z DUŻYM UDZIAŁEM SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW I MAKSYMALIZACJĄ EFEKTU ODZYSKU

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi gmina odpowiadała w szczególności za:
 - Funkcjonowanie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.
 - Tworzenie nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów komunalnych, w tym niebezpiecznych zawartych w strumieniu odpadów komunalnych.
 - Zapewnienie przepływu strumienia odpadów zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami.
2. Rada Miasta Białystok podjęła szereg uchwał związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi.
 - System zbierania odpadów komunalnych został ustanowiony uchwałą Rady Miasta Białystok nr XIV/200/15 z dnia 23 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego spo-

- sobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
- Zasady zbierania odpadów oraz utrzymania czystości i porządku ustanowiono uchwałą Rady Miasta Białystok Nr XIV/199/15 z dnia 23 listopada 2015 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Białystok. Zorganizowanym systemem zbierania/odbierania odpadów komunalnych zostali objęci wszyscy właściciele nieruchomości na terenie gminy Białystok.
 - Odpady komunalne odbierane są bezpośrednio od właścicieli nieruchomości według podziału na następujące frakcje:
 - 1) zmieszane odpady komunalne,
 - 2) łącznie: papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale oraz opakowania wielomateriałowe, z wyłączeniem szkła,
 - 3) selektywnie zbierane szkło opakowaniowe,
 - 4) odpady zielone,
 - 5) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - 6) popiół i żużel z palenisk domowych (od 01.10.2016 r.).
 - 3. Zapewniono przepływ strumienia odpadów zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami, który realizowany jest na podstawie organizowanych przetargów.
 - 4. Zorganizowanym systemem zbierania/odbierania odpadów komunalnych zostali objęci wszyscy właściciele nieruchomości na terenie gminy Białystok.
 - 5. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prowadzony jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach. Drugi PSZOK został uruchomiony przy ul. 42 Pułku Piechoty 48 w Białymstoku (baza magazynowo – transportowa firmy „MPO” Sp. z o.o.).
 - 6. Z terenu gminy Białystok zebrano 104 410,50 Mg odpadów komunalnych.
 - 7. W okresie sprawozdawczym został zrealizowany cel dotyczący osiągnięcia wymaganych przez gminę limitów w zakresie: redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, uzyskania wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji surowcowych oraz odpadów remontowo-budowlanych.
 - 8. W 2015 r. prowadzone były działania edukacyjno – informacyjne promujące zasady segregacji odpadów. W ramach akcji edukacyjnej przygotowano i przekazano gadżety edukacyjne informujące o segregacji odpadów do białostockich instytucji edukacyjnych (przedszkola i szkoły).
 - 9. Przeprowadzono liczne programy edukacyjne oraz festyny i warsztaty, m.in.:
 - „Eko Dzień Dziecka” – zbiórka baterii podczas której osoby przynoszące otrzymywały drobny upominek.
 - „EKIDEN- bieg sztafetowy”.
 - „Eko kwiatki na dzień matki”- warsztaty organizowane przez Białostockie Centrum Onkologii.

- Festyn „Światowy Dzień Ochrony Środowiska” na Rynku Kościuszki. Współorganizatorem była Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku.
 - Program edukacyjny „DRUGIE ŻYCIE ODPADÓW- III edycja. Czas na zmianę w najbliższym otoczeniu” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych o twórczym wykorzystaniu surowców wtórnych.
 - „Eko Walentynki” – zbiórka baterii podczas której osoby przynoszące otrzymywały drobny upominek.
 - Ekologiczny I Dzień Wiosny.
10. Sporządzono sprawozdanie Prezydenta Miasta Białegostoku z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2014.
 11. Zlecono opracowanie „Rocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Białystok za 2014 rok”, której wykonawcą jest Polinvest Sp. z o.o. z Krakowa.
 12. Zaktualizowano „Plan ochrony przed szkodliwością azbestu” i „Program usuwania wyrobów zawierających azbest” - Uchwała Nr VII/68/15 Rady Miasta Białystok z dnia 30 marca 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Planu ochrony przed szkodliwością azbestu i programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białegostoku, na lata 2006-2032.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W 2010 roku Miasto Białystok mocą uchwały Rady Miejskiej Białegostoku powierzyło PUHP „LECH” Spółka z o.o. zadania własne z zakresu odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Spółka odpowiada za budowę ponadgminnego (regionalnego) kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, m.in. w ramach projektów współfinansowanych z POIiŚ:
 - „Zintegrowany system gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej”.
 - „Przebudowa instalacji związanej z odzyskiem odpadów w Hryniewiczach k. Białegostoku”.
2. Projekt pn. „Zintegrowany system gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej” realizowany jest na podstawie umowy o dofinansowanie z POIiŚ zawartej 4 października 2011 r. 31 sierpnia 2012 r. została zawarta umowa z konsorcjum firm: Budimex S.A., Keppel Seghers Belgium N.V. oraz Cespa Compania Espanola de Servicios Publicos Auxiliares S.A. na zaprojektowanie i wykonanie ZUOK w Białymstoku.
 - Całkowita wartość Projektu opiewa na 484,0 mln PLN, dofinansowanie w ramach POIiŚ to 210,0 mln PLN.
 - Głównym kontraktem Projektu jest: „Kontrakt nr 5 - Budowa ZUOK w Białymstoku”, o wydajności 120 000 Mg/rok przy wartości opałowej odpadów 7,5 MJ/kg.
 - Na terenie ZUOK Białystok eksploatowane będą instalacje:
 - 1) instalacja termicznego przekształcania odpadów,
 - 2) instalacja stabilizacji i zestalania popiołów i stałych pozostałości z procesu oczyszczania spalin,

- 3) instalacja waloryzacji żużli z procesu termicznego przekształcania odpadów komunalnych.
- Jednocześnie w ramach Projektu realizowany jest „Kontrakt 4: Rozbudowa i modernizacja Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych (ZUOK) w Hryniewiczach”. Przedmiotowy kontrakt obejmuje:
 - 1) modernizację istniejącej kompostowni kontenerowej (kompostownia odpadów zielonych),
 - 2) budowę nowego pola składowego – kwatery 4B,
 - 3) instalację demontażu odpadów wielkogabarytowych,
 - 4) magazyn małych ilości odpadów niebezpiecznych,
 - 5) magazyn odpadów poakcyjnych.
 - Pod względem terytorialnym zasięg Projektu obejmuje Miasto Białystok oraz 9 gmin ościennych: Czarna Białostocka, Choroszcz, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Juchnowiec Kościelny, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów, z którymi Miasto Białystok ma podpisane dwustronne porozumienia.
 - W świetle podpisanych porozumień oraz zgodnie z zapisami aktualnego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017 ww. gminy zobowiązały się do kierowania ze swojego obszaru strumienia odpadów komunalnych do instalacji wchodzących w skład Projektu, z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, przez cały okres trwania Porozumienia, począwszy od momentu przekazania do eksploatacji wszystkich instalacji wytworzonych w ramach Projektu.
 - ZUOK Białystok zgodnie z zapisami aktualnie obowiązującego WPGO 2012-2017 uwzględniony został jako planowany RIPOK (regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych), o nominalnej wydajności 120 000 Mg/rok odpadów komunalnych. 25 listopada 2015 r. został złożony wniosek o zmianę uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017” poprzez uwzględnienie Instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych, wchodzącej w skład ZUOK w Białymstoku, jako funkcjonującej regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w ramach Regionu Centralnego i instalacji do zastępczej obsługi wszystkich regionów w województwie podlaskim. Zgodnie z uchwałą XXII/172/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 lutego 2016 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017”, ZUOK w Białymstoku został wyznaczony jako regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).
 - Do ZUOK w Białymstoku będą przyjmowane m.in.:
 - 1) zmieszane odpady komunalne,
 - 2) odpady tzw. frakcji wysokoenergetycznej (odpady frakcji nadsitowej po mechanicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych, tzw. odpady palne o ka-

loryczności >6 MJ/kg s.m, których od 1 stycznia 2016 r. nie będzie można kierować do składowania).

- ZUOK w Białymstoku posiada prawomocną decyzję Marszałka Województwa Podlaskiego udzielającą pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji. W dniu 1 października 2015 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Białymstoku wydał decyzję o pozwoleniu na użytkowanie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Białymstoku. W dniu 22 października 2015 r. decyzja stała się ostateczna. 31 grudnia 2015 r. zostało wystawione przez Inżyniera Kontraktu Świadcstwo przejęcia, na podstawie którego nastąpiło przejęcie całości robót przez Zamawiającego, w terminie zgodnym z zawartą z Wykonawcą umową.
- 3. Projekt pn. „Przebudowa instalacji związanej z odzyskiem odpadów w Hryniewiczach k. Białegostoku” realizowany jest na podstawie umowy o dofinansowanie z POLiŚ zawartej 10 października 2014 r. 24 lutego 2015 r. została podpisana umowa z Wykonawcą linii technologicznej do segregacji odpadów – Sutco-Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach.
- W ramach Projektu realizowana jest sortownia odpadów, wykorzystująca w procesie sortowania separację optyczną, przeznaczona do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów materiałowych, tzw. „frakcji suchej” o zdolności przerobowej 40 000 Mg/rok. Sortownia będzie przystosowana także do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych o zdolności przerobowej 120 000 Mg/rok, w związku z czym będzie stanowiła instalację uzupełniającą względem ZUOK w Białymstoku (spalarnia odpadów) m.in. podczas przestojów technologicznych.
- Na koniec lutego 2016 r. zaawansowanie rzeczowe Projektu wyniosło ok. 82%.
- W ramach Projektu, w całości zrealizowano: budowę budynku sortowni odpadów (hala wraz z budynkiem administracyjno-socjalnym), budowę pola składowego 4A (kwatery składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne), dokonano zakupu: ładowarki do załadunku odpadów na linię sortowniczą, samochodu ciężarowego z urządzeniem hakowym, kompaktora na pole składowe 4A, wózka widłowego. Wykonano także materiały niezbędne do prowadzenia działań edukacyjnych (m.in. film promocyjny).
- W trakcie realizacji Projektu są następujące zadania (potrzeby inwestycyjne): dostawa i montaż linii technologicznej do segregacji odpadów suchych i zmieszanych, budowa wiaty i placów do czasowego magazynowania surowców wtórnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, wyposażenie budynku sortowni odpadów, w tym budynku administracyjno-socjalnego i obsługi technicznej.
- Zakończenie inwestycji zostało zaplanowane na koniec września 2016 r.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.4. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO BUDOWY POWSZECHNIE DOSTĘPNYCH SZEROKOPASMOWYCH SIECI TELEINFORMATYCZNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach budowy miejskiej sieci światłowodowej poprzez własne inwestycje oraz zakup gotowej infrastruktury poniesiono wydatki w kwocie 952 150,38 zł.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Budowa miejskiej sieci światłowodowej poprzez własne inwestycje oraz zakup gotowej infrastruktury.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.5. DZIAŁANIA NA RZECZ ELIMINOWANIA NIEUZASADNIONEJ TERENOCHŁONNOŚCI ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W procesie opracowywania dokumentacji projektowych budowy/przebudowy ulic, w miarę możliwości, stosowane są najnowsze standardy projektowe przy tworzeniu nowych elementów infrastruktury, a także podejmowane są działania w celu ograniczenia terenochłonności przez elementy już istniejące.

A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.1. OSIĄGNIĘCIE WYŻSZYCH STANDARDÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, A TAKŻE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU

Programy i działania zrealizowane:

1. Programy edukacyjne, m.in.:
 - „DRUGIE ŻYCIE ODPADÓW- III edycja. Czas na zmianę w najbliższym otoczeniu” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych o twórczym wykorzystaniu surowców wtórnych.
 - „Eko Walentynki” – zbiórka baterii, podczas której osoby przynoszące otrzymywały drobny upominek.
 - „Ekologiczny I Dzień Wiosny”.
 - „EKO Dzień Dziecka”.
2. Przygotowano Sprawozdanie Prezydenta Miasta Białegostoku z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2014.
3. Opracowana została „Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Białystok za 2014 rok” przez Polinvest Sp. z o.o. z Krakowa.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W 2013 r. opracowano „Plan rozwoju miejskiego systemu ciepłowniczego Białegostoku na lata 2013 – 2018 r. W/w program bilansuje moce produkcyjne źródeł ciepła, zdolności przesyłowe sieci ciepłych, prognozuje wzrost zapotrzebowania mocy i energii cieplnej w perspektywie roku 2018 i ocenia niezbędne inwestycje związane z rozbudową i modernizacją systemu ciepłowniczego.
2. Zbiórka baterii w białostockich placówkach oświatowych pod hasłem EKOKONKURS „Baterie – zagrożenie dla środowiska i ludzi” prowadzona w ramach ogólnopolskiej akcji zbiórki baterii „Działaj Czysto”. Akcję rozpoczęła się w 2005 r. i nadal jest kontynuowana. W ramach dziesięciu edycji, w których udział w ostatnich latach brało około 100 placówek oświatowych w jedenastu edycjach zebrano łącznie 95,18 Mg zużytych baterii. Akcja promuje wśród dzieci i młodzieży potrzebę wyodrębnienia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Dzięki temu nie trafiają one na składowisko odpadów, ale zostają poddane procesom odzysku. W roku szkolnym 2014/2015 w X edycji białostockiego konkursu zebrano 10,3 Mg zużytych baterii, w XI edycji konkursu w roku szkolnym 2015/2016 zebrano natomiast 17,68 Mg zużytych baterii.
3. W uzgodnieniu z Podlaskim Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym Miasto Białystok, w ramach akcji „PRZETERMINOWANE LEKI PRZYNIEŚ DO APTEKI”, poczynając od 2008 r. odbiera przekazane przez mieszkańców przeterminowane leki z wytypowanych aptek na terenie Miasta. W roku 2015 zebrano i unieszkodliwiono prawie 5 Mg przeterminowanych leków i opakowań po nich (w 2016 r. – prawie 14 Mg). Łączna ilość przeterminowanych leków unieszkodliwionych w ramach akcji od 2008 r. to 32 Mg.
4. W roku 2015 udzielono dotacji z budżetu miasta Białegostoku na realizację inwestycji z zakresu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest 14 podmiotom na łączną kwotę 22 814,55 zł.
5. Dotacje do likwidacji zbiorników bezodpływowych (szamb) i związanej z tym budowy przyłączy kanalizacji sanitarnej na podstawie Uchwały Nr XXIX/306/12 Rady Miejskiej Białegostoku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Miasta Białegostoku na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie Miasta Białegostoku oraz sposobu jej rozliczania i kontroli wykonania.
6. Realizacja „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Białegostoku w 2015 roku”, przyjętego Uchwałą Nr V/50/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r. Głównym celem programu jest zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym oraz wolnożyjącym, ograniczenie oraz zapobieganie bezdomności i nadpopulacji zwierząt domowych na terenie Miasta Białegostoku. Program uchwalany jest cyklicznie. W jego ramach prowadzone są różne działania, w tym m.in.:
 - Opieka nad kotami bezdomnymi i wolnożyjącymi.

- Sterylizacja i kastracja wolnożyjących kotów w ramach umów zawieranych przez Miasto Białystok.
 - Dokarmianie kotów wolnożyjących.
 - Odławianie bezdomnych psów i zapewnienie opieki w schronisku dla zwierząt.
 - Promocyjne znakowanie psów z terenu Białegostoku.
 - Opieka nad bezdomnymi zwierzętami gospodarskimi.
 - Organizacja przez Schronisko dla Zwierząt w Białymstoku akcji edukacyjno-informacyjnych na terenie szkół i przedszkoli.
 - Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt w ramach zawartej umowy o świadczenie kompleksowych usług całodobowego pogotowia dla zwierząt na terenie Miasta Białegostoku.
7. Udział w akcji „Sprzątanie Świata”, która jest międzynarodową kampanią związaną z promocją ochrony środowiska i edukacji ekologicznej. Cieszy się ona coraz większym zainteresowaniem, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. W każdy trzeci weekend września wolontariusze, młodzież, dorośli, wszyscy, którym zależy na ochronie środowiska wyruszają do lasów, na pobocza dróg, do parków i sprzątają. Do udziału w przedsięwzięciu zgłaszają się w głównej mierze placówki oświatowe, ale także pojedynczy mieszkańcy Białegostoku, którzy całymi rodzinami przywracają ład na osiedlach i w okolicznych lasach.

Programy i działania nowo utworzone:

1. 23 grudnia 2015 r. podpisane zostało porozumienie o współpracy w zakresie organizacji wolontariatu w Schronisku dla Zwierząt w Białymstoku oraz ograniczania bezdomności psów na terenie miasta Białegostoku. Strony porozumienia to: Miasto Białystok, organizacje pozarządowe, których statutowym celem jest ochrona zwierząt oraz Schronisko dla Zwierząt. W ramach zawartego porozumienia realizowane będą następujące działania:
 - Propagowanie idei wolontariatu w zakresie ochrony zwierząt, w tym zwierząt bezdomnych i wolnożyjących na terenie miasta Białegostoku.
 - Organizacja wolontariatu na rzecz Schroniska dla Zwierząt w Białymstoku.
 - Realizacja wspólnych inicjatyw mających na celu pomoc bezdomnym zwierzętom oraz ograniczenie populacji bezdomnych psów na terenie Białegostoku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.2. STWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU ZAGOSPODAROWANIA WÓD OPADOWYCH

Programy i zrealizowane:

1. Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Wodociągów Białostockich Spółka z o.o. w Białymstoku w latach 2012 – 2015 (uchwała Nr XXIII/215/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2012 r.). Plan obejmował rozdział kanalizacji ogólnospławnej w ramach Pro-

jektu „Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo – kanalizacyjnego w Białymstoku i gminie Wasilków” współfinansowanego z Funduszu Spójności. W wyniku realizacji Projektu zlikwidowano 10 km kanalizacji ogólnospławnej.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Uchwalono wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Sp. z o.o. w Białymstoku w latach 2016 – 2020 (uchwała Nr V/53/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r.).
 - Plan przewiduje w latach 2016-2020 sukcesywny rozdział około 2 km kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i deszczową.
 - Realizacja zadania wpłynie na zmniejszenie ilości ścieków opadowych i infiltracyjnych kierowanych na oczyszczalnię ścieków, tym samym poprawi warunki technologiczne i eksploatacyjne oczyszczalni.
 - Nakłady na realizację powyższego zadania planuje się na poziomie 4 mln zł.
2. W dalszym ciągu realizowany jest „Program zagospodarowania wód opadowych i rozbudowy kanalizacji deszczowej miasta Białegostoku”. W opracowaniu wskazane zostały węzły kanalizacji deszczowej wymagające przebudowy oraz rozmieszczenie zbiorników retencyjnych, rowów wsiąkowych i odparowników, których zadaniem jest przejęcie wód opadowych, przeznaczonych do dalszego wykorzystania, np. do nawadniania drzew, trawników (rozwiązania korzystne ekonomicznie i ekologiczne). Zgodnie z wytycznymi programowymi wydawane są warunki techniczne włączenia do miejskiej sieci kanalizacji deszczowej oraz budowy nowej infrastruktury kanalizacji deszczowej itp. Program wykorzystywany jest również na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wymagane jest w maksymalnym stopniu zagospodarowanie wód opadowych u źródła, ich retencjonowanie oraz ponowne użycie, np. do celów gospodarczych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.3. ROZWÓJ TERENÓW ZIELENI URZĄDZONEJ PRZY POSZANOWANIU UNIKALNYCH WALORÓW PRZYRODNICZYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Zakończono inwestycję pn. „Rewaloryzacja Otoczenia Pomnika Konstytucji 3 Maja” w Parku Konstytucji 3 Maja. Celem realizacji inwestycji było przywrócenie historycznych elementów kompozycyjnych, a także modernizacja tego fragmentu parku poprawiająca jego funkcjonalność, zgodnie ze współczesnymi potrzebami.

Programy i działania zrealizowane:

1. Przeprowadzono akcję ochrony płazów w okresie ich wiosennej migracji do miejsc rozrodu (miało to na celu głównie ochronę płazów przechodzących przez ulice przed rozjechaniem przez samochody). Zakupione zostały niezbędne materiały, a wiosną zamontowane zostały płotki ochronne w miejscach występowania korytarzy migracyjnych przy ul.: Karpińskiego i Płazowej oraz przeprowadzona została akcja bezpiecznego przenoszenia żab do miejsc rozrodu. W ramach akcji uratowano ponad 658 osobników z 5 chronionych gatunków.
2. Wybudowano dodatkowy hotel dla dzikich owadów zapylających w Parku Antoniuk. Jest to specjalny ul wykonany z materiałów przyjaznych środowisku, w którym wsiedlone zostały owady zapylające, niegroźne dla człowieka, a bardzo cenne z punktu widzenia edukacji przyrodniczej i ochrony środowiska. Dodatkowo wszystkie istniejące domki zostały zasiedlone kokonami murarki ogrodowej.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Sporządzono i przystąpiono do realizacji planu ustanowienia na terenie Stawów Marcukowskich użytku ekologicznego. W roku 2015 realizowano budowę odtworzenia stawów i wykonania ścieżki edukacyjnej. Budowa pozwoli na podjęcie działań służących właściwemu utrzymaniu stosunków wodnych, co z kolei przyczyni się do zachowania cennej flory i fauny.
2. Skompletowano niezbędne uzgodnienia i opinie w sprawie drzew wskazanych do objęcia formą ochrony w postaci pomników przyrody. W efekcie uzyskano pozytywne opinie właścicieli gruntów. Przygotowano również projekt uchwały w sprawie ustanowienia nowych pomników przyrody. Dalszym etapem będzie zaopiniowanie projektu uchwały przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, a następnie uchwalenie przez Radę Miasta Białystok wybranych drzew jako nowe pomniki przyrody.
3. W ramach zachowania ciągłości systemu przyrodniczego Miasta Białegostoku sukcesywnie jest realizowana konserwacja i odtwarzanie rowów odwadniających, cieków wodnych i rzeki Białej. Ponadto prowadzony jest nadzór nad stanem rowów melioracyjnych, powierzchniowych wód płynących zbiorników wodnych poprzez:
 - Monitorowanie stanów grobli oraz budowli piętrzących pod względem ich szczelności i stabilności na zbiornikach wodnych oraz wykonywanie obiektów budowlanych w ich pobliżu.
 - Monitorowanie nielegalnego zasypywania rowów melioracyjnych.

- Monitorowanie przepustowości rzek, cieków rowów melioracyjnych.
- 4. Prowadzona jest akcja edukacyjna „Ratujmy Kasztany” polegająca na corocznym, systematycznym grabieniu i sprzątaniu opadających liści kasztanowców, wewnątrz których zimują osłonięte kokonem poczwarki szrotówka kasztanowcowiaczka. Powyższe przedsięwzięcie ma istotne znaczenie dla poprawy kondycji zdrowotnej kasztanowców w mieście Białystok poprzez eliminację szkodników, jednocześnie podnosząc świadomość proekologiczną społeczeństwa i pełniąc funkcję edukacyjną.

6.2. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020*. Strategia wpisuje się w szereg priorytetów i kierunków działań wynikających ze *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Raport z przedmiotowej *Strategii* za rok 2015 jest dostępny na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku pod adresem: <http://mopr.bialystok.pl/sprawozdania.html>.

B. WYSOKA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO I BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW

B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.1.1. WSPIERANIE I PROMOWANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH I DZIAŁAŃ RAD OSIEDLI

Programy i działania zrealizowane:

1. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Białystok z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2016”. Konsultacje odbyły się 30 września 2015 r. w ramach Forum Rozwoju Inicjatyw Pozarządowych przygotowanym przez Federację Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok we współpracy z Miastem Białystok na otwartym spotkaniu warsztatowym, gdzie zostały omówione istotne elementy Programu takie jak: priorytetowe zadania publiczne, pozafinansowe formy współpracy oraz mierniki oceny realizacji Programu. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele 12 organizacji pozarządowych. W październiku zostały przeprowadzone elektroniczne konsultacje dokumentu. Łącznie 2 białostockie organizacje pozarządowe zaprezentowały opinie dotyczące „Programu współpracy w roku 2016” za pomocą ankiety konsultacyjnej.
2. Budżet Obywatelski 2016:
 - Do dyspozycji mieszkańców oddano 20 mln zł.
 - Zgłoszono 105 propozycji projektów wraz z listami poparcia zawierającymi min. 20 podpisów poparcia mieszkańców Białegostoku.
 - Po weryfikacji do głosowania zakwalifikowano 57 projektów.
 - W głosowaniu oddano 50 191 głosów (ważnych 46 027).
 - 39 zadań wybrano do realizacji (18 zadań ogólnomiejskich i 21 zadań osiedlowych).
 - Zadania ogólnomiejskie zakwalifikowane do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego 2016:

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Szacunkowy koszt realizacji	Liczba oddanych głosów
1	Osiedlowo – na sportowo z V LO	V Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Białymstoku, ul. Miodowa 5	700 000 zł	8 254
2	Białostocki Ośrodek Wschodnich Sztuk Walki	Magazyn nr 10 lub magazyn nr 12 (piętro i piwnica), ul. Węglowa	1 998 790 zł	7 751
3	Boisko wielofunkcyjne przy VIII Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Kazimierza Wielkiego w Białymstoku	VIII Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku, ul. Piastowska 5	1 066 000 zł	7 474
4	Centrum Animacji Kultury „Wierzbowa”	VII Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku, ul. Wierzbowa 7	1 999 300 zł	5 545
5	Budowa Centrum Aktywności Wielopokoleniowej funkcjonującego przy Szkole Podstawowej nr 47 w Białymstoku	Szkoła Podstawowa nr 47 im. Jana Klemensa Branickiego, ul. Palmowa 28	805 580 zł	4 991
6	Ścieżka rowerowa Traktem Napoleońskim	Ścieżka rowerowa przebiegająca ul. Pieczurki, Ofiar Majdanka, tzw. Traktem Napoleońskim do granicy Miasta Białystok	41 366 zł	3 665
7	Pomnik poświęcony Danucie Siedzik „INCE”, bohaterskiej sanitariuszce Armii Krajowej	Skwer między ul. M. C. Skłodowskiej, skwerem L. i M. Kaczyńskich oraz ul. Akademicką	113 000 zł	3 370
8	Młodzieżowy, Międzyosiedlowy Zespół Rekreacji i Kultury Fizycznej „Olimpijczyk”	Szkoła Podstawowa nr 34 im. Gen. J. Z. Bema w Białymstoku, ul. Pogodna 12	1 930 000 zł	3 300
9	Ścieżki biegowe w Parku Zwierzynieckim oraz Lesie Zwierzynieckim otwarte dla wszystkich biegaczy	Park Zwierzyniecki (Park Konstytucji 3-go Maja) oraz Las Zwierzyniecki	70 600 zł	3 151
10	Budowa nawierzchni ulic: Bagiennej i Ustronnej	ul. Bagienna i ul. Ustronna	993 370 zł	2 747
11	„Czas na sport” – budowa boiska do siatkówki plażowej i gry w Streetball oraz remont i modernizacja zaplecza sanitarnego przy sali gimnastycznej w PG nr 2 oraz dokumentacja techniczna modernizacji sali gimnastycznej	Publiczne Gimnazjum nr 2, ul. Legionowa 7	508 700 zł	2 519
12	Biblioteka dla każdego	Biblioteka Główna Książnicy Podlaskiej – ul. Kilińskiego 16 i Filie	586 400 zł	2 369
13	Remont ulic na osiedlu Starosielce	ul. Nowosielska na odcinku od ul. Zbigniewa Troczewskiego do ul. Popiełuszki	873 000 zł	2 268
14	Pierwszy Festiwal Piłki Ręcznej	Szkoły, które posiadają peł-	169 408 zł	2 073

	Miasta Białystok	nowymiarową salę gimnastyczną do piłki ręcznej lub boisko szkolne do piłki ręcznej		
15	„ZOO – baczyć” – akcent zoologiczny dostępny dla niewidomych i słabowidzących	Akcent ZOO w Białymstoku	117 120 zł	1 949
16	Budowa nowoczesnego i bezpiecznego miejsca zabawy i edukacji w „Ogródku Jordanowskim”	ul. Mickiewicza, tzw. Ogródek Jordanowski	260 000 zł	1 897
17	Wykonanie i ustawienie „Krzyża Katyńskiego” w bliskości istniejącego Pomnika Katyńskiego na skraju Parku Zwierzynieckiego	W sąsiedztwie istniejącego Pomnika Katyńskiego - na terenie zielonym między posadzonymi 3 dębami pamięci	97 000 zł	821
18	Rowerzysto! Bezpieczniej z kamizelką	Miasto Białystok	100 000 zł	653

- Zadania osiedlowe zakwalifikowane do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego 2016:

Lp.	Osiedle	Nazwa zadania	Lokalizacja	Szacunkowy koszt realizacji	Liczba oddanych głosów
1	Centrum	Nasze Nowe Podwórko	ul. L. Waryńskiego/ ul. Żytnia	432 000 zł	559
2	Białostoczek	Budowa siłowni pod chmurką z oświetleniem, boiskiem trawiastym, ławeczkami, elementami zieleni przy ul. Sokólskiej	ul. Sokólska	500 000 zł	783
3	Bojary	Z trójką bezpiecznie i zdrowo. (Budowa bulodromu i siłowni pod chmurką)	III Liceum Ogólnokształcące, ul. Pałacowa 2/1	299 400 zł	449
4		Budowa siłowni plenerowej	ul. Dobra	33 200 zł	491
5	Antoniuk	Antoniuk Street Workout	Park Antoniuk, ul. Wierzbowa	350 000 zł	894
6	Jaroszówka	Budowa boiska wielofunkcyjnego, placu zabaw oraz siłowni „pod chmurką” na osiedlu Jaroszówka	ul. Rumcajsa	470 000 zł	751
7	Wygoda	Budowa Stacji BiKeR przy ul. Dolistowskiej w Białymstoku	ul. Dolistowska (pętla autobusowa)	122 000 zł	557
8		Centrum Rekreacyjne „Balaton” na wolnym powietrzu przy ul. Fredry na Wygodzie w Białymstoku	ul. A. Fredry	152 800 zł	927
9	Skorupy	Modernizacja boisk do siatkówki i koszykówki przy Szkole Podstawowej nr 28 oraz terenu zielonego	Szkoła Podstawowa nr 28, ul. Warmińska 55	320 000 zł	386

10	Mickiewicza	Boisko wielofunkcyjne wraz z siłownią pod chmurką „Sport jako sposób na umacnianie więzi rodzinnych”	Zespół Szkół nr 2, ul. Gdańska 23/1	499 900 zł	1091
11	Dojlidy	Wykonanie miejsc parkingowych na ul. Niedźwiedziej w Białymstoku	ul. Niedźwiedzia (od ul. Myśliwskiej)	200 000 zł	190
12	Bema	Budowa parkingu na samochody osobowe wraz z drogą manewrową przy ulicy Bema 91 w Białymstoku	ul. Gen. J. Bema 91	500 000 zł	567
13	Nowe Miasto	Budowa parkingu na samochody osobowe wraz z drogą manewrową przy ulicy Żeromskiego w Białymstoku	ul. Krucza/ ul. S. Żeromskiego	480 000 zł	908
14	Starosielce	Moje, Twoje, Nasze na Barszczańskiej – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i utworzenie klubu osiedlowego na osiedlu Starosielce	ul. Barszczańska	500 000 zł	1 197
15	Leśna Dolina	Spędź miło i efektywnie czas na placu zabaw i siłowni w plenerze na osiedlu Leśna Dolina	ul. Bacieczki	488 400 zł	856
16	Wysoki Stoczek	Budowa miejsc postojowych przy ul. Blokowej w Białymstoku	ul. Blokowa	80 000 zł	487
17		Biegam, skaczę, w piłkę gram, w szkole lepsze stopnie mam	Zespół Szkół Integracyjnych nr 1, ul. Łagodna 10	177 998 zł	687
18	Dziesięciny II	Boisko trawiaste do piłki nożnej „Na Górcie” przy Zespole Szkół Zawodowych nr 5 w Białymstoku	Zespół Szkół Zawodowych nr 5, ul. Antoniuk Fabryczny 40	500 000 zł	2 186
19	Bacieczki	Osiedle Bacieczki – Centrum Aktywnego Wypoczynku dla Mieszkańców – plac zabaw, siłownia pod chmurką	pomiędzy ul. Merkurego, ul. H. Kołtątaja i ul. Gen. F. Kleeberga	485 000 zł	1 490
20	Zawady	Przebudowa ulicy Janusza Radziwiłła	ul. J. Radziwiłła	496 390 zł	164
21	Dojlidy Górne	Było zielsko i śmietnisko, będzie rekreacja i boisko – projekt realizowany w dwóch etapach	ul. Stoczni Gdańskiej/ ul. Wolińska	456 578 zł	637

- W ramach kampanii informacyjnej odbyły się 4 spotkania otwarte prezentujące zasady BO2016, maraton pisania projektów oraz 18 spotkań na białostockich osiedlach, na których przedstawiono zakwalifikowane projekty i zasady głosowania. Zorganizowane zostały również 4 punkty konsultacyjne obsługiwane przez pracowników urzędu. Ze spotkań i konsultacji skorzystało blisko 350 mieszkańców.

3. Spotkania konsultacyjne Prezydenta Miasta z mieszkańcami, dotyczące realizacji inwestycji drogowych. Odbyło się 15 spotkań w terenie, na których prezentowano

mieszkańcom proponowane rozwiązania drogowe, dyskutowano nad elementami infrastruktury drogowej i dokonywano wyboru wariantu odpowiadającego oczekiwaniom mieszkańców-użytkowników.

Lp.	Temat	Termin	Forma	Uczestnicy
2015 r.				
1.	Modernizacja ul. Modrzewiowej	15.09.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja 4 projektów rozwiązań na wielkoformatowych mapach, wybór przez mieszkańców jednego z wariantów modernizacji drogi.	Mieszkańcy ul. Modrzewiowej (15 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
2.	Modernizacja ul. Bednarskiej	15.09.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej oraz kierunku ruchu obowiązującego na ulicy.	mieszkańcy ul. Bednarskiej (10 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
3.	Modernizacja ul. Dojlidzkiej	15.09.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Dojlidzkiej (10 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
4.	Modernizacja ul. Folwarcznej	15.09.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej oraz kierunku ruchu obowiązującego na ulicy.	Mieszkańcy ul. Folwarcznej (10 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
5.	Modernizacja ul. Saskiej	15.09.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej oraz kierunku ruchu obowiązującego na ulicy.	mieszkańcy ul. Saskiej (10 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
6.	Przebudowa ul. Słowackiego	22.09.2015 r.	Spacer wzdłuż ulicy, spotkanie „przy mapie” w SP nr 1, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Słowackiego, Podleśnej i Mickiewicza (23 osoby), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Prezydenta Rafał Rudnicki, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
7.	Modernizacja ul. Chorwackiej	24.09.2015 r.	Spacer wzdłuż ulicy, spotkanie „przy mapie” w SP nr 21, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Chorwackiej, Prezydent Tadeusz Truskolaski,

				Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
8.	Modernizacja ul. Kujawskiej	25.09.2015 r.	Spacer wzdłuż ulicy, spotkanie „przy mapie” w SP nr 28, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Kujawskiej (20 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
9.	Modernizacja ul. Niemcewicza	09.10.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Niemcewicza (10 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
10.	Przebudowa ul. Baczyńskiego	09.10.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Baczyńskiego i ul. Kluka (15 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
11.	Modernizacja ul. Harnasiów	20.10.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Harnasiów (12 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
12.	Modernizacja ul. Wieniawskiego	20.10.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Wieniawskiego (13 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
13.	Modernizacja ul. Kruczkowskiego	22.10.2015 r.	Spotkanie w terenie, spacer wzdłuż ulicy, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, wybór przez mieszkańców elementów infrastruktury drogowej.	Mieszkańcy ul. Kruczkowskiego (12 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
14.	Przebudowa ul. Ciołkowskiego	22.10.2015 r.	Spotkanie w Zespole Szkół nr 2, prezentacja proponowanego rozwiązania drogowego, dyskusja nt. budowy ulic serwisowej, ustawienia ekranów akustycznych, przebudowy zbiornika retencyjnego.	Mieszkańcy ul. Ciołkowskiego i okolicznych ulic (80 osób), Zastępca Prezydenta Adam Poliński, Dyr. ZDM Bożena Zawadzka, pracownicy BKS.
15.	Modernizacja ul. Szerokiej	26.10.2015 r.	Spotkanie „przy mapie” w ZSI przy ul. Łagodnej 10, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Szerokiej (40 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski,

				Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.
16.	Modernizacja ul. Czystej	06.11.2015 r.	Spotkanie „przy mapie” w SP nr 4, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Czystej (6 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, Dyr. URB Agnieszka Rośńska, pracownicy BKS.
17.	Przebudowa ul. Skorupskiej i ul. Dalekiej	25.11.2015 r.	Spotkanie „przy mapie” w PG nr 3, prezentacja i dyskusja nad proponowanym rozwiązaniem drogowym.	Mieszkańcy ul. Skorupskiej i Dalekiej (130 osób), Prezydent Tadeusz Truskolaski, Z-ca Prezydenta Rafał Rudnicki, Wiceprezes Wodociągów Białostockich Henryk Jakubowicz, Z-ca Dyr. ZDM Iwona Sosna, pracownicy BKS.

4. Konsultacje pn. „Jak ma zmienić się Wygoda?”:

- Prezentacja 2 wariantów zagospodarowania osiedla – wystawa na Rynku Kościuszki.
- Ankieta internetowa skierowana do mieszkańców ws. wyboru wariantu (Liczba wypełnionych ankiet – 229. Wybór wariantu A – 135. Wybór wariantu B – 94).
- 13 listopada 2015 r. o godz. 16:00 na Wydziale Architektury Politechniki Białostockiej odbyła się debata publiczna pt. „Idea osiedla modelowego. Uwarunkowania, potrzeby i możliwości”.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Rozbudowa i przebudowa budynku położonego przy ul. Świętego Rocha 3 wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek administracyjno – biurowy, z przeznaczeniem na siedzibę Centrum Organizacji Pozarządowych.
2. Preferencyjne warunki najmu lokali użytkowych na rzecz organizacji pozarządowych.
3. W dniu 09.05.2015 r. Stadion Miejski Sp. z o. o. zorganizowała „Dzień otwarty Funduszy Europejskich”. W ramach wydarzenia odbyły się: treningi piłki nożnej dla dzieci prowadzone przez znanych piłkarzy i trenerów, konkursy z nagrodami, występy białostockich grup tanecznych wraz z zajęciami tanecznymi, dla najmłodszych zaś zorganizowano dmuchany plac zabaw i gry rekreacyjne z animatorami. Dodatkowo miała miejsce wystawa motocykli i pojazdów zabytkowych, prezentacje policji, straży pożarnej i Izby Celnej, zwiedzanie obiektu, atrakcje z Jagiellonią i Lowlanders. Wydarzenie odbywa się co roku.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Powołanie Rady Gospodarczej przy Prezydencie Miasta Białegostoku na lata 2015 - 2018.
 - W 2014 r. w związku z zakończeniem kadencji organów Miasta Białegostoku działalność zakończyła Rada Ekspertów ds. Gospodarczych w kadencji 2011-2014. W 2015 roku zostały wszczęte czynności związane z powołaniem Rady na lata 2015 - 2018.
 - Mając na względzie zapewnienie udziału przedstawicieli środowiska gospodarczego w kształtowaniu polityki gospodarczej Miasta, a także rozwoju przedsiębiorczości na jego obszarze, w dniu 19 marca 2015 roku na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Białegostoku Nr 205/15 została powołana Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Białegostoku na lata 2015 - 2018.
 - Celem Rady jest współpraca środowiska gospodarczego w zakresie konsultowania spraw dotyczących sfery gospodarczej Miasta. Rada uprawniona jest do wyrażania opinii, podejmowania inicjatyw oraz przedstawiania propozycji rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki Miasta Białegostoku.
 - Do zadań Rady należy m.in. opiniowanie i prezentowanie stanowisk w sprawach dotyczących:
 - 1) Projektów dokumentów programowych Miasta Białystok, w tym związanych z realizacją Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus.
 - 2) Inicjatyw podejmowanych przez organy Miasta Białystok, przedsiębiorców oraz inne środowiska mające wpływ na aktywizację rynku pracy.
 - 3) Warunków i możliwości rozwoju gospodarczego miasta.
 - Rada składa się z 24 przedstawicieli środowiska gospodarczego i instytucji zrzeszających przedsiębiorców.
 - W dniu 29 kwietnia 2015 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Rady, podczas którego nastąpiło wręczenie aktów powołania.
2. Udział PFRR w pracach Rady Przedsiębiorczości przy Marszałku Województwa Podlaskiego.

Programy i działania zrealizowane:

1. Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok, w ramach którego organizacje pozarządowe zorganizowały, przy wsparciu finansowym z budżetu Miasta, następujące przedsięwzięcia: Aksamitny Letni Wieczar, czyli Białoruska Potańcówka w Białymstoku, Święto Kultury Białoruskiej, Festiwal Kultury Żydowskiej „Za-

chor – Kolor i Dźwięk”, „Vidovdan” Festiwal Kultury Serbskiej w Białymstoku, Festiwal Białoruskiej Poezji Śpiewanej i Piosenki Autorskiej „Bardauskaja Vosień”, Koncert Galowy Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenka Białoruska, Międzynarodowy Festiwal Piosenki Polskiej i Białoruskiej „Białystok-Grodno”, Upamiętnienie Uchodźstwa (Bieżeństwa) 1915, Białostockie Dni Muzyki Cerkiewnej. Dzięki wsparciu finansowemu miasta Białoruskie Towarzystwo Historyczne uzupełniło zbiory swojej biblioteki oraz wydało kolejny numer „Białoruskich Zeszytów Historycznych”. Ponadto, Prawosławna Parafia św. Proroka Eliasza w Białymstoku wydała publikację „500-lecie Parafii Prawosławnej pw. św. Proroka Eliasza w Białymstoku”.

2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury miejskie instytucje kultury realizują inicjatywy mające na celu wspieranie mniejszości narodowych. Do najważniejszych działań należy zaliczyć:

- Festiwal WSCHÓD KULTURY – INNY WYMIAR, realizowany od trzech lat we współpracy z Lublinem, Rzeszowem i Narodowym Centrum Kultury. Festiwal INNY WYMIAR nawiązuje do wielokulturowości miasta i regionu, różnorodności religijnej i narodowościowej dawnego Białegostoku, przenikania kultur, narodów i ich wzajemnego oddziaływania. Projekt obejmuje organizację działań kulturalnych oscylujących wokół wyróżnika Białegostoku, jakim była wielokulturowość i wielowyznaniowość, realizowanych w różnych obiektach w mieście. W 2015 r. Festiwal zwrócił szczególną uwagę na społeczność żydowską, silnie związaną z historią Białegostoku i Podlasia. Ósma edycja INNEGO WYMIARU połączyła we współdziałaniu 20 białostockich instytucji i stowarzyszeń kulturalnych. Podczas 4 dni (27-30 sierpnia) zaprezentowano 40 wydarzeń kulturalnych, w których udział wzięło prawie 31 tys. osób.
- Koncerty i festiwale oraz spotkania poświęcone mniejszościom narodowym, organizowane przez Białostocki Ośrodek Kultury: koncert Solidarni z Białorusią i Polakami na Białorusi, w ramach którego wystąpił zespół Lombard, Klezmer Trio, spotkania z cyklu Ciekawi świata, Festiwal Filmowy ŻUBROFFKA z konkursem Okno na Wschód.
- Na deskach Białostockiego Teatru Lalek pokaz spektaklu „Pięcioksiąg Izaaka” w reż. Wojciecha Kобрzyńskiego w ramach VIII edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej „Zachor-Kolor i Dźwięk”.
- Koncerty, spotkania i działania edukacyjne w Centrum im. Ludwika Zamenhofa: „Rozumienie stereotypów” (warsztaty dla młodzieży w ramach seminarium „Zobaczyć Innego”), „Religie Podlasia” (warsztaty poświęcone wielowyznaniowości Podlasia), „Ostatni świadek” (spotkanie z okazji Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu), koncert P.G.R. Projekt Grzegorza Rogali (muzyka inspirowana tradycją klezmerską, sefardyjską i hebrajską), koncert Meadow Quartet w 72. rocznicę powstania w białostockim getcie.
- Wystawy:
 - 1) w Galerii Arsenał: „ZBIÓR (ZBOR)” – wystawa dokumentująca najważniejsze wypowiedzi artystycznych białoruskiej sztuki współczesnej, „Subiektywne dokumentalistyki” wystawa prezentująca twórczość 3 artystek z Europy Środkowej, „Performance

z Białorusi”- wystąpienie artystów z Białorusi, „Pomimo wszystko”. Laureaci nagrody im. K. Malewicza (wystawa młodych ukraińskich twórców zaprezentowana w Dusseldorfie),

2) Centrum im. Ludwika Zamenhofs prezentowało wystawę „Bożnice drewniane” w Grajewie i Orli.

3. Zgodnie z art. 13 ustawy o systemie oświaty szkoła i placówka publiczna umożliwia uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury. W wykonywaniu tych zadań, organy prowadzące szkoły i placówki oraz dyrektorzy szkół i placówek współdziałają z organizacjami mniejszości narodowych lub grup etnicznych. W szkołach prowadzonych przez Miasto Białystok przywiązuje się dużą wagę do zagadnienia wielokulturowości. Szkoły są wspierane przez organ prowadzący w różnorodnych działaniach w tym obszarze:

➤ Mniejszość narodowa białoruska:

1) W białostockich przedszkolach i szkołach na wniosek rodziców dzieci białoruskich finansowane są lekcje języka białoruskiego.

2) W roku szkolnym 2015/2016 do 5 oddziałów Przedszkola Samorządowego Nr 14 uczęszczało 102 dzieci mniejszości białoruskiej (2 oddziały białoruskie i 3 oddziały polsko – białoruskie). Szkole Podstawowej Nr 4 przyznano 25 godzin języka białoruskiego (w zajęciach uczestniczyło 91 osób), Publicznemu Gimnazjum Nr 7 przyznano 6 godzin języka białoruskiego (w zajęciach uczestniczyło 11 osób), III Liceum Ogólnokształcącemu przyznano 3 godziny języka białoruskiego (w zajęciach uczestniczyło 7 uczniów).

➤ Mniejszość narodowa ukraińska:

1) W Przedszkolu Samorządowym Nr 26 Integracyjnym im. Joanny Strzałkowskiej – Kuczyńskiej w Białymstoku prowadzone są zajęcia z języka ukraińskiego dla dzieci w wieku przedszkolnym. W roku szkolnym 2015/2016 przyznano dodatkowe 3 godziny dydaktyczne tygodniowo. Na zajęcia uczęszczało 11 dzieci. Zajęcia odbywały się 2 razy w tygodniu.

2) Z inicjatywy nauczyciela języka ukraińskiego zorganizowane zostały zajęcia tego języka dla uczniów mniejszości ukraińskiej w Publicznym Gimnazjum Nr 2. W roku szkolnym 2015/2016 przyznano 6 godzin dydaktycznych tygodniowo. W zajęciach uczestniczyło 11 osób.

➤ Mniejszość etniczna romska:

1) Dla uczniów romskich szkoły Miasta Białegostoku organizowały dodatkowe zajęcia edukacyjne, tj. zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, zespoły korekcyjno – kompensacyjne, gimnastykę korekcyjną, koło komputerowe, SKS, zajęcia rekreacyjne, terapię pedagogiczną.

➤ Mniejszość etniczna tatarska:

1) Na wniosek Przewodniczącej Gminy Wyznaniowej Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej co roku przyznawane są godziny na naukę religii islamskiej. W roku szkolnym 2015/2016 przyznano 10 godzin. W zajęciach uczestni-

czyło około 38 uczniów białostockich szkół. Zajęcia odbywały się w Szkole Podstawowej Nr 28.

➤ Religia muzułmańska:

1) Szkole Podstawowej Nr 28 na rok szkolny 2015/2016 przyznano 18 godzin tygodniowo na realizację zajęć z religii muzułmańskiej. Uczestniczyło w nich około 90 dzieci czeczeńskich. Zajęcia odbywały się w Ośrodku dla Cudzoziemców przy ul. 1 Armii Wojska Polskiego 7.

2) W Szkole Podstawowej Nr 15 w Białymstoku zorganizowana została religia muzułmańska dla dzieci czeczeńskich w wymiarze 4 godz./tyg., uczestniczyło w niej 23 dzieci.

➤ Religia baptystów:

1) W Szkole podstawowej Nr 28 na rok szkolny 2015/2016 przyznano 10 godzin tygodniowo na realizację zajęć religii baptystów, w których uczestniczyło 41 dzieci. Zajęcia odbywały się w Zborze Kościoła Chrześcijan Baptystów w Białymstoku przy ul. Kujawskiej 22.

➤ Religia zielonoświątkowa:

1) Religia prowadzona przez Kościół Zielonoświątkowy I Zbór w Białymstoku – w roku szkolnym 2015/2016 realizowana była w pozaszkolnym punkcie katechetycznym mieszczącym się przy ul. Kozłowej 4 w Białymstoku. Z nauczycielem religii umowę o pracę zawarł Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 26 w Białymstoku. W zajęciach tych uczestniczyło 13 uczniów, realizowane były w wymiarze 6 godz./tyg.

➤ Religia ewangelicko – augsburska:

1) W pozaszkolnym punkcie katechetycznym mieszczącym się przy ul. Dolistowskiej 17 w Białymstoku realizowane były zajęcia religii ewangelicko - augsburskiej w wymiarze 3 godz./tyg. Uczestniczyło w nich 7 uczniów.

4. Kształcenie cudzoziemców:

➤ Miasto Białystok zapewnia środki na dodatkową, bezpłatną naukę języka polskiego dla osób, które nie są obywatelami polskimi i podlegają obowiązkowi szkolnemu.

➤ Dla cudzoziemców oraz obywateli polskich, podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, organ prowadzący szkołę zobowiązany jest zorganizować w szkole dodatkową bezpłatną naukę języka polskiego w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze.

➤ W roku szkolnym 2015/2016 w szkołach i placówkach Miasta Białegostoku obowiązek szkolny realizowało:

1) 158 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi.

2) 17 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którym udzielono zezwolenia na pobyt stały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3) 2 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którym nadano status uchodźcy.

4) 23 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którym udzielono zgody na pobyt tolerowany.

- 5) 26 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którym udzielono ochrony uzupełniającej.
- 6) 6 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielono zezwolenia na pobyt czasowy.
- 7) 50 uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, a którzy są dziećmi osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy.
- Dodatkowe zajęcia z języka polskiego/zajęcia wyrównawcze realizowane były w 27 szkołach.
- Szkoły Miasta Białegostoku stosują szereg rozwiązań dydaktyczno – organizacyjnych mających na celu podniesienie jakości kształcenia cudzoziemców, w tym m.in.:
- 1) Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze i korekcyjno – kompensacyjne.
 - 2) Indywidualne zajęcia i konsultacje prowadzone przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów w celu wyrównywania braków w nauce.
 - 3) Zajęcia pozalekcyjne realizowane przez wychowawców świetlicy zgodnie z planem pracy świetlicy szkolnej.
 - 4) Pomoc koleżeńską.
 - 5) Pomoc pedagoga szkolnego.
 - 6) Szczegółny nadzór wychowawcy klasy.
 - 7) Wolontariat studencki.
 - 8) Zajęcia z logopedą.
 - 9) Projekty mające na celu zbliżanie kultury polskiej i czeczeńskiej.
- W Szkole Podstawowej Nr 47, podobnie jak w latach ubiegłych, funkcjonowała zerówka dla dzieci czeczeńskich.
5. Ponadto białostockie placówki oświatowe zrealizowały następujące działania:
- Zajęcia edukacyjne i warsztaty:
- 1) Zajęcia edukacyjne „Starking, tolerancja, rasizm, pseudokibice” dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt Władysława Wysockiego w Białymstoku.
 - 2) Zajęcia edukacyjne „Walka z mową nienawiści oraz agresją rówieśniczą” oraz „Tolerancja, nietolerancja” w ramach programów profilaktycznych: *W kręgu różnorodności kulturowej, Śladami wielokulturowości, Tolerancja, nietolerancja* - Publiczne Gimnazjum Nr 2 we współpracy z Fundacją „Dialog”.
 - 3) Zajęcia edukacyjne z przedszkolakami mające na celu przybliżenie różnorodności kultur - Przedszkole Samorządowe Nr 46 we współpracy z Fundacją „Dialog”.
 - 4) Cykliczne warsztaty fotograficzne „Oko Boga”, „Pogranicze”, „W poszukiwaniu zaginionych tradycji” i wystawa prac fotograficznych wychowanków Bursy Szkolnej w Centrum Edukacji Nauczycieli.
 - 5) Szkolenie „Odpowiedzialność prawna za czyny na tle nietolerancji i ksenofobii” we współpracy z Wydziałem Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji dla wychowanków Bursy Szkolnej.
 - 6) „Tolerancja jest OK.”- warsztaty edukacyjne dla uczniów w Centrum L. Zamenhofa.

7) Warsztaty o uchodźcach dla klas trzecich prowadzone przez studentki Uniwersytetu w Białymstoku i fundację „Dialog” oraz warsztaty międzykulturowe dla uczniów klas trzecich, w ramach których dzieci miały okazję porozmawiać z młodymi ludźmi z innych krajów (studenci z Niemiec i Włoch), dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla ucznia klasy II pochodzącego z Armenii - Szkoła Podstawowa Nr 43.

➤ Programy i projekty:

1) Projekt *Romska Akademia Społeczna* - Zespół Szkół Nr 1.

2) Projekt *Budujemy – nie burzimy. ZSB-G Szkoła Tolerancji* - Zespół Szkół Budowlano – Geodezyjnych.

3) Program antydyskryminacyjny *Różnorodność podaj dalej* – V edycja. Realizatorem jest Stowarzyszenie na Rzecz Kultury i Dialogu.

4) Projekt *Shalom na Kamiennej* realizowany w roku szkolnym 2014/2015, którego finał odbył się w czerwcu 2015 roku. Miał on na celu zapoznanie się z tradycją i pieśniami narodu żydowskiego poprzez zwiedzanie miejsc pamięci w Białymstoku oraz zorganizowanie koncertu dla społeczności szkolnej - Zespół Szkół Nr 5.

5) Program edukacji regionalnej „Moja mała Ojczyzna” –mającego na celu poznanie wielokulturowości Podlasia - Przedszkole Samorządowe Nr 7.

6) „Równi – Różni – Skuteczni” - program mający na celu ukazanie pozytywnych stron funkcjonowania w wielokulturowej grupie; realizacja grantu „Ziemia obiecana - śladami fabrykantów łódzkich” - Zespół Szkół Handlowo - Ekonomicznych.

7) Projekt Fundacji Obywatelskiej Perspektywa „Przekraczam próg polskiej szkoły”, nr projektu 13/2-2015/FAMI. Projekt jest współfinansowany przez Fundusz Azylu, Migracji i Integracji oraz Budżet Państwa, skierowany do uczniów cudzoziemskich Szkoły Podstawowej Nr 26 w Białymstoku.

8) Szkolny autorski projekt „Białystok, moja mała ojczyzna”, w ramach którego odbyły się: warsztaty historyczno - fotograficzne połączone z wystawą „Białystok dawniej i współcześnie”, udział szkoły w programie współpracy transgranicznej Polska – Białoruś - Ukraina, organizacja IV Edycji Miejskiego Konkursu Plastycznego „Ja i mój kolega innej narodowości”, podjęto współpracę z Fundacją Edukacji i Twórczości „Dialog”, w ramach której zatrudniono nauczyciela narodowości czechosłowackiej – Szkoła Podstawowa Nr 47.

9) Projekt „Różnice nas łączą” – zajęcia taneczne, teatralne, scenograficzne, socjoterapeutyczne – spektakl muzyczny „Królowa śniegu” przedstawiony w WOAK „SPODKI” w grudniu 2014r. przez 100 uczniów kl. 0 – VI. Projekt realizowany przez Fundację Wspierania Kultury i Sztuki Teatr NARWAL - Szkoła Podstawowa Nr 44.

10) Projekty z zakresu edukacji międzykulturowej np. „Trzej przyjaciele z boiska”, „Przygody Innego”.

➤ Wydarzenia:

1) XIV Wojewódzki Festiwal – „Pieśni i tańce naszego regionu” – tańce i pieśni różnych regionów: litewskie, białoruskie, muzułmańskie i żydowskie. W festiwalu co roku bierze udział około 25 zespołów (400 dzieci) z całego województwa.

2) Udział szkół w konkursie organizowanym przez Kuratorium Oświaty „Podlaska Mozaika. W poszukiwaniu wspólnoty pogranicza”.

3) Festiwal Kultur „Świat wokół nas” - coroczne działanie mające na celu integrację mniejszości narodowych ze społeczeństwem – uczestnictwo Szkoły Podstawowej Nr 12.

4) Organizacja „Dnia Syryjskiego” – zaproszenie rodziców dziecka pochodzenia syryjskiego. Celem tego spotkania było ukazanie kultury, zwyczajów, tradycji kraju w formie prezentacji multimedialnej, degustacja potraw syryjskich przygotowanych przez gości - Przedszkole Samorządowe Nr 21.

➤ Inne:

1) Uzyskanie certyfikatu „Bursa przyjazna prawom człowieka” jako rezultat realizacji projektu Towarzystwa Internatów i Burs opartego na działaniach Amnesty International Polska realizowanych w ramach projektu „Stop Bullying! A human rights based approach to tackling discrimination in schools” współfinansowanego ze środków UE - JUST/2013/DAP/AG/5578 - Bursa szkolna.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Wydarzenia:
 - W Szkole Podstawowej nr 26 im. Stanisława Staszica w Białymstoku odbyło się spotkanie podsumowujące VII edycję wojewódzkiego konkursu literacko – plastyczno - fotograficznego „Różnorodność przestrzeni dialogu” pod tytułem „*Pieśni i tańce, tradycja i współczesność*”. Podczas uroczystości odbyła się prezentacja pieśni i tańców kultury polskiej, czeczeńskiej, ukraińskiej, gruzińskiej, tatarskiej, białoruskiej oraz prezentacja wyników konkursu i rozdanie nagród.

Programy i działania nowoutworzone:

1. Programy:
 - Program „Pomagamy spełniać marzenia – wspomaganie integracji dzieci i młodzieży cudzoziemskiej w środowisku białostockiej szkoły” - zadanie publiczne z konkursu ogłoszonego przez MEN termin realizacji od 04.07.2016 – 30.11.2016 - Szkoła Podstawowa Nr 26.
 - „Tak blisko a tak daleko – wielokulturowość i tolerancja” - projekt do realizacji w 2016 roku - opracowanie działań w ramach grantu przez Zespół Szkół Budowlano – Geodezyjnych.

B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.1. ZWIĘKSZENIE SZANS EDUKACYJNYCH, W TYM PODEJMOWANIE SZCZEGÓLNEJ TROSKI O PROCES WYCHOWANIA ORAZ KSZTAŁCENIA I POPRAWY WARUNKÓW NAUKI DZIECI I MŁODZIEŻY UZDOLNIONEJ, NIEPEŁNOSPRAWNEJ ORAZ WYRÓWNIANIE SZANS ZANIEDBANYCH WYCHOWAWCZO

Programy i działania zrealizowane:

1. Białostocki Parku Naukowo-Technologiczny w dniu 09.05.2015 w Transferowni zorganizował warsztaty „Szlachta startupuje” z Krystianem Gontarkiem (lat 14). Dzieci prowadziły burzę mózgów i ożywioną dyskusję, a to wszystko miało na celu uwolnienie wyobraźni, by pokazać inny sposób myślenia o najprostszych rzeczach - przekładając je na język biznesu. Zajęcia były jednocześnie świetną zabawą i przygodą, która może stać się doskonale prosperującym na rynku biznesem.
2. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny był współorganizatorem Robogame - ogólnopolskiego turnieju robotów LEGO, odbywającego się 30.05.2015 r. Turniej skierowany był do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, miał na celu promowanie robotyki oraz programowania komputerów wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Uczestnicy zawodów wzięli udział m.in. w: walkach robotów sumo wykorzystując zestawy Lego Mindstorms z silnikami elektrycznymi, czujnikami i mikrokomputerem, konkursie sterowania robotami na specjalnym torze z przeszkodami, wystawie małych robotów, specjalnym stanowisku warsztatowym, gdzie goście wydarzenia mogli sprawdzić jak konstruuje się i programuje roboty.
3. W dniach 13-29.03.2015 r. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny zorganizował weekendowe warsztaty Create Your Dream – w ramach Young Design Academy – zajęcia dla młodzieży z projektowania graficznego w 2D i 3D.
4. Przekazanie przez organ prowadzący szkołom i placówkom oświatowym środków finansowych na zajęcia pozalekcyjne, programy wychowawcze i profilaktyczne w wysokości 1 093 201 zł. Środki te przydzielono placówkom oświatowym Miasta Białegostoku na granty, Białostocką Akademię Rodziny (296 791 zł), Białostockie Talenty XXI Wieku (77 170 zł), na realizację doraźnych działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi m.in.: dodatkowe zajęcia związane z profilaktyką uzależnień (alkoholizm, nikotynizm, narkomania), zajęcia sportowe i inne wspomagające rozwój młodzieży, zajęcia dodatkowe w ramach kół zainteresowań (filmowe, matematyczne, fizyczne, szachowe, językowe i dziennikarskie), konkursy na temat profilaktyki.
 - Organ prowadzący szkołę może zwiększyć liczbę godzin zajęć edukacyjnych, nie więcej jednak, niż o 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału w danym roku szkolnym.
 - W roku szkolnym 2015/2016, w odpowiedzi na wnioski dyrektorów szkół, na realizację dodatkowych zajęć edukacyjnych przyznano:
 - 1) Szkołom podstawowym - 211 godziny dydaktyczne tygodniowo.
 - 2) Publicznym gimnazjom - 64 godzin dydaktycznych tygodniowo.

- 3) Liceum ogólnokształcącym - 147 godziny dydaktyczne tygodniowo.
- 4) Zespołom szkół zawodowych - 36 godzin dydaktycznych tygodniowo.
5. Dofinansowanie zakupu podręczników – wyprawki szkolnej w kwocie 277 181 zł.
6. Przekazanie środków finansowych na wypoczynek dzieci i młodzieży w kwocie 340 198 zł.
7. Zróżnicowanie godzin pracy białostockich przedszkoli w odpowiedzi na potrzeby rodzin.
8. Finansowanie klas dwujęzycznych z: językiem francuskim w Publicznym Gimnazjum Nr 6 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Seweryna Nowakowskiego w Białymstoku, językiem angielskim w Publicznym Gimnazjum Nr 32 Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Białymstoku, językiem hiszpańskim w Publicznym Gimnazjum Nr 3 im. Izabeli Branickiej w Białymstoku, w Publicznym Gimnazjum Nr 9 im. 2 Korpusu PSZ na Zachodzie w Białymstoku, w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 w Białymstoku oraz w VI Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Zygmunta Augusta w Białymstoku.
9. Wspomaganie szkół w zakresie przygotowania do egzaminów zewnętrznych oraz dyrektorów szkół w zakresie zarządzania placówką w obszarze ewaluacji wewnętrznej.
10. Zgodnie z zasadami opisanymi w art. 14a ust. 4 i 17 ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.) obowiązkiem gminy jest:
- Zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim oraz niepełnosprawnym dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym, z uwagi na odroczenie realizacji obowiązku szkolnego, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego przy szkole podstawowej lub innej formy wychowania przedszkolnego.
 - Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.
 - Zapewnienie dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim oraz dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.
 - Jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice, opiekunowie lub opiekunowie prawni, obowiązkiem gminy jest zwrot kosztów przejazdu wyżej wymienionych dzieci i młodzieży oraz ich opiekuna do przedszkola, szkoły lub ośrodka, na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, opiekunami lub opiekunami prawnymi.

- W roku 2015 zawarto z rodzicami, opiekunami lub opiekunami prawnymi 111 umów na zwrot kosztów dojazdu uczniów niepełnosprawnych do przedszkoli, szkół i placówek w Białymstoku oraz 13 umów na zwrot kosztów dowożenia uczniów poza Miasto Białystok. Ogółem w 2015 roku przeznaczono na ten cel 43 456 zł.
- Zarządzeniem Nr 40/14 z dnia 19 grudnia 2014 roku Prezydent Miasta Białegostoku ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych na 2015 rok pn. „Rehabilitacja dzieci i młodzieży z autyzmem” skierowany do organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r., w ramach którego podpisano 10 umów rozliczonych na kwotę 298 039 zł. Podobnie jak w latach poprzednich, Prezydent Miasta Białegostoku Zarządzeniem Nr 1087/15 z dnia 17 grudnia 2015 roku ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych na 2016 rok pn. „Rehabilitacja dzieci i młodzieży z autyzmem”. Zwieńczeniem konkursu było podpisanie 9 umów na kwotę 279 000 zł. W 2016 roku Miasto Białystok podpisało jedną umowę na kwotę 8 000 zł na realizację zadania publicznego w ramach art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- Pomoc materialna ma na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkających na terenie Miasta Białegostoku realizowana była w roku szkolnym 2015/2016 w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Stypendia szkolne przyznane zostały w formach: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłki szkolne przyznane zostały w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Stypendia szkolne w roku szkolnym 2015/2016 wypłacone zostały 1936 uczniom (stan na 31.03.2016 r. – informacja do SIO; decyzje przyznające – 1964) zamieszkałym na terenie Miasta Białegostoku. Najwyższa miesięczna wysokość stypendium wynosiła 160 zł najniższa 96 zł. W analizowanym roku szkolnym przyznano 36 zasiłków szkolnych w wysokości 530 zł. Na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w roku szkolnym 2015/2016 wydatkowano ogółem kwotę – 2 375 907 zł.
- Stypendia Prezydenta Miasta Białegostoku przyznawane są za wybitne osiągnięcia i wyniki w nauce uczniom białostockich publicznych i niepublicznych szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych, zgodnie z Uchwałą Nr LIV/634/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2006 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów za wyniki i osiągnięcia w nauce (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2006 r. Nr 90, poz. 891 ze zm.).
 - 1) W roku szkolnym 2015/2016 na wypłatę stypendium za wyniki i osiągnięcia wydatkowano kwotę 114 810 zł.

2) W roku szkolnym 2015/2016 Prezydent Miasta Białegostoku przyznał stypendia w dziedzinie twórczości artystycznej uczniom i studentom uzdolnionym artystycznie, zgodnie z Uchwałą Nr XXV/256/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 lutego 2008 r., w sprawie zasad udzielania stypendiów w dziedzinie twórczości artystycznej uczniom i studentom uzdolnionym artystycznie (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 82 poz. 756 ze zm.). Osobami uprawnionymi do ubiegania się o powyższe stypendium są uczniowie białostockich publicznych i niepublicznych szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

3) Kwota wypłaconych stypendiów w roku szkolnym 2015/2016 wyniosła 110 000 zł.

- W 2015 roku Prezydent Miasta Białegostoku przyznał stypendia za innowacyjną myśl techniczną dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, zgodnie z Uchwałą Nr XLII/528/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów za innowacyjną myśl techniczną dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2009 r. Nr 124 poz. 1379).

1) Zgodnie z § 3 Regulaminu przyznawania stypendiów za innowacyjną myśl techniczną dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, stypendium ma charakter jednorazowego świadczenia o charakterze motywacyjnym. Łączna kwota przeznaczona na wypłatę stypendiów w 2015 r. wyniosła 78 460 zł.

- Mając na uwadze fakt, że uczniowie białostockich szkół to wyjątkowa młodzież, pełna zainteresowań, uzdolnień, zapału, na podstawie art. 90 g ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) Prezydent Miasta Białegostoku wyasygnował w budżecie Miasta środki finansowe w wysokości 162 891 zł na przyznanie uczniom szkół Miasta Białegostoku stypendium motywacyjnego za wyniki w nauce bądź osiągnięcia sportowe na rok szkolny 2015/2016.
- Jedną z form kształcenia dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły jest indywidualne nauczanie/obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne. Zadaniem organu prowadzącego jest przyznanie, na wniosek dyrektora szkoły, której uczeń posiada orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, bądź dziecko posiada orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, odpowiedniej liczby godzin.

1) W roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem indywidualnym objętych było 347 uczniów (0,74 % ogólnej liczby uczniów), którym na jego realizację przyznano łącznie 3 515 godzin tygodniowo. Indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym objęte było 1 dziecko, któremu na realizację przyznano 4 godz. tygodniowo. Największy był odsetek uczniów nauczanych indywidualnie w szkołach specjalnych, tj. 13,75 % uczniów tych szkół (nie uwzględniając uczniów ZS 15 – brak nauczania indywidualnego w placówce), następnie w gimnazjach – 1,41 %, najniższy zaś w szkołach podstawowych samorządowych – 0,33 %.

- Uczniowie szczególnie uzdolnieni, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, po wyczerpaniu wymaganej procedury, mogą realizować indywidualny program lub tok nauki.

1) Według danych z Systemu Informacji Oświatowej stan na 31.03.2016 r. jeden uczeń realizował indywidualny tok i indywidualny program nauki w Szkole Podstawowej Nr 5 im. Władysława Broniewskiego w Białymstoku, pięcioro uczniów realizowało indywidualny program nauki a dwoje uczniów indywidualny tok nauki w Publicznym Gimnazjum Nr 32 Dwujęzycznym w Białymstoku, dwóch uczniów realizowało indywidualny tok nauki w VII Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku i jeden uczeń w XI Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku.

- W przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych, a także w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną. Dyrektorzy przedszkoli, szkół i placówek mogą organizować wczesne wspomaganie rozwoju dziecka w porozumieniu z organem prowadzącym.

1) W roku szkolnym 2015/2016 wczesnym wspomaganie rozwoju w przedszkolach samorządowych Miasta Białegostoku objętych zostało 136 dzieci. Na realizację zajęć z tymi dziećmi przyznano łącznie 538 godzin miesięcznie. W Zespole Szkół Nr 11 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 28 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 144 godziny zajęć miesięcznie, w Zespole Szkół Nr 12 - 34 dzieci (łącznie 194 godziny zajęć miesięcznie) oraz w Zespole Szkół Nr 13 – 2 dzieci (łącznie 16 godzin miesięcznie). W Szkole Podstawowej Nr 11 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 12 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 68 godzin zajęć miesięcznie, w Szkole Podstawowej Nr 16 wczesnym wspomaganie rozwoju objęte zostało 1 dziecko, z którym specjaliści realizowali 6 godzin zajęć miesięcznie, z kolei w Szkole Podstawowej Nr 50 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 9 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 52 godziny zajęć miesięcznie.

2) W niepublicznych przedszkolach i niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego 177 dzieci było objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.

3) W 2014 roku na wczesne wspomaganie rozwoju dziecka wydatkowano 1 041 970 zł.

4) W placówkach niepublicznych, w tym w niepublicznych poradniach psychologiczno - pedagogicznych średnioroczna liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w 2015 r., na które wydatkowano 2 545 716 zł, wynosiła 567.

11. Działania placówek oświatowych:

- Centrum Kształcenia Ustawicznego realizowało następujące działania:

1) W ramach grupowego doradztwa edukacyjno - zawodowego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczącej się w szkołach specjalnych, integracyjnych/z oddziałami integracyjnymi w szkołach ogólnodostępnych przeprowadzono zajęcia informacyjno-aktywizujące (szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi, integracyjne, specjalne): dla klas VI SP: „W czym mogę być mistrzem?”, „Odważnie w przyszłość”; dla klas I PG: „Twórcze myślenie, jako element planowania przyszłości zawodowej”, „Co

lubię? Moje pierwsze zainteresowania zawodowe”; dla klas II PG: „Wprowadzenie w tematykę wyboru zawodu – ankieta skłonności zawodowych”; dla klas III PG: „System edukacji. Profil zainteresowań”, „Zmiany w systemie edukacji”, „Rekrutacja do szkół ponadgimnazjalnych”; dla klas II i III szkół ponadgimnazjalnych: „Absolwent przyszłości”, „Jak zaprzyjaźnić się z rynkiem pracy – życiorys zawodowy”. Przeprowadzono zajęcia warsztatowe (szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi, integracyjne, specjalne): dla klas III PG: „Poznaję siebie – planuję – decyduję”; zajęcia warsztatowe (szkoły specjalne): dla klas I, II, III PG: „W świecie zawodów – podejmowanie decyzji zawodowych”; dla klas I ZSZ (szkoła specjalna): „Uczymy się lepiej porozumiewać z innymi”; dla klas II ZSZ (szkoła specjalna): „Uczymy się współpracować”; dla klas III ZSZ (szkoła specjalna) i III szkoły przysposabiającej do pracy „Jesteśmy dorośli – możemy pracować”; dla klas I i II szkoły przysposabiającej do pracy: „Wartość pracy w życiu człowieka” – razem dla 643 uczniów. Indywidualnym poradnictwem edukacyjno-zawodowym dla młodzieży i osób dorosłych z niepełnosprawnością objęto 7 osób. Przeprowadzono: II edycję konkursu „Zawodowi Odkrywczy” pn. „Odkryjmy na nowo zawody naszych przodków” adresowanego do uczniów klas VI szkół podstawowych województwa podlaskiego – razem 122 uczniów; konkurs „Moja pasja początkiem drogi do kariery” VII edycja – uczniowie mieli okazję zaprezentować w ciekawy sposób swoje pasje zawodowe oraz przedstawić swój edukacyjno-zawodowy plan działania na przyszłość – razem 44 uczniów; konkurs „Planer Kariery” X edycja – uczniowie mogli zaprezentować swoje plany ścieżek edukacyjnych, planów kariery w wybranym przez siebie zawodzie – razem 45 uczniów. Działania zrealizowano w ramach działań Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego (LCDZ).

2) Projekt „Badanie uzdolnień i zdolności uczniów klas pierwszych szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Miasta Białegostoku”, realizowany przez Pracownię Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji (PBAiSRE).

➤ Programy i projekty:

1) Projekt *Akademia Przyszłości* – 20 uczniów pod opieką Tutorów Stowarzyszenia „Wiosna” brało udział w zajęciach integracyjnych oraz spotkaniach indywidualnych mających na celu podniesienie samooceny, motywacji do nauki oraz wyrównywanie szans edukacyjnych - Szkoła Podstawowa Nr 2.

2) Program „Lepsza Szkoła” – dodatkowe zajęcia z matematyki, wyrównujące szanse edukacyjne i promujące uczniów zdolnych, przygotowanie uczniów do konkursów i sprawdzianu zewnętrznego, biegłego posługiwania się matematyką w dalszym życiu - Szkoła Podstawowa Nr 51.

3) Projekt ORE „Szkoła Odkrywców Talentów” - udział Zespołu Szkół Budowlano-Geodezyjnych.

4) Projekt „Szkoły kreatywnych umysłów” - udział Szkoły Podstawowej Nr 47.

5) Projekt „Droga na Oxford” wspierający uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku w aplikowaniu na zagraniczne uczelnie.

6) Projekt eTwinning *Working together is easier*- otrzymanie Krajowej Odznaki Jakości, udział w projekcie eTwinning „2.0: On-line” - otrzymanie Europejskiej Odznaki Jakości przez Zespół Szkół Nr 16.

7) Projekt *Teatr na Zielonych Wzgórzach* – zajęcia taneczne, teatralne, scenograficzne, socjoterapeutyczne, wystawienie spektaklu muzycznego „Lokomotywa” w Kampusie UwB – Szkoła Podstawowa Nr 44.

8) Program socjoterapeutyczny *Kolorowe emocje* – dla uczniów klas IV – V - Szkoła Podstawowa Nr 44.

9) Program *Akademia Przyszłości*, którego realizacja ma na celu rozwijanie kompetencji kluczowych w obszarze umiejętności uczenia się, zniwelowanie zaburzonych zachowań oraz rozwijanie kompetencji społecznych uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych -realizowany przez Stowarzyszenie „Wiosna” oraz program „Akademia Odkrywców Kreatywności” - Szkoła Podstawowa Nr 44.

10) Zwiększanie szans edukacyjnych, rozwój osobowy i zawodowy uczniów poprzez wymianę międzynarodową – realizacja 33 projektów w ramach programu ERASMUS+ przez 21 placówek Miasta Białystok.

➤ Konkursy:

1) Konkurs „Co powinno się zmienić w Twojej szkole, rodzinie, otoczeniu, by poprawić relacje między ludźmi”; konwersatorium pod hasłem „Mój przyjaciel jest inwalidą – jak kształtować postawy akceptujące niepełnosprawność”; zajęcia informacyjno – edukacyjne z pracownikiem Stowarzyszenia „My dla innych”- celem zapoznania ucznia ze specyfiką pracy, niesienia pomocy potrzebującym, niepełnosprawnym intelektualnie i ruchowo - Zespół Szkół Zawodowych Nr 2.

➤ Ponadto białostockie placówki oświatowe wzięły udział w następujących działaniach:

1) Projekt *Białostockie Talenty XXI wieku*.

2) *XIII Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki*.

3) „Zabawy fundamentalne”- program wszechstronnego i harmonijnego wspomagania rozwoju dzieci w wieku do 6 lat. Przygotowanie dzieci do korzystania ze swojego potencjału umysłowego w najbardziej optymalny sposób, a tym samym osiągnięcie dojrzałości szkolnej we wszystkich sferach rozwojowych.

4) *Dar Zabawy* - program oparty na koncepcji niemieckiego pedagoga Friedricha Froebela. Materiały dydaktyczne pobudzają dzieci do rozwijania umiejętności percepcyjnych, manipulacyjnych, badawczych, itp. Wszystkie działania odbywają się poprzez kontakt z muzyką, śpiewem, aktywnością ruchową.

5) Projekt „Szkoła z klasą 2.0” we współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie.

6) Program *Skrzydła*.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny wraz z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku kontynuuje działania (organizacja warsztatów m.in.: networking, jak

zostać liderem, kreatywność, autoprezentacja) skierowane do uczniów białostockich szkół w ramach realizacji inicjatywy projektowej Talenty XXI wieku. Inicjatywa ma na celu wzmocnienie kapitału intelektualnego miasta poprzez realizację działań sprzyjających rozwojowi osób utalentowanych - uczniów, studentów, absolwentów i pracowników nauki. W długim okresie czasu działania podejmowane w ramach inicjatywy powinny przyczynić się do wzmocnienia potencjału białostockich przedsiębiorstw poprzez zatrudnienie wybitnych osób lub stworzenie warunków do rozwoju ich zdolności w warunkach samozatrudnienia.

2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
3. Zajęcia edukacyjne:
 - Realizacja zajęć pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej rozwijających uzdolnienia uczniów oraz zajęć pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej z zakresu przewyższania trudności w nauce.
 - Koła zainteresowań – w trosce o rozwijanie pasji dzieci oraz zapewnienie im atrakcyjnego sposobu spędzania wolnego czasu i możliwości poszerzania wiedzy i umiejętności szkoły proponują szereg różnorodnych kół zainteresowań od czysto przedmiotowych po artystyczne.
 - Zajęcia specjalistyczne dla uczniów niepełnosprawnych.
4. Programy i projekty:
 - Realizacja programów pomocy psychologiczno- pedagogicznej: (Program zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, Program zajęć z Art-terapii, Program zajęć logopedycznych, Program zajęć terapeutycznych dla dzieci z obniżoną koncentracją uwagi), terapia pedagogiczna, logopedyczna, surdoterapia, socjoterapia.
 - Realizacja zadań programu wychowawczego placówek oświatowo – wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki.
 - Projekt *Droga na Oxford*, zorganizowanie obozów naukowych „Ilocamp” - I Liceum Ogólnokształcące.
 - Projekt *Świadomi odbiorcy kultury* finansowany z grantu, skierowany do uczniów z rodzin, które mają problemy materialne. Program ma za zadanie przygotować uczniów do udziału w kulturze przez umożliwienie im zwiedzania muzeów, obejrzenia spektakli teatralnych, współpraca ze stowarzyszeniem „Quatro” działającym przy IV LO w zakresie pozyskiwania środków finansowych na zajęcia umożliwiające rozwój zainteresowań uczniów, udział w konkursach itp - IV Liceum Ogólnokształcące.
 - *Rozśpiewany Białystok* – program realizowany przez szkoły Miasta Białystok.
5. Konkursy:
 - III edycja konkursu “Zawodowi Odkrywczy” pn. “Mój pomysł na siebie - zawód, który chcę wykonywać w przyszłości” adresowanego do uczniów klas V-VI szkół podstawowych województwa podlaskiego - LCDZ w CKU.
6. Inne:
 - Działalność *Szkolnego Ośrodka Kariery* w Zespole Szkół Handlowo – Ekonomicznych.

- Współpraca z kołami wolontariatów w ramach projektu *Chcę być razem a nie obok* – współdziałanie osób niepełnosprawnych intelektualnie z uczniami szkół masowych w formie warsztatów, spotkań teatralnych, wycieczek, spotkań kulinarnych, Wielki Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Ekologicznej i Ogrodniczej dla szkół specjalnych (XV edycja); Wojewódzki Konkurs Recytatorski „Recytuje każdy z nas” (XVI edycja) – organizacja, szkolny turniej bezpieczeństwa w ruchu drogowym (IX edycja) - Zespół Szkół Nr 16.
- Dostosowanie warunków i form zdawania egzaminu maturalnego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych.
- Rozwijanie współpracy z placówkami i instytucjami np. stowarzyszeniem „Jeden Świat”, Poradnią dla dzieci i Młodzieży z Autyzmem AKSON, Krajowym Towarzystwem Autyzmu w Białymstoku i innymi.
- Poszerzanie wiedzy i umiejętności nauczycieli niezbędnych w pracy z osobami niepełnosprawnymi, szczególnie uzdolnionymi i ze środowisk zaniedbanych poprzez systematyczne uczestniczenie w konferencjach, szkoleniach i warsztatach.
- Opracowano dla uczniów mających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego nauczania Indywidualne Programy Edukacyjno – Terapeutyczne (IPET).

Programy i działania nowo utworzone:

1. Objęcie patronatem klasy ekonomiczno-językowej przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie od roku szkolnego 2016/2017 - I Liceum Ogólnokształcącym.
2. Projekt „Talent mam, pokażę go wam” – umożliwiający uczniom uzdolnionym zaprezentowanie swoich talentów (poetyckich, artystycznych, fotograficznych, muzycznych) – Publiczne Gimnazjum Nr 7.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.2. DOSKONALENIE WARUNKÓW DO KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO, USTAWICZNEGO I SPECJALNEGO DOSTOSOWANEGO DO RYNKU PRACY

Programy i działania zrealizowane:

1. Programy i projekty:
 - Program *Doposażenie pracowni kształcenia praktycznego w zawodach* - technik informatyk, technik usług kosmetycznych, technik administracji, technik usług fryzjerskich, technik mechatronik, technik transportu drogowego, technik hotelarstwa, technik eksploatacji portów i terminali – Zespół Szkół Zawodowych Nr 2.
 - Projekt unijny *Podniesienie jakości kształcenia w ZSR CKP i dostosowanie kształcenia do lokalnego rynku pracy* nr WND – POKL.09.02.00-20-242/13 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego - Zespół Szkół Rolniczych.
 - Projekt *Pewnie w przyszłość-nowoczesna edukacja i kompetencje uczniów technikum hotelarstwa ZSHE* wdrażany w ramach POKL, Priorytet IX. Rozwój wykształcenia

i kompetencji w regionach, Działanie 9.2. Podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia zawodowego – Zespół Szkół Handlowo – Ekonomicznych.

- Programy: *Metodyka Doradztwa Zawodowego w gimnazjum, Edukacja Zawodowa w Szkole Podstawowej*, które mają na celu m. in. pomoc uczniom w wyborze przyszłej szkoły i zawodu, gromadzenie materiałów z zakresu profesjonalnego poradnictwa zawodowego, udostępnianie materiałów osobom zainteresowanym, współpraca z instytucjami zajmującymi się poradnictwem zawodowym. Szkolny ośrodek kariery ma za zadanie tworzenie bazy szkół, prowadzenie zajęć zawodoznawczych w klasach gimnazjum Zespołu Szkół Nr 17.
 - Projekt *Zielone światło*, którego celem jest wsparcie reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych na rynku pracy, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.4. Niepełnosprawni na rynku pracy. Skierowany jest do 40 dorosłych osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia, w tym osób nieaktywnych zawodowo z powiatu białostockiego i Miasta Białystok. Projekt obejmował następujące działania: szkolenia zawodowe realizowane w formie kursów umiejętności zawodowych: robotnik oczyszczania miasta, pracownik kancelaryjny (w tym stypendium szkoleniowe dla uczestników), poradnictwo zawodowe i psychologiczne, warsztaty równościowe dla uczestników i pracodawców, staże zawodowe w białostockich przedsiębiorstwach (w tym stypendium stażowe dla uczestników). Uczestnicy w ramach projektu otrzymali: ubezpieczenie, zwrot kosztów dojazdu, wszelkie pomoce do zajęć, odzież roboczą, stypendia szkoleniowe i stażowe, wyżywienie. Jedenaście osób z niepełnosprawnością w wyniku projektu uzyskało pracę; zakończenie realizacji trzeciej edycji kwalifikacyjnego kursu zawodowego M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających we współpracy z pracodawcą firma ChM sp. z o.o. - realizowany przez Centrum Kształcenia Ustawicznego.
2. Zajęcie edukacyjne:
- Szkolenia dla uczniów i nauczycieli prowadzone przez instytucje i firmy z branży budowlanej, sanitarnej, geodezyjnej, drogowej (m.in. Politechnika Białostocka, Zakład Elektrociepłowni w Białymstoku, Sempre Bielsko Biała, KABE, GROHE, WELTA, Elektrownia Wodna Rymanów i Elektrownia Wodna Solina, TPI Warszawa, Białostocki Park Naukowo-Technologiczny w Białymstoku); warsztaty dla młodzieży: „Komunikacja interpersonalna”, kurs doskonalący: „Poradnictwo na odległość”, badania ankietowe uczniów klas pierwszych on- line na temat: „Świadomy wybór szkoły” przeprowadzone przez Pracownię Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji przy CKU w Białymstoku w Zespole Szkół Budowlano – Geodezyjnych.
 - Warsztaty umiejętności praktycznych i pokazy (zawody: stolarz, fryzjer, mechatronik, kelner, kucharz i inne) przy współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi w Publicznym Gimnazjum Nr 6.

- Zajęcia warsztatowe z zakresu orientacji zawodowej przeprowadzonych przez doradców zawodowych LCDZ, grupowe badania zawodowe w klasach trzecich - Publiczne Gimnazjum Nr 4.
- 3. Wydarzenia:
 - Konferencja zawodowa pt. „Kształcenie zawodowe - egzaminy zewnętrzne – rynek pracy” w roku szkolnym 2015/2016 pod hasłem „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”.
 - 1) W marcu 2016 roku odbyła się już XII jej edycja, której hasło przewodnie brzmiało „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”. Celem tego spotkania było przedstawienie nowego, zintegrowanego podejścia do tematyki kształcenia zawodowego i próba dotarcia z informacją do młodych ludzi. Realizacją tego pomysłu stało się otwarcie nowej strony www.sternazawod.pl, który zbiera najważniejsze informacje w jednym miejscu, a także daje możliwość sprawdzenia własnych predyspozycji i wybrania swojej drogi każdemu uczniowi.
 - 2) Coroczne wykłady, debaty i panele dyskusyjne są znakomitą okazją do spotkań środowiska szkolnego z pracodawcami. Owocuje to licznymi wnioskami, pomysłami i przynosi rekomendowane rozwiązania. Stałym elementem cyklicznych konferencji stało się uroczyste wręczanie wyróżnień „Pracodawca przyjazny edukacji”, pracodawcom zaangażowanym w rozwój jakości kształcenia
 - Organizacja „Dnia Przedsiębiorczości w X LO” - młodzież udała się na jednodniową praktykę do wybranych przez siebie zakładów pracy i instytucji - X Liceum Ogólnokształcące.
 - Udział szkół w *Tygodniu na rzecz kariery*.
- 4. Inne:
 - Działalność *Szkolnego Ośrodka Kariery* - wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji i wyborów, realizacja projektów edukacyjnych w ramach przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości* w VIII Liceum Ogólnokształcącym.
 - Modernizacja i doposażenie bazy lokalowej szkół z ukierunkowaniem na kształcenie zawodowe.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Programy i projekty:
 - Program rozwoju szkoły ze szczególnym uwzględnieniem rozbudowy i doposażenia bazy dla zawodu technik weterynarii, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik rolnik, technik architektury krajobrazu; opracowano program funkcjonalno-użytkowy projektowanych warsztatów szkolnych w Zespole Szkół Rolniczych.
 - Udział szkół w Akcji KA-1 programu ERASMUS+ Kształcenie i szkolenia zawodowe, w ramach którego nauczyciele i uczniowie mają możliwość udziału w stażach i praktykach zawodowych oraz uczestniczą w *job shadowing* za granicą.
3. Zajęcia edukacyjne:

- Realizacja czwartej edycji kwalifikacyjnego kursu zawodowego M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających we współpracy z pracodawcą firma ChM sp. z o.o. w Centrum Kształcenia Ustawicznego.
- „Modelowanie skłonności zawodowych” - zajęcia dla uczniów w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego.
- 4. Wydarzenia:
 - VII edycja *Turnieju Wiedzy o Zawodach* dla szkół ponadgimnazjalnych, w której uczestniczyły 32 szkoły - 218 uczniów.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Podpisanie porozumienia z firmą SaMASZ Sp. z o.o. na realizację 4 kwalifikacyjnych kursów zawodowych na potrzeby pracodawcy, prowadzenie prac związanych z uruchomieniem następujących kwalifikacyjnych kursów zawodowych dla pracowników SaMASZ Sp. z o.o. oraz osób z zewnątrz: A.30. Organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania, M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających, M.20. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn urządzeń i narzędzi, M.28. Wykonywanie prac lakierniczych - Centrum Kształcenia Ustawicznego.
2. Złożenie wniosku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa: kompetencje i kwalifikacje): „Droga Do Podlaskiej Doliny Krzemowej”, „Przedmioty przyrodnicze – kluczem do zawodów przyszłości” (w ramach współpracy z Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku) - I Liceum Ogólnokształcące.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.3. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU I UZUPEŁNIANIA KWALIFIKACJI KADRY PEDAGOGICZNEJ, ADMINISTRACYJNO-OBSŁUGOWEJ, SOCJALNEJ, TERAPEUTYCZNEJ I NAUKOWEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Programy i projekty:
 - Realizacja przez placówki oświatowe projektów w ramach Akcji KA-1 programu ERASMUS+ obejmująca doskonalenie zawodowe nauczycieli w formie kursów, praktyk i staży zawodowych odbywanych w europejskich szkołach oraz obserwację zajęć dydaktycznych i pozalekcyjnych podczas „job shadowing” – udział 21 placówek.
2. Zajęcia edukacyjne:
 - Udział nauczycieli w szkoleniach odbywających się ramach WDN oraz szkoleniach zewnętrznych i kursach kwalifikacyjnych organizowanych przez MODM, CEN, KLANZA np.: „Doskonalenie nauczycieli ukierunkowane na rozwój szkoły/przedszkola”.

- Warsztaty szkoleniowe nt.: „Ścieżki zawodowe w kształceniu zawodowym” adresowane do nauczycieli, pedagogów, doradców z powiatu białostockiego oraz koordynatorów szkolnych ds. doradztwa edukacyjno-zawodowego w Białymstoku – razem 53 nauczycieli. Przeprowadzono cykl warsztatów szkoleniowych pt. „Dokształcanie umiejętności wychowawczych w oparciu o metodę dr Thomasa Gordona” adresowanych do zainteresowanych nauczycieli przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych – razem 40 nauczycieli. Zespół Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego ukończył specjalistyczne szkolenie i każdy z członków zespołu uzyskał tytułu Licencjonowanego Specjalisty Testu Obrazkowego Zawodów M. Achtnicha – razem 9 doradców zawodowych. Zaprojektowano i przeprowadzono szkolenie pt. „Jak rozmawiać z uczniem o jego przyszłości zawodowej?” skierowane do szkolnych koordynatorów doradztwa szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w celu zwiększenia wiedzy i umiejętności białostockich nauczycieli związanych ze wspieraniem ucznia przy planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej – razem 14 nauczycieli - działania Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego.
- Szkolenia doskonalące dla pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych w ramach projektu „Stop Bullying! A human rights based approach to tackling discrimination in schools” realizowane w ramach Amnesty International (70 uczestników) w Zespole Szkół Handlowo – Ekonomicznych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.4. ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI KLUCZOWYCH UKIERUNKOWANYCH NA PRZYSTOSOWANIE ABSOLWENTA SZKOŁY DO ŻYCIA ZAWODOWEGO I OSOBISTEGO

Programy i działania zrealizowane:

1. Programy i projekty:
 - Rozwój kompetencji kluczowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; w sumie zakończono 4 projekty z priorytetów: Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałanie, 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej - (1 projekt), Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 – Poprawa jakości kształcenia (2 projekty) Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół (1 projekt); Projekty realizowane były przez Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego – trzy projekty oraz Przedszkole Samorządowe Nr 22 – jeden projekt.
 - Program *Droga do sukcesu*, kierowany do uczniów i planujący ich ścieżkę rozwoju osobistego - Szkoła Podstawowa Nr 51.

- Program „Stres pod kontrolą” w klasach IV, zajęcia warsztatowe w ramach godzin z wychowawcą dotyczące rozwijania umiejętności interpersonalnych; zajęcia warsztatowe w ramach zajęć z doradztwa zawodowego kształcące umiejętności planowania kariery edukacyjnej i zawodowej oraz umiejętności poruszania się po rynku pracy, udział w warsztatach edukacyjnych zorganizowanych w ramach XIV Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki przez Politechnikę Białostocką i Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania, gra symulacyjna „Jak osiągnąć sukces? – produkty finansowe na różnych etapach życia” zrealizowana pod patronatem Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, akcja pośrednictwa pracy wśród młodzieży klas III i IV przeprowadzona przez Ochotnicze Hufce Pracy, udział młodzieży w projekcie: „Efektywność zarządzania w firmie” zorganizowanym przez Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego, organizacja Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy, Lokalnym Centrum Doradztwa Zawodowego i Państwową Inspekcją Pracy, udział młodzieży w II edycji Wschodniego Kongresu Gospodarczego w ramach projektu: „Partnerstwo dla rozwoju. Europa. Polska. Wschód” zorganizowanej przez Podlaską Fundację Rozwoju Regionalnego - Zespół Szkół Budowlano Geodezyjnych.
 - Projekt eTwinning "2.0: ON - LINE", projekt eTwinning “Working together is easier”; udział uczniów szkoły w projektach: „Szkolenie – praca – sukces”; „Od samodzielności do aktywności zawodowej” we współpracy z Fundacją Aktywizacja; „Wsparcie absolwentów wchodzących na rynek pracy” we współpracy z Fundacją Aktywnej Rehabilitacji - Zespół Szkół Nr 16.
 - Program *Sztuka Autoprezentacji - jak zarządzać swoim wizerunkiem* - zajęcia dla klas II w VI Liceum Ogólnokształcącym.
 - Realizacja przez placówki oświatowe Miasta Białystok projektów w ramach programu ERASMUS+ oraz *Uczenie się przez całe życie* i *Młodzież w działaniu*, których celem jest między innymi rozwijanie umiejętności kluczowych uczestników i ułatwienie rozpoczęcia życia zawodowego jak również kształtowanie postawy przedsiębiorczości.
2. Zajęcia edukacyjne:
- Preorientacja zawodowa młodzieży w ramach poradnictwa indywidualnego i zbiorowego; rozwój umiejętności związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez udział w projekcie *Efektywność zarządzania w firmie*; rozwój umiejętności związanych z zarządzaniem i inwestowaniem pieniędzy poprzez udział w ogólnopolskim programie *Moje finanse*; konfrontacja wyobrażeń na temat zawodu oraz nabycie doświadczeń zawodowych uczniów przez udział w ogólnopolskim projekcie *Dzień Przedsiębiorczości*; udział w ogólnopolskiej akcji *Otwarta Firma – Biznes przy*; poszerzenie wiedzy z zakresu prawa pracy i przepisów BHP poprzez udział w programie *Kultura bezpieczeństwa*; rozwój umiejętności uczniów przez udział w konkursach: *Moja pasja początkiem drogi do kariery*, *Turniej wiedzy o zawodach* – w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2.
 - Zajęcia pt. „Jak radzić sobie ze stresem?”, „Techniki skutecznego uczenia się.”, zajęcia kształtujące umiejętności społeczne mają za zadanie pomóc uczniom w rozwoju oso-

bistym i społecznym, zajęcia z doradztwa zawodowego w Publicznym Gimnazjum Nr 3.

- Udział uczniów w zajęciach rozwijających – przedmiotowych, językowych, artystycznych, informatycznych, udział uczniów w zajęciach dydaktycznych i warsztatowych we współpracy z uczelniami w ramach projektu „Białostockie Talenty XXI Wieku”, udział w konkursach, np. Ogólnopolski Konkurs PANDA, Konkurs Językowy Poliglota, Ogólnopolski Konkurs z Języka Angielskiego Memory Master, „Kangur matematyczny”, udział uczniów w projekcie „Wyjazdy zawodoznawcze do zakładów pracy dla uczniów gimnazjów Miasta Białegostoku” I i II edycja, indywidualne porady związane z wyborem ścieżki kształcenia po ukończeniu gimnazjum, rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności twórczego rozwiązywania problemów w ramach Samorządu Uczniowskiego, wolontariatu (współpraca z Fundacjami, Stowarzyszeniami, Bankiem Żywności, itd.) - w Zespole Szkół Sportowych Nr 1.
- Rozwijanie umiejętności pracy w zespole, komunikacji interpersonalnej, włączenie tematyki preorientacji zawodowej do programu wychowawczego szkoły, realizacja tematyki na lekcjach z wychowawcą i zajęciach pozalekcyjnych, organizacja i przeprowadzenie Międzyszkolnego konkursu plastycznego "Kim będę gdy dorosnę?" - w Szkole Podstawowej Nr 47.
- Działalność OŚRODKA KARIERY XI LO - poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe dla uczniów. Zajęcia nt. „Planowanie i osiągnięcie celów” oraz „W drodze do kariery odkrywanie własnej wartości”, zajęcia dla uczniów ze specjalistami z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Białymstoku nt. „Zaplanuj swoją karierę”, DNI PROFILU ORGANIZOWANE W XI LO – specjalne zajęcia dla uczniów organizowane we współpracy z uczelniami, dostosowane do profilu i rozszerzeń przedmiotowych (np. Dzień profilu medycznego, politechnicznego, psychologicznego, architektonicznego itp.) - XI Liceum Ogólnokształcące.
- Spotkania informacyjne dla młodzieży z przedstawicielami OHP i Młodzieżowego Biura Pracy; indywidualne doradztwo zawodowe (przeprowadzono ok. 67 rozmów w ramach planerów zawodowych, wykonano ok. 67 Indywidualnych Planów Działania wśród uczniów; zrealizowano warsztaty dla grup uczniów wyjeżdżających do Portugalii, Czech i Węgier (26 osób), warsztaty doradcze dla grupy uczniów klas pierwszych, drugich i trzecich (komunikacja, automotywacja i rozwój zawodowy) – w Zespole Szkół Technicznych.
- Tworzenie poprzez uczestnictwo w nw. formach zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, możliwości rozwoju umiejętności kluczowych, absolwentów różnych poziomów edukacyjnych ważnych, dla jakości życia osobistego i zawodowego w przyszłości. Zajęcia warsztatowe z preorientacji zawodowej dla uczniów kl. VI szkół podstawowych pt. „Ankieta uzdolnień - W czym mogę być mistrzem?” podczas XI edycji konferencji „Kształcenie zawodowe - egzaminy zewnętrzne - rynek pracy” pt. „Białystok buduje przedsiębiorczość” zorganizowanej w Białostockim Parku Naukowo-Technologicznym w Białymstoku – razem 140 uczniów. Zajęcia warsztatowe dla

szkół ponadgimnazjalnych w ramach porozumień zawartych z dyrektorami białostockich szkół: Zespół Szkół Gastronomicznych „Efektywne metody uczenia się”, XI LO „Zarządzanie własnym rozwojem - potrzeba uczenia się przez całe życie” – razem 577 uczniów. Zajęcia warsztatowe dla słuchaczy Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku „Kompetencje personalno-społeczne przydatne w poszukiwaniu i utrzymaniu pracy” dla słuchaczy III LO dla Dorosłych i Szkoły Policealnej nr 5 w Białymstoku – razem 38 słuchaczy. Realizacja projektu „Efektywność zarządzania w firmie” skierowanego do 86 uczestników (podzielonych na 5 grup warsztatowych) w tym 76 uczniów białostockich liceów i techników i 10 nauczycieli. Projekt umożliwił kształcenie postaw przedsiębiorczych poprzez symulowanie działalności przedsiębiorstw w otoczeniu konkurencyjnym, symulacje rozliczeń z Urzędem Skarbowym i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, konsultacje z przedsiębiorcami osiągającymi sukcesy na rynku podlaskim. Zajęcia w ramach projektu obejmowały: Warsztaty z przedsiębiorczości: „Jak założyć firmę i skutecznie nią zarządzać?” (4 godz. x 5 spotkań); Zajęcia praktyczne w firmie symulacyjnej „NaTURA Podlasia Sp. z o.o.” (4 godz. x 5 spotkań); Spotkania z właścicielami firm działających na rynku podlaskim: APS S.A., BIT S.A., ChM Sp. z o.o. (2 godz. x 5 spotkań); spotkanie podsumowujące, związane z odbiorem zaświadczeń potwierdzających ukończenie działań przewidzianych w projekcie. Najważniejszym efektem projektu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, zmotywowanie młodzieży do samozatrudnienia – razem 86 osób (76 uczniów, 10 nauczycieli). Koordynacja Tygodnia na Rzecz Kariery – przedsięwzięcie skierowane do szkół gimnazjalnych miasta Białegostoku oraz gmin ościennych. W ramach ww. przedsięwzięcia zorganizowano dla uczniów szkół gimnazjalnych: warsztaty w szkołach ponadgimnazjalnych (młodzież ze szkół gimnazjalnych uczestniczyła w warsztatach/prezentacjach w 10 białostockich szkołach ponadgimnazjalnych: Zespole Szkół Gastronomicznych, Zespole Szkół Elektrycznych, Zespole Szkół Budowlano-Geodezyjnych, Zespole Szkół Handlowo-Ekonomicznych, Zespole Szkół Mechanicznych, Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, Zespole Szkół Rolniczych, Zespole Szkół Nr 5, Zespole Szkół Nr 2, Zespole Szkół Technicznych) – uczestniczyła w nich młodzież z 79 szkół gimnazjalnych naszego miasta i powiatu, w tym 25 gimnazjów białostockich i 54 gimnazjów spoza Białegostoku – razem 2 362 osoby (2 218 uczniów, 52 rodziców, 92 nauczycieli); spotkania z przedstawicielami zawodów, skierowane do młodzieży planującej uzyskanie kwalifikacji na poziomie studiów wyższych. Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych, technicznych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych zaprezentowali zawody: architekt, inżynier biomedyczny, grafik projektowy, analityk biznesowy IT, trener szkoleń informatycznych, projektant strategiczny – razem 161 osób (139 uczniów, 14 nauczycieli, 6 osób dorosłych); wycieczki zawodoznawcze do pracodawców – odbyły się trzy wycieczki zawodoznawcze do Drukarni 3-D Firmy ChM w Białostockim Parku Naukowo-Technologicznym, do firmy ChM Sp. z o.o. oraz do Firmy RY-CAR Sp. z o.o. Uczniowie uzyskali informacje na temat działalności firm oraz mieli

możliwość obejrzyć stanowiska pracy, jak również poznać wymagania stawiane kandydatom zainteresowanym pracą w firmach. W wycieczkach zawodoznawczych uczestniczyli uczniowie klas III z gimnazjów w Białymstoku – razem 58 osób (45 uczniów, 13 nauczycieli). Razem w ramach trzech ww. rodzajów działań w ramach „Tygodnia na rzecz kariery” uczestniczyło 2 581 osób. Organizowanie i przeprowadzenie VII edycji Turnieju Wiedzy o Zawodach dla gimnazjów oraz etapu szkolnego w VII edycji Turnieju Wiedzy o Zawodach dla gimnazjów - konkurs daje uczniom wiedzę dotyczącą świata zawodów z poziomu szkolnictwa zawodowego i wyższego (przeprowadzenie 2 etapów międzyszkolnego i finałowego) – razem 454 uczniów. Udzielanie informacji edukacyjno-zawodowej w ramach takich inicjatyw jak: Targi Edukacyjno-Zawodowe OHP „Dni Edukacji i Pracy”, III Łąpskie Forum Rynku Pracy, III edycja Olimpiady Wiedzy o Polskim i Europejskim Rynku Pracy, Festyn „Dni Funduszy Europejskich”, Targi Pracy organizowane przez PUP – razem 440 osób. Udzielanie indywidualnej informacji zawodowej dotyczącej m.in. kierunków kształcenia, wyboru szkoły dla młodzieży gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej – razem 181 uczniów. Poradnictwo indywidualne dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej – razem 32 uczniów. Łącznie – ok. 4 250 osób uczestniczyło w ww. obszarze działań LCDZ/CKU.

- Warsztaty i zajęcia dla uczniów zawierające elementy kształcenia umiejętności komunikacji społecznej (ETAP, Centrum L. Zamenhofa, godziny z wychowawcą), wycieczki zawodoznawcze, spotkania z przedstawicielami zawodów, kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, warsztaty dla uczniów „Oswoić stres” - w Publicznym Gimnazjum Nr 15.

3. Wydarzenia:

- W marcu 2016 roku w murach Zespołu Szkół Budowlano – Geodezyjnych im. Stefana Władysława Bryły zainaugurowano XVII edycję Białostockiego Forum Szkół pod hasłem „Być dla innych”. Jak co roku, zaproszeni goście, pedagodzy i dyrektorzy spotkali się by wymienić doświadczenia oraz upowszechniać dobre praktyki w zakresie współdziałania na rzecz wychowania młodego pokolenia.

1) Białostockiemu Forum Szkół towarzyszą Debaty Samorządów Uczniowskich w ramach corocznie ustalanego tematu Forum Szkół. Debaty organizowane są dla uczniów gimnazjów oraz odrębne dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Uczniowie w trakcie warsztatów przygotowują się pod okiem specjalistów do wystąpień publicznych, by następnie w profesjonalny sposób podejmować dialog wokół określonej tematyki. Młodzież przed debatą uczestniczyła w zajęciach z zakresu emisji głosu, komunikacji interpersonalnej, wystąpień publicznych, a także w warsztatach z protokołu dyplomatycznego.

2) W 2016 r. w Publicznym Gimnazjum nr 3 im. Izabeli Branickiej w Białymstoku odbyła się Szkolna Debata Samorządowa Szkół Gimnazjalnych w ramach XVII Białostockiego Forum Szkół. Temat debaty brzmiał: „Czy tylko wielcy ludzie zmieniają świat?”. Natomiast w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących z Oddziałami Integracyjnymi im. Stanisława Staszica w Białymstoku została zorganizowana debata dla

uczniów szkół ponadgimnazjalnych z postawioną tezą „Więcej korzyści jest z dawania, niż brania”.

- Konferencja zawodowa pt. „Kształcenie zawodowe - egzaminy zewnętrzne – rynek pracy” w roku szkolnym 2015/2016 pod hasłem „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”.

1) W marcu 2016 roku odbyła się już XII jej edycja, której hasło przewodnie brzmiało „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”. Celem tego spotkania było przedstawienie nowego, zintegrowanego podejścia do tematyki kształcenia zawodowego i próba dotarcia z informacją do młodych ludzi. Realizacją tego pomysłu stało się otwarcie nowej strony www.sternazawod.pl, który zbiera najważniejsze informacje w jednym miejscu, a także daje możliwość sprawdzenia własnych predyspozycji i wybrania swojej drogi każdemu uczniowi.

- VII edycja *Turnieju Wiedzy o Zawodach* dla szkół ponadgimnazjalnych, w której uczestniczyły 32 szkoły - 218 uczniów.
- Udział szkół Miasta Białegostoku w *Dniu Przedsiębiorczości, Ogólnopolskim Tygodniu na rzecz Kariery, Światowym Tygodniu Przedsiębiorczości*.

4. Inne:

- Badanie losów absolwentów: Szkoły Podstawowej Nr 20; Publicznego Gimnazjum Nr 1, Publicznego Gimnazjum Nr 30, Szkoły Podstawowej Nr 20, Zespołu Szkół Handlowo - Ekonomicznych, Zespołu Szkół Rolniczych CKP, Zespołu Szkół Gastronomicznych, Zespołu Szkół Budowlano-Geodezyjnych, w którym uczestniczyło 1 769 uczniów - PBAi-SRE.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Programy i projekty:
 - Projekt „Rekiny Przedsiębiorczości” organizowany przez Giełdę Papierów Wartościowych i Fundację Akredytacji Kierunków Ekonomicznych w ramach zajęć z podstaw przedsiębiorczości; realizacja projektów: *Moje Finanse, Ekonomia w Szkole, Ekonomia Stosowana w ramach zajęć podstaw przedsiębiorczości*, realizacja programu *Młodzieżowe Miniprzedsiębiorstwo* polegającego na prowadzeniu przez uczniów działalności według zasad, jakie obowiązują w działalności gospodarczej - IV Liceum Ogólnokształcące.
 - Projekt „IT szkoła”, którego celem jest między innymi podwyższenie kompetencji ICT uczniów szkół ponadgimnazjalnych, niezbędnych do dalszego kształcenia się na studiach wyższych lub dla potrzeb samokształcenia. Program stwarza także możliwości rozwijania zainteresowań naukowych w tym zakresie uczniom uzdolnionym informacyjnie – Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
 - Koordynowanie działań w ramach programu PO WER w projekcie pt.: „Blżej europejskiego rynku pracy. Staże zawodowe dla uczniów ZST w Białymstoku” przez Zespół Szkół Technicznych.

- Lokalne działania w ramach realizacji projektu Erasmus+ „Nowoczesna edukacja na rzecz wzmocnienia kompetencji kluczowych osób niepełnosprawnych”, warsztaty z doradztwa zawodowego: „Jesteśmy dorośli możemy pracować”, warsztaty we współpracy z PUP w Białymstoku, targi pracy dla osób z niepełnosprawnością (cykliczne spotkania) w Zespole Szkół Nr 16.
- 3. Zajęcia edukacyjne:
 - Zajęcia „Biznes z pasji” w ramach projektu „Postawmy na Młodych” realizowanego przez Podlaską Fundację Rozwoju Regionalnego w Zespole Szkół Handlowo - Ekonomicznych.
 - Zajęcia z preorientacji zawodowej „Moje mocne i słabe strony” w Szkole Podstawowej Nr 28.
- 4. Wydarzenia:
 - Udział młodzieży w konkursie „Odkrywamy talenty”, „Poznaj swoje prawa pracy”, realizacja Szkolnego Programu Edukacyjno – Zawodowego, na terenie szkoły działa Szkolny Ośrodek Kariery – prowadzone są zajęcia związane z planowaniem kariery zawodowej - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
- 5. Inne:
 - Badanie losów absolwentów w szkołach i placówkach miasta Białegostoku, Turniej Wiedzy o Zawodach dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Poradnictwo zawodowe (grupowe i indywidualne) oraz informacja zawodowa dla osób dorosłych (147 osób) oraz przeprowadzenie ankiety dotyczącej tematyki doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy wśród 184 słuchaczy CKU. Opracowanie statystyk z badań ankietowych. Wyniki badań wskazują na potrzebę kontynuowania działań (m.in. poradnictwa indywidualnego oraz zajęć grupowych) dotyczących doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy wśród słuchaczy CKU. Tworzenie programu Aktywizacji Zawodowej Słuchaczy CKU w Białymstoku z wykorzystaniem platformy moodle e-poradnictwozawodowe CKU. Uzyskanie statusu Akademii Edukacyjnej VCC i Partnera Egzaminacyjnego VCC (Vocational Competence Certificate). Rozpoczęcie procedury certyfikacji trenerów, egzaminatorów i operatora systemu w zakresie kompetencji: pierwsza pomoc i administrator baz danych – działania Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Programy i projekty:
 - Projekt „Wspólną drogą w przyszłość” (V-XII. 2015) skierowany do uczniów V LO w Białymstoku. W ramach projektu zorganizowane zostały uczniom staże u pracodawców oraz wizyty studyjne w zakładach pracy. Celem projektu było powołanie spółdzielni Uczniowskiej S.O.S, która do końca czerwca 2016 zrealizowała 6 projektów na rzecz środowiska lokalnego i osób potrzebujących w V Liceum Ogólnokształcącym.

2. Inne:

- Badanie losów absolwentów w przedszkolach i szkołach podstawowych: SP 2, SP 15, SP 47, SP 28, PS 73, PS 12, PS 82, PS 81, PS 78, PS 73 przez Pracownię Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji Centrum Kształcenia Ustawicznego.

B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.3.1. DOPOSAŻANIE SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W NOWOCZESNY SPRZĘT I INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Programy i działania zrealizowane:

1. Zakończenie termomodernizacji 3 obiektów oświatowych (Przedszkola Samorządowego nr 35, ul. Wesoła 22; Przedszkola Samorządowego nr 56, ul. Berlinga 38; Zespołu Szkół Budowlano Geodezyjnych, ul. Słonimska 47/1). W 2 placówkach oświatowych przeprowadzono I etap termomodernizacji (Zespołu Szkół Handlowo Ekonomicznych, ul. Gen. J. Bema 105; Zespołu Szkół nr 2, ul. Gdańska 23/1). Ponadto w celu poprawy infrastruktury placówek oświatowych zrealizowano następujące inwestycje:
 - Budowa placów zabaw przy Przedszkolu Samorządowym na 81, ul. Brzostkowiowa 8 oraz przy Przedszkolu Samorządowym nr 58, ul. Palmowa 20A.
 - Budowa/przebudowa ogrodzeń przy Szkole Podstawowej nr 47, ul. Palmowa 28 oraz przy Przedszkolu Samorządowym nr 35, ul. Wesoła 22.
 - Adaptacja i rozbudowa budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 10 w Białymstoku przy ul. Sokólskiej 1 na potrzeby Publicznego Gimnazjum Nr 16 i Centrum Kształcenia Ustawicznego.
 - Modernizacja dachu oraz przystosowanie do możliwości ewakuacji internatu Zespołu Szkół Rolniczych, ul. Ks. St. Suchowolca 26 oraz przebudowa dachu Przedszkola Samorządowego nr 1, ul. Kawaleryjska 70.
 - Przebudowa kanalizacji sanitarnej w XI Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Grottgera 9.
 - Przebudowa układu komunikacyjnego na terenie Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 przy ul. Świętojańskiej 1 ze zjazdem na ul. Świętojańską.
 - Przebudowa instalacji wentylacyjnej w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym, ul. Zwycięstwa 28.
2. Prace remontowe w 53 przedszkolach, na które przekazano 1 323 899 zł ze środków budżetu Miasta Białystok. Dodatkowo z innych źródeł placówki pozyskały na ten cel 103 370 zł. (łącznie 1 427 269 zł).
3. Prace remontowe w 30 szkołach podstawowych, na które przeznaczono kwotę 1 602 139 zł. Z budżetu Miasta wydatkowano kwotę 1 277 395 zł.
4. Prace remontowe w 11 gimnazjach, na które przeznaczono 703 678 zł: z budżetu Miasta kwotę 574 126 zł, a ze środków pozabudżetowych kwotę 129 552 zł.

5. Prace remontowe w 26 szkołach ponadgimnazjalnych, na które przeznaczono 1 914 081 zł, z budżetu Miasta kwotę 1 172 092 zł, a ze środków pozabudżetowych kwotę 741 989 zł. Wykonano:
 - Okablowanie strukturalne budynku Zespołu Szkół Zawodowych Nr 5, przy ul. Antoniuk Fabryczny 40.
 - Boisko piłkarskie i boisko wielofunkcyjne przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego, ul. Marii Konopnickiej 3.
 - Opracowano dokumentację na rozbudowę hali sportowej przy Zespole Szkół Nr 6 w Białymstoku.
6. Prace remontowe dot. szkół specjalnych, na które przeznaczono 348 133 zł.
7. Ze środków PFRON wykonano remonty polegające na likwidacji barier architektonicznych w trzech szkołach:
 - ZS Nr 11 przy ul. Rzemieślniczej 16.
 - ZS Nr 12 przy ul. Krakowskiej 19.
 - ZS Nr 13 przy ul. Słonimskiej 38.
8. Przeprowadzono również remonty 3 budynków poradni psychologiczno - pedagogicznych. Na ten cel przeznaczono w 2015 r. 77 110 zł z budżetu Miasta. Wykonano:
 - Demontaż schodów przy wejściu od szczytu (strona wschodnia), zamurowanie otworu z uzupełnieniem elewacji, przeniesienie wejścia głównego wraz z remontem schodów – nowe wejście główne (strona północna), zabudowę klatki schodowej (zejście do piwnicy) w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 1.
 - Demontaż schodów przy wejściu od szczytu (strona wschodnia), zamurowanie otworu z uzupełnieniem elewacji, przeniesienie wejścia głównego wraz z remontem schodów – nowe wejście główne (strona północna), zabudowę klatki schodowej (zejście do piwnicy) oraz ogrodzenie posesji od strony ul. Waszyngtona przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 2.
 - Opaskę wokół budynku poradni, wymianę drzwi, wymianę parapetów, wymianę kotła CO w Specjalistycznej Poradni dla Dzieci z Zaburzeniami Emocjonalnymi.
9. Działania placówek w zakresie doposażenia to między innymi:
 - Modernizacja sali gimnastycznej (oświetlenie, remont ścian) w Zespole Szkolno – Przedszkolnym Nr 1.
 - Doposażenie gabinetu profilaktyki zdrowia w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
 - Zakup wyposażenia do Pracowni Zajęć Praktycznych, ul. Grunwaldzka 18 w ramach projektu „PWP Jakość, rozwój i współpraca” - program POKL, priorytet IX, Działanie 9.2 w Zespole Szkół Technicznych.
 - Wzbogacenie bazy przedszkola poprzez zakup niezbędnego wyposażenia i pomocy dydaktycznych, wyposażenia do łazienek w Przedszkolu Samorządowym Nr 28.
 - Zakupiono sprzęt na plac zabaw, pomoce dydaktyczne na zajęcia dodatkowe w ramach projektu POKL „Mali ludzie - wielkie możliwości – edukujemy nowocześnie” – w Przedszkolu Samorządowym Nr 22.

- Doposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego zgodnie z wymaganiami przy organizacji egzaminów zewnętrznych; cykliczna modernizacja oraz doposażenie klasopracowni w najnowszy sprzęt służący skutecznej realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego, remonty wewnątrz budynku w Zespole Szkół Gastronomicznych.
- Doposażenie 3 pracowni komputerowych i stanowisk przystosowanych do przeprowadzania egzaminu zawodowego w 66 nowych komputerów stacjonarnych w Zespole Szkół Handlowo – Ekonomicznych.
- Doposażenie pracowni Centrum Kształcenia Ustawicznego do kształcenia w zawodach: technik architektury krajobrazu, technik informatyk, technik cyfrowych procesów graficznych, operator obrabiarek skrawających, rolnik; doposażenie ośrodków egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodach: sprzedawca, technik architektury krajobrazu, technik cyfrowych procesów graficznych, technik informatyk, opiekunka dziecięca.
- Zakup oraz pozyskanie środków dydaktycznych, sprzętu komputerowego i oprogramowania, w tym dla uczniów niepełnosprawnych (notes brajlowski z syntezatorem mowy – 6 szt., powiększalnik dla słabowidzących – 2 szt., notatnik brajlowski - 5 szt., krzesło do rehabilitacji, model szkieletu człowieka, zestaw lamp i stół bezcieniowy do zawodu fototechnik, projektory, ekrany, oprogramowanie - 40 stanowisk w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
- Zakupiono nowoczesny ciągnik rolniczy z GPS o mocy 150 KM, zakupiono nowoczesny kombajn John Deere, utworzono nową pracownię informatyczną wyposażoną w komputery najnowszej generacji, zakupiono nowoczesną frezarkę uniwersalną z cyfrowym odczytem osi współrzędnych, doposażono pracownię architektury krajobrazu w nowoczesne przyrządy pomiarowe: dalmierze laserowe, niwelatory w Zespole Szkół Rolniczych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Podpisano umowy na dokumentację i budowę wind dla osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół nr 16, ul. Zwycięstwa 28 oraz w Szkole Podstawowej nr 11, ul. Poleska 27. Ponadto zawarto umowy na dokumentację termomodernizacji budynków: Przedszkola Samorządowego nr 32, ul. Pułaskiego 55; Przedszkola Samorządowego nr 51, ul. Bohaterów Monte Cassino 17; Przedszkola Samorządowego nr 28, ul. Wierzbowa 21A; Przedszkola Samorządowego nr 64, ul. Dubois 12 oraz dokumentację na rozbudowy Przedszkola Samorządowego nr 32, ul. Pułaskiego 55; Przedszkola Samorządowego nr 64, ul. Dubois 12; Szkoły Podstawowej nr 51, ul. J. K. Kluka 11A.
2. W realizacji jest budowa ogrodzenia przy IV Liceum Ogólnokształcącym, ul. Zwierzyńiecka 9A, rozbiorka nieczynnej kotłowni i budowa parkingu przy Bursie Szkolnej na Dobrej 3 oraz rozpoczęto modernizację leżaków instalacji c.o., wodociągowym i kanalizacji sanitarnych w Zespole Szkół Handlowo Ekonomicznych, ul. Gen J. Bema 105.
3. Rozpoczęto remont ogrodzenia wokół szkoły, remont parkingu i wjazdu w IV Liceum Ogólnokształcącym – prace obecnie są kończone.

4. Doposażenie bazy dydaktycznej w nowoczesne urządzenia do realizacji zagadnień związanych z rolnictwem precyzyjnym; doposażenie bazy dydaktycznej w nowoczesne urządzenia do realizacji zagadnień związanych z weterynarią w Zespole Szkół Rolniczych.
5. Zakup tablic multimedialnych i innych sprzętów pomocnych we wdrażaniu w szkołach nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.3.2. DOSKONALENIE WSPÓŁDZIAŁANIA PRACODAWCÓW, UCZELNI ORAZ SZKÓŁ

Programy i działania zrealizowane:

1. Programy i projekty:
 - Rozwój umiejętności związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez udział w projekcie *Efektywność zarządzania w firmie*; konfrontacja wyobrażeń na temat zawodu oraz nabycie doświadczeń zawodowych uczniów przez udział w ogólnopolskim projekcie Dzień przedsiębiorczości udział w ogólnopolskiej akcji *Otwarta firma – biznes przy tablicy*; realizacja programu Szkoła KAN w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2.
 - Udział placówek oświatowych Miasta Białystok w projekcie „USUS EST OPTIMUS MAGISTER - PRAKTYKA JEST NAJLEPSZYM NAUCZYCIELEM” współfinansowany przez UE w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego we współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku.
 - Udział placówek w projekcie „Doskonalenie nauczycieli ukierunkowane na sukces szkoły” realizowanym przez MODM w Białymstoku.
 - Projekt *Białostockie Talenty XXI w.* finansowany ze środków Prezydenta Miasta Białegostoku w ramach grantu. Okres realizacji projektu: 01.03.2015 r. – 30.10.2015 r. Projekt był skierowany do 270 najzdolniejszych uczniów białostockich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Projekt obejmował realizację zajęć z zakresu biologii, chemii, fizyki, matematyki, informatyki, przedsiębiorczości a także trening kreatywności i algorytm wynalazku. Zajęcia odbywały się w laboratoriach białostockich uczelni i były prowadzone przez pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni. Realizacja projektu odbywała się w ścisłej współpracy z białostockimi uczelniami: Uniwersytetem w Białymstoku (Wydział Biologiczno-Chemiczny, Wydział Fizyki, Wydział Pedagogiki i Psychologii), Politechniką Białostocką (Wydział Informatyki), Wyższą Szkołą Finansów i Zarządzania w Białymstoku.
 - Projekt Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy- mający na celu popularyzację wiedzy ekonomicznej uczniów klas 4-6 SP nr 5. EUD prowadzony jest przez Wydział Ekonomii Uniwersytetu w Białymstoku. W semestrze letnim XIII edycji uczęszczało 3 uczniów z klas 4-6 wraz z rodzicami - Zespół Szkół Nr 5.

- Projekty z zakresu edukacji kulturalnej - AISEC udział studentów z zagranicy w zajęciach; szkoła współdziała ze szkołami wyższymi przy organizacji praktyk pedagogicznych - Szkoła Podstawowa Nr 43.

- Udział dzieci pięcioletnich w programie Uniwersytet Zdrowego Przedszkolaka organizowanym przez Uniwersytet Medyczny w Białymstoku - Przedszkole Samorządowe Nr 39.

2. Inne:

- Współpraca z: Politechniką Białostocką, Uniwersytetem w Białymstoku, Uniwersyte-tem Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach – Zespół Szkół Rolniczych.
- Stwarzanie możliwości do odbycia praktyk studenckich w ramach współpracy z Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz Niepaństwową Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Białymstoku, współpraca z innymi przedszkolami poprzez organizowanie Turnieju Wiedzy Przedszkolnej „Mały Geniusz”, konkursu recytatorskiego „Wiersze Jana i Juliana”, współpraca ze spółką „Lech” - zajęcia edukacyjne oraz udział w Festynie Rodzinnym (namiot „Nasz Białystok jest eko”), propagowanie dorobku naukowego białostockich uczelni (wycieczki do Uniwersyteckiego Centrum Przyrodniczego i Muzeum Historii Medycyny i Farmacji przy Uniwersytecie Medycznym) - w Przedszkolu Samorządowym Nr 46.
- Udział w wycieczkach zawodoznawczych organizowanych przez CKU w Białymstoku; współpraca z Instytutem Matematyki podczas realizacji innowacji matematycznej; współpraca z Instytutem Biologii Uniwersytetu w Białymstoku - Publiczne Gimnazjum Nr 3.

3. Wydarzenia:

- Udział szkół w *Tygodniu na rzecz kariery*.
- Udział w Podlaskim Festiwalu Nauki i Sztuki, umowa partnerska z Instytutem Goethego w Niemczech - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2.
- Udział szkół ponadgimnazjalnych w Ogólnopolskim Tygodniu na Rzecz Kariery oraz w Salonie Maturzystów.

4. Działania Centrum Kształcenia Ustawicznego:

- Opracowanie i wydanie „Katalogu zawodów i firm” w ramach programu „Ster na zawód” – zaprezentowano 55 firm i instytucji BOF; PBAiSRE zrealizowała zorganizowała V edycję Olimpiady Wiedzy o Polskim i Europejskim Rynku Pracy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. CKU współpracuje z pracodawcami, organizacjami branżowymi, firmami, organem nadzoru pedagogicznego, organem prowadzącym szkoły itp.: BIT S.A., ChM sp. z o.o., RYCAR Sp z o.o., Hotelem Villa Tradycja, SaMASZ Sp z o.o., APS S.A., Stowarzyszeniem Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej (SDSiZ RP), Narodowym Forum Doradztwa Kariery (NFDK), Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), Instytutem Badań Edukacyjnych (IBE), Krajowym Ośrodkiem Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU), Departamentem Edukacji Miasta Białegostoku, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, Naczelną Organizacją Techniczną (NOT), Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym (BPN-T),

Polskim Radiem Białystok, itp.; współpraca z Galerią Slendzińskich – w ramach konkursu dla uczniów klas VI SP „Zawodowi Odkrywczy”. Realizacja grantu „Wyjazdy zawodoznawcze (wycieczki) do zakładów pracy dla uczniów gimnazjów Miasta Białegostoku”. W ramach projektu zrealizowano 17 wycieczek zawodoznawczych do zakładów pracy w Białymstoku i okolicy, w których wzięło udział 252 uczniów (z 16 szkół) i 35 nauczycieli (opiekunów). Były to następujące zakłady pracy: ChM Sp. z o.o. - producent specjalistycznych implantów i narzędzi dla ortopedii i traumatologii, Lewickie; druk 3 D, Białostocki Park Naukowo-Technologicznego w Białymstoku ul. Żurawia 71; Polskie Radio Białystok, ul. Świerkowa 1, Białystok; RYCAR Sp. z o.o – salon samochodowy, salon motocyklowy, wypożyczalnia samochodów, serwis, ul. Gen. F. Kleeberga 10, Białystok; Hotel Villa Tradycja, ul. Włókiennicza 5, Białystok; SaMASZ Sp. z o.o. – producent maszyn rolniczych, ul. Trawiasta 15, Białystok. W wycieczkach wzięła udział młodzież z następujących szkół: PG Nr 1 w Białymstoku, PG Nr 2 w Białymstoku, PG Nr 3 w Białymstoku, PG Nr 6 w Białymstoku, PG Nr 7 w Białymstoku, PG Nr 8 w Białymstoku, PG Nr 9 w Białymstoku, PG Nr 11 w Białymstoku, PG w Kleosinie, PG Nr 12 w Białymstoku, PG Nr 15 w Białymstoku, PG Nr 16 w Białymstoku, PG Nr 18 w Białymstoku, PG Nr 20 w Białymstoku, PG Nr 30 w Białymstoku, PG Nr 31 w Białymstoku – razem 287 osób. Współpraca w ramach corocznej kolejnej edycji konferencji z obszaru doradztwa edukacyjno-zawodowego „Kompetencje pracowników a współczesne potrzeby rynku pracy” między innymi z: Instytut Technologii Eksploatacji — Państwowy Instytut Badawczy, Radom; Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku; ChM Sp. z o.o., Lewickie; BIT S.A. Oddział Białystok; Fundacji Pasja do Edukacji i Rozwoju, Warszawa; Instytutu Badań Edukacyjnych, Warszawa; P.B. JAZ-BUD Sp. z o.o. w Białymstoku; METAL-FACH Sp. z o.o., Sokółka; Zespół Szkół Gastronomicznych w Białymstoku; Zespół Szkół Budowlano-Geodezyjnych w Białymstoku; Zespół Szkół Mechanicznych CKP nr 2 w Białymstoku; Pozostałe szkoły ponadgimnazjalne (ok. 10 placówek). Łącznie uczestniczyło ponad 240 osób; ponad 20 pracodawców/uczelni/szkół. CKU współpracuje z organem prowadzącym – Departamentem Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, ze wszystkimi gimnazjami Białegostoku, wyższymi uczelniami, wszystkimi szkołami ponadgimnazjalnymi (zawodowymi), częścią liceów ogólnokształcących, większością szkół podstawowych, częścią przedszkoli, itp.

- Realizacja 104 umów z pracodawcami dotyczących praktyk zawodowych dla 177 słuchaczy.
- Współpraca ze szkołami ponadgimnazjalnymi: Zespołem Szkół Mechanicznych Centrum Kształcenia Praktycznego nr 2 im. Św. Józefa w Białymstoku, Zespołem Szkół Zawodowych nr 2 w Białymstoku, Zespołem Szkół Technicznych im. gen. Wł. Andersa w Białymstoku, Zespołem Szkół Handlowo-Ekonomicznych w Białymstoku, Zespołem Szkół nr 16 w Białymstoku w zakresie organizacji i przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie.

- Projekt *Zielone światło* – wsparcie reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.4. Niepełnosprawni na rynku pracy. Okres realizacji projektu: 01.05.2013 r. – 30.06.2015 r. Projekt był skierowany do 40 dorosłych osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia, w tym osób nieaktywnych zawodowo z powiatu białostockiego i Miasta Białystok. Projekt obejmował następujące działania: szkolenia zawodowe realizowane w formie kursów umiejętności zawodowych: robotnik oczyszczania miasta, pracownik kancelaryjny (w tym stypendium szkoleniowe dla uczestników), poradnictwo zawodowe i psychologiczne, warsztaty równościowe dla uczestników i pracodawców, staże zawodowe w białostockich przedsiębiorstwach (w tym stypendium stażowe dla uczestników). Uczestnicy w ramach projektu otrzymali: ubezpieczenie, zwrot kosztów dojazdu, wszelkie pomoce do zajęć, odzież roboczą, stypendia szkoleniowe i stażowe, wyżywienie. Jedenaście osób z niepełnosprawnością w wyniku projektu uzyskało pracę. Realizacja zadań: szkolenia zawodowe, praktyki zawodowe i staże zawodowe odbywała się w ścisłej współpracy z białostockimi pracodawcami. Jedną z firm, współpracujących w projekcie Wasilewski i Syn Sp. z o.o. Dealer Nissan otrzymała wyróżnienie Pracodawca przyjazny edukacji 2015.

5. Inne:

- Pozyskanie (baza) pracodawców, u których uczniowie klas II – III odbywają praktyki zawodowe i zajęcia praktyczne; współpraca z Politechniką Białostocką i Uniwersyte-tem w Białymstoku w celu prezentacji oferty uczelni, rekrutacji na kursy przygotowujące do matury oraz udział uczniów w wykładach i ćwiczeniach dotyczących trendów technologicznych; stypendia motywacyjne najlepszym uczniom kształcącym się w zawodach budowlanych ufundowane przez przedstawicieli firm budowlanych; organizacja etapu okręgowego Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych przy współudziale sponsorów różnych firm, nauczyciele akademicy Politechniki Białostockiej stanowią jury OWiUB etapu okręgowego i etapu centralnego - Zespół Szkół Budowlano – Geodezyjnych.
- Współpraca z CEN (Centrum Edukacji Nauczycieli) przy Uniwersytecie w Białymstoku oraz z Uniwersytetem Muzycznym im. F. Chopina w Białymstoku - Szkoła Podstawowa Nr 26.
- Współpraca z Uniwersytetem w Białymstoku, Wyższą Szkołą Psychologii Społecznej w Warszawie w organizacji wykładów skierowanych do uczniów szkół licealnych V Liceum Ogólnokształcącego.
- Realizacja praktyk studenckich studentów Uniwersytetu w Białymstoku, Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Niepaństwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Białymstoku - Szkoła Podstawowa Nr 47.
- Podpisanie umowy o współpracy z Politechniką Białostocką, uczestnictwo uczniów jako wolantariuszy w międzynarodowym projekcie (SGH i UwB) Ekonomiczny Uniwer-

sytet Dziecięcy i Akademia Młodego Ekonomisty; współpraca z wyższymi uczelniami, szkołami ponadgimnazjalnymi, instytucjami kulturotwórczymi, organizacjami pożytku publicznego (wykłady, spotkania z naukowcami, warsztaty dla uczniów, laboratoria, organizacja X Dni Tischnerowskich w Białymstoku i Narodowego Dnia Życia) - I Liceum Ogólnokształcące.

- Współpraca z zakładami mechanicznymi w zakresie realizacji praktyki zawodowej w klasie III Tmb (Technik pojazdów samochodowych): SaMasz, KaRT, ChM, DARMET, BUDRAT Polska; współpraca z firmami samochodowymi w zakresie realizacji praktyki zawodowej w klasie III Tma (Technik mechanik): POLMOZBYT PLUS, ASW Wojciula, Motozbyt, RYCAR; współpraca z zakładami branży drzewnej w zakresie realizacji praktyki zawodowej klasy III Td (Technik technologii drewna): TOBO, KOMANDOR Białystok, RENGGLI, Zakład Stolarski „Sadow”, JOAL, ABRABUD; współpraca z firmą „WIÓR”- prezentacja nowych materiałów i technologii w przemyśle meblarskim „PFLEIDERER”, „REHAU” i „BLUM”; kontynuacja współpracy z firmą LAMBUD - pozyskanie materiałów płytowych do ćwiczeń, katalogów i wzorników; kontynuacja współpracy z firmą PILKINGTON – pozyskiwanie zamówień na prace stolarskie; kontynuacja współpracy z firmami STRATUS LACK i Pracownia Stolarska Adam Półtorak – szkolenie młodzieży branży drzewnej w zakresie wykończenia powierzchni meblowych i wytwarzania wyrobów stolarskich; współpraca z firmą BART – prezentacja oraz zakup elektronarzędzi do obróbki drewna i tworzyw drzewnych; współpraca z firmą RENGGLI – producentem mebli laboratoryjnych, udział młodzieży klas kończących szkołę w wycieczkach programowych - Zespół Szkół Technicznych.
- Współpraca z zakładami branży gastronomicznej, hotelowej przy organizacji praktyk zawodowych dla uczniów - Zespół Szkół Gastronomicznych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Wydarzenia:
 - VI edycja Olimpiady Wiedzy o Polskim i Europejskim Rynku Pracy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, III edycja projektu Białostockie Talenty XXI w. finansowana ze środków Prezydenta Miasta Białegostoku w ramach grantu. Okres realizacji projektu: 01.03.2016 r. – 30.10.2016 r. Projekt był skierowany do 380 najzdolniejszych uczniów białostockich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Projekt obejmował realizację zajęć z zakresu medycyny, biologii, chemii, fizyki, matematyki, informatyki, przedsiębiorczości a także trening kreatywności, algorytm wynalazku i wystąpienia publiczne. Zajęcia odbywały się w laboratoriach białostockich uczelni i były prowadzone przez pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni. Realizacja projektu odbywała się w ścisłej współpracy z białostockimi uczelniami: Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku (Wydział Lekarski, Wydział Farmaceutyczny, Wydział Nauki o Zdrowiu), Uniwersytetem w Białymstoku (Wydział Biologiczno-Chemiczny, Wydział Fizyki, Wydział Ekonomii i Zarządzania, Wydział Pedagogiki i Psychologii), Politechniką Biało-

stocką (Wydział Informatyki); kontynuacja współpracy z ChM sp. z o. o. w zakresie realizacji kwalifikacyjnego kursu zawodowego M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających; współpraca z dwoma gospodarstwami rolnymi i firmą SaMASZ Sp. z o. o. w zakresie realizacji zajęć praktycznych na kwalifikacyjnym kursie zawodowym R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej w ramach działań Centrum Kształcenia Ustawicznego.

- XII edycja konferencji zawodowej pt. „Kształcenie zawodowe - egzaminy zewnętrzne – rynek pracy” w roku szkolnym 2015/2016 pod hasłem „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”.

1) Kształcenie zawodowe jest bardzo ważnym elementem edukacji. Potrzeba odpowiedzialnego i mądrego przygotowania młodych ludzi do podjęcia pracy zrodziła przed laty pomysł na konferencję poświęconą tejże tematyce.

2) W marcu 2016 roku odbyła się już XII jej edycja, której hasło przewodnie brzmiało „Ster na zawód – perspektywa dla młodych”. Celem tego spotkania było przedstawienie nowego, zintegrowanego podejścia do tematyki kształcenia zawodowego i próba dotarcia z informacją do młodych ludzi. Realizacją tego pomysłu stało się otwarcie nowej strony www.sternazawod.pl, który zbiera najważniejsze informacje w jednym miejscu, a także daje możliwość sprawdzenia własnych predyspozycji i wybrania swojej drogi każdemu uczniowi.

3) Coroczne wykłady, debaty i panele dyskusyjne są znakomitą okazją do spotkań środowiska szkolnego z pracodawcami. Owocuje to licznymi wnioskami, pomysłami i przynosi rekomendowane rozwiązania. Stałym elementem cyklicznych konferencji stało się uroczyste wręczanie wyróżnień pracodawcom zaangażowanym w rozwój jakości kształcenia „Pracodawca przyjazny edukacji”.

- XVII edycja Białostockiego Forum Szkół pod hasłem „Być dla innych”.
- Debaty Samorządów Uczniowskich w ramach corocznie ustalanego tematu Forum Szkół. Debaty organizowane są dla uczniów gimnazjów oraz odrębne dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Uczniowie w trakcie warsztatów przygotowują się pod okiem specjalistów do wystąpień publicznych, by następnie w profesjonalny sposób podejmować dialog wokół określonej tematyki. Młodzież przed debatą uczestniczyła w zajęciach z zakresu emisji głosu, komunikacji interpersonalnej, wystąpień publicznych, a także w warsztatach z protokołu dyplomatycznego.
- Szkolna Debata Samorządowa Szkół Gimnazjalnych w ramach XVII Białostockiego Forum Szkół. Temat debaty brzmiał: „Czy tylko wielcy ludzie zmieniają świat?”. Natomiast w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących z Oddziałami Integracyjnymi im. Stanisława Staszica w Białymstoku została zorganizowana debata dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z postawioną tezą „Więcej korzyści jest z dawania, niż brania”. W trakcie spotkania udało się ją potwierdzić.

3. Inne:

- Współpraca z Akademią Medyczną w Białymstoku – organizacja zajęć pokazowych dla uczniów na wydziale stomatologii Szkoły Podstawowej Nr 7.

- Objęcie patronatem przez firmę FAKRO klasy w zawodzie dekarz w Zespole Szkół Zawodowych Nr 5 w Białymstoku.
- Współpraca ze szkołami Przemysłu Mody w Polsce, program „Efektywność zarządzania w firmie” - we współpracy z CKU – Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
- Porozumienie o współpracy z Wydziałem Biologii Uniwersytetu w Białymstoku, kołem naukowym kardiologów przy Akademii Medycznej, Książnicą Podlaską. W ramach porozumienia uczniowie uczestniczą w zajęciach laboratoryjnych, warsztatach, wykładach organizowanych przez te instytucje - IV Liceum Ogólnokształcące.
- Współpraca z Uniwersytetem w Białymstoku, Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku, Politechniką Białostocką na bazie podpisanych porozumień, uczestniczenie w symulacjach rozpraw sądowych organizowanych przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
- Przygotowano procedury (zawarcie porozumień, podpisanie umów z 12 przedsiębiorcami) do uruchomienia nowego programu stypendialnego ZST - Progres dla najlepszych uczniów poszczególnych branż. Stypendia fundowane przez określonych pracodawców w II semestrze r. szk. 2015/2016 w wysokości 100 PLN/ miesięcznie dla 19 uczniów ZST -Zespół Szkół Technicznych.
- Aktualizacja bazy pracodawców.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Wydarzenia:
 - Organizacja XV edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej dla Dorosłych we współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku, Wydziałem Ekonomii i Zarządzania, współpraca z SaMASZ Sp. z o.o. w procesie organizacji 4 kwalifikacyjnych kursów zawodowych na zlecenie pracodawcy - Centrum Kształcenia Ustawicznego.
2. Programy i projekty:
 - Rozpoczęcie realizacji we współpracy z pracodawcami autorskiego programu „Pozyśkać ucznia, w przyszłości pracownika”, w ramach którego prowadzona jest szeroko zakrojona akcja promująca kierunki kształcenia w ZST z udziałem przedsiębiorców - Zespół Szkół Technicznych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.3.3. MODYFIKACJA KSZTAŁCENIA TRADYCYJNEGO NA RZECZ KSZTAŁCENIA INNOWACYJNEGO I KREATYWNEGO

Programy i działania zrealizowane:

1. Innowacje pedagogiczne prowadzone w publicznych szkołach i placówkach jako rozwiązania programowe, organizacyjne i metodyczne, mające na celu poprawę jakości

pracy szkoły, wymagające przyznania szkole dodatkowych środków budżetowych realizowane w roku 2015/2016:

Lp.	Przedszkole / szkoła	Zajęcia innowacyjne (innowacja pedagogiczna)
1.	Przedszkole samorządowe Nr 32 „Bajkowe Miasteczko”	„Gdzie przedszkolaków grupka, tam przysmaków w powietrzu nutka – kucharska książeczka z Bajkowego Miasteczka”
2.	Przedszkole samorządowe Nr 14	„Zabawy w domu i w przedszkolu” – program Zabaw Fundamentalnych”
3.	Przedszkole Samorządowe Nr 73	„Zdrowo i kolorowo”
4.	Przedszkole Samorządowe Nr 53 im. Marii Kownackiej - PLASTUŚ	„Magiczny dywan” – neuroedukacja małego dziecka, autorstwa Izabeli Rek, Elżbiety Wyszczelskiej
5.	Przedszkole Samorządowe Nr 39	„Od gąsienicy do motyla” czyli jak samodzielnie stawać się uczniem na podstawie programu G. Dolya i N. N. Veraksa „Klucz do uczenia się”
6.	Przedszkole Samorządowe Nr 58 Integracyjne im. Jana Wilkowskiego	Przedszkolne Kółko Literackie „Piórko”
7.	Przedszkole Samorządowe Nr 58 Integracyjne im. Jana Wilkowskiego	Znam swoje mocne strony i wiem skąd pochodzę
8.	Przedszkole Samorządowe Nr 58 Integracyjne im. Jana Wilkowskiego	„Kuchcikowo” – przedszkolaki gotują,
9.	Przedszkole Samorządowe Nr 58 Integracyjne im. Jana Wilkowskiego	„Wspólnie się bawimy” – stymulowanie rozwoju dziecka z wykorzystaniem Metody Ruchu Rozwijającego W. Sherborne
10.	Przedszkole Samorządowe Nr 58 Integracyjne im. Jana Wilkowskiego	„Mali odkrywcy” – program zajęć doświadczalnych
11.	Przedszkole Samorządowe Nr 35 „Wesołe”	„W Wesołym jest bezpiecznie”
12.	Przedszkole Samorządowe Nr 35 „Wesołe”	„Cztery pory roku z Dorotą Geller”
13.	Przedszkole Samorządowe Nr 68	„Piękna nasza Polska cała”
14.	Przedszkole Samorządowe Nr 7	„Mój najlepszy przyjaciel – książka”
15.	Przedszkole Samorządowe Nr 25	„Małe opowiadki” – wspieranie rozwoju emocjonalnego dzieci trzyletnich przez czytanie i tworzenie literatury autorstwa Pani Ireny Puciło oraz Pani Justyny Sobolewskiej
16.	Przedszkole Samorządowe Nr 40	„Savior-vivre dla dzieci. Czyli jak zostać prawdziwym rycerzem i grzeczną królewną”
17.	Przedszkole Samorządowe Nr 82	„Od przedszkolaka do Pitagorasa” „Zajęcia z edukacji ruchowo – przestrzennej z wykorzystaniem dywanu Tuputan”

Lp.	Przedszkole / szkoła	Zajęcia innowacyjne (innowacja pedagogiczna)
18.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. ks. Jana Twardowskiego w Białymstoku	„Piszę tworząc – tworząc piszę”, „Z ortografią na Ty”, „Z mapą nie zginiesz. Mapa rozwiązuje zadania matematycznych i życiowych Ci doradzi i do celu doprowadzi”, „Radość pisania, magia czytania”, „Bawimy się w teatr”
19.	Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Hugona Kołłątaja w Białymstoku	„Pomóż mi, a zrobię to sam”, „Ekumenizm – droga do pełni rozwoju osobowego. Poznajemy miejsca ważne dla kultury chrześcijańskiej”
20.	Szkoła Podstawowa Nr 12 im. Zygmunta Glogera w Białymstoku	„Wszystko tańczy na sferze – zajęcia matematyczno – artystyczne”, „Przyroda pod mikroskopem”, „Eksperymenty małe i duże”, „W tajemniczym świecie zjawisk przyrodniczych”, „Wszyscy jesteśmy matematykami! – wykorzystanie technologii informacyjnej oraz wiadomości matematycznych w praktyce”
21.	Szkoła Podstawowa Nr 26 im. Stanisława Staszica w Białymstoku	„W-f z drabinką koordynacyjną czyni klasę zwinną”, „Z pacynką w świecie poezji”, „Przygoda innego II – bajki w edukacji międzykulturowej na rzecz integracji dzieci cudzoziemskich”, „Książka przyjacielem dzieci”, „Deutsch mit English! Nauka języka niemieckiego z wykorzystaniem znajomości języka angielskiego oraz technik skutecznego uczenia się”, „Śpiewająca klasa”
22.	Szkoła Podstawowa Nr 37 im. Kazimierza Górskiego w Białymstoku	„Matematyka jest wszędzie”, „Wszyscy grajmy w szachy”
23.	Szkoła Podstawowa Nr 43 w Białymstoku	„Healthy lifestyle”
24.	Szkoła Podstawowa Nr 47 im. Jana Klemensa Branickiego w Białymstoku	„Dzieciaki Grzeczniaki”, „Konstruujemy Robota”, „Robótki ręczne oraz szycie – umilają życie”, „Tanecznym krokiem przez świat”, „Odkrywamy świat jednostek”, „Lego i my”, „Apetyt na świat”
25.	Szkoła Podstawowa Nr 50 z Oddziałami Integracyjnymi im. Świętej Jadwigi Królowej Polski w Białymstoku	„Zaczytani są wśród nas”, „Znam Białystok – program zajęć twórczej pracy z tekstami użytkowymi”, „Czytanie jest podróżą, a książka mapą”, „Perełki Jadwisi” – rozwijamy swoje zdolności za przykładem naszej patronki, „Kwadrans na zdrowie. Rytm i ruch”
26.	Zespół Szolno – Przedszkolny Nr 1 w Białymstoku	„My book – my friend, Książka – mój przyjaciel” - klub czytelniczy anglistów”, „Chcę czytać – wprowadzenie dziecka w świat pisma odmienną metodą nauki czytania autorstwa dr Ireny Majchrzak”
27.	Publiczne Gimnazjum Nr 2 im. 42 Pułku Piechoty w Białymstoku	„Języki obce aktywnie i twórczo. Innowacyjne nauczanie języka angielskiego i niemieckiego z wykorzystaniem elementów dramy i teatralizacji. Współtworzenie słownika niemiecko – angielskiego”, „Dzięki teatrowi rozumiem siebie i świat”, „Gimnazjalista z komputera umiejętnie korzysta”, „Practice makes perfect”

Lp.	Przedszkole / szkoła	Zajęcia innowacyjne (innowacja pedagogiczna)
28.	Publiczne Gimnazjum Nr 3 im. Iza-beli Branickiej w Białymstoku	„Pojąć niezrozumiałe, zrozumieć niepojęte – kształcenie matematyczne z wykorzystaniem multimediów”
29.	Publiczne Gimnazjum Nr 13 im. św. Królowej Jadwigi w Białymstoku	„Polisz your writing”, „Lets talk”, „Robotyka”, „Oswajam Grażdankę”
30.	Publiczne Gimnazjum Nr 15 im. Wiesława Kazaneckiego w Białym-stoku	„Ryzyk fizyk”, „Doświadczenia kluczem do zrozumienia biologii i chemii”, „Spotkania z chemią”, „Matematyka w praktyce, czyli – po co ja się tego uczę?”, „Matematy-ka myślę, liczę – tworzę z pasją”
31.	Publiczne Gimnazjum Nr 32 Dwuję-zyczne w Białymstoku	„Kreatywne pisanie w praktyce”, „Nauka języka nie-mieckiego może być przyjemna. Różne formy prezenta-cji zdobytej wiedzy oraz umiejętności i sprawności języ-kowej”
32.	Zespół Szkół Integracyjnych Nr 1 w Białymstoku	„Kolory Wyobraźni – rozwijanie twórczości plastycznej w młodszych wiekach szkolnych”
33.	Zespół Szkół Nr 5 w Białymstoku	„Przez teatr ku Bogu”, „Rola autorytetu w życiu młode-go człowieka. Święci i błogosławieni uczą nas wiary”, „Nasza podróż po krajach anglojęzycznych”, „Motywa-cyjne znaczki MAX”, „Teatralne zmagania z lekturą”
34.	Zespół Szkół Nr 15 przy Uniwersy-teckim Dziecięcym Szpitalu Klinicz-nym im. Ludwika Zamenhofs w Białymstoku (SP Nr 40)	„Healthy values”
35.	Zespół Szkół Nr 15 przy Uniwersy-teckim Dziecięcym Szpitalu Klinicz-nym im. Ludwika Zamenhofs w Białymstoku (SP Nr 40)	„Play English. Język angielski w wychowaniu przed-szkolnym”
36.	Zespół Szkół Nr 15 przy Uniwersy-teckim Dziecięcym Szpitalu Klinicz-nym im. Ludwika Zamenhofs w Białymstoku (PG Nr 28, XVIII LO)	„Uczę się uczyć – strategie autonomiczne w nauce języ-ków obcych”
37.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. W. Kikolskiego w Białymstoku (SP)	„Niebieska klasa”
38.	II Liceum Ogólnokształcące im. księżnej Anny z Sapiechów Jabło-nowskiej w Białymstoku	„Z dziennikarstwem na TY” „Podstawy prawa” „Wszechświat na dłoni” „Łacina w medycynie”
39.	IV Liceum Ogólnokształcące im. C. K. Norwida w Białymstoku	„Szachy edukacją przyszłości – szachista lepszym uczniem” „Architekci własnej przestrzeni”
40.	VII Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku	„Biologia kosmetyczna” „Chemia kosmetyczna”

Lp.	Przedszkole / szkoła	Zajęcia innowacyjne (innowacja pedagogiczna)
41.	Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi w Białymstoku	„Kroki milowe w drodze do szkoły – warsztaty dla nauczycieli i wychowawców”
42.	Centrum Kształcenia Ustawicznego	„Przygotowanie przyszłych absolwentów Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku do funkcjonowania w e-Społeczeństwie”

2. Realizacja warsztatów metodycznych Miejskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego:

- Techniki sprzyjające autonomii uczenia się języka angielskiego.
- 2.0 Tools ... and ESL – III. Busy teacher – jak zaoszczędzić czas na przygotowanie lekcji korzystając z Internetu?
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli języków obcych realizujących zajęcia z języka obcego zawodowego.
- Warsztaty: RTB na lekcji języka angielskiego.
- Warsztaty: Wczesne nauczanie języków obcych – gry i zabawy (część II).
- Warsztaty: Możliwości programu Erasmus plus.
- Warsztat „Online Resources”.
- Warsztat „Teaching Skills, Grammar and Vocabulary Through Games”.
- Webinaria „Shaping The Way We Teach English” edycja 15 i 16.
- Aplikacje internetowe w nauczaniu jęz. angielskiego.
- Culture corner – promowanie zagadnień związanych z kulturą i historią krajów anglojęzycznych – Autumn festivals and special days and Christmas.
- Praca metodą projektu internetowego. Język angielski (III i IV etap edukacyjny).
- Prace przygotowawcze olimpijczyków w opiniach nauczycieli szkolnych i akademickich.
- Wymagania stawiane olimpijczykom podczas olimpijskich zawodów pisemnych a jakość przygotowania uczniów do spełnienia tych wymagań. Analiza prac olimpijskich.
- Zespół samokształceniowy – sieć dyrektorów szkół zawodowych. Monitorowanie procesu wdrażania podstaw programowych kształcenia w zawodzie oraz sieć nauczycieli przedsiębiorczości i doradców zawodowych.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli języków obcych realizujących zajęcia z języka obcego zawodowego.
- Korelacja kształcenia ogólnego i zawodowego wymuszona specyfiką zawodu.
- Andragogika w kształceniu zawodowym. Efektywność procesu uczenia i uczenia się.
- Techniki negocjacyjne w rozmowie kwalifikacyjnej.
- Motywacja w poszukiwaniu pracy oraz narzędzia do jej badania.
- Nowe formy wsparcia oferowane przez urzędy pracy (m.in. bony, Krajowy Fundusz Szkoleniowy).
- Origami w pracy nauczyciela.

- Jak pokonać trudności z matematyką w szkole podstawowej.
- Łamigłówki matematyczne.
- Mapy myśli w pracy nauczyciela i wychowawcy.
- Wprowadzanie elementów OK na języku polskim.
- Podstawy adaptacji tekstu i pisanie scenariuszy przedstawień.
- Gry dydaktyczne sposobem na lekturę.
- Metody nauczania ortografii motywujące uczniów do pracy.
- Katalog metod aktywizujących w praktyce.
- Jak i kiedy? - efektywny dobór metod nauczania.
- Ocenianie kształtujące na lekcjach matematyki.
- Rola informacji zwrotnej w nauczaniu matematyki.
- Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki. Motywacyjna funkcja oceny.
- Ocenianie uczniów i motywacyjna funkcja oceny.
- Metoda projektu kluczem do efektywnej edukacji.
- Strategie rozwiązywania zadań zamkniętych na egzaminie maturalnym z matematyki.
- Rozwijanie mowy dziecka w powiązaniu z ćwiczeniami logopedycznymi.
- Zabawy muzyczne z użyciem bum bum rurek jako ćwiczenia w świadomym skupianiu uwagi przyszłego ucznia.
- Metoda ilustrowanych opowiadań prof. E. Gruszczyk-Kolczyńskiej w grupie dzieci młodszych i starszych.
- Innowacja pedagogiczna - formalne oraz merytoryczne aspekty jej konstruowania.
- Jak sporządzić informację dla rodziców o gotowości szkolnej do podjęcia nauki w szkole.
- Rozwijanie uwagi, spostrzegawczości, odróżnianie sytuacji możliwych od niemożliwych w grupie 3-4 latków.
- Edukacja matematyczna w przedszkolu w teorii i w praktyce krok po kroku.
- Nauczycielska diagnoza edukacji matematycznej dzieci.
- Metoda Dobrego Startu w edukacji przedszkolnej.
- Wprowadzanie dzieci w świat pisma Odmienną Metodą Nauki Czytania według koncepcji dr Ireny Majchrzak.
- Wspieranie zdolności twórczych młodszych dzieci. Zabawy i ćwiczenia rozwijające umiejętności językowe.
- Żeby mały uczeń był wielkim człowiekiem ... czyli jak uczyć o wartościach w świetle nowej podstawy programowej.
- Wspomaganie dzieci 5 i 6 letnich w osiągnięciu dojrzałości szkolnej.
- Jak indywidualizować pracę z młodszymi dziećmi w klasie I?
- Jak uczyć młodsze dzieci pojęć geometrycznych z wykorzystaniem tablicy interaktywnej?
- Sposoby wspierania rozwoju ucznia w kl. I.
- Propozycje wykorzystania techniki batiku na zajęciach artystycznych w klasach I-III i IV VI.

- Diagnozowanie potrzeb i zainteresowań uczniów - karta samooceny ucznia.
- Jak napisać dobry program z wychowania fizycznego.
- Model SAMR.
- 2015 - rok zrównoważonego rozwoju- propozycja działań związanych z Edukacją Globalną, czyli wychowaniem do odpowiedzialności za świat.
- Spotkanie sieci tutorów szkolnych.
- Warsztaty artystyczne z artystą malarz Beatą Wasilewicz - adresowane do nauczycieli, którzy chcieliby: poszerzyć swoją wiedzę o sztuce, spróbować swoich sił i umiejętności malarskich a nie mieli dotąd czasu ani okazji, poznać konkretne techniki malarskie oraz sposoby pracy z dziećmi i młodzieżą.
- Pomysły na wiosenne prace plastyczne dla dzieci młodszych i starszych, tworzenie przez dzieci dekoracji – wspomaganie rozwoju wyobraźni twórczej.
- Co kryją karty dialogowe? – zapoznanie z możliwościami wykorzystania w pracy z dziećmi.
- Rozwijanie myślenia matematycznego dzieci wg koncepcji prof. E. Gruszczyk-Kolczyńskiej – edukacja czynnościowa, praktyczna realizacja w grupie dzieci młodszych, ćw. pamięci.
- Jak sporządzić informację dla rodziców o gotowości szkolnej dziecka?
- Papieroplastyka w pracy z dziećmi przedszkolnymi – wiosenne kwiaty.
- Rola nauczyciela w aktywizacji zawodowej ucznia. Ramy kwalifikacji zawodowych.
- Organizacja zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem e-learningu i blended learningu.
- Ocenianie wspierające rozwój osobowy ucznia.
- Innowacje pedagogiczne w szkole zawodowej.
- Zespół samokształceniowy – sieć kadry poradni psychologiczno-pedagogicznych. Doradztwo edukacyjne.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli. Promocja szkoły.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli. Pozyskiwanie funduszy unijnych.
- Co to jest odwrócona szkoła? Nowe narzędzia podnoszące efektywność kształcenia.
- Zespół samokształceniowy – sieć dyrektorów szkół zawodowych. Monitorowanie procesu wdrażania podstaw programowych kształcenia w zawodzie.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli przedmiotów zawodowych. Andragogika i organizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych w szkole.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. Korelacja kształcenia ogólnego i zawodowego wymuszona specyfiką zawodu.
- Zespół samokształceniowy – sieć nauczycieli języków obcych realizujących zajęcia z języka obcego zawodowego.
- Zespół wychowawców i pedagogów - elementy biblioterapii w pracy wychowawczej.
- Jak przygotować i przeprowadzić debatę oksfordzką z młodzieżą? - czyli praktyczne przygotowanie do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim (goście z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej).

- Jak przygotować w szkole Tydzień Edukacji Globalnej? - wprowadzenie do tematyki Edukacji Globalnej i Edukacji Międzykulturowej; opracowanie projektów szkolnych.
 - Warsztaty: Wykorzystywanie analizy wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych do podnoszenia efektywności kształcenia.
 - Jak pomóc uczniom w uczeniu się? Typy inteligencji, sposoby i strategie uczenia się a innowacyjność kształcenia. Warsztaty: Wykorzystywanie analizy wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych do podnoszenia efektywności kształcenia.
 - Jak pomóc uczniom w uczeniu się? Typy inteligencji, sposoby i strategie uczenia się a innowacyjność kształcenia.
 - Alternatywne metody nauczania – uczenia się w edukacji wczesnoszkolnej na przykładzie wybranych szkół europejskich (Belgia, Holandia, Finlandia). Istota i założenia metody ośrodków zainteresowań wg O. Decroly.
 - Język polski w cyberprzestrzeni.
 - Kreatywny nauczyciel i kreatywny uczeń.
 - Uczeń – badacz. Jak przeprowadzić zajęcia terenowe z aktywnym udziałem uczniów na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego?
 - Aplikacje internetowe w nauczaniu jęz. angielskiego.
 - Praca metodą projektu internetowego. Język angielski (III i IV etap edukacyjny).
 - Praca z nowoczesnymi technologiami a zapisy podstawy programowej.
 - Wspomaganie nauczyciela przyrody i biologii w pracy z e-podręcznikami.
3. Realizacja kursów, konferencji i innych form:
- Jak przygotować uczniów do sprawdzianu szóstoklasisty z języka angielskiego? – II edycja - kurs e-learningowy.
 - Wykorzystanie aplikacji Edmodo w edukacji - kurs e-learningowy.
 - Techniki nauczania języka angielskiego dzieci w okresie wczesnoszkolnym - kurs e-learningowy.
 - Wykład: Być jak aktor: Rola nauczyciela języka angielskiego w przedszkolu.
 - Kurs „Creative Teacher, part II”.
 - Kurs „ICT w edukacji – blogi”.
 - Kurs „ICT w edukacji – LearningApps”.
 - Kurs „ICT w edukacji – ankiety, formularze i ewaluacja”. Podstawy nowatorskiego podejścia do procesu uczenia się i nauczania.
 - Metodyka pracy nauczyciela na zajęciach kwalifikacyjnego kursu zawodowego - kurs e-learning.
 - Bezpieczeństwo-niezbędny warunek dobrego wizerunku szkoły - kurs e-learning.
 - Wychowanie do życia w rodzinie-metodyka i organizacja zajęć - kurs e-learning.
 - Zastosowanie narzędzi typu *social networking* w nauczaniu języka angielskiego - kurs e-learning.
 - TIK na zajęciach języka angielskiego - kurs e-learning.
 - Metody i techniki nauczania dzieci języka angielskiego w okresie wczesnoszkolnym - kurs e-learning.

- O odnowę nauczyciela i nauczania - kurs e-learning.
- Metody i techniki nauczania dzieci języka angielskiego w okresie wczesnoszkolnym - kurs e-learning.
- TIK na zajęciach języka angielskiego - kurs e-learning.
- Zastosowanie narzędzi typu *social networking* w nauczaniu języka angielskiego.
- Kurs języka angielskiego na poziomie średniozaawansowanym.
- Rozprawka problemowa i argumentacyjna na lekcjach j. polskiego w kontekście matury podstawowej i rozszerzonej.
- Nauczyciel doradcą zawodowym ucznia – konferencja wojewódzka dla nauczycieli przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów.
- Webinarium – kształcenie według nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach. Warsztat pracy nauczyciela.
- Webinarium – kształcenie według nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach. Prawo oświatowe a planowanie pracy w nowym roku szkolnym.
- Planowanie i realizacja zasad współpracy szkoły zawodowej z podmiotami wspierającymi proces kształcenia.
- Kształtowanie umiejętności rozwiązywania zadań tekstowych w szkole podstawowej.
- Neurodydaktyka - rewolucja czy konieczność - kurs i konferencja.
- Szkolenie nauczycieli z zakresu celowego wykorzystywania różnych metod pracy z uczniem i stosowania zróżnicowanej oferty edukacyjnej podczas zajęć.
- Obudowa programów nauczania poprawiająca jakość pracy nauczyciela matematyki – konferencja dla nauczycieli szkół podstawowych.
- Sposoby rozwijania płynności myślenia uczniów kl. II.
- Metody pracy z młodszymi dziećmi na zajęciach języka obcego.
- Wspomaganie dzieci 5 i 6 letnich w osiągnięciu dojrzałości szkolnej.
- „Muzyczna matematyka” - jak indywidualizować pracę z młodszymi dziećmi w klasie I?
- „Figurowa łamigłowa”. Jak uczyć młodsze dzieci pojęć geometrycznych z wykorzystaniem tablicy interaktywnej?
- „Wszystkimi zmysłami poznajemy bogactwo wiosennej łąki”. Sposoby wspierania rozwoju dziecka/ucznia w kl. I.
- Jak uczyć o wartościach młodsze dzieci?
- Konferencja: Jak skutecznie radzić sobie z matematyką na I etapie kształcenia?
- Formacja osobowa człowieka.
- Zmiany w Ustawie o Systemie Oświaty od kwietnia 2015.
- Wychowywać w rodzinie i w szkole – e-learning.
- Tutoring Szkolny (dokończenie kursu rozpoczętego w 2014r.).
- Terapia behawioralna w teorii i praktyce - szkolenie 3 modułowe.
- Przyjaciele Zipiego - kurs dla realizatorów programu.
- Jak nauczać języka polskiego jako języka obcego?
- Być sobą i być kimś – czyli coaching w pracy nauczyciela i wychowawcy.

- Nowoczesne metody nauczania.
- Ocenianie kształtujące - wprowadzenie.
- Metoda pracy w grupach.
- Ćwiczenia skutecznej komunikacji.
- Inteligencje wielorakie w nauczaniu - wprowadzenie.
- Jak motywować uczniów do pracy?
- Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły – ćwiczenia praktyczne.
- Metoda Dobrego Startu w edukacji przedszkolnej.
- „Edukacja przez ruch” – zastosowanie koncepcji Doroty Dziamskiej w edukacji przedszkolnej.
- Wprowadzenie dzieci w świat pisma – Odimienna Metoda Nauki Czytania wg koncepcji dr Ireny Majchrzak.
- „Bajkowe ptaki-maskotka jako pomoc do zajęć”.
- System Carla Orffa w edukacji przedszkolnej.
- Podstawy obsługi i wykorzystania programu Corel Draw.
- Podstawy obróbki zdjęć i fotomontażu w programie Corel PhotoPaint.
- Edytor tekstów Microsoft Word dla średniozaawansowanych.
- Arkusz Kalkulacyjny Microsoft Excel w pracy nauczyciela - podstawowy kurs posługiwania się programem.
- Podstawy obsługi i wykorzystania bezpłatnego programu Gimp.
- Podstawy tworzenia kursu e-learningowego na platformie edukacyjnej Moodle.
- Wybrane zagadnienia z etyki zawodowej nauczyciela.
- Teksty epickie i liryczne w procesie analizy na lekcjach j. polskiego w gimnazjum i liceum.
- Trudne lektury na lekcjach j. polskiego w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.
- Konstruowanie programów własnych.
- Indywidualizacja procesu kształcenia.
- Konferencja „Dobre praktyki w organizacji kształcenia zawodowego. Współpraca z pracodawcami”.
- Wspieranie szkół w diagnozowaniu potrzeb i oczekiwań w oparciu o wyniki ewaluacji i nadzoru oraz pomoc w opracowanie programu rozwoju i ewaluacji podjętych działań.
- Dostosowanie wymagań egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie do indywidualnych potrzeb uczniów.
- Edukacja globalna w szkolnych programach nauczania „Od edukacji globalnej do odpowiedzialności za świat II.
- Konferencja 2015 Rok Otwartej Szkoły - „Nasz świat, nasza godność, nasza przyszłość- od edukacji globalnej do odpowiedzialności za świat”.
- Wychowanie do życia w rodzinie - nowe propozycje i metody pracy - m.in. prezentacja programu „Młodzież na rozdrożu”.

- Konferencja „Zrozumieć i pomóc cz. V – Jak nowe technologie informacyjno-komunikacyjne wpływają na dzieci i młodzież?”.
- „Metoda międzykulturowego portfolio w nauczaniu języka polskiego jako obcego i edukacji międzykulturowej”.
- BYĆ SOBĄ i BYĆ KIMŚ czyli coaching w pracy nauczyciela i wychowawcy: zmiana i rozwój wyznaczanie i realizacja celów praca z dylematem przekonania wspierające i ograniczające.
- Edukacja międzykulturowa i antydyskryminacyjna. Różnorodność w(śród) nas.
- Jak wychowywać dzieci do odpowiedzialności?
- Rozwijanie umiejętności matematycznych dziecka w przedszkolu i szkole z wykorzystaniem autorskich gier i zabaw „Matematyczne rozgrywki”, „Mnożę i dzielę”.
- Kształtowanie umiejętności czytania i pisanie dziecka 6 letniego w szkole z wykorzystaniem gier i zabaw „Słowa i głoski”, „Zadania z czytania”.
- Wykorzystanie ICT i platformy elearningowej Moodle na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.
- Podstawy nowatorskiego podejścia do procesu uczenia się i nauczania.
- Podstawy tworzenia kursu e-learningowego na platformie edukacyjnej Moodle.
- TIK na zajęciach języka angielskiego.
- Zastosowanie narzędzi typu *social networking* w nauczaniu języka angielskiego.
- Rozwijanie umiejętności matematycznych dziecka 6-letniego w szkole z wykorzystaniem autorskich gier i zabaw „Matematyczne rozgrywki”, „Mnożę i dzielę”.
- 4. Organizacja konkursów i spotkań:
 - II edycja konkursu dla nauczycieli języka angielskiego – ciekawa lekcja z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej.
 - Cykliczne wizyty studentów specjalności filologia angielska Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku.
 - Spotkanie informacyjne programu Erasmus +.
- 5. Działania innych placówek oświatowych:
 - Programy i projekty:
 - 1) Innowacyjne programy nauczania zawodu w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2.
 - 2) Udział szkół w projekcie *Białostockie Talenty XXI wieku*.
 - 3) Program „Naukowe inspiracje” – wykłady, seminaria, spotkania informacyjne, konferencje, umowy partnerskie ze szkołą Ningbo School of Foreign Affairs w Chinach, Politechniką Białostocką, Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku, Uniwersytetem w Białymstoku, Szkołą Główną Handlową, Uniwersytetem im Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, indywidualne programy nauczania z wybranych przedmiotów - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2.
 - 4) Tutoring wychowawczy.
 - 5) Projekt „Szkoła kreatywnych umysłów” - Szkoła Podstawowa Nr 47.

- 6) Realizacja programów autorskich z języka białoruskiego, zajęć artystycznych, wychowania fizycznego, informatyki i strzelectwa sportowego – Publiczne Gimnazjum Nr 7.
- 7) Udział w projekcie eTwinning „2.0: ON – LINE” - Zespół Szkół Nr 16.
- 8) Wykorzystywanie w procesie dydaktycznym sprzętu IT i oprogramowania edukacyjnego w nauczaniu.
- 9) Realizacja przez placówki oświatowe Miasta Białystok projektów w ramach programu *ERASMUS+* oraz *Uczenie się przez całe życie i Młodzież w działaniu*, których celem jest między innymi rozwijanie umiejętności kluczowych uczestników i ułatwienie rozpoczęcia życia zawodowego jak również kształtowanie postawy przedsiębiorczości.
- 10) Rozwój kompetencji kluczowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; w sumie w 2015 zakończono 4 projekty z priorytetów: Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałanie, 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej - (1 projekt), Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 – Poprawa jakości kształcenia (2 projekty) Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół (1 projekt); Projekty realizowane były przez Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego – trzy projekty oraz Przedszkole Samorządowe Nr 22 – jeden projekt.
- 11) Projekt „PWP Jakość, rozwój i współpraca”, w ramach priorytetu IX, Działanie 9.2 z komponentem ponadnarodowym, w ramach którego odbyła się wizyta robocza 5 nauczycieli ZST oraz 3 przedstawicieli instytucji współpracujących ze szkołą w Eibar (kraj Basków) celem udziału w szkoleniu na temat innowacyjnych metod kształcenia, wdrażanie 9 nowych, skorelowanych programów nauczania, realizacja zajęć wyrównawczych z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego na każdym poziomie nauczania, realizacja programu aktywnego doradztwa zawodowego, zajęcia z psychologiem; przeprowadzono cykl spotkań szkoleniowych dla nauczycieli w ramach projektu „Budząca się szkoła” prezentujących nową formułę i przez to nową jakość kształcenia w placówkach oświatowych - Zespół Szkół Technicznych.
- 12) Udział w projekcie „Akademia motywacji i rozwoju” finansowanym z EFS w ramach programu POWER, którego celem jest podniesienie jakości pracy szkoły poprzez zastosowanie do 30.12.2017 r. innowacyjnych metod pracy oraz skutecznych rozwiązań międzynarodowych w zakresie motywowania uczniów/uczennic do nauki i rozwoju dzięki wzmocnieniu kompetencji zawodowych 19 nauczycieli podczas zagranicznych wyjazdów szkoleniowych - V Liceum Ogólnokształcące.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Programy i projekty:

- Projekt eTwinning „Working together is easier” angażujący uczniów w multimedialne działania, dzielenie się efektami wspólnej pracy na platformach internetowych, udział w telekonferencjach, korzystanie z narzędzi TIK oraz zasobów internetowych realizacja - Zespół Szkół Nr 16.
 - Udział placówek w programie *Cała Polska czyta Dzieciom*.
 - Innowacja programowo – organizacyjna w oparciu o koncepcję pedagogiczną Marii Montessori - Przedszkole Samorządowe Nr 36.
 - Realizacja Białostockiego Programu Zabaw Fundamentalnych w przedszkolach samorządowych Miasta Białystok.
 - Program *Rozśpiewany Białystok*.
 - Udział szkół w projekcie „Szkoła z klasą 2.0” we współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie.
3. Inne:
- Współpraca z KOWEŻiU - udział w pracach tworzenia podstawy programowej i programu nauczania do nowego zawodu – technik przemysłu mody - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.

B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.4.1. WZROST RACJONALNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Zabezpieczanie otworów drzwiowych i okiennych w wykwaterowanych budynkach płytami OSB lub ich zamurowywanie oraz stały monitoring pustostanów.
2. Opracowywanie i aktualizacja planów zapewnienia warunków lokalowych, transportu, pomocy i wsparcia osobom potrzebującym pomocy podczas zdarzeń i zagrożeń oraz zabezpieczenia logistycznego prowadzenia skutecznych działań ratowniczych.
3. Systematyczne usuwanie lub poprawianie elementów infrastruktury miasta stanowiących zagrożenia i niebezpieczeństwo lub mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa (m.in. oświetlenie ulic, przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych i przestrzeni publicznych, oznakowanie znakami drogowymi, zmiany organizacji ruchu, rozbiórki pustostanów, budowa progów zwalniających).
4. Wykorzystanie do monitorowania stanu bezpieczeństwa w mieście Systemu zarządzania ruchem oraz współpraca kierowców komunikacji miejskiej ze Strażą Miejską i Policją w sytuacjach zauważenia zagrożeń.

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach realizacji zadań i przedsięwzięć przez służby, inspekcje, strażę, instytucje i organizacje w zakresie poszczególnych segmentów bezpieczeństwa i porządku publicznego „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Białegostoku” oraz obszarów działań prowadzonych w ramach „Programu Miasta Białegostoku Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji” mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa mieszkańców Białegostoku, zrealizowano i prowadzono wiele różnorodnych działań ukierunkowanych na edukację i zapobieganie zagrożeniom, przygotowanie do walki z zagrożeniami oraz skutecznego reagowania i udzielania pomocy w stanach zagrożeń i sytuacjach kryzysowych.
 - W zakresie zapobiegania zagrożeniom, upowszechniania wiedzy o zagrożeniach i zasadach bezpieczeństwa zrealizowano następujące przedsięwzięcia:
 - 1) „Bezpieczna Dzielnica” – działania wspólne Straży Miejskiej z Policją, które miały na celu eliminowanie wykroczeń popełnianych przez młodzież, najbardziej uciążliwych dla społeczności lokalnej (spożywanie napojów alkoholowych, zakłócanie porządku publicznego, palenie tytoniu na klatkach schodowych).
 - 2) „Altana” – akcja mająca na celu kontrolę terenów ogrodów działkowych, a przede wszystkim altan w okresie posezonowym, ze zwróceniem szczególnej uwagi na włamanie, kradzieże oraz przebywanie osób bezdomnych.
 - 3) „Bazar drobnych kupców” – kontrole cyklicznie prowadzone przez strażników rejonowych w celu niedopuszczania do sprzedaży wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy i alkoholu nieznanego pochodzenia.
 - 4) „Mobilny posterunek” - działania prowadzone wspólnie z funkcjonariuszami Policji, których głównym założeniem jest dotarcie jak najbliżej mieszkańców w miejscach gdzie nie ma stałych komisariatów, a zgłoszenia można bezpośrednio przekazywać funkcjonariuszom pełniącym służbę w oznakowanych radiowozach, we wcześniej wyznaczonych miejscach.
 - 5) Akcja „Znicz” – działania mające na celu kontrole rejonów cmentarzy pod kątem ładu i porządku.
 - 6) „Hienia cmentarna” – działania mające na celu eliminowanie popełniania w rejonach cmentarzy wszelkich przestępstw i wykroczeń.
 - 7) „Bezpieczna Wielkanoc” - działania mające na celu ochronę porządku publicznego przede wszystkim w śródmieściu oraz na terenie niektórych osiedli mieszkaniowych o zabudowie wielorodzinnej.
 - 8) Akcję „Zimowy Ratownik” – celem akcji jest zapobieżenie jak największej liczbie tragedii związanej z zamarznięciem osób bezdomnych oraz informowanie o miejscach,

w których mogą uzyskać pomoc prawną, materialną i medyczną oraz przewożenie osób do noclegowni, ogrzewalni lub izby wytrzeźwień.

- 9) „Bezpieczna Białostoczanka” – cykliczne szkolenia kobiet mające na celu naukę podstawowych zasad samoobrony oraz zachowania się w sytuacjach niebezpiecznych.
- 10) Spotkanie „Białystok na rzecz wychodzenia z bezdomności” w ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”.
- 11) Projekt „Nasze Osiedle”, którego głównym celem jest promowanie strategii współdziałania służb i instytucji ze społeczeństwem. Działania realizowane dla szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 8 przy ul. Żurawiej 12 w Białymstoku.
- 12) Wielkanocne Spotkanie Dzieci na terenie Parafii Prawosławnej p.w. Świętego Ducha przy ul. Antoniuk Fabryczny 13 w Białymstoku.
- 13) Pierwsza Giełda Rowerowa na Targowisku Miejskim przy ul. Kawaleryjskiej 19/23 w Białymstoku - wykorzystanie Mobilnego Miasteczka Ruchu Drogowego.
- 14) Impreza profilaktyczno - edukacyjna „Bezpieczne wakacje” organizowana przez Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji i Biuro Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Białymstoku dla dzieci, młodzieży i mieszkańców na plaży miejskiej w Dojlidach.
- 15) Spotkanie z wizytatorami ds. ewaluacji w Przedszkolu Samorządowym Nr 14 przy ul. Piłsudskiego 20/4 w Białymstoku, w Przedszkolu Samorządowym Nr 2 przy ul. Mazowieckiej 39e w Białymstoku, w Przedszkolu Samorządowym Nr 81 przy ul. Brzostkowiowej 8 w Białymstoku.
- 16) Spotkanie dotyczące projektu profilaktyczno – integracyjnego pn. „Bezpieczna i przyjazna szkoła” organizowane przez Szkołę Podstawową Nr 44 przy ul. Rumiankowej 13 w Białymstoku.
- 17) Miejski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Publicznym Gimnazjum Nr 16, przy ul. Sokólskiej 1 w Białymstoku.
- 18) Finał Wojewódzkiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym szkół podstawowych w PZM-ot, przy ul. Jana Pawła II 52 w Białymstoku.
- 19) VI edycję Turnieju Wiedzy „Bezpieczny Przedszkolak” w Przedszkolu Samorządowym Nr 35, przy ul. Wesołej 22 w Białymstoku.
- 20) XII edycję Olimpiady Przedszkolaka „Zdrowo i bezpiecznie” pod hasłem „Na drodze mojego życia” w Przedszkolu Samorządowym Nr 68 przy ul. Mieszka I 4 a w Białymstoku.
- 21) Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom” w Przedszkolu Samorządowym Nr 7 przy ul. Bydgoskiej 4 w Białymstoku, w Przedszkolu Samorządowym Nr 8, przy ul. Pogodnej 48 w Białymstoku, w Niepublicznym Przedszkolu, przy ul. Wiadukt 5 w Białymstoku, w Przedszkolu Samorządowym Nr 35, przy ul. Wesołej 22 w Białymstoku.
- 22) Projekt edukacyjno - profilaktyczny „Bezpieczna i przyjazna szkoła” – udostępnienie Mobilnego Miasteczka Ruchu Drogowego w Szkole Podstawowej Nr 44 przy ul. Rumiankowej 13 w Białymstoku.

- 23) Konferencję o Edukacji Rowerowej pn. „Współczesne wyzwania edukacyjne w zakresie zrównoważonego transportu i bezpieczeństwa rowerzysty na drodze. Dobra praktyka”.
- 24) Konkurs w kolejnej edycji pt. „Moje Bezpieczne Wakacje” w Szkole Podstawowej Nr 21, przy ul. Polowej 7/1 w Białymstoku.
- 25) Projekt pn. „Podlaska Sieć Wolontariatu” w ramach konferencji pt. „Wolontariat w województwie podlaskim”, którego organizatorem było Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat”.
- 26) Spotkanie inauguracyjne prace Wojewódzkiego Komitetu Organizacyjnego w PZMot w sprawie Turniejów BRD.
- 27) Akcję „Bezpieczne place zabaw” - sprawdzenie stanu technicznego urządzeń. Ponadto strażnicy zwracali również uwagę na wyprowadzanie psów i innych zwierząt do piaskownic na terenie placów zabaw, stosowania środków ostrożności przy trzymaniu zwierząt oraz osoby spożywające alkohol w miejscach zabaw dzieci.
- 28) Akcję „Bezpieczna droga do szkoły” - przedmiotem kontroli były w szczególności braki w infrastrukturze drogowej, czytelność znaków drogowych poziomych i pionowych. Funkcjonariusze sprawdzali także, czy przejścia dla pieszych są prawidłowo oznakowane oraz stan sygnalizatorów świetlnych w obrębie skrzyżowań. Celem akcji jest zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej oraz przeciwdziałanie zagrożeniom komunikacyjnym w rejonie placówek oświatowych.
- 29) „Bezpieczny przewoźnik” – celem współpracy są działania prewencyjne ukierunkowane na przeciwdziałanie popełnianiu przestępstw i wykroczeń na terenie miasta, poprzez natychmiastową reakcję na zgłoszenia przekazywane przez kierowców korporacji taksówkarskich oraz autobusów komunikacji miejskiej.
- 30) Kampanię informacyjną dotyczącą pomocy osobom bezdomnym w okresie zimowym „Widzisz – zareaguj. Twój telefon może uratować komuś życie.”.
- 31) Bezpieczne ferie - przypominanie uczestnikom zimowisk, w jakich miejscach należy zachować szczególną ostrożność, w jaki sposób uniknąć niebezpieczeństwa. Strażnicy kontrolowali również miejsca, w których młodzież spędzała swój wolny czas, były to m.in. rejon szkoły, podwórka, skwery, place zabaw. Kontrolowane były też miejsca, które mogły być wykorzystywane do jazdy na sankach i nartach, zamrożone stawy i zbiorniki wodne, które mogły służyć za lodowisko oraz punkty sprzedaży alkoholu, zwłaszcza w zakresie dostępu do nich osób nieletnich.
- 32) Projekt z dziedziny profilaktyki pn. „Nasze Osiedle”. Realizacja projektu kontynuowana była na kolejnych wybranych osiedlach – Mickiewicza i Dojlidy. Działania w ramach projektu mają na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wytypowanych osiedli Białegostoku poprzez m.in. integrację i ich zaangażowanie do działań na rzecz bezpieczeństwa w tym także upowszechnianie wiedzy o sposobach i metodach zapobiegania przestępczości, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Przeprowadzono w ramach projektu na wskazanych osiedlach grę terenową z elementami bezpieczeństwa mającą na celu sprawdzenie

wiedzy i wybranych umiejętności dotyczących bezpieczeństwa wśród dzieci szkół podstawowych z tych dzielnic. Ponadto przeprowadzono 2 akcje promowania noszenia elementów odblaskowych pod hasłem „Nasze osiedle ... dobrze widoczne” wśród mieszkańców powyższych dzielnic ze szczególnym uwzględnieniem dzieci uczęszczających do szkół.

- 33) Imprezę profilaktyczno-edukacyjną „Bezpieczne Wakacje 2015” na plaży miejskiej, mającą na celu propagowanie wśród dzieci i młodzieży, bezpiecznych zasad zachowania, podczas letniego wypoczynku, promowania bezpiecznej jazdy na rowerze, bezpieczeństwa nad wodą oraz zasad zdrowego żywienia.
- 34) Akcję „Chwila nieuwagi konsekwencje do końca życia”, której celem jest zapewnienie bezpiecznego wypoczynku letniego młodzieży i studentom z terenu miasta i uświadomienie na konsekwencje nieprzemyślanego zachowania się w trakcie wakacji przeprowadzoną przez Wyższą Szkołę Administracji Publicznej w Białymstoku.
- 35) Spotkania w szkołach nt. bezpieczeństwa dzieci i znajomości zasad ruchu drogowego pn. „Bezpieczna droga do szkoły/domu”. Komenda Miejska Policji w Białymstoku przeprowadziła 362 spotkania, w których uczestniczyło łącznie 7 785 osób.
- 36) Działania edukacyjno-informacyjne w okresie poprzedzającym rozpoczęcie sezonu wakacyjnego, jak również w czasie jego trwania o tematyce bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w czasie wolnym oraz mechanizmów unikania zagrożeń związanych z wypoczynkiem w trakcie trwania wakacji dla 4 911 odbiorców (Komenda Miejska Policji w Białymstoku).
- 37) W ramach profilaktycznych działań z obszaru walki z handlem ludźmi, Komenda Miejska Policji w Białymstoku wspólnie z Urzędem Miejskim w Białymstoku zorganizowała w kinie Forum innowacyjne spotkanie z młodzieżą oraz ich wychowawcami pn. „NIE UFAJ AD HOC”. Spotkanie miało na celu udzielenie odpowiedzi na pytania: co należy wiedzieć o handlu ludźmi, jakie sytuacje powinny wzbudzić podejrzenia, dokonywać dokładnego sprawdzenia przedstawianej nam oferty pracy czy nauki. Odpowiedzi na te i inne pytania białostoccy uczniowie klas II szkół średnich uzyskali podczas przedmiotowej konferencji, której głównym prelegentem była Wiceprezes Fundacji La Strady z Warszawy. W spotkaniu uczestniczyło 300 uczniów.
- 38) Projekt profilaktyczny „Szkoła bezpieczna i przyjazna uczniom”, mający na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa w szkołach.
- 39) Działania związane z bezpieczeństwem uczestników w ruchu drogowym: „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Alkohol i narkotyki”, „Prędkość”, „Pasy i foteliki”, „L-ka”, „Dyskoteka”, „Bezpieczny Autobus”.
- 40) Akcje: „Odblaski” i „Marsz zebry” propagujące noszenie elementów odblaskowych.
- 41) Wychowawca Podwórkowy - organizowanie dzieciom młodzieży zajęć pozalekcyjnych, promowanie alternatywnych i pozytywnych form spędzania czasu wolnego w celu przeciwdziałania szerzeniu się demoralizacji.
- 42) Realizacja przez szkoły Miasta Białegostoku wielu ukierunkowanych na poszczególne rodzaje zagrożeń programów profilaktycznych takich jak, m.in.: *Szkoła bez przemocy*,

Bezpieczna Szkoła, Trening Zastępowania Agresji, Znajdź właściwe rozwiązanie, Uwaga na obcych, Cyberprzemoc; program Autochodzik z udziałem Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego, Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku oraz Straży Miejskiej w Białymstoku, program „Bezpieczna droga do przedszkola”, „Bezpieczny przedszkolak”.

- 43) Zajęcia dydaktyczne odbywające się w białostockich szkołach, uczące bezpiecznych zachowań oraz postępowania w sytuacjach zagrożenia.
 - 44) Realizacja podstawy programowej *Edukacja dla bezpieczeństwa*.
 - 45) Szkolenie na instruktorów obrony cywilnej w zakresie powszechnej samoobrony w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
 - 46) Szkolenie „Szkoła w świetle zagrożeń atakiem terrorystycznym”.
 - 47) Opieka nad dziećmi nie tylko w roku szkolnym, ale także podczas wakacji. Dyrektorzy szkół na początku września składają sprawozdania dotyczące zapewnienia bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży na koloniach i półkoloniach organizowanych przez placówki Miasta Białystok.
 - 48) Udział dzieci i nauczycieli w Marszu Zebry dnia 29.05.2015 r. Jego ideą było uświadomienie jak ważne jest wychowanie, profilaktyka i edukacja w obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
 - 49) Działalność Szkolnej Grupy Ratowniczo-Obronnej przy XI Liceum Ogólnokształcącym.
 - 50) Prowadzenie dozoru w placówkach oświatowych poprzez monitoring wizyjny wewnętrzny i zewnętrzny.
 - 51) Pogadanki na temat właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia, o sposobach i formach pomocy instytucji wspierających szkołę, rodzinę, ucznia.
 - 52) Szkolenia teoretyczne i praktyczne uczniów z zakresu przeprowadzania ewakuacji szkoły, znajomości ustalonych sygnałów alarmowych oraz obowiązującym sposobem zachowania na wypadek zagrożenia.
- W zakresie realizacji zadań dotyczących ochrony ludności Biuro Zarządzania Kryzysowego UM realizowało następujące zadania:
- 1) W celu sprawnego obiegu informacji o zdarzeniach zagrażających ludziom, ich mieniu, środowisku naturalnemu oraz prowadzenia ciągłego monitoringu zagrożeń, sprawnego ostrzegania i alarmowania zagrożonej ludności wydano Zarządzenie Nr 681/15 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 28 lipca 2015 r. w sprawie organizacji Systemu Wczesnego Ostrzegania oraz Systemu Wykrywania i Alarmowania na terenie Miasta Białegostoku. Określono w nim organizację, sposób działania oraz zasady przekazywania informacji w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania i Systemu Wykrywania i Alarmowania jednostek organizacyjnych z terenu Miasta Białegostoku.
 - 2) W celu bieżącej analizy prognozowanej i rzeczywistej sytuacji zagrożeń, Zarządzeniem Nr 750/15 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 24 sierpnia 2015 r. powołano Miejski Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania /MOADA/. Obsadę osobową MOADA stanowią pracownicy Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Zadaniem MOADA jest zbieranie i opracowywanie danych o skażeniach, napromieniowaniu, zakażeniach, uderzeniach

bronią masowego rażenia i innych nadzwyczajnych zagrożeń. Opracowano „Plan działania Miejskiego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania”.

- 3) W celu realizacji zadań w zakresie wykrywania zagrożeń, alarmowania właściwych podmiotów oraz ostrzegania i alarmowania ludności miasta Białegostoku w czasie sytuacji kryzysowych i wojny wydano Zarządzenie Nr 682/15 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 28 lipca 2015 r. w sprawie powołania formacji Obrony Cywilnej wchodzących w skład Systemu Wykrywania i Alarmowania na terenie Miasta Białegostoku.
- 4) Przeprowadzono kontrolę z zakresu zadań Obrony Cywilnej w 10 instytucjach z terenu Miasta Białegostoku.
- 5) Opracowano „Plan przygotowań podmiotów leczniczych Miasta Białegostoku na potrzeby obronne państwa”.
- 6) Przeprowadzono szkolenie w zakresie spraw obronnych, w którym udział wzięła kadra kierownicza Urzędu, kierownicy jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych, przedstawiciele jednostek współdziałających, obsada osobowa Stałego Dyżuru Prezydenta Miasta Białegostoku. Łącznie w szkoleniu uczestniczyło 49 osób.
- 7) Opracowano i rozpowszechniono na terenie zakładów pracy i szkół materiały określające zadania i rolę obrony cywilnej w postaci ulotek informacyjnych dot. ewakuacji.
- 8) W ramach doskonalenia funkcjonowania systemu alarmowego na terenie miasta Białegostoku dokonano wymiany 5 wyeksploatowanych syren na nowe na ulicach: Św. Mikołaja 1, Białostoczek 19A, Sikorskiego 2, Towarowej 8A, Słonimskiej 1.
- 9) W ramach utrzymania właściwego stanu budowli ochronnych zarządcy obiektów przeprowadzili remonty 6 schronów o wartości 67 864,41 zł.
- 10) Opracowano Plany i procedury organizacji ewakuacji mieszkańców i zabezpieczenia logistycznego do jej przeprowadzenia.
- 11) Prowadzono bieżące szkolenia członków i osób funkcyjnych formacji Obrony Cywilnej.
 - W zakresie monitorowania stanu bezpieczeństwa oraz koordynacji działań ratowniczych podczas zagrożeń i zdarzeń oraz sytuacji kryzysowych Biuro Zarządzania Kryzysowego UM realizowało następujące działania:
 - 1) Pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego.
 - 2) Współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej.
 - 3) Bieżące zapewnienie obiegu informacji w systemie wczesnego ostrzegania poprzez przekazywanie komunikatów, informacji i ostrzeżeń o potencjalnych zagrożeniach.
 - 4) Współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne oraz inne związane z zapobieganiem i likwidacją bieżących zagrożeń występujących w mieście.
 - 5) Uruchamianie i koordynowanie działań prowadzonych w czasie wystąpienia sytuacji kryzysowych, zdarzeń i zagrożeń dla życia, zdrowia, mienia i środowiska.
 - 6) Realizowano zadania wynikające z Programu Miasta Białegostoku „Przeciwdziałanie Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji na lata 2014-

2017” poprzez bieżące monitorowanie zdarzeń oraz reagowanie w zakresie usuwania skutków.

- 7) Realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.
- 8) Współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska.
- 9) Uczestniczenie w kwartalnych treningach systemu wykrywania i alarmowania na administrowanym terenie.
- 10) Przeprowadzanie treningu odbioru sygnałów alarmowych w radiowej sieci ostrzegania Sił Powietrznych RP o zagrożeniu uderzeniami z powietrza.
- 11) Przyjmowanie i wdrażanie działań dotyczących zawiadomień zgłaszanych w trybie uproszczonym o planowanych zgromadzeniach publicznych, które nie powodują utrudnień lub zmian w ruchu drogowym na terenie miasta.
- 12) W ramach prowadzonej działalności na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, sprawnego funkcjonowania miasta i współdziałania służb poprzez eliminowanie i zapobieganie zagrożeniom oraz reagowanie na zaistniałe zdarzenia zagrażające życiu, zdrowiu mieszkańców, mieniu i środowisku opracowano i wdrożono:
 - Procedurę postępowania dyżurnego w zakresie przekazywania informacji nt. organizowanych zgromadzeń publicznych w ramach procedury uproszczonej.
 - Procedurę pomocy psychologicznej ofiarom w sytuacjach kryzysowych przy zdarzeniach jednostkowych i masowych na terenie miasta Białegostoku.
 - Aktualizację Planu dystrybucji preparatów ze stabilnym jodem w przypadku zdarzenia radiacyjnego dla miasta Białegostoku.
 - Aktualizację Planu Zarządzania Kryzysowego Białegostoku.
 - Procedurę współdziałania dot. letniego oczyszczania miasta Białegostoku.
 - Procedurę współdziałania dot. zimowego oczyszczania miasta Białegostoku.
 - Procedurę współdziałania dot. udzielania pomocy w okresie zimowym osobom starszym, niepełnym oraz bezdomnym.
 - Procedurę postępowania Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Wprowadzenie stopnia alarmowego.
- 13) Zasady, zadania i obowiązki w sytuacji wystąpienia zagrożenia terrorystycznego poprzez wydanie Zarządzenia Prezydenta Miasta Białegostoku Nr 773/15 z dnia 28 września 2015 r. w sprawie wykazu procedur i przedsięwzięć systemu funkcjonowania stopni alarmowych na terenie miasta Białegostoku.
- 14) Na stronach internetowych portalu Urzędu Miejskiego zamieszczano informacje o występujących zagrożeniach dla życia i zdrowia mieszkańców, mienia i środowiska oraz promowano zasady bezpieczeństwa, w tym postępowania i zachowania się, m.in.:
 - Komunikaty dla mieszkańców dotyczące wstrzymania dostaw ciepła dla części Białegostoku w dniach 21 i 27 stycznia w związku z prowadzonymi pracami naprawy uszkodzonych i podlegających wymianie rurociągów.

- Informacje dot. protestu rolników w miejscowości Porosły - trasa na Warszawę, gdzie zablokowano drogę ekspresową S8 wraz ze wskazaniem zaplanowanym objazdów dla samochodów ciężarowych, osobowych i autobusów.
- Komunikat o przeprowadzanych ćwiczeniach wojskowych RENEGADE-KAPER na terenie województwa podlaskiego.
- Ulotki dotyczące zasad postępowania podczas upałów.
- Komunikat o niebezpiecznej roślinie o nazwie Barszcz Sosnowskiego i zasadach postępowania w przypadku zetknięcia się z powyższą rośliną.
- Informację o uruchomieniu systemu alarmowania mieszkańców (syren alarmowych) w dniu 30 listopada w związku z prowadzonymi ćwiczeniami sprawdzającymi prawidłowość działania systemu alarmowania i ostrzegania ludności w związku z zakończeniem prac nad rozbudową ww. systemu.
- Apel do mieszkańców miasta aby w okresie jesienno-zimowym nie zapominali o osobach samotnych, starszych, chorych, bezdomnych i innych, które nie są w stanie poradzić sobie w tym szczególnie trudnym czasie i przekazywali informacje o osobach mogących wymagać pomocy służbom i pomiotom realizującym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i pomocy.
- Informacje o organizowanych zgromadzeniach.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Ogólnopolski Turniej BRD (Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego).
2. Akcja „Bezpieczne place zabaw”.
3. Akcja „Bezpieczna droga do szkoły”.
4. „Bezpieczny przewoźnik”.
5. „Zimowy Ratownik”.
6. „Bezpieczna Białostoczanka”.
7. Kampania informacyjna dotycząca pomocy osobom bezdomnym w okresie zimowym „Widzisz – zareaguj. Twój telefon może uratować komuś życie”.
8. Programy profilaktyczne:
 - „Autochodzik”, czyli „Jestem bezpieczny na drodze” – zadaniem tego programu jest nauka – za pomocą dobrej zabawy – prawidłowych zachowań na drodze; na jakim świetle przechodzić przez jezdnię, dlaczego trzeba zapinać pasy bezpieczeństwa, jak zachowywać się na chodniku. Ma także pokazać, jakie niebezpieczeństwa mogą pojawić się na drodze. Przeprowadzono 169 zajęć, w których udział wzięło ok. 4 056 dzieci.
 - „Bezpieczeństwo na drodze” - celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, jakie sytuacje i zachowania mogą stanowić zagrożenie dla ich zdrowia i życia, przekazanie podstawowych zasad bezpiecznego poruszania się po drodze, utrwalenie poprzez zabawę i ćwiczenia wiedzy dotyczącej przechodzenia przez jezdnię. Przeprowadzono 73 zajęcia, w których udział wzięło ok. 1 752 dzieci.

- „Uwaga na obcych” – celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, na jakie zagrożenia ze strony osób nieznajomych mogą być narażone, w jaki sposób można rozpoznać, kto jest niebezpieczny, ukształtowanie prawidłowego zachowania podczas spotkania z nieznajomym – jak uniknąć kłopotów i groźnych sytuacji, przedstawienie podstawowych zasad bezpieczeństwa, ukształtowanie nawyków zapewniających bezpieczeństwo. Przeprowadzono 139 zajęć, w których udział wzięło ok. 3 336 dzieci.
- „Rola i zadania Straży Miejskiej” - celem zajęć jest zaprezentowanie straży, jako umundurowanej formacji dbającej o porządek publiczny, zapoznanie z pracą strażnika miejskiego, przedstawienie munduru służbowego, zapoznanie z numerem alarmowym Straży Miejskiej. Przeprowadzono 185 zajęć, w których udział wzięło ok. 4 440 dzieci.
- „Bezpieczne spotkanie” - prelekcja mająca na celu naukę odczytywania „psiej mowy”, reagowania na sygnały wysyłane przez psy w celu uniknięcia przez dzieci konfliktu na linii dziecko - pies. Nauka dzieci sposobów zachowania w sytuacji, gdy na ich drodze pojawi się obcy pies. Przeprowadzono 25 zajęć, w których udział wzięło ok. 600 dzieci.
- „Cyberprzemoc” - celem zajęć jest zaprezentowanie uczniom zjawiska cyberprzemocy oraz uwrażliwienie ich na specyfikę problemu związaną przede wszystkim z konsekwencjami tego typu działań, zarówno dla ich ofiar jak i sprawców; przygotowanie uczniów do świadomego korzystania z nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych; uświadomienie uczniom zagrożeń i konsekwencji płynących z niewłaściwego korzystania z technik informacyjnych; zapoznanie uczniów z formami i sposobami ochrony przed cyberprzemocą. Przeprowadzono 34 zajęcia, w których udział wzięło ok. 816 dzieci.
- „Uzależnienia – nikotyna legalny narkotyk” - poruszenie problemu palenia papierosów przez nieletnich, próba określenia motywów skłaniających młodych ludzi do palenia, przedstawienie informacji o szkodliwości tytoniu, zaprezentowanie skutków palenia poprzez wypowiedzi osób, które osobiście ich doświadczyły. Przeprowadzono 24 zajęcia, w których udział wzięło ok. 576 dzieci.
- „Uzależnienia – alkohol i narkotyki – pomyśl zanim będzie za późno” – poruszenie problemu podejmowania przez młodych ludzi decyzji o sięganiu po alkohol i tzw. „miękkie” narkotyki; poruszenie tematu, w jaki sposób młodzi ludzie rozwiązują konflikty; ukazanie mechanizmu nacisku grupowego, jaki wywierany jest przez środowisko rówieśnicze na jednostkę. Przeprowadzono 25 zajęć, w których udział wzięło ok. 600 dzieci.
- „Odpowiedzialność prawna nieletnich” - celem zajęć jest uświadomienie uczniom pojęcia prawa oraz odpowiedzialności i konsekwencji wynikających z jego naruszenia, a także przeciwdziałanie nieprzystosowaniu społecznemu nieletnich; kreowanie wśród młodzieży zachowań asertywnych. Przeprowadzono 49 zajęć, w których udział wzięło ok. 1 176 dzieci.

- „Bezpieczna droga do szkoły” - przypomnienie wraz z początkiem roku szkolnego podstawowych zasad bezpieczeństwa z uwzględnieniem wieku uczniów.
- „Bezpieczne ferie” - zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo podczas zimowych zabaw, uświadomienie dzieciom, jakie sytuacje i zachowania mogą stanowić zagrożenie dla ich zdrowia i życia.
- „Bezpieczne wakacje” - zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo podczas wakacyjnych zabaw, uświadomienie dzieciom niebezpieczeństw, mogących ich spotkać w czasie wakacji i omówienie sposobów unikania niebezpiecznych sytuacji.
- „Cała Polska czyta dzieciom” – od lipca 2015 r. Straż Miejska przystąpiła do kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” jako koordynator. Funkcjonariusze odwiedzają placówki oświatowe i w ramach programu czytają dzieciom bajki, omawiając je z najmłodszymi. Celem akcji jest przybliżenie dzieciom bajkowego świata, poszerzenie słownictwa, jak również nabywanie zaufania do osób w mundurach. Od września do końca grudnia 2015 roku przeprowadzonych zostało 10 spotkań, w których udział wzięło ok. 240 dzieci.
- Wychowanie komunikacyjne - w 2015 r. strażnicy przeprowadzili 7 takich spotkań. Odbiorcami tych zajęć były dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniowie klas I – IV szkół podstawowych. Celem zajęć było przygotowanie dzieci do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym w charakterze pieszych, pasażerów i rowerzystów oraz zapoznanie teoretyczne i praktyczne z podstawowymi zasadami postępowania w ruchu drogowym. Do realizacji programu w zakresie wychowania komunikacyjnego wykorzystywane było Mobilne Miasteczko Ruchu Drogowego.
- Projekt „Nasze osiedle” mający na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wytypowanych osiedli Białegostoku, poprzez m.in. integrację i ich zaangażowanie do działań na rzecz bezpieczeństwa w tym także upowszechnianie wiedzy o sposobach i metodach zapobiegania przestępczości, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.
- Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym.
- Impreza profilaktyczno-edukacyjna „Bezpieczne Wakacje”, mająca na celu propagowanie wśród dzieci i młodzieży, bezpiecznych zasad zachowania podczas letniego wypoczynku.
- Program „Bezpieczna droga do szkoły/domu”.
- Działania: „Szkolny Patrol”, „Zimowy Ratownik”.
- Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego (kierowcy, piesi, rowerzyści) oraz egzekwowania przestrzegania przepisów prawa związanych z bezpieczeństwem na drodze.
- Program „Jestem bezpieczny na drodze” – zajęcia profilaktyczne z zakresu bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym prowadzone przez Straż Miejską przy wykorzystaniu zestawu edukacyjnego „Autochodzik”.
- Programy ukierunkowane na przeciwdziałanie demoralizacji i szerzenia się patologii wśród dzieci i młodzieży realizowane przez placówki oświatowe, inspekcję sanitarną,

policje, straż miejską i inne instytucje miejskie „Szkoły Dobrego Wyboru”, „Stop przemocy!”, „Nie truj się!”, „Poznajmy się”, „Dziękuję nie palę”, „Stop patologiom”, „Mamo, Tato poćwicz z nami – przedszkolakami”, „Agresja i przemoc – jak sobie radzić w sytuacjach występowania agresji lub przemocy”, „Cyberprzemoc”, „Odpowiedzialność za zdrowie własne i innych”, „Tolerancja”, „Narkotyki – dopalacze – przemoc – zachowania ryzykowne młodzieży”, „Integracja”, „Przemoc rówieśnicza” „Bezpieczny Internet”, „Moje bezpieczeństwo w domu, na podwórku...”, „Ten obcy”.

- „Wychowawca Podwórkowy” przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży poprzez organizowanie im czasu wolnego oraz rozwijanie ich zainteresowań.
- 16. Kontynuacja programów, projektów, imprez przez placówki oświatowe, służby, inspekcje, straże, instytucje i organizacje dotyczących znajomości i przestrzegania zasad i warunków bezpieczeństwa na wszystkich poziomach i obszarach życia społecznego.
- 17. Współpraca szkół z ośrodkami: ETAP, MONAR oraz Strażą Miejską i Policją – organizacja zajęć prowadzonych przez pracowników ww. placówek.
- 18. Spotkania grup roboczych *Niebieskiej Karty* – w szkołach Miasta Białegostoku.
- 19. Udział w zawodach zorganizowanych przez Biuro Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Białymstoku i Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku w ramach projektu „NASZE OSIEDLE”.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Od lipca 2015 r. Straż Miejska pełni rolę koordynatora kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.4.3. BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM W MIEŚCIE

Programy i działania zrealizowane:

1. Funkcjonowanie całodobowego Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w strukturach Biura Zarządzania Kryzysowego mającego za zadanie zapewnienie sprawnego przepływu informacji oraz skutecznego kierowania i koordynowania działaniami w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz odtwarzania infrastruktury.
2. Funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, który prowadzi ocenę występujących i potencjalnych zagrożeń, przygotowuje propozycje działań, opiniuje plany i programy dot. bezpieczeństwa oraz przygotowuje rozwiązania i plany działań w sytuacjach kryzysowych.
3. Funkcjonowanie Komisji bezpieczeństwa i porządku, która prowadzi ocenę zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, opiniuje pracę Policji i innych

służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, opiniuje i przygotowuje plany i programy dot. bezpieczeństwa.

4. Rozbudowano monitoring wizyjny Miasta w rejonach o potencjalnie największych zagrożeniach dla bezpieczeństwa ludzi i ochrony szczególnych obiektów, miejsc pamięci oraz innych miejsc o zwiększonym zagrożeniu według wskazań Policji, Straży Miejskiej oraz mieszkańców. Zainstalowano 21 kamer, aktualny stan - 176 kamer.
5. Biuro Zarządzania Kryzysowego w ramach działań dotyczących przeciwdziałania zagrożeniom, katastrofom i sytuacjom kryzysowym realizuje następujące zadania:
 - Prowadzi analizy i oceny zagrożeń, ryzyka ich wystąpienia oraz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta Białegostoku.
 - Przygotowuje warianty i plany działań oraz procedury reagowania kryzysowego, określające zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych i klęsk żywiołowych.
 - Upowszechnia materiały profilaktyczno-informacyjne z zakresu zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa i porządku publicznego kształtujące świadomość oraz zasady postępowania mieszkańców.
 - Prowadzi analizy potrzeb i planuje zakupy oraz organizuje dostawy wyposażenia i sprzętu logistycznego do zabezpieczenia i możliwości prowadzenia działań ratowniczych oraz ochrony ludności.
 - Prowadzi współpracę ze służbami, inspekcjami i strażami oraz organami administracji publicznej w zakresie przedsięwzięć dotyczących zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa i porządku publicznego.
 - Organizuje oraz bierze udział w ćwiczeniach sprawdzających obieg informacji w sytuacji kryzysowej w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania/SWO/ z udziałem jednostek SWO szczebla powiatowego.
 - Współdziała z mass mediami w zakresie upowszechniania zagadnień dotyczących zarządzania kryzysowego oraz przekazywania informacji o zdarzeniach.
 - Przygotowuje projekty dokumentów dotyczących współpracy i współdziałania z podmiotami, instytucjami i służbami w sprawach koordynacji działań i współdziałania w zakresie zarządzania kryzysowego.
 - Prowadzi analizy imprez masowych i zgromadzeń oraz podejmuje niezbędne przedsięwzięcia w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas ich przebiegu.
 - Przygotowuje, wdraża i nadzoruje realizację planów i procedur zabezpieczenia organizowanych na terenie miasta Białegostoku wszelkiego rodzaju imprez i uroczystości.
 - Na bieżąco reaguje na zaistniałe sytuacje stwarzające zagrożenie dla ludzi, zwierząt, mienia i środowiska poprzez przygotowywanie form działania i procedur postępowania w wymiarze zadaniowym i kompetencyjnym odnoszącym się do wszystkich służb, inspekcji, straży oraz instytucji i jednostek administracji publicznej.

6. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu alarmowania miasta służącego do ostrzegania o zagrożeniach i nadawania komunikatów słownych dla mieszkańców w sytuacji zagrożenia (100 syren w całym systemie).
7. Przeprowadzono remonty i konserwację schronów.
8. Realizacja przedsięwzięć w celu zapewnienia bezpieczeństwa podczas 130 imprez masowych i zgromadzeń, w których uczestniczyło 424 231 osób. Wypracowano i wdrożono rozwiązania bezpiecznego ich przebiegu.
9. Miasto Białystok dofinansowało Komendę Miejską Policji kwotą 1 000 000,00 zł, w ramach której m.in.: zakupiono 17 pojazdów, zakupiono sprzęt i materiały ochrony osobistej i techniki specjalnej, zapewniono rekompensaty pieniężne za pełnienie służby prewencyjnej w godzinach ponadnormatywnych, realizowano programy zapobiegania przestępczości.
10. Miasto Białystok dofinansowało Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej kwotą 1 400 000,00 zł, w ramach, której m.in.: zakupiono paliwo do pojazdów i sprzętu silnikowego na całoroczne zapotrzebowanie, prowadzono remont placu manewrowego wraz z modernizacją systemów odprowadzenia wody deszczowej.
11. Straż Miejska przyjęła 21 371 oraz przeprowadziła 28 770 interwencji.
12. Pracownicy Straży Miejskiej obsługujący Centrum Obsługi Monitoringu Miasta odnotowali 3 961 zdarzeń.
13. Straż Miejska uczestniczyła w wielu działaniach i programach profilaktycznych m.in.: „Bezpieczny plac zabaw”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne wakacje”, „Autochodzik, czyli jestem bezpieczny na drodze”, „Uwaga na obcych”, „Bezpieczne spotkania”, „Agresja i przemoc rówieśnicza”, „Cyberprzemoc”. Przeprowadzono 758 spotkań profilaktycznych w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach. W okresie zimowym strażnicy systematycznie patrolowali miejsca przebywania osób bezdomnych, przeprowadzili 4 861 kontroli miejsc przebywania bezdomnych i 1 168 rozmów profilaktycznych z bezdomnymi w ramach programu „Zimowy Ratownik”. Ponadto Straż Miejska podejmowała następujące inicjatywy „Bezpieczne blokowsko”, „Altana”, „Bazar drobnych kupców”, „Mobilny posterunek”. Z Policją w ramach współpracy zorganizowano 412 patroli oraz przeprowadzono ponadto 80 akcji prewencyjnych.
14. W 2015 r. odnotowano również 1 770 zdarzeń związanych z wykroczeniami przeciwko urządzeniom użytku publicznego.
15. Strażnicy podjęli 21 765 interwencji związanych z wykroczeniami przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji.
16. Całodobowe prowadzenie przez Straż Miejską monitoringu wizyjnego miasta Białego-stoku w zakresie wykrywania zagrożeń i niebezpieczeństw oraz uruchamianie działań interwencyjnych i ratowniczych.
17. Poprawa wyposażenia technicznego i kwatermistrzowskiego poprzez zakup sprzętu i urządzeń specjalistycznych do wykrywania zagrożeń, prowadzenia działań ratowni-

czych, ochrony osobistej uczestników działań podczas prowadzonych akcji ratowniczych oraz udzielania wsparcia i pomocy osobom potrzebującym i zagrożonym.

18. Systematyczne przeprowadzanie ćwiczeń praktycznych przez służby, inspekcje i strażę oraz placówki oświatowe, instytucje publiczne i gospodarcze z zakresu ewakuacji oraz postępowania w określonych sytuacjach kryzysowych i stanach zagrożenia.

19. Rodzaj powstałych zdarzeń zagrażających zdrowiu i życiu ludzi, mieniu i środowisku, których nastąpił wzrost w stosunku do roku ubiegłego w następujących kategoriach:

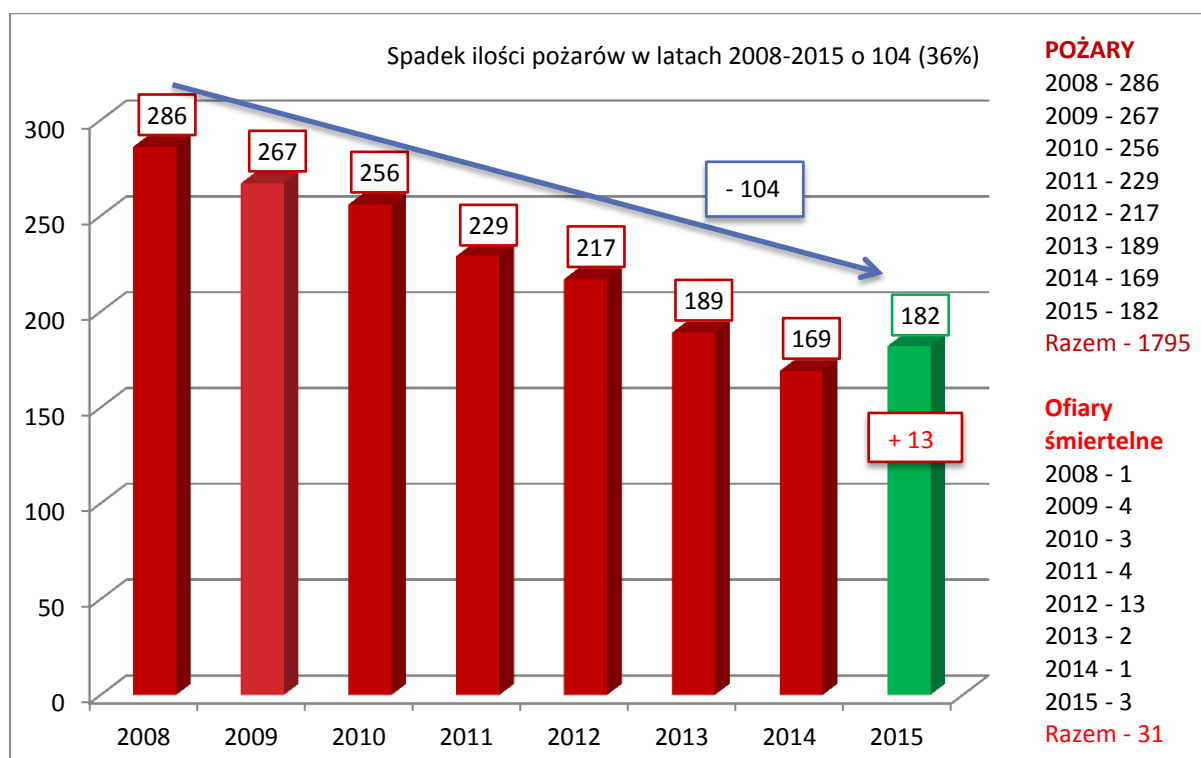
- Przestępstw – powstało 5 273 (wzrost o 514).
- Pożary - powstało 620 (wzrost o 15).
- Miejsowych zagrożeń - powstało 504 (wzrost o 3).
- Pożary budynków mieszkalnych - powstało 182 (wzrost o 13).
- Wypadki drogowe - powstało 153 (wzrost o 13).
- Kolizji drogowych - powstało 4 109 (wzrost o 66).
- Przestępstwa narkotykowe - stwierdzono 359 (wzrost o 137).

20. Rodzaj powstałych zdarzeń zagrażających zdrowiu i życiu ludzi, mieniu i środowisku, których nastąpił spadek w stosunku do roku ubiegłego w następujących kategoriach:

- Przestępstw drogowych - powstało 413 (spadek o 4).
- Przestępstw rozbójniczych - powstało 112 (spadek o 37).
- Przestępstw w kategorii kradzież z włamaniem - powstało 476 (spadek o 90).
- Przestępstw o charakterze kryminalnym - powstało 3 593 (spadek o 14).
- Przestępstw w kategorii kradzież mienia - powstało 823 (spadek 138).

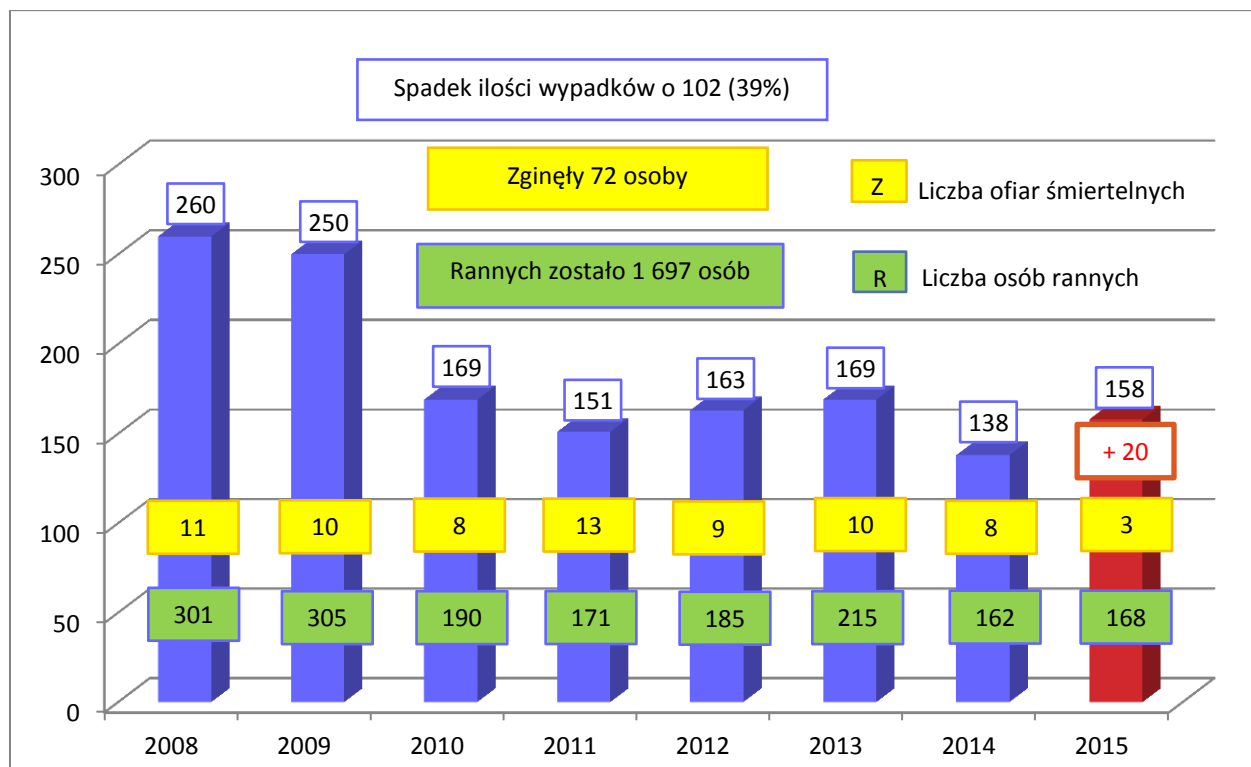
21. Zestawienie liczby pożarów budynków mieszkalnych i wypadków drogowych na terenie Białegostoku w latach 2008-2015.

Wykres 32 Liczba pożarów budynków mieszkalnych na terenie Białegostoku w latach 2008-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji i Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.

Wykres 33 Liczba wypadków drogowych na terenie Białegostoku w latach 2008-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji i Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Przedsięwzięcia w ramach „Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego miasta Białegostoku”.
2. Przedsięwzięcia w ramach „Program Miasta Białegostoku Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji”.
3. Współpraca Biura Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Białymstoku ze służbami, inspekcjami, strażami, placówkami oświatowymi, instytucjami i organizacjami w zakresie realizacji zadań i przedsięwzięć w ramach programów przeciwdziałania zagrożeniom i przygotowania do podejmowania skutecznych działań ratowniczych.
4. Szkolenia w placówkach oświatowych „Szkola w świetle zagrożeń atakiem terrorystycznym”.
5. Doskonalenie metod i zasad podejmowania działań interwencyjnych, ratowniczych, poszukiwawczych, humanitarnych, pomocy i wsparcia w ramach planów i procedur współpracy i współdziałania dla poszczególnych stanów zagrożeń i sytuacji kryzysowych.
6. Stałe szacowanie ryzyka zagrożeń, organizowanie zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych i zgromadzeń oraz monitorowanie i nadzór nad ich przebiegiem.
7. Zapewnienie obiegu i zarządzania informacją dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom oraz podejmowania skutecznych działań w stanach zagrożeń i zdarzeń oraz sytuacjach kryzysowych.
8. Systematyczne analizowanie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie zaistniałych zagrożeń i zdarzeń oraz przygotowania i gotowości służb, inspekcji i straży do prowadzenia skutecznych działań.
9. Organizowanie szkoleń, ćwiczeń i treningów współdziałania właściwych podmiotów w stanach zagrożeń i sytuacjach kryzysowych.

B.5. Wspieranie rodzin

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.1. WSPIERANIE RODZINY W JEJ ROZWOJU I FUNKCJACH SPOŁECZNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. „Resortowy program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy na rok 2015 - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej”. W ramach programu:
 - Zatrudniono 8 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy objęli opieką i wsparciem 137 rodzin zastępczych (wychowywało się w nich 207 dzieci). Koordynatorzy odbyli 1 510 spotkań z rodzinami zastępczymi i 188 spotkań z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Spotkali się z wychowankami

usamodzielnianymi, z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi, pracownikami szkół, przedszkoli i świetlic socjoterapeutycznych. We współpracy z rodzinami zastępczymi i podmiotami organizującymi pracę z rodziną opracowano lub zaktualizowano plany pomocy dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

- Zatrudniono 6 asystentów rodziny. Ogólnie wsparciem asystenta rodziny objęto 178 rodzin, w tym 5 rodzin objęto dwukrotnie, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w których przebywało 337 dzieci i 26 dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej.

2. Programy i projekty:

- Pomoc materialna, która ma na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Białegostoku realizowana była w roku szkolnym 2015/2016 w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Stypendia szkolne przyznane zostały w formach: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą - program *Wyprawka szkolna* oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłki szkolne przyznane zostały w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Stypendia szkolne w roku szkolnym 2015/2016 wypłacone zostały 1 936 uczniom (stan na 31.03.2016 r. – informacja do SIO; decyzje przyznające – 1 964) zamieszkałym na terenie Miasta Białegostoku. Najwyższa miesięczna wysokość stypendium wynosiła 160 zł najniższa 96 zł. W analizowanym roku szkolnym przyznano 36 zasiłków szkolnych w wysokości 530 zł. Na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w roku szkolnym 2015/2016 wydatkowano ogółem kwotę – 2 375 907 zł.
 - Realizacja programów profilaktycznych i wychowawczych: „Szkoła Przyjazna Rodzinie”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Moja rodzinka żyje zdrowo i sportowo”, „Jak rozpoznać czy dziecko sięga po substancje psychoaktywne”, „Stres pod kontrolą – Przedmaturalny zawrót głowy u Rodziców czyli jak sobie poradzić przed maturą”, „Ars czyli jak dbać o miłość – zapobieganie zachowaniom ryzykownym związanym z używaniem substancji psychoaktywnych: alkoholu, nikotyny, narkotyków”, „Nie pal przy mnie, proszę!”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Porozumienie bez przemocy”, Strażnicy uśmiechu”.
 - Działania wynikające z realizacji grantowego projektu *Z Rodziną Inaczej*.
 - Udział szkół Miasta Białystok w projekcie „Szlachetna Paczka”.
 - Dofinansowanie dożywiania w ramach programu osłonowego „Pomoc Miasta Białegostoku w zakresie dożywiania”.
 - Program *Skrzydła*.
- ## 3. Wydarzenia:
- Konferencja „Białystok Rodzinie – Wspólna Troska”

1) Zamysłem naszego Miasta jest wspomaganie rodzin w ich funkcjach wychowawczych, we wszystkich sferach rozwoju osobowego człowieka, upowszechnianie dobrych rozwiązań dotyczących wychowywania dzieci, umiejętności godzenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym, promowanie zdrowych rodzin i upowszechnianie dobrych praktyk.

2) Powołana przez Prezydenta Miasta Białegostoku Rada Programowa ds. Wspierania Rodziny, bazując na zapisach priorytetu B5 Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus, wypracowała tematykę czwartej już edycji konferencji „Białystok Rodzinie – Wspólna Troska”. Uczestnicy konferencji, zgromadzeni w Auli Dużej Politechniki Białostockiej, mieli okazję wysłuchać wykładu dr Marii Jankowskiej pt.: „Tożsamość kobiety, jej rola i zadania” oraz wykładu dr Krzysztofa Wojcieszka o tożsamości mężczyzny, jego roli i zadaniach. Następnie odbył się panel dyskusyjny pod hasłem: „Jak stać się najlepszą wersją samego siebie?” z udziałem zaproszonych gości. Adresatami działań są nauczyciele i dyrektorzy placówek oświatowych Miasta Białegostoku oraz wszystkie grupy społeczne: młodzież, małżonkowie, rodzice i dziadkowie naszego Miasta.

4. Zajęcia edukacyjne:

- „Szkoła i rodzina jedna drużyna” – realizacja zajęć pozalekcyjnych w formie grantu – wspólne zajęcia dla dzieci i rodziców.
- Organizacja warsztatów „Szkoła dla rodziców” – cykl 40 godz. wzmacniających umiejętności wychowawcze rodziców.
- Warsztaty dla rodziców „Ciekawostki komunikacji wg Schulza von Thuna”, warsztaty dla rodziców uczniów „Wpływ rodziny na kształtowanie postaw dzieci i młodzieży wobec problemów nietolerancji, rasizmu, i ksenofobii”, „Jak dbać o siłę i odporność psychiczną?”, „Jak rodzice mogą zapobiegać zachowaniom ryzykownym swoich dzieci?”, „Wspieranie dziecka w wyborach kierunków kształcenia”, „Rozmowy, które pomagają” w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2.

5. Inne:

- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach procedury *Niebieskie Karty*.
- „Tydzień Rodziny – szereg działań zmierzających do integracji społeczności szkolnej oraz do kształtowania nawyku spędzania czasu wolnego z rodziną – organizacja zajęć, rajdu pieszego, Festyn Rodzinny, Dzień Sportu.
- „Kawiarenka Rodzica” - cykliczne spotkania z psycholog, pedagog i logopedą Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej Nr 2 w Białymstoku.
- Certyfikat „Szkoła Przyjazna Rodzinie” – Centrum Wspierania Inicjatyw dla Życia i Rodziny - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
- W ramach działań Białostockiej Akademii Rodziny (BAR) został zorganizowany szereg warsztatów, kongresów i spotkań dla rodziców, na których kompetentni prelegenci poruszali tematy związane z małżeństwem, rodzicielstwem i wychowaniem dzieci. Celem nadrzędnym spotkań było pogłębienie wzajemnego zrozumienia małżonków oraz zacieśnienie relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi by wspomagając ich aspiracje i za-

interesowania godzili je z odpowiedzialnym rodzicielstwem, które niejednokrotnie wymaga wyznaczenia dziecku granic. BAR uczestniczyła w różnego rodzaju piknikach rodzinnych i festynach promując w tych miejscach swoją działalność. Zorganizowano: scenę „Dwór Heroda” podczas Orszaku Trzech Króli; rodzinne wyjścia na mecze Jagiellonii, w których wzięło udział łącznie 7 096 osób; uroczystość II rocznicy powstania Białostockiej Akademii Rodziny, w których wzięło udział ok. 150 osób. BAR włączyła się w organizację 5 festynów, na których pracownicy Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku promowali działania Akademii: Festyn Stowarzyszenia Rodzina na Plus”, „Mama i Tata najlepszy zawód świata”, Białystok Ojcu Świętemu, „Marsz dla Życia i Rodziny”, Budujemy Ludzi. Stoisko BAR podczas festynów odwiedziło ok. 5 400 osób dorosłych i dzieci, dla których Akademia zorganizowała wiele atrakcji, takich jak pokazy florystyczne czy kącik gier i zabaw dla dzieci. Zorganizowano cykliczne zajęcia sportowe i kursy taneczne dla rodzin, których celem jest integracja rodziców z dziećmi poprzez sport i taniec. Zajęć takich odbyło się łącznie 8, uczestniczyło w nich 16 osób dorosłych z dziećmi. Zorganizowano 3 survivala: dla rodzin, rodziców i dzieci, Taty i syna – ich celem była integracja rodzin z dziećmi podczas wypraw plenerowych pełnych przygód i emocji. W zajęciach wzięło udział 68 osób. BAR organizuje cykliczne porady psychologa dla rodzin, z których skorzystały 43 osoby. Zorganizowano 56 spotkań warsztatowych dla rodziców, mających na celu poprawę jakości relacji rodzinnych uczestników warsztatów, w których wzięło udział 1 120 osób: „Zapanuj nad gniewem”, „Trening skutecznego rodzica”, „Jak skutecznie komunikować się z dziećmi”, „Jak rozmawiać z dziećmi o seksie?”, „Nie krzycz”, „Budujemy zdrowe więzi”, „Jak wychować szczęśliwe dziecko?”, „Warsztaty dla mam”, „Tato & Cóрка”, „7 sekretów efektywnego ojcostwa”, „Jak zapanować nad mediami cyfrowymi w domu”, „Zrób doskonałe zdjęcie swoim dzieciom”. Zorganizowano 8 spotkań warsztatowych dla małżeństw, w których wzięło udział 64 osób: „Budowanie pewności siebie”, „Zawalczy o czas dla naszego małżeństwa”, „Jak rozmawiać z małżonkiem, żeby być zrozumianym”, „Miłość małżeńska”, „Kuźnia optymizmu”. Warsztaty miały na celu poprawę relacji małżeńskich uczestników warsztatów. Zorganizowano 3 spotkania warsztatów kulinarnych, w których wzięło udział 40 osób: „Kuchnia walentynkowa”, „Kuchnia Wielkanocna”, „Kuchnia wegetariańska”. Zorganizowano 10 spotkań warsztatowych: komputerowych, florystycznych, decoupage – w zajęciach udział wzięło 145 seniorów. Zorganizowano 28 wykładów dla rodziców i małżeństw, których celem była poprawa jakości relacji rodzinnych: „Jak sobie radzić z kłamstwami dzieci?”, „Samotne rodzicielstwo”, „Dieta alergika”, „O potrzebie szczerości i przebaczenia w rodzinie”, „Rywalizacja pomiędzy rodzeństwem”, „Wychowanie dzieci z zaburzeniami”, „Dziecko niejadek, a dziecko z nadwagą”, „Dietetyka. Wpływ chemii na nasze życie”, „Jak wygrać swoje małżeństwo?”, „O emocjach w małżeństwie”, „Kryzys, konflikt małżeński to nie koniec. W zmianie kryje się szansa”, „Jak ułożyć dobre relacje z teściami?”, „Randka małżeńska – jak i kiedy ją organizować”, „Jak sobie radzić ze stresem?”, Pokaz filmu „Wychodne mamusiek”. W wykładach udział wzięło łącznie

679 osób. BAR prowadzi kącik opieki nad dziećmi rodziców korzystających z usług Akademii. Zorganizowano opiekę dla 739 dzieci.

- Spotkania w LCDZ z rodzicami w celu wsparcia w planowaniu ścieżek edukacyjno-zawodowych dzieci; zapewnienie rodzicom na terenie szkoły konsultacji z doradcą zawodowym, poinformowanie o aktualnej ofercie edukacyjnej i systemie edukacji w Polsce – razem 51 osób. Spotkania z rodzicami uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w zakresie świadomego budowania ścieżki kariery edukacyjnej i zawodowej dziecka/ucznia w formie zebrań, spotkań grupowych – razem 480 osoby. CKU koordynowało działania Koalicji Wsparcia na rzecz rodzin osób z niepełnosprawnością: przeprowadzono cykliczne spotkania członków i sympatyków Koalicji Wsparcia; opracowano koncepcję oraz koordynowano działania w ramach II Tygodnia Osób z Niepełnosprawnością – inicjatywa została zrealizowana w dniach 4-9.05.2015 r.; promowano Koalicję Wsparcia i II Tygodnia Osób z Niepełnosprawnością w Radiu Białystok; opracowano wniosek w konkursie „Dobry Klimat Dla Rodziny” – otrzymano wyróżnienie dla Samorządu za działalność Koalicji Wsparcia w Konkursie Pary Prezydenckiej „Dobry Klimat Dla Rodziny”; podejmowano bieżące działania na rzecz pomocy rodzicom w ramach Grupy Wspomagania Rodziców Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnościami; promowano wartości współpracy na rzecz ON w środowisku lokalnym; odbyły się konsultacje ze specjalistami z instytucji, będącymi członkami Koalicji Wsparcia – w ramach pośredniczenia w rozwiązywaniu problemów ON/rodziców dzieci z dysfunkcjami w zakresie dostępu do specjalistycznych informacji, instytucji pomocowych działających w środowisku zamieszkania – razem 13 inicjatywy, 397 osób. Prowadzenie informacyjnej strony internetowej www.koalicijwsparcia.pl - zamieszczenie informacji bieżących, przesyłanych drogą elektroniczną do LCDZ przez instytucje, stowarzyszenia, fundacje, itp., należące do Koalicji Wsparcia, na temat różnych bieżących propozycji działań na rzecz osób z dysfunkcjami, m.in. spotkań członków Koalicji Wsparcia, działań artystycznych osób z niepełnosprawnością, konsultacji i szkoleń dla osób niepełnosprawnych, konkursów, dni otwartych w placówkach udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym, konferencji i imprez adresowanych do niepełnosprawnych, wydarzeń podjętych w ramach II Tygodnia Osób z Niepełnosprawnością „Dni otwartych serc, oczu i dłoni”, itp. – razem 37 informacji. Łącznie w działaniach Koalicji uczestniczyło ok. 960 osób, podjęto ok. 20 różnych inicjatyw, zamieszczonych zostało 37 informacji na stronie internetowej.
- Udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”.
- Porady, konsultacje dotyczące trudności dydaktycznych i wychowawczych, konsultacje z pracownikami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej nr 2, specjalistami (Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny Klanza), kierowanie na zajęcia Szkoły dla Rodziców w PPP nr 2, badania trudności dzieci w PPP nr 2, kontakty z MOPR, kuratorami.
- Spotkania dla rodziców w ramach *Klubu Optymistycznych Rodziców* w Przedszkolu Samorządowym Nr 48.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. „Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2014-2016”, ustanowiony uchwałą nr LI/593/13 Rady Miasta Białystok z dnia 25 listopada 2013 r. Celem programu jest ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej poprzez udostępnienie osobom i rodzinom potrzebującym pomocy instrumentów wspierających je w podejmowaniu wysiłków zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Program jest nakierowany na:

- Pomoc osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej.
- Działania aktywizacyjne i reintegracyjne na rzecz osób i rodzin.
- Wsparcie osób długotrwale lub ciężko chorych, niepełnosprawnych, osób starszych i samotnych.
- Pomoc rodzinom z problemem opiekuńczo-wychowawczym.
- Organizację środowiska lokalnego.

W ramach Programu w 2015 r. podejmowano szereg działań mających na celu zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin oraz wspieranie ich w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem. Powyższe działania oparte były o zasadę subsydiarności, wspomagającą i wykorzystującą aktywność własną osób i rodzin ubiegających się o pomoc społeczną.

2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
3. Białostocka Akademia Rodziny rozpoczęła prace przygotowawcze i organizacyjne do zorganizowania lub kontynuacji następujących działań: porady psychologa dla rodzin; wyprawy rodzinne na mecze Jagiellonii; zajęcia sportowe dla rodzin; zorganizowanie survivalów rodzinnych: „Rodzice i dzieci”, „Tata i Syn”; warsztatów dla rodziców: „Wychowanie nastolatków”, „Zapanuj nad gniewem”, „Trening skutecznego rodzica”, „Rodzeństwo bez Rywalizacji”, „Nie krzyczę”, „Tato i córka”, „Bliżej – pełna łączność”, „Mama i córka”, „Budujemy zdrowe więzi”, „Pierwsze kroki”; warsztatów dla małżeństw: „Ja + Ty = My”, „Budowanie relacji małżeńskiej”, „Miłość małżeńska”; warsztatów rozwijających praktyczne umiejętności: „Warsztaty muzyczne dla rodzin”, „Savoir-vivre”, „Zrób doskonałe zdjęcie swoim dzieciom”, „Warsztaty wizażu i makijażu”, „Warsztaty kulinarne”, warsztatów komputerowych dla seniorów; wykładów dla rodziców: „Jak zapanować nad mediami cyfrowymi w domu?”, „Po stracie dziecka”, „Duchowość w rodzinie”, „Agresja i nieposłuszeństwo u dzieci”, „Podział obowiązków w rodzinie”, „Jak budować poczucie własnej wartości i samodzielności u dziecka?”, „Spotkanie dla rodziców, którzy nie mogą mieć własnych dzieci”, „Jak sobie radzić z emocjami naszych dzieci?”, „Przegląd dobrych gier planszowych dla dzieci”, „Akceptacja dzieci – droga do ich szczęścia”, „Jak być dobrym rodzicem dorosłych dzieci?”, „Nie krzyczę”; wykładów dla małżeństw: „Jak pogodzić życie rodzinne z zawodowym?”, „Przemoc fizyczna i psychiczna w rodzinie”. BAR Włącza się we współorganizację konferencji „Białystok Rodzinie – Wspólna Troska” – działanie cykliczne, jak również prowadzi inne działania: udział w „Forum Ojców”, udział w festynie podczas imprezy „Białystok biega”, spotkanie „Jak żyć po stracie bliskiej osoby z rodziny”, po-

kazy filmów dla rodzin. Białostocka Akademia Rodziny stale prowadzi i aktualizuje stronę internetową www.rodzina.bialystok.pl, której celem jest promowanie działań Akademii i innych inicjatyw prorodzinnych w Białymstoku. Akademia prowadzi cyklicznie punkt opieki nad dziećmi, do którego mogą przyprowadzić dzieci rodzice, chcący uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez BAR.

4. Miejski Konkurs Wiedzy o Rodzinie.
5. Prelekcje dla rodziców z zakresu wychowania, profilaktyki, zagrożeń oraz edukacji prawnej w białostockich szkołach.
6. Wspomaganie szkół przez kuratorów sądowych, asystentów rodzin, pracowników socjalnych MOPR, Policji oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Białystok na lata 2015-2017, ustanowiony uchwałą nr III/16/14 Rady Miasta Białystok z dnia 15 grudnia 2014 r. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo-wychowawczej, dzięki której zwiększa się szanse dzieci na utrzymanie więzi z rodziną biologiczną. Zważywszy na tę potrzebę, w Programie uwzględnia się podjęcie działań: profilaktycznych, wspomagających i wspierających skierowanych na rodzinę biologiczną. Program promuje i wspiera działania mające na celu stworzenie jak największej liczby wykwalifikowanych rodzin zastępczych, prawidłowy proces wychowawczy dziecka oraz proces usamodzielnienia. Ważnym aspektem jest poprawa jakości usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą poprzez osiągnięcie obowiązujących standardów w zakresie liczby i wieku dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Działania MOPR w ramach programu:
 - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku (OIK), który udzielał porad psychologicznych, pedagogicznych i prawnych rodzicom doświadczającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w związku z konfliktem małżeńskim i rodzinnym. W 2015 r. udzielono 630 takich porad, z których skorzystało 326 osób.
 - OIK prowadził zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców „Szkoła dla Rodziców”. W 2015 r. odbyły się dwie edycje ww. warsztatów. Każda edycja składała się z 10 spotkań po 4 godziny każde. Były one adresowane do wszystkich chętnych rodziców/opiekunów. Uczestniczyło w nich 18 osób. Celem warsztatów było doskonalenie umiejętności wychowawczych poprzez budowanie relacji dorosły - dziecko opartej na dialogu, okazywaniu szacunku dla uczuć i potrzeb dziecka, akceptowanie trudności i ograniczeń, obdarzanie zaufaniem, dostrzeganie starań i mocnych stron dziecka, egzekwowanie wymagań, pozwalanie na ponoszenie przez dziecko konsekwencji własnych zachowań,
 - OIK prowadził grupy socjoterapeutyczne dla dzieci w wieku 8-12 lat. Podczas spotkań realizowane były cele terapeutyczne, edukacyjne oraz poznawcze ukierunkowane na

likwidowanie skutków urazu związanego z byciem świadkiem i ofiarą przemocy domowej, urazu rozvodu rodziców, urazu wychowywania się w rodzinie alkoholowej. Realizowano zadania służące: budowaniu więzi w grupie, budowaniu atmosfery zaufania i bezpieczeństwa, rozpoznawaniu i nazywaniu uczuć, nabywaniu umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, rozwiązywaniu konfliktów, budowaniu pozytywnego i adekwatnego obrazu siebie, poznawaniu pozytywnych form spędzania wolnego czasu. W 2015 r. kontynuowano zajęcia grupy socjoterapeutycznej, które rozpoczęły się we wrześniu 2014 r., a zakończyły w czerwcu 2015 r. Od października 2015 r. rozpoczęły się spotkania kolejnej grupy, które zakończyły się w czerwcu 2016 r. łącznie w roku 2015 odbyło się 45 spotkań, w których uczestniczyło 23 dzieci.

- OIK prowadził grupę edukacyjną dla rodziców dzieci uczestniczących w grupie socjoterapeutycznej. W roku 2015 objęto oddziaływaniami wychowawczymi 9 rodziców dzieci - uczestników grupy socjoterapeutycznej. Rodzice wzięli udział w 5 spotkaniach edukacyjnych.
- Zespół ds. Asysty Rodzinnej (ZAR) prowadził otwartą grupę wsparcia dla osób objętych wsparciem asystenta rodziny MOPR pod nazwą „Herbatka u asystenta” (odbyło się 26 spotkań).
- ZAR w okresie X-XII.2015 r. prowadził zajęcia „Mądry rodzic”, w których uczestniczyło 10 osób.
- ZAR udzielał porad rodzicom w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.2. WZMACNIANIE I DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY SZKOŁY ZE ŚRODOWISKIEM RODZINNYM I SPOŁECZNYM

Programy i działania zrealizowane:

1. Zajęcia edukacyjne:
 - „Szkoła i rodzina jedna drużyna” – realizacja zajęć pozalekcyjnych w formie grantu – wspólne zajęcia dla dzieci i rodziców.
2. Wydarzenia:
 - Konferencja „Białystok Rodzinie – Wspólna Troska”. Powołana przez Prezydenta Miasta Białegostoku Rada Programowa ds. Wspierania Rodziny, bazując na zapisach priorytetu B5 *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*, wypracowała tematykę czwartej już edycji konferencji „Białystok Rodzinie – Wspólna Troska”. Uczestnicy konferencji, zgromadzeni w Auli Dużej Politechniki Białostockiej, mieli okazję wysłuchać wykładu dr Marii Jankowskiej pt.: „Tożsamość kobiety, jej rola i zadania” oraz wykładu dr Krzysztofa Wojcieszka o tożsamości mężczyzny, jego roli i zadaniach. Następnie odbył się panel dyskusyjny pod hasłem: „Jak stać się najlepszą wersją samego siebie?” z udziałem zaproszonych gości.
 - Rodzinny Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny Optymistycznych Przedszkoli „Uśmiech dziecka – ósmy kolor tęczy”.
3. Inne:

- Badanie pilotażowe „Model białostockiej rodziny” – opracowano raport. LCDZ wspomaga osoby dorosłe (rodziców/opiekunów prawnych, nauczycieli) w zakresie świadomego budowania ścieżki kariery edukacyjnej i zawodowej dziecka - spotkania z rodzicami uczniów oraz członkami rad pedagogicznych szkół gimnazjalnych w ramach zawartych porozumień – razem 674 osoby w ramach działań Pracowni Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji Centrum Kształcenia Ustawicznego.
- Aktywna współpraca szkół i instytucji wspierających rodzinę i szkołę oraz organizacji pozarządowych wspierających dziecko i rodzinę takich jak: Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Droga, ETAP, Komenda Miejska Policji w Białymstoku, Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku, Straż Miejska w Białymstoku, CODiR KLANZA, MOPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1, Stowarzyszenie „ Szansa”, Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny, Specjalistyczna Poradnia dla Dzieci i Młodzieży z zaburzeniami emocjonalnymi, Caritas, PCK, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie „My dla Innych”, Fundacja „Dziewczynka z zapalkami”.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Upowszechnianie wśród rodziców oferty szkoleniowej Białostockiej Akademii Rodziny.
3. Współpraca przedszkoli samorządowych ze środowiskiem społecznym - organizacja ogólnopolskiego konkursu fotograficznego „Moje osiedle, moje miasto, mój kraj”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.3. ROZWIJANIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIEĆMI I RODZINĄ

Programy i działania zrealizowane:

1. Remont, przebudowa i rozbudowa budynku przy ul. Wiktorii 14 z przeznaczeniem na potrzeby rodziny zastępczej.
2. Remont i przebudowa budynku przy ul. Św. Andrzeja Boboli 5 na potrzeby placówki opiekuńczo – wychowawczej.
3. „Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2015 – Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej” – opis podjętych działań w pkt. B.5.1.
4. Programy i projekty:
 - Programy profilaktyczne: „Bezpieczna Szkoła –Bezpieczny Uczeń”, „Szkoła bez Przemocy”, „Różowa Wstążka”, „Pierwotna profilaktyka wad cewy nerwowej”, „Szkoła dobrego wyboru – stop patologiom”, „Stres pod kontrolą”, „Szkoła przyjazna żywieniu i aktywności fizycznej”, „ARS czyli jak dbać o miłość?”, „Aktywne szkoły na rzecz globalnej odpowiedzialności”, „HIV nie wybiera- Ty możesz”, „Stop paleniu papierosów”, „Trzymaj formę”, „Agresja i przemoc – jak sobie radzić w sytuacji przemocy”, „Agresja i przemoc rówieśnicza”, „Každy przedszkolak ci to powie, że sport to zdro-

wie”, „Żyj zdrowo”, „Bezpieczne wakacje”, „Akademia Aquafresh”, „Zdrowe przedszkolaki”, „Nie krzyczę”, „Moje dziecko idzie do szkoły”, „Stop cyberprzemocy”, „Zagrożenia komputera i Internetu”, „Jak zapobiegać zachowaniom ryzykownym podejmowanym przez dzieci i młodzież. Dopalacze”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Recepta na zdrowie – żyjemy zdrowo na sportowo”.

- *Tenis stołowy sposobem na rodzinną aktywność oraz A teatr jest po to, by wszystko było inne niż dotąd* – granty mające na celu uatrakcyjnienie spędzania czasu wolnego przez dzieci zaniedbane wychowawczo, pokazanie, że rodzina jest wartością.
- *Żeby zdrowym być, trzeba zdrowo żyć* – zajęcia w ramach Programu zdrowego żywienia i *Sportowa rodzina jako szkolna drużyna*.
- Projekt „Świadomi w świecie wirtualnym – bezpieczni w świecie realnym” w ramach Rządowego Programu „Bezpieczna Plus”. Wyjazd integracyjny dla uczniów klas pierwszych połączony z warsztatami z zakresu „cyberprzemocy” oraz prelekcja dla rodziców i nauczycieli z tej samej tematyki - Zespół Szkół Nr 5.
- Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych – budowanie postaw asertywnych na bazie programu „Elementarz” – zajęcia dla klas 1 z pedagogiem w XI Liceum Ogólnokształcącym.

5. Zajęcia edukacyjne:

- Współpraca ze służbami miejskimi:
 - 1) Udział uczniów w zajęciach: *Odpowiedzialność prawna nieletnich, Tolerancja. Pozytywne kibicowanie* - współpraca z Komendą Miejską Policji w Białymstoku.
 - 2) Udział w ogólnopolskiej akcji *Bezpieczne wakacje*.
 - 3) *Obcy niebezpieczny, Uwaga pies, Bezpieczny na drodze* - zajęcia edukacyjne organizowane przez Straż Miejską.
 - 4) Zajęcia edukacyjne dla młodzieży: *Odpowiedzialność nieletnich za czyny karalne, Odpowiedzialność prawna za czyny na tle nietolerancji i ksenofobii* – współpraca z Wydziałem Prewencji KW Policji.
- *Młodzież i dorośli w świetle prawa dot. przemocy i zagrożeń płynących z Internetu* - szkolenie realizowane przez ETAP.
- Wykład kierownika Zakładu Farmakodynamiki Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku „Dopalacze a farmakologia” skierowany do rodziców i uczniów klas pierwszych Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
- Konsultacje w ramach programu LOOK (systemu wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka).

6. Wydarzenia:

- *Tydzień Rodziny* – szereg działań zmierzających do integracji społeczności szkolnej oraz do kształtowania nawyku spędzania czasu wolnego z rodziną i zdrowego trybu życia.
- Coroczne obchody „Dnia dla zdrowia” – badania profilaktyczne, konkursy wiedzy, zabawy sportowe, zajęcia o charakterze prozdrowotnym, szkolenie z pierwszej pomocy, IV Profilaktyczno-Integracyjne Regaty w Kajakarstwie Szkół Specjalnych i Integracyj-

nych Miasta Białegostoku o puchar Dyrektora SOSW im. W. Kikolskiego, obchody „Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu” – wykonywanie plakatów, pogadanki, rozdawanie ulotek, spotkanie profilaktyczne „*Smacznie, zdrowo, kolorowo*” prowadzone przez studentów Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku – konkursy, konkurs literacki nt. „Gimnastyka i dobre jedzenie – bardzo ważna sprawa!!!” dla uczniów szkół specjalnych, udział uczniów w imprezie plenerowej o charakterze profilaktycznym w ramach obchodów Ogólnopolskiego Głosu Profilaktyki organizowanej przez Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku - Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy.

- Udział w uroczystym otwarciu pierwszego podlaskiego odcinka szlaku *Gren Velo* i rajdzie rowerowym po mieście - Publiczne Gimnazjum Nr 9.
- Obchody *Szkolnego Dnia bez przemocy*, Akcja *Uzależnieniom mówimy NIE* w Zespole Szkół Technicznych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Remont budynku przy ul. gen. Józefa Bema 89 D z przeznaczeniem pierwszego piętra na potrzeby Szkoły Rodzenia.
2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
3. Programy i projekty:
 - „Otwórzmy serca” –program pomocy dzieciom w trudnej sytuacji rodzinnej i materialnej w Przedszkolu Samorządowym Nr 45.
 - „*Bliżej siebie dalej od narkotyków*” – w ramach programu „Stop patologiom” – prelekcja dla rodziców, zajęcia realizowane są rokrocznie w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
 - *Zachowanie na miarę* - celem programu jest zmiana zachowań niepożądanych w grupie rówieśniczej w ciągu 3 lat nauki w klasach I-III. Ma ona na celu motywowanie uczniów do właściwego zachowania, przestrzegania wcześniej ustalonych zasad. W programie biorą udział kl. I-III.
 - *Tornister pełen uśmiechów* – program realizowany we współpracy z Caritas Archidiecezji Białostockiej.
4. Inne:
 - Interdyscyplinarna współpraca szkół z MOPR, Sądem Rodzinnym i Nieletnich, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną Nr 1, Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii ETAP, Policją.
 - Akcja charytatywna: „Napełnij worek Świętego Mikołaja”. Efektem akcji było przekazanie rodzinom paczek świątecznych z żywnością, słodyczami, chemią gospodarczą, artykułami i przyborami szkolnymi, zabawkami.

Programy i działania nowo utworzone:

1. „Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Białego-
stoku na lata 2015-2017” – opis podjętych działań w pkt. B.5.1.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.4. WSPIERANIE SYSTEMU INSTYTUCJI ASYSTENTA RODZINY

Programy i działania zrealizowane:

1. „Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2015 –
Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej” – opis podjętych działań
w pkt. B.5.1.

Programy i działania nowo utworzone:

1. „Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Białego-
stoku na lata 2015-2017” – opis podjętych działań w pkt. B.5.1.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.5. WYPRACOWANIE I WSPIERANIE SYSTEMU BUDOWNICTWA SPO- ŁECZNEGO
--

Programy i działania zrealizowane:

1. W latach 2010 – 2015 wybudowano 247 gminnych lokali mieszkalnych, z czego: 100
lokali w budynku przy ul. Armii Krajowej 31, 87 lokali w dwóch budynkach wieloro-
dzinnych przy ul. Borsuczej oraz 60 lokali w trzech budynkach wielorodzinnych przy
ul. Klepackiej 16, 16A i 16B (z przeznaczeniem na lokale socjalne). Realizacja tych in-
westycji wpłynęła na zwiększenie komunalnego zasobu mieszkaniowego i umożliwiła
poprawę warunków mieszkaniowych osób uprawnionych do otrzymania mieszkania
z zasobu Miasta oraz poprawę racjonalności wykorzystania zasobu.
2. Dokonano zmiany przepisów prawa miejscowego dotyczących zasad wynajmowania
gminnych lokali mieszkalnych, w tym przepisów dotyczących najmu gminnych lokali
na czas oznaczony, co umożliwia częstszą weryfikację uprawnień do uzyskania pomo-
cy w otrzymaniu mieszkania jak również zapewnia lepsze wykorzystanie zasobu
mieszkaniowego.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Trwa budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. gen. Józefa Bema.
Realizacja I etapu przedsięwzięcia (171 lokali mieszkalnych), na które uzyskano finan-
sowe wsparcie z Funduszu Dopłat BGK zostanie zakończona w 2016 r.

2. Rozpoczęto budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego z 32 lokalami mieszkalnymi przy ul. Borsuczej, na którą uzyskano finansowe wsparcie z Funduszu Doptat BGK.
3. Sukcesywnie powiększa się liczbę lokali socjalnych przekształcając na lokale socjalne lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy.
4. Adaptowano na lokale socjalne pomieszczenia pełniące dotychczas inne funkcje, np. pomieszczenia w budynku hotelowym przy ul. Antoniuk Fabryczny 40/48.
5. Udzielane są obniżki czynszu najemcom gminnych lokali mieszkalnych. Obniżki przysługują najemcom o niskich dochodach. Wysokość obniżek jest zróżnicowana (55%, 35% lub 25%) w zależności od dochodu i powierzchni zajmowanego lokalu mieszkalnego. Obniżki przyznawane są na rok z możliwością przedłużenia tego okresu w przypadku utrzymywania się niskiego dochodu. Z obniżki czynszu korzysta około 28% mieszkańców gminnego zasobu mieszkaniowego.
6. Wdrożono Program pomocy osobom i rodzinom zagrożonym eksmisją umożliwiającą ułatwianie spłaty zadłużenia mieszkańcom komunalnego zasobu mieszkaniowego, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i w związku z tym zaprzestali opłacania czynszu za najem lokali mieszkalnych. Dzięki programowi można uzyskać pomoc w spłacie zadłużenia poprzez: umorzenie części zadłużenia, odroczenie terminu płatności lub rozłożenie spłaty na raty. Do programu przystąpiło ponad 1 330 osób, przy czym nie wszystkie osoby dotrzymały warunków zawartego w ramach programu porozumienia, tj. terminowego regulowania bieżących należności, przez co utraciły prawo do skorzystania z przewidzianych form pomocy.
7. Wprowadzono zmianę w przepisach prawa miejscowego polegającą na wydłużeniu z 24 do 84 miesięcy okresu rozkładania na raty zadłużeń z tytułu używania lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Białystok.
8. Wdrożono program umożliwiający odpracowanie zadłużenia z tytułu używania lokalu wchodzącego w skład gminnego zasobu mieszkaniowego, w formie świadczenia rzeczowego na rzecz Gminy Białystok. Wykonanie świadczenia rzeczowego rozliczane jest według stawki 10 zł za każdą przepracowaną godzinę, na zasadzie kompensaty wierzytelności. Od początku realizacji programu spłacono zadłużenie w kwocie 315 850 zł.

B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.6.1. KONTYNUACJA ZADAŃ PROZDROWOTNYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Prowadzono działania zmierzające do zmniejszenia szkodliwości palenia tytoniu wśród mieszkańców miasta Białystok, a także z zakresu: ochrony zdrowia psychicznego, edukacji społecznej z zakresu ochrony zdrowia, przeciwdziałania narkomanii,

przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Programy i projekty:

- Udział w programie „Dzieciństwo bez próchnicy”. Głównym celem był wzrost świadomości i utrwalenie prawidłowych nawyków w zakresie higieny jamy ustnej. Działania edukacyjne skierowane były bezpośrednio do rodziców, dzieci i nauczycieli.
- Projekt badawczy „Stan zdrowia mieszkańców Białegostoku” – przebadano 1 037 mieszkańców miasta, opracowano i wydano raport - Centrum Kształcenia Ustawicznego Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji.
- Realizacja programów edukacyjnych promujących zdrowy styl życia: *Zachowaj Równowagę, Zdrowie a moja przyszłość, Żyj smacznie i zdrowo, Trzymaj formę, Owoce i warzywa w szkole, Mleko w szkole, Stres pod kontrolą*, których celem jest przekazanie gimnazjalistom wiedzy z zakresu prawidłowego i zdrowego odżywiania, jak również promowanie wśród uczniów postawy proekologicznej.
- Udział w projekcie „Europejski Kodeks walki z rakiem”.
- Niepełnosprawność jest wśród nas – nie przechodź obojętnie” – działania profilaktyczne i informacyjne wpływające na zwiększenie świadomości otoczenia na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

3. Zajęcia edukacyjne:

- Zajęcia edukacyjne w szkołach połączone z warsztatami dotyczącymi profilaktyki z zakresu stomatologii prowadzone przez wykładowców i studentów stomatologii Akademii Medycznej w Białymstoku.
- Prelekcje na temat profilaktyki nowotworów głowy i szyi – udział 240 uczniów. Zajęcia w ramach godzin wychowawczych przeprowadzone przez pielęgniarkę z zakresu profilaktyki wad cewy nerwowej dla 270 uczniów. Zorganizowanie akcji plakatowej z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu w IV Liceum Ogólnokształcącym.
- „Depresja”; „Zaburzenia odżywiania” – zajęcia profilaktyczne dla młodzieży w VI Liceum Ogólnokształcącym.
- Realizacja Grantu „Żeby zdrowym być, trzeba zdrowo żyć”.

4. Wydarzenia:

- Zorganizowanie „Dnia Zdrowego Żywnienia”. Celem przedsięwzięcia było propagowanie zdrowego stylu życia poprzez uświadamianie wartości prawidłowego odżywiania się; wyposażenie w podstawowe wiadomości dotyczące zdrowia.
- Organizacja festynów prozdrowotnych: „Jedz kolorowo, żyj zdrowo” dla klas I-III we współpracy z Agencją Rynku Rolnego i firmą SEBEX. W ramach festynu odbył się konkurs plakatów antynikotynowych, prac konkursowych z okazji Dni Ziemi.
- Konferencja „Zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży” - nowe środki psychoaktywne, agresja elektroniczna, ryzykowne zachowania żywieniowe.
- Przygotowanie i zorganizowanie Dnia Zdrowia pod hasłem: „Dbanie o higienę swojego ciała” - Zespół Szkół Technicznych.
- Udział w organizacji Światowego Dnia bez Tytoniu - X Liceum Ogólnokształcące.

5. Inne:

- Działalność gabinetów profilaktyki zdrowotnej w szkołach.
- Propagowanie idei honorowego krwiodawstwa, cykliczna akcja pobierania krwi, za co szkoła została wyróżniona „Złotą Kroplą” przez Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 9.
- Udział uczniów w badaniach socjologicznych *Styl życia młodzieży Białegostoku*; organizacja *Dni Promocji Zdrowia* pod hasłem „Chcę żyć zdrowo”, w ramach których przeprowadzono szkolną akcję „Oddaj leki do apteki”; kolportaż ulotek i innych materiałów o tematyce różnorodnych uzależnień oraz profilaktyce HIV/AIDS, wystawy: „Rzuć palenie razem z nami” oraz „Żyj zdrowo”, a także zorganizowanie prelekcji, warsztatów i konkursów, m.in. spotkanie edukacyjne z zakresu profilaktyki wczesnego wykrywania raka szyjki macicy (ogólnopolski program Ministerstwa Zdrowia), warsztaty pt. „Fizjologiczne podstawy zdrowego trybu życia, a także spotkanie z pracownikami Sekcji Promocji Zdrowia PSSE w Białymstoku, w trakcie którego odbyła się prelekcja związana z propagowaniem zdrowego stylu życia. Na korytarzu szkolnym zorganizowano stoisko z materiałami oświatowo-zdrowotnymi oraz przeprowadzono konkurs wiedzy o zdrowiu - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Podpisano umowę na opracowanie dokumentacji projektowej rozbudowy Samodzielnego Szpitala Miejskiego im. PCK przy ul. Sienkiewicza 79.
2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Udział w projekcie Ministerstwa Edukacji Narodowej „Szkoła w Ruchu”, uzyskanie certyfikatu przez Szkołę Podstawową Nr 43.

B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.7.1. ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Budowa budynku przy ul. Klepackiej z przeznaczeniem na siedzibę Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku. Program funkcjonalno – użytkowy w oparciu, o który wybudowany został budynek zapewni poprawę warunków obsługi mieszkańców Miasta korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych oraz dodatków energetycznych.

2. Projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VII. Promocja Integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. MOPR realizował projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” od maja 2008 r. do 30.06.2015 r. Projekt był skierowany do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkańców Białegostoku, korzystających z pomocy MOPR w Białymstoku, w wieku aktywności zawodowej, będących osobami bezrobotnymi, w tym długotrwale lub osobami nieaktywnymi zawodowo. Działania przewidziane w projekcie miały na celu wzrost aktywnej integracji klientów MOPR, w tym zwiększenie potencjału społeczno - zawodowego, przyczyniającego się do powrotu na rynek pracy i życia społecznego. W ramach projektu korzystano z instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej. W 2015 r. projektem było objętych 248 osób, w tym 240 osób, które przystąpiły do projektu w 2014 r. i kontynuowało uczestnictwo w projekcie w 2015 r. oraz 8 osób przystąpiło do projektu w 2015 r. - z tego 236 osób ukończyło udział w projekcie pozytywnie. Utworzono 8 „grup wsparcia” (grup samopomocowych). W związku z udziałem w projekcie 81 osób objęto ubezpieczeniem zdrowotnym.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020” wpisuje się w szereg priorytetów i kierunków działań wynikających ze „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”. Raport z przedmiotowej strategii za rok 2015 jest dostępny na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku pod adresem: <http://mopr.bialystok.pl/sprawozdania.html>.
2. W ramach realizacji „Programu Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2014-2016” podjęto działania opisane w pkt. B.5.1.
3. Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Realizacja zadania w formie zapewnienia posiłków odbywa się głównie w oparciu o Program ustanowiony Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (t. j. M. P. z 2015 r. poz. 821). Program jest wsparciem finansowym gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Program ten ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Program umożliwia udzielanie wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na

zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 tej ustawy. W związku z wejściem w życie Programu Rada Miasta Białystok podjęła uchwały:

- Uchwałę nr LIV/630/14 z dnia 20 stycznia 2014 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku celowego za zakup posiłku lub żywności przyznawanego w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Powyższa uchwała umożliwia przyznanie bezzwrotnej pomocy osobom samotnie gospodarującym oraz osobom w rodzinie posiadającym dochód powyżej 100% do wysokości 150% kryterium dochodowego.
 - Uchwałę Nr LVIII/647/14 z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej. Na podstawie tej uchwały - w ramach Programu - można udzielić pomocy bezzwrotnej w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego osobom, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego.
 - Uchwałę nr LVIII/648/14 z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc Miasta Białegostoku w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Powyższa uchwała umożliwia wsparcie gmin, które w szczególnie uzasadnionych przypadkach, udzielą pomocy, gdy uczeń albo dziecko wyrażą chęć zjedzenia posiłku a odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola poinformuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku. Liczba dzieci i uczniów, którym udziela się pomocy na ww. zasadach nie może przekroczyć 20% wszystkich dzieci i uczniów dożywianych w poprzednim miesiącu kalendarzowym w przedszkolach i szkołach na terenie Miasta Białegostoku. W 2015 r. pomocą w formie dożywiania (w ramach Programu) objęto 16 191 osób, w tym 3 269 dzieci i uczniów (448 dzieci i uczniów otrzymujących posiłki bez decyzji administracyjnych, 683 dzieci, którym przyznano posiłki do 7 roku życia, 2 138 uczniom do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej). W 2015 r. dożywianie dzieci i młodzieży było realizowane w 154 placówkach na terenie Białegostoku, tj. w 90 szkołach, 57 przedszkolach oraz 7 żłobkach. W okresie wakacyjnym z Programu finansowane są także posiłki dzieciom w trakcie pobytu na koloniach, obozach, półkoloniach itp. Programem objęte są również osoby dorosłe, korzystające z pomocy w formie obiadów w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku (w ramach Programu skorzystało 440 osób).
4. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ) realizowano w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014 r., str. 1). MOPR w Białymstoku dokonywał doboru i weryfikacji

osób uprawnionych do pomocy żywnościowej oraz wydawał skierowania po odbiór żywności w organizacjach pozarządowych uczestniczących na terenie Miasta Białystok w jej dystrybucji. Pomocą żywnościową w ramach POPŻ były objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (są to m.in. bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności) i których dochód nie przekraczał 150% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Osoby, które otrzymały skierowanie z MOPR w Białymstoku korzystały ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie (comiesięcznie) była dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Ponadto w ramach ww. Programu, osoby spełniające kryteria ustawy o pomocy społecznej mogły nieodpłatnie uczestniczyć w działaniach towarzyszących, takich jak:

- warsztaty kulinarne,
- warsztaty dietetyczne,
- warsztaty edukacji ekonomicznej.

Zarówno pomoc udzielana w formie produktów spożywczych, jak i zajęcia oraz warsztaty edukacyjne, miały na celu zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób potrzebujących, włączenie osób doświadczających deprywacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnych, pomoc towarzyszącą niezbędną do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych osób korzystających z pomocy żywnościowej (z wyłączeniem pomocy rzeczowej) oraz wzmacnianie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego. Do pomocy w ramach PO PŻ w 2015 r. zakwalifikowano 4 766 osób.

5. Prace społecznie użyteczne były realizowane i wykonywane w ramach „Programu Aktywizacja i Integracja w 2015 r. – Białystok” na podstawie Porozumienia Nr 1/PSU/PAI/2015 z dnia 16.02.2015 r. z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku. Do wykonywania tych prac skierowano osoby bezrobotne, z ustalonym III profilem pomocy, bez prawa do zasiłku, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne organizowane były na przemian z zajęciami w zakresie integracji i reintegracji społecznej osób bezrobotnych. Działania organizowano w 2-miesięcznych cyklach (2 grupy po 20 uczestników) w okresie VIII-IX.2015 r. i X-XI.2015 r. Celem integracji społecznej było m.in. kształtowanie aktywnej postawy w życiu zawodowym i społecznym, aktywizacja uczestników oraz podniesienie umiejętności w poruszaniu się na rynku pracy. Były to prace o charakterze porządkowym i gospodarczym. Bezrobotni byli kierowani do: przedszkoli, świetlic socjoterapeutycznych, organizacji pożytku publicznego. 40 osób wykonywało prace społecznie użyteczne, program ukończyło 36 osób. Realizowane były również prace społecznie użyteczne na podstawie Porozumienia 8/PSU/FP/2015 z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku. Do wykonywania tych prac skierowano 34 osoby posiadające status osoby bezrobotnej, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Były to prace

o charakterze gospodarczym, porządkowym, remontowym w cyklu 40 godzin miesięcznie. Bezrobotni kierowani byli do organizacji pożytku publicznego, szkół, przedszkoli, szpitala. Spośród skierowanych osób 12 zrezygnowało z ich wykonywania, z czego 7 z uwagi na podjęcie zatrudnienia.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku. Na podstawie opublikowanej w dniu 11 marca 2015 r. Uchwały Nr V/49/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia gminnego programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku. MOPR od 1.04.2015 r. realizuje program osłonowy. Realizacja programu przewidziana jest do 31 grudnia 2018 r. Program osłonowy adresowany jest do mieszkańców Miasta Białegostoku - osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku (tj. osób, które osiągnęły wiek emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), osób przewlekłe chorych w wieku produkcyjnym, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza. Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia poniesionych wydatków na leki przysługuje, jeżeli:

- Miesięczne wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza osobom uprawnionym w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku przekroczyły kwotę 30 zł.
- Dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 175% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, określonych odpowiednio zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy.

Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na zakup leków zleconych przez lekarza (pierwszego kontaktu lub specjalistę) jest przyznawana w wysokości wydatków poniesionych na ten cel przez osobę uprawnioną lub uprawnionego członka rodziny w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, jednak łącznie nie może być wyższa od kwoty:

- 30% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 1 osoby uprawnionej.
- 45% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 2 osób uprawnionych.
- 60% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 3 i większej liczby osób uprawnionych.

Od 1.04.2015 r. do 31.12.2015 r. pomocą objęto 1 456 rodzin (z programu skorzystało 1 581 osób uprawnionych).

Programy i działania zrealizowane:

1. Projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VII. Promocja Integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej – opis podjętych działań w pkt. B.7.1.
2. „Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015”, przyjęty uchwałą Nr XXXIX/496/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 marca 2009 r. Realizacja zadań powiatu wynikających z art. 35a ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:
 - Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
 - Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
 - Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.
 - Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
 - Dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.
 - Dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
 - Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.Powyższe zadania były finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Prowadzono działania informacyjne, upowszechniano informacje o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych (tablice informacyjne, strona internetowa, broszury, udzielanie informacji osobom zgłaszającym się, udział w spotkaniach).
3. Prowadzenie mieszkania chronionego – treningowego dla: osób niepełnosprawnych intelektualnie, osób z zaburzeniami psychicznymi, mężczyzn z zaburzeniami psychicznymi.
4. Realizacja programu Trener Pracy.
5. Prowadzenie usług wolontariackich dla osób niepełnosprawnych.
6. Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2014-2015.
7. Pomoc materialna mająca na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Białegostoku realizowana była w roku szkolnym 2015/2016

w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Stypendia szkolne przyznane zostały w formach: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłki szkolne przyznane zostały w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Stypendia szkolne w roku szkolnym 2015/2016 wypłacone zostały 1 936 uczniom (stan na 31.03.2016 r. – informacja do SIO; decyzje przyznające – 1 964) zamieszkałym na terenie Miasta Białegostoku. Najwyższa miesięczna wysokość stypendium wynosiła 160 zł, najniższa 96 zł. W analizowanym roku szkolnym przyznano 36 zasiłków szkolnych w wysokości 530 zł. Na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w roku szkolnym 2015/2016 wydatkowano ogółem kwotę 2 375 907 zł.

8. Jedną z form kształcenia dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły jest indywidualne nauczanie / obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne. W roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem indywidualnym objętych było 347 uczniów (0,74 % ogólnej liczby uczniów), którym na jego realizację przyznano łącznie 3 515 godzin tygodniowo. Indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym objęte było 1 dziecko, któremu na realizację przyznano 4 godz. tygodniowo. Największy był odsetek uczniów uczących się indywidualnie w szkołach specjalnych, tj. 13,75 % uczniów tych szkół (nie uwzględniając uczniów ZS 15 – brak nauczania indywidualnego w placówce), następnie w gimnazjach – 1,41 %, najniższy zaś w szkołach podstawowych samorządowych – 0,33 %.
9. W przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych, a także w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną. Dyrektorzy przedszkoli, szkół i placówek mogą organizować wczesne wspomaganie rozwoju dziecka w porozumieniu z organem prowadzącym. W roku szkolnym 2015/2016 wczesnym wspomaganie rozwoju w przedszkolach samorządowych Miasta Białegostoku objętych zostało 136 dzieci.
10. Działania placówek oświatowych:
 - Indywidualne programy pracy dydaktyczno-wyrównawczej zgodnie z udzielaną pomocą psychologiczną – pedagogiczną.
 - Współpraca z kuratorami sprawującymi nadzór nad uczniem bądź jego rodzicami, Policją, MOPS, MOPR, PCK, Caritas, Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia Eleos, Poradnią Profilaktyczno- Konsultacyjną „Monar”, Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych „Etap”, Młodzieżowym Ośrodkiem Konsultacji i Terapii „MO-KiT”; Specjalistyczną Poradnią dla Dzieci i Młodzieży z zaburzeniami emocjonalnymi,

Ośrodkiem Psychiatrii i Psychoterapii Dzieci „Eureka”, z instytucjami pomocowymi działającymi na terenie miasta Białegostoku np. CODiR,, Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi.

- Grant „Ćwicząc razem z dzieckiem – wygrasz zdrowie” – program profilaktyki wad postawy dzieci w wieku przedszkolnym przy współpracy ze środowiskiem rodzinnym.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowano w ramach Modułu I w następujących obszarach:

- Obszar A - likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 2 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

- Obszar B - likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.

- Obszar C - likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Zadanie 3 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

Zadanie 4 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny.

Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym spełniającym warunki uczestnictwa w programie. Rozpowszechniano informacje o programie (broshury, strona internetowa, udzielanie informacji osobom zgłaszającym się).

2. W ramach realizacji „Programu Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2014-2016” podjęto działania opisane w pkt. B.5.1.
3. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
4. Upowszechnianie wśród rodziców oferty szkoleniowej Białostockiej Akademii Rodziny.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.7.4. ROZWIJANIE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB W SYTUACJI KRYZYSOWEJ I DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY

Programy i działania zrealizowane:

1. „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015”, przyjęty uchwałą Nr VII/40/11 Rady Miasta Białegostoku z dnia 28 lutego 2011 r. W ramach Programu w 2015 r. podejmowano działania uprzedzające, interwencyjne, wspierająco-terapeutyczne oraz korekcyjno-

edukacyjne, które realizowane były w szczególności przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policję, Sąd, Prokuraturę, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta Białystok. W 2015 r. swoją działalność kontynuował Zespół Interdyscyplinarny powołany przez Prezydenta Miasta Białegostoku Zarządzeniem Nr 1376/11 z dnia 19 września 2011 r., podejmujący działania mające na celu budowanie lokalnego systemu wsparcia osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej. W roku 2015 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok wpłynęło 836 formularzy „Niebieska Karta - A”. Ponadto w ramach Programu:

- Odbyły się 22 specjalistyczne szkolenia dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie - uczestniczyły w nich 493 osoby.
- Przeprowadzono 107 kampanii społecznych ukierunkowanych na podniesienie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Opracowano i rozpowszechniono ulotki informacyjne, broszury na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania wsparcia i pomocy.
- Pracownicy MOPR współpracowali z uczelniami wyższymi - udzielali instruktażu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji Procedury „Niebieskie Karty” oraz wygłoszono wykład pt. „Prawo i medycyna, a przemoc” studentom Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku w Centrum Dydaktyczno Naukowym Wydziału Nauk o Zdrowiu UM.
- Pracownicy MOPR wzięli udział, jako prelegenci, w konferencji pn. „Innowacyjne metody wsparcia kobiet doświadczających przemocy w rodzinie” organizowanej przez CIS Wrocław w Białymstoku.
- W białostockich szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych odbyło się 2 659 spotkań i warsztatów rozwijających umiejętność konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z trudnymi emocjami oraz stresem. Zajęcia adresowane były do uczniów i rodziców, skorzystało z nich 23 888 uczniów i 8 109 rodziców.

W Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPR (OIK) w Białymstoku zorganizowano:

- 2 grupy socjoterapeutyczne dla 23 dzieci w wieku 8-12 lat.
- 3 edycje warsztatów psychoedukacyjnych „Szkoła dla Rodziców”, z których skorzystało 27 osób.
- 1 grupę edukacyjną dla rodziców dzieci uczestniczących w grupie socjoterapeutycznej dla 9 rodziców.
- 2 grupy wsparcia dla 33 kobiet doświadczających przemocy w rodzinie.

OIK prowadził poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, udzielał pomocy psychologicznej i prawnej osobom dotkniętym tym problemem, udzielał schronienia osobom doświadczającym przemocy, prowadził działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc. W ramach Programu świadczone pomoc indywidualną osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie. Poradnictwem psychologicznym,

pedagogicznym, prawnym, socjalnym i rodzinnym objęto 588 osób. W OIK udzielono schronienia w hostelu 98 osobom (49 kobietom i 49 dzieciom), w tym 54 osobom doświadczających przemocy (24 kobietom i 30 dzieci). Ponadto, w ramach programu, prowadzono również 5 grup korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym 4 otwarte w OIK i 1 grupę o charakterze zamkniętym w Areszcie Śledczym. W w/w zajęciach udział wzięło łącznie 65 osób, w tym 64 mężczyzn i 1 kobieta – sprawców przemocy w rodzinie, z czego 58 osób ukończyło zajęcia (57 mężczyzn i 1 kobieta).

Grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy w relacjach rodzinnych:

Celem zajęć grupowych było udzielenie wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym przemocy oraz doskonalenie umiejętności radzenia sobie z tym problemem, umiejętności wydobywania własnych zasobów i umacniania poczucia własnej wartości, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji oraz radzenia sobie ze stresem.

W 2015 r. miała miejsce kontynuacja pracy grupy, która rozpoczęła się we IX.2014 r., a skończyła w VI.2015 r. Następną grupą rozpoczęła pracę we IX.2015 r., a termin jej zakończenia to VI.2016 r.

W 2015 r. odbyło się łącznie 27 spotkań, w których uczestniczyły 33 osoby.

Grupy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie:

Głównym celem programu jest powstrzymanie osób stosującej przemoc w rodzinie przed kontynuacją takich zachowań, spowodowanie zmiany postaw osób stosujących przemoc, zwiększenie ich wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie oraz zdolności samokontroli agresywnych zachowań, zdobycie przez nich umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, zwiększenie zdolności do konstruktywnego współżycia w rodzinie. W 2015 r. odbyło się łącznie pięć edycji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc.

Grupa korekcyjno-edukacyjna w Areszcie Śledczym:

Od stycznia do IV.2015 r. kontynuowano cykl spotkań w ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla mężczyzn w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Zajęcia w ramach Programu rozpoczęły się w X.2014 r. Do Programu w Areszcie Śledczym zakwalifikowało się 15 osób. W 2015 r. zrealizowano 13 trzygodzinnych spotkań. Ponadto uczestnicy Programu mieli możliwość spotkań indywidualnych. Odbyły się 32 godzinne spotkania z 7 osobami. Program ukończyło 13 osadzonych.

Grupy korekcyjno-edukacyjne otwarte prowadzone w OIK:

W 2015 r. prowadzono cztery edycje Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. Do I.2015 r. kontynuowano zajęcia rozpoczęte we IX.2014 r. Dwie grupy spotykały się od II do VI.2015 r. Trzecia grupa rozpoczęła pracę we IX.2015 r. i zakończyła w XII.2015 r. łącznie w 2015 r. odbyły się 63 spotkania grupowe oraz 39 spotkań indywidualnych. W oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych uczestniczyło łącznie 50 osób, z czego 45 otrzymało zaświadczenia ukończenia lub uczestnictwa w Programie. W ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych 17 osób skorzystało z konsultacji psychiatrycznych.

2. Programy i projekty:

- Rządowy program *Bezpieczna szkoła*.
- Świąteczna Akcja Charytatywna na rzecz podopiecznych Stowarzyszenia „Droga”.
- Akcje charytatywne:
 - 1) „Wielkanoc z PCK” - pieniądze zebrane podczas kwesty zostały przeznaczone na dofinansowania do obiadów dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, zaś pozyskane artykuły zostały przeznaczone na paczki świąteczne dla najuboższych dzieci z Białegostoku.
 - 2) „Godne Dzieciństwo” - program kompleksowo wspierający dzieci i młodzież. W jego ramach PCK stwarza dzieciom szansę na zaspokojenie swoich podstawowych potrzeb, edukację i rozwój osobisty, a w rezultacie pozwala na uniknięcie pokoleniowej biedy.
 - 3) „Pola Nadziei” Fundacji *Pomóż im* na rzecz Dzieci z Chorobami Nowotworowymi i Hospicjum dla Dzieci.
- Program profilaktyki przemocy wobec dzieci *Chronimy dzieci* – koordynatorem i autorem jest *Fundacja Dzieci Niczyje*.
- Udział w programie *Niebieska Karta*, współpraca ze stowarzyszeniem *Nasz Dom*, kuratorem, dzielnicowym.
- Realizacja programów i zajęć profilaktycznych dla młodzieży oraz wychowawców i rodziców *Agresja i przemoc – jak sobie radzić w sytuacji przemocy*, *Szkoła bliska Rodzinie*, *Program Adaptacyjno-integracyjny*.
- 3. Zajęcia edukacyjne:
 - Zajęcia informacyjno-edukacyjne dotyczące profilaktyki cyberprzemocy realizacja programów: szkolenie dla rodziców i wychowawców (ZDPW): „Młodzież i dorośli w świetle prawa dot. przemocy i zagrożeń płynących z Internetu” - realizowane przez ETAP Ośrodek Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych w Białymstoku.
- 4. Inne:
 - Współpraca z instytucjami: Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej; Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi nr 1 i nr 2, Polskim Stowarzyszeniem Pedagogów i Animatorów „Klanza”, Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny, Stowarzyszeniem Droga, Sądem Rodzinnym i Nieletnich, Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie - rozpowszechnianie informacji o instytucjach pomocowych i zakresie ich działania.
 - Współpraca z kuratorem Sadu Rodzinnego, pedagogiem, pracownikami MOPR w sytuacjach kryzysowych.
 - Opracowanie Polityki Ochrony Dziecka w trudnych sytuacjach w zespołach zadaniowych nauczycieli we współpracy ze specjalistami Fundacji *Dzieci Niczyje* w Warszawie.
 - Kierowanie uczniów i rodziców do placówek specjalistycznych w celu wsparcia, diagnozy i terapii.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020” – opis podjętych działań w pkt B.7.1.
2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
3. Realizacja programu *Look* (systemem wczesnej identyfikacji czynników ryzyka krzywdzenia dziecka).

C. DŁUGOFALOWY WZROST GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I W KONSEKWENCJI WIĘKSZA LICZBA JAKOŚCIOWO LEPSZYCH MIEJSC PRACY

C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.1. ROZWÓJ SYSTEMU USŁUG WSPARCIA MSP

Programy i działania zrealizowane:

1. Zakończenie realizacji projektu „Akcelerator innowacji, kooperacji i przedsiębiorczości akademickiej BPN-T”. Projekt ma na celu przede wszystkim wpierać rozwój przedsiębiorczości w regionie. W wyniku jego realizacji powstały dwie nowoczesne i wyjątkowe przestrzenie - Centroom oraz Transferownia. Centroom to przestrzeń coworkingowa mieszcząca się w ścisłym centrum miasta przy ul. Sienkiewicza 9. Zapewnia optymalne warunki kreatywnej pracy oraz buduje włączającą społeczność „wolnych strzelców” eksplorującą w praktyce nowe idee. Drugą przestrzenią jest Transferownia. Przestrzeń dedykowana do realizacji projektów skierowanych na kooperację środowiska akademickiego oraz przedsiębiorców. Ich współpraca będzie polegać na zlecaniu przez firmy różnych projektów, które będą wykonywane przez studentów i naukowców. Projekt otrzymał dofinansowanie z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013.
2. Realizacja przez PFRR programu współfinansowanego przez UE na rzecz wzrostu aktywności zawodowej kobiet z ukierunkowaniem na tworzenie własnych przedsięwzięć gospodarczych pn. WOMEN.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Oferta w zakresie usług świadczonych przedsiębiorcom przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny wynosiła 16 usług, w tym 11 usług podstawowych oraz 5 usług proinnowacyjnych.
 - Usługi podstawowe:
 - 1) Udostępnianie powierzchni biurowej, laboratoryjnej, technicznej i produkcyjnej;
 - 2) Sale szkoleniowe i konferencyjne;
 - 3) Sale spotkań biznesowych;
 - 4) Prowadzenie sekretariatu i recepcji;
 - 5) Usługa wirtualnego sekretariatu;
 - 6) Doradztwo prawne;
 - 7) Doradztwo w zakresie finansowo-księgowym;

- 8) Doradztwo w zakresie prawa zamówień publicznych;
 - 9) Doradztwo w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych;
 - 10) Doradztwo w zakresie kompetencji miękkich;
 - 11) Dedykowane specjalistyczne szkolenia i warsztaty dla lokatorów.
- Usługi proinnowacyjne:
- 1) Ocena rynkowa produktu/usługi, tworzenie modelu biznesowego;
 - 2) Przygotowanie do analizy due diligence;
 - 3) Metody pozyskiwania inwestora zewnętrznego, pitchowania przed inwestorami;
 - 4) Analiza rynku w zakresie odnajdowania i oceniania możliwości rynkowych, opracowanie koncepcji produktu;
 - 5) Wsparcie w obszarze tworzenia polityki wizerunkowej oraz nazwy produktów i usług.
2. BPN-T udostępnia powierzchnię coworkingową Centroom. W 2015 r. podpisano 144 umowy na udostępnienie przestrzeni (pakiety oraz najem salek biznesowych).
 3. Przygotowanie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu pn.: „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents”, w ramach Poddziałania 1.1.1. Platformy startowe dla nowych pomysłów Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.
 4. Realizacja przez PFRR programu pn. Enterprise Europe Network, współfinansowanego przez UE i Rząd RP, skierowanego na wsparcie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw, ich znajomość przepisów na rynku wspólnotowym oraz podniesienie poziomu technologicznego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.2. STWORZENIE I WDROŻENIE STRATEGII ROZWOJU ORAZ WSPIERANIE KONKURENCYJNOŚCI WIODĄCYCH I NAJBARDZIEJ INNOWACYJNYCH SEKTORÓW GOSPODARKI MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. W 2015 r. w wyniku przeprowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości inwentaryzacji klastrów w Polsce przedstawiona została lista 8 klastrów funkcjonujących w woj. podlaskim. 7 z nich działa w Białymstoku: Klaster Instytucji Otoczenia Biznesu, Klaster Marek Turystycznych Polski Wschodniej, Klaster Obróbki Metali, Ogólnopolskie Centrum Badania, Edukacji i Monitorowania Problemów Płodności, Podlaski Klaster Bielizny, Północno-Wschodni Klaster Ekoenergetyczny, Wschodni Klaster Budowlany. Wyodrębniono również Krajowe Klastry Kluczowe, o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej, zidentyfikowane na poziomie krajowym w oparciu o kryteria dotyczące m.in.: masy krytycznej, potencjału rozwojowego i innowacyjnego, dotychczasowej i planowanej współpracy oraz doświadczenia i potencjału koordynatora. Wśród 7 klastrów posia-

dających status Krajowego Klastra Kluczowego w Polsce, 2 prowadzą działalność w Białymstoku i są to: Wschodni Klaster Budowlany oraz Klaster Obróbki Metali⁷⁸.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W dniu 7 listopada 2014 r. Tadeusz Truskolaski - Prezydent Miasta Białegostoku podpisał Deklarację Partnerów Strategicznych w ramach Klastra Obróbki Metali. Zadeklarował tym samym wzajemne wspieranie podejmowanych inicjatyw i wspólne poszukiwanie nowych obszarów współpracy w kontekście realizacji wskazanego celu strategicznego i celów szczegółowych Klastra, mając na uwadze jego misję, którą jest wspieranie podlaskich przedsiębiorców działających w branży obróbki metali oraz podmiotów kooperujących spoza regionu poprzez stworzenie trwałych ram współpracy opartych na transferze wiedzy, technologii i rozwiązań innowacyjnych pomiędzy członkami Klastra przy udziale instytucji rządowych, samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowo-badawczych oraz instytucji naukowych.
2. W 2009 roku Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Białymstoku dołączyło do programu Ciepło Systemowe. W roku 2015 MPEC kontynuował prace w ramach programu. Ciepło Systemowe to marka produktu, a jednocześnie nazwa programu promocyjnego, który ma kształtować pozytywny wizerunek i niezawodność systemów centralnego ogrzewania w Polsce. Ma również na celu podnoszenie standardów dostaw energii ciepłej i obsługi klienta. Ciepło Systemowe to produkt zapewniający ogrzewanie i ciepłą wodę w budynkach na terenie aglomeracji miejskich poprzez infrastrukturę ciepłowniczą. To najbardziej powszechny, ekologiczny, bezpieczny i wygodny sposób ogrzewania, dostępny przez cały rok. Obecnie wokół marki Ciepło Systemowe skupionych jest wiele firm ciepłowniczych, m.in. Dalkia, Tauron, SPEC oraz cała długa lista PEC-ów. Ciepło Systemowe dostarczają firmy, które zaakceptowały i stosują ujednolicone, wysokie standardy w zakresie obsługi klientów indywidualnych i biznesowych, w obszarze technicznym i marketingowym oraz edukacji na rzecz efektywnego zarządzania energią.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.3. ROZWÓJ LOKALNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego zarządza:
 - Podlaskim Funduszem Poręczeniowym Sp. z o.o. – udzielającym zabezpieczenia kredytów bankowych zaciąganych przez przedsiębiorców.
 - Podlaskim Funduszem Kapitałowym Sp. z o.o. – udzielającym kapitału na rozwój w formie inwestycji typu *venture*.

⁷⁸ http://www.pi.gov.pl/klastry/chapter_86335.asp

- Funduszem pożyczkowym Mikro Start – udzielającym pożyczek na uruchomienie i rozwój przedsiębiorstw.
- Funduszem pożyczkowym w ramach Pożyczki Globalnej BGK (runda II) – udzielającym pożyczek z pomocą *de minimis* na rozwój przedsiębiorstw poprzez finansowanie zakupów inwestycyjnych.

Programy i działania nowo utworzone:

1. PFRR utworzyła fundusz pożyczkowy w ramach Pożyczki Globalnej BGK (runda III) – udzielający pożyczek z pomocą *de minimis* na rozwój przedsiębiorstw poprzez finansowanie zakupów inwestycyjnych

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.4. PROMOCJA POSTAW PRZEDSIĘBIORCZYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW, W SZCZEGÓLNOŚCI WŚRÓD MŁODZIEŻY

Programy i działania zrealizowane:

1. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny zorganizował konferencję podsumowującą projekt „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”:
- W dniach 20-21 października 2015 r. odbyła się konferencja podsumowująca projekt „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny” (działanie promocyjne sfinansowane w ramach projektu). Spotkanie zgromadziło znakomitych gości reprezentujących szerokie spektrum ekosystemu, którego częścią jest Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. Konferencja miała przede wszystkim na celu promocję działalności BPN-T, a także promowanie lokatorów Parku. Wydarzenie było ponadto okazją do przypomnienia historii realizacji inwestycji BPN-T oraz dyskusji na temat zadań stawianych przed instytucją w przyszłości.
- Konferencja stanowiła okazję do merytorycznych dyskusji na temat współpracy biznesu i nauki. W trakcie konferencji odbyły się liczne panele tematyczne i warsztaty.
2. W dniach 16-17.10.2015 r. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny zorganizował konferencję Wschodnie Forum e-Biznesu „East-Biz” z zakresu e-commerce. To wyjątkowa impreza łącząca prelekcje i warsztaty. Uczestnicy East-Biz poznali najnowsze trendy, zdobyli ciekawą wiedzę i poznali świetnych ludzi, którzy na co dzień prowadzą swoje biznesy w świecie Internetu i odnoszą ogromne sukcesy. Planowana jest organizacja kolejnych edycji konferencji.
3. W dniach 24-25.04.2015 Białostocki Park Naukowo-Technologiczny zorganizował konferencję „EastMedia” - jedyna w woj. podlaskim konferencja z zakresu nowych mediów, e-marketingu, mobile i social media. W trakcie dwóch dni eventu swoją wiedzę i doświadczeniem podzielili się tacy eksperci, jak: Jakub Cyran z GO.PL, Maciek Pawłowski z eEngine, Andrzej Ogonowski z SMSAPI, Monika Czaplicka z Wobuzz, Piotr

Pawlak z Kinetise, Mikołaj Winkiel z Brand24, Michał Blak z edrone.me, Sebastian Suma z Sempai, Tomasz Baranowski z Publicis Polska/DWL, Michał Kraus z Unity S.A oraz Paweł Luty z Brief. Konferencja skierowana była do wszystkich zainteresowanych światem marketingu, do przedstawicieli firm, które nieustannie poszukują sposobów na zdobycie nowych klientów oraz podniesienie efektywności dotarcia do nich, po to by maksymalizować wyniki biznesowe. Planowana jest organizacja kolejnych edycji konferencji.

4. PFRR zorganizowała wydarzenie towarzyszące Wschodniemu Kongresowi Gospodarczemu pn. EEC Liderzy Przyszłości. Było to spotkanie młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych z ciekawymi ludźmi, mającymi pasję i chcącymi zarazić swoim entuzjazmem młodych. Spotkanie jest okazją, aby uświadomić młodzieży, że oprócz wyjazdu do większego miasta czy też za granicę, istnieją jeszcze inne drogi, aby móc się realizować zawodowo. Celem spotkania jest też zmiana sposobu myślenia młodzieży, w taki sposób, aby mogła samodzielnie podjąć decyzje dotyczące możliwości prowadzenia własnej firmy. Pokazuje młodzieży, że biznes można budować na uwarunkowaniach wewnętrznych – posiadanych cechach osobowościowych, zainteresowaniach, pasjach.
5. Współorganizacja przez PFRR Konkursu Technotalenty 2015 r., którego celem jest wsparcie rozwoju zdolnych osób z regionu północno-wschodniej Polski, które w ramach konkursu prezentują swoje projekty w jednej z kategorii: TECHNIKA, DESIGN, BIZNES. Dodatkowo, każdy uczestnik może zgłosić ten sam projekt w kategorii WYZWANIE SPOŁECZNE. Uczestnikami konkursu są uczniowie, studenci i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i wyższych w wieku od 18 do 30 lat. Kapituła wyłania pięciu finalistów w kategoriach konkursowych technika, design, biznes oraz ostatecznych zwycięzców konkursu i zwycięzcę nagrody specjalnej w kategorii wyzwanie społeczne. Laureaci Konkursu otrzymają nagrody finansowe i rzeczowe. Każdy uczestnik konkursu ma szansę na udział w specjalnym programie wsparcia uzdolnionych osób z regionu północno-wschodniej Polski realizowanym przez fundację TECHNOTALENTY.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Wydarzenie EEC Liderzy przyszłości będzie kontynuowane w 2016 r.

C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.1. WSPARCIE INNOWACYJNOŚCI

Programy i działania zrealizowane:

1. Zakończenie realizacji i rozliczenie projektu „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013.

- W związku z zakończeniem budowy budynków BPN-T i oddaniem obiektów do użytkowania w maju 2014 r., w roku 2015 prowadzone były działania zmierzające do zakończenia i rozliczenia projektu „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny” – zrealizowane zostały postępowania dotyczące zakupu wyposażenia teleinformatycznego, dostawy sprzętu do laboratoriów specjalistycznych, adaptacji powierzchni specjalistycznych laboratoriów. Zrealizowano także zadania związane z zarządzaniem projektem (wykonawstwo materiałów promocyjnych BPN-T, organizacja konferencji podsumowującej realizację projektu Białostocki Park Naukowo-Technologiczny).
- Zakończenie projektu nastąpiło z dniem 30.12.2015 r. Zgodnie z ostatecznym rozliczeniem całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 167 741 883,69 PLN. Wartość wydatków kwalifikowanych zamknęła się w kwocie 142 386 298,89 PLN. Uzyskana kwota dofinansowania dla projektu to 125 106 728,30 PLN, z tego zaangażowane środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wyniosły 118 108 637,04 PLN, natomiast środki dotacji celowej z budżetu państwa to kwota 6 998 091,26 PLN. Kwalifikowalny wkład własny Beneficjenta wyniósł 17 279 570,59 PLN.
- W efekcie realizacji projektu (2009-2015) osiągnięto następujące wskaźniki produktu i rezultatu:

Lp.	Wskaźnik produktu	Liczba/ilość
1	Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych, w tym:	26 ha
1a	- powierzchnia przeznaczona do udostępnienia inwestorom (wskaźnik autorski)	22 ha
1b	- powierzchnia terenu zajęta przez park naukowo-technologiczny (wskaźnik autorski)	3 ha
1c	- powierzchnia infrastruktury zbudowanej na terenie inwestycyjnym w bezpośrednim związku z projektem (wskaźnik autorski)	1 ha
2	Liczba utworzonych instytucji otoczenia biznesu (parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości, klastrów, itp.)	1
3	Liczba utworzonych laboratoriów	6
4	Przygotowana powierzchnia laboratoryjna bez wyposażenia (wskaźnik autorski)	400 m ²
5	Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów	15 szt.

Lp.	Wskaźnik rezultatu	Rok 2015	Wartość docelowa
1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach	2	12
2	Powierzchnia zagospodarowanej przez przedsiębiorców na podstawie zawartych umów	2,7	22
3	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu	10	22

4	Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług utworzonych laboratoriów	8	20
5	Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów	159	262

- Realizacja projektu przyczyniła się w znacznym stopniu do stworzenia dodatkowych miejsc pracy, obejmujących nowe etaty utworzone w firmach działających w budynkach BPN-T oraz na terenach inwestycyjnych BPN-T. Według planu na 2015 r. założono utworzenie nowych etatów w liczbie 99, w 2015 r. osiągnięto wartość 159 (tj. wykonanie na poziomie 160,61%). Wartości docelowe dotyczą roku 2020.
- 2. W okresie od kwietnia do lipca 2015 roku Białostocki Park Naukowo-Technologiczny wspólnie z firmą CEDC International Sp. z o.o. zrealizował projekt pn.: „Absolwent w Transferowni”.
 - Cele realizacji projektu:
 - 1) Zdobyć przez studentów i absolwentów doświadczenia oraz zapoczątkowanie kariery zawodowej, dzięki pracy nad realnymi problemami biznesowymi przygotowanymi przez przedsiębiorstwa.
 - 2) Współpracujące przedsiębiorstwo uzyskało dostęp i kontakt do najzdolniejszych absolwentów uczelni wyższych z wybranych kierunków studiów.
 - 3) Projekt stanowił dla studentów i absolwentów możliwość zdobycia doświadczenia pracy w zespołach multidyscyplinarnych.
 - W następnych latach będą organizowane kolejne edycje projektu.
- 3. W 2015 r. zakończyła się realizacja projektu Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. W dniach 20-21.10.2015 r. BPN-T zorganizował konferencję podsumowującą projekt „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”. Spotkanie, którego gospodarzami byli Prezydent Miasta Białegostoku dr hab. Tadeusz Truskolaski oraz Dyrektor Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego Anna Daszuta-Zalewska, zgromadziło znakomitych gości reprezentujących szerokie spektrum ekosystemu którego częścią jest Park. Wydarzenie było okazją do przypomnienia historii realizacji inwestycji BPN-T oraz dyskusji na temat zadań stawianych przed instytucją w przyszłości.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny prowadził rekrutację podmiotów zainteresowanych najmem powierzchni biurowych i laboratoryjnych w BPN-T. Wpłynęło 30 wniosków aplikacyjnych z czego 27 oceniono pozytywnie, w tym:
 - 10 wniosków złożonych przez osoby z pomysłem na biznes.
 - 9 wniosków złożonych przez firmy działające mniej niż 3 lata na rynku.
 - 8 wniosków złożonych przez firmy działające dłużej niż 3 lata na rynku.

2. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Białegostoku (Nr 888/15) w dniu 15 października 2015 r. została powołana Rada Programowa Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego (II kadencja). W dniu 6 listopada 2015 r. odbyło się pierwsze, inauguracyjne posiedzenie Rady, podczas którego nastąpiło wręczenie aktów powołania do udziału w pracach Rady Programowej BPN-T w II kadencji (2015-2018).
3. Działalność jednostki budżetowej Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. W roku 2015 jednostka budżetowa prowadziła aktywne działania związane m. in. z promocją postaw innowacyjnych i przedsiębiorczości (realizacja działań informacyjnych, szkoleniowych w zakresie promocji innowacyjności i przedsiębiorczości; organizacja warsztatów m.in. z zakresu kreatywności, zakładania firmy, pracy projektowej zgodnie z metodologią „Design Thinking”, projektowania modelu biznesowego, networkingu, zarządzania czasem, prawa własności intelektualnej, pozyskiwania inwestora prywatnego, wystąpień publicznych, efektywność lidera; współpraca z białostockimi uczelniami wyższymi oraz instytucjami otoczenia biznesu).
4. Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego należy do Sieci Enterprise Europe Network, w ramach której funkcjonują punkty kompleksowej obsługi MŚP, w których przedsiębiorcy mogą skorzystać z szerokiego wachlarza usług świadczonych przez wyspecjalizowane jednostki w całej Europie oraz wielu państwach trzecich. Usługi dotyczą: współpracy gospodarczej i technologicznej, pozyskania informacji i doradztwa, udziału w spotkaniach i imprezach kooperacyjnych. Sieć zrzesza ponad 600 organizacji w ponad 40 krajach, w tym izby handlowe, regionalne agencje rozwoju i uniwersyteckie ośrodki technologiczne, w których pracuje około 4 000 doświadczonych specjalistów. Jest największą tego typu siecią na świecie.
 - Od stycznia do grudnia 2015 roku, wśród działań oddziału sieci funkcjonującego przy PFRR wyróżnia się:
 - 1) Zorganizowanie kilkudziesięciu seminariów i konferencji oraz misji gospodarczych, w których udział wzięło 935 uczestników.
 - 2) Udzielenie odpowiedzi na ponad 220 zapytań.
 - 3) Przeprowadzenie 50 audytów technologicznych i biznesowych.
 - 4) Zorganizowanie misji gospodarczych i spotkań kooperacyjnych, w których udział wzięło 46 przedsiębiorców, uczestnicząc w 170 spotkaniach.
 - 5) Opracowanie 61 zapytań gospodarczych i profili technologicznych, które były dystrybuowane w całej sieci.
 - Wszystkie oferowane przez sieć usługi wpływają na wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP. Oddział sieci EEN zapewnia wyspecjalizowane doradztwo w zakresie prowadzenia działalności eksportowej oraz rynku unijnego. Dzięki sieci kontaktów stworzono dostęp do aktualnych i istotnych z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej informacji o całej Europie i krajach trzecich należących do sieci. Istniejące bazy danych i instrumenty informatyczne pozwalają na sprawne i szybkie dostarczanie usług do zainteresowanych przedsiębiorców.

5. PFRR pełni rolę Regionalnej Instytucji Finansującej odpowiedzialnej za wdrażanie w województwie podlaskim Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Powołanie Rady Programowej Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego w kadencji 2015-2018.
 - W związku z zakończeniem z dniem 6 września 2014 r. działalności Rady Programowej Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego w kadencji 2011-2014, w 2015 roku zostały wszczęte czynności związane z powołaniem Rady w II kadencji na lata 2015-2018.
 - Powołanie Rady nastąpiło na mocy *zarządzenia Nr 888/15 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 15 października 2015 r. w sprawie powołania Rady Programowej Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz ustalenia Regulaminu jej działania*. Na mocy powyższego zarządzenia nastąpiło włączenie środowiska naukowego oraz gospodarczego w proces tworzenia korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych oraz wdrażania nowoczesnych technologii w gospodarce miasta w oparciu o przygotowaną infrastrukturę Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego.
 - Powołane ciało opiniotawczo-doradcze składa się z 13 ekspertów, w tym z 6 przedstawicieli lokalnych uczelni wyższych (Politechnika Białostocka, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku) i 7 przedstawicieli środowiska gospodarczego i instytucji zrzeszających przedsiębiorców (Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku, Klaster Obróbki Metali, Podlaski Związek Pracodawców, Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, Polska Izba Przemysłu Chemicznego, Polsko-Amerykańska Rada Współpracy).
 - Rada wyraża swoje stanowiska oraz opinie w zakresie zasad funkcjonowania i kierunków rozwoju Parku, w tym dotyczących:
 - 1) tworzenia korzystnych warunków dla rozwoju podmiotów prowadzących działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną,
 - 2) wyznaczania strategicznych kierunków i trendów rozwoju Parku,
 - 3) kreowania efektywnych powiązań pomiędzy nauką i biznesem,
 - 4) zakresu świadczenia usług badawczo – rozwojowych w Parku,
 - 5) innowacyjności przedsiębiorstw zainteresowanych nabyciem terenów inwestycyjnych w Parku.
 - W dniu 06 listopada 2015 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Rady, podczas którego nastąpiło wręczenie Aktów powołania do udziału w pracach Rady Programowej BPN-T w II kadencji (2015-2018).
2. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny złożył wniosek o dofinansowanie projektu „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents”; w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014 – 2020, Działanie 1.1. Platformy startowe dla nowych pomysłów, Poddziałanie 1.1.1. Platformy startowe dla nowych pomysłów,

którego Beneficjentem jest Miasto Białystok a podmiotem realizującym projekt - Białostocki Park Naukowo-Technologiczny.

- Platforma startowa to program akceleracji pomysłów obejmujący fazę inkubacji przedsiębiorstw typu startup, realizowany przez animatora Platformy startowej przy zaangażowaniu podmiotów działających na rzecz wspierania przedsiębiorczości. Celem instrumentu jest stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi nowych, innowacyjnych pomysłów biznesowych i ich realizacji w makroregionie Polski Wschodniej w formie przedsiębiorstw typu start-up. Działanie pozwoli na zapewnienie indywidualnego wsparcia dla innowacyjnych startupów utworzonych na bazie wyselekcjonowanych pomysłów biznesowych. Startupy, które będą gotowe do wejścia na rynek z produktem przygotowanym w ramach programu akceleracji realizowanego przez Platformę startową, będą mogły uzyskać wsparcie na rozwój swojej działalności w ramach poddziałania Rozwój startupów w Polsce Wschodniej.
- Za animację, tj. przygotowanie, następnie realizację działań w ramach Platform startowych są odpowiedzialne ośrodki innowacji, pełniące funkcję animatora. Wybór animatorów nastąpił w drodze konkursu ogłoszonego przez PARP.
- W roku 2015 rozpoczęte zostały działania związane z przygotowaniem i złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu oraz działania związane z budową ekosystemu dla realizacji projektu (koordynowane przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny):
 - 1) W dniu 08.09.2015 r. zostało podpisane porozumienie dotyczące wspólnego przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu pomiędzy Miastem Białystok – Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym, Gminą Miasto Ełk – Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku, Gminą Miasto Elbląg – Elbląskim Parkiem Technologicznym a Gminą Olsztyn – Olsztyńskim Parkiem Naukowo-Technologicznym.
 - 2) W dniu 21.09.2015 r. ogłoszony został otwarty nabór na partnerów do wspólnej realizacji projektu pn.: „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents” /park naukowo-technologiczny, park naukowy, park technologiczny lub park przemysłowy w roli partnera/.
 - 3) W dniu 25.11.2015 r. została zawarta umowa partnerstwa na rzecz realizacji projektu pomiędzy:
 - Miastem Białystok – Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym,
 - Gminą Miasto Elbląg – Elbląskim Parkiem Technologicznym,
 - Gminą Miasto Ełk – Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku,
 - Gminą Olsztyn – Olsztyńskim Parkiem Naukowo-Technologicznym,
 - Parkiem Przemysłowym Łomża Sp. z o. o.,
 - Parkiem Naukowo-Technologicznym Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.
 - 4) W toku przygotowania do realizacji projektu Białostocki Park Naukowo-Technologiczny przeprowadził 8 naborów na kandydatów ekosystemu startupowego:
 - uczelnie niepubliczne,
 - fundusze typu venture capital oraz fundusze kapitału zaangażowanego,

- samorządy gospodarcze,
 - duże przedsiębiorstwa,
 - klastry,
 - stowarzyszenia, fundacje,
 - instytucje otoczenia biznesu,
 - sieć aniołów biznesu.
- W wyniku rozstrzygnięć ww. naborów oraz na podstawie podpisanych umów/porozumień z podmiotami sektora finansów publicznych, na potrzeby realizacji projektu stworzony został ekosystem startupowy - BPN-T zawarł porozumienia o współpracy z ponad pięćdziesięcioma podmiotami.
- Projekt „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents” ma na celu przygotowanie (inkubację) 60 przedsiębiorstw (startup) do wejścia na rynek z nowymi produktami. W trakcie rekrutacji wybranych zostanie 60 osób lub zespołów osób, które nie skończyły 35 roku życia. Następnie osoby lub zespoły osób stworzą spółki kapitałowe, które wezmą udział w projekcie. Spółki skorzystają z usług podstawowych (szkolenia, prowadzenie księgowości, doradztwo prawne, patentowe, podatkowe, udostępnienie biura) oraz z usług specjalistycznych (opracowanie modelu biznesowego, usługi marketingowe, prace rozwojowe i badania nad produktami). Rezultatem udziału w projekcie będzie posiadanie przez przedsiębiorstwo MVP (Minimum Viable Product) - produktu o minimalnych funkcjach gotowego do wprowadzenia na rynek. Przedsiębiorstwa, które osiągną najlepsze wyniki, otrzymają rekomendację do ubiegania się o dotację na dalszą pracę nad produktem w ramach poddziałania 1.1.1 PO Polska Wschodnia.
- Koszt całkowity projektu – 7 297 119,80 PLN. Rekomendowana kwota dofinansowania – 7 297 119,80 PLN (100%). Lata realizacji projektu: 01.03.2016 – 30.04.2017.
3. Przygotowanie do realizacji projektu współfinansowanego ze środków UE pn. „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy w Białymstoku”, którego Beneficjentem jest Miasto Białystok.
- W ramach działań przeprowadzonych w 2015 r., zmierzających do przystąpienia przez Miasto Białystok do realizacji projektu „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy w Białymstoku” (LMMiO) zostały przeprowadzone konsultacje z Urzędem Marszałkowskim Woj. Podlaskiego oraz Stowarzyszeniem Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (BOF), których przedmiotem były ustalenia nt. ogólnych zasad realizacji przedmiotowego projektu. Wypracowane zostały dokumenty: fiszka zgłoszeniowa dla projektów pozakonkursowych w ramach Strategii ZIT BOF planowanych do wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 oraz harmonogram przygotowania projektu.
- Projekt został ujęty w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i będzie realizowany w ramach Celu 2. Kompetencje do pracy, Działania 2.5. Rozwój kształcenia ogólnego dzieci i młodzieży, Poddziałania 2.5.2. Rozwój infrastruktury instytucji popularyzujących naukę i innowacje. Szacowany koszt projektu to ok. 18,73 mln zł, z czego

15,9 mln zł ma stanowić dotacja ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

- Głównym celem projektu jest wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez utworzenie w Białymstoku ośrodka popularyzującego naukę i innowacje / umożliwiającego rozwój myśli technicznej oraz świadczenie usług dydaktycznych wykorzystujących nowoczesne technologie. Instytucja będzie oferować infrastrukturę edukacyjną wykorzystywaną we współpracy ze szkołami, która pozwoli aktywnie angażować uczniów, stymulować ich innowacyjność i uzupełniać zdobytą wiedzę teoretyczną praktycznymi przykładami.
- Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywcy będzie miejscem realizacji wydarzeń naukowych, technologicznych, a także warsztatów i wydarzeń edukacyjnych dotyczących wszelkich dziedzin związanych z techniką i innowacyjnością, oraz z kulturą techniczną. Swoją ofertę kierować będzie do dzieci i młodzieży zainteresowanych odkrywaniem świata, różnymi dziedzinami nauki i techniki poprzez m.in. udostępnianie ekspozycji, laboratoriów i pracowni umożliwiających przeprowadzanie badań i obserwację zjawisk, ich analizę oraz opracowywanie syntetycznych wniosków i spostrzeżeń celem ich wdrażania w życie jako pomysłów, wzorów użytkowych i wynalazków, organizowanie pokazów i spotkań naukowych przybliżających nowoczesne technologie. Oferta Laboratorium będzie m.in. poszerzała i uzupełniała programy nauczania szkół poprzez tworzenie projektów edukacyjnych, wykorzystujących nowoczesne metody kształcenia i upowszechniania wiedzy.
- Planowane złożenie wniosku o dofinansowanie projektu nastąpi w I kwartale (luty) 2017 r.

4. W 2015 r. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny podpisał następujące listy oraz porozumienia o współpracy:

Lp.	Nazwa firmy/ instytucji	Przedmiot umowy	Data
1.	Polskie Towarzystwo Rakietowe	Wspólna organizacja przedsięwzięć edukacyjno-szkoleniowych na terenie BPN-T.	22.01.2015 r.
2.	Tomasz Czech Young Design Academy	Współpraca w celu wspólnej organizacji warsztatów Creat Your Dream.	04.03.2015 r.
3.	Stowarzyszenie Pierwiaszek Kultury	Współpraca w celu wspólnej organizacji Rails Girl Białystok.	11.03.2015 r.
4.	Sandsoft Grzegorz Kałęka	Współpraca w celu wspólnej organizacji zawodów robotów RoboGame.	30.03.2015 r.
5.	Uniwersytet w Białymstoku Wydział Ekonomii i Zarządzania	Współpraca w celu wspólnej organizacji warsztatów z programu Photoshop w ramach dni Marketingu.	24.04.2015 r.

Lp.	Nazwa firmy/ instytucji	Przedmiot umowy	Data
6.	MDT Medical Sp. z o. o.	Współpraca w celu wspólnej organizacji wydarzenia pn. "Spotkanie Ekspertów: E-zdrowie - katalizator zmian systemów opieki medycznej i socjalnej".	13.05.2015 r.
7.	Federacja Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok	Współpraca w celu wspólnej organizacji warsztatów dotyczących skutecznego prowadzenia fanpage'a organizacji na portalu Facebook.	14.05.2015 r.
8.	Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr	Wspólna realizacja Europejskiego Tygodnia Kompetencji.	09.06.2015 r.
9.	Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego	Współpraca w przygotowaniu i realizacji międzynarodowej konferencji pn. "Przedsiębiorczy uniwersytet i jego rola w regionalnym modelu Triple Helix".	15.06.2015 r.
10.	ClearSense S.A. Sp. komandytowa	Współpraca w celu wspólnej organizacji Akademii e-Marketingu ClearSense.	15.06.2015 r.
11.	Klaster Obróbki Metali, koordynator Centrum Promocji Innowacji i Rozwoju z siedzibą w Białymstoku	Działania na rzecz Klastra Obróbki Metali. Współpraca w obszarach: propagowanie idei klasteringu i współpracy sieciowej; wzmocnienie relacji między firmami klastra a instytucjami badawczymi, otoczenia biznesu i nauki; wymiany doświadczeń, współpracy i wdrażania projektów badawczych i rozwojowych; wdrażanie i upowszechnianie innowacyjnych technologii wśród przedsiębiorstw; poprawa jakości i innowacyjności produktów i usług; wsparcie procesu poszukiwania i rozwijania inteligentnych specjalizacji na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym; podnoszenie kompetencji zasobów ludzkich; promowanie i wspieranie kształcenia zawodowego w regionie; promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca do inwestowania; poszukiwanie środków pomocowych dla finansowania i realizacji projektów w ww. dziedzinach.	11.06.2015 r.
12.	Politechnika Białostocka oraz EastCamp Białystok	Współpraca w celu wspólnej organizacji cyklicznej konferencji e-commerce - Wschodniego Forum e-Biznesu EastBiz.	10.07.2015 r.
13.	Kamil Siwek, Studio Dobry Układ	Współorganizacja konkursu urodzinowego Centrum pn. "Pakiet rozszerzony", promującego przedsiębiorczość i coworking w Białymstoku.	28.09.2015 r.

Lp.	Nazwa firmy/ instytucji	Przedmiot umowy	Data
14.	Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku	Współorganizacja seminarium podsumowującego przedsięwzięcie Talenty XXI w.	19.10.2015 r.
15.	Keryx Group Anya Ogórkiewicz	Wspólna organizacja debaty w ramach projektu "Miasto Świadome".	26.10.2015
16.	Federacja Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok	Organizacja spotkań TechKlub Białystok w biurze coworkingowym Centroom, w okresie od listopada 2015 do maja 2016.	29.10.2015
17.	Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych "SocLab"	Wspólna organizacja warsztatów pt. "Grywalizacja w praktyce, czyli tworzymy wspólnie koncepcje aplikacji", które odbyły się w Centroom 7 listopada 2015 r.	03.11.2015 r.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.2. TWORZENIE WARUNKÓW DO WIĘKSZEGO ZAANGAŻOWANIA UCZELNI WYŻSZYCH W PROCESY INNOWACYJNE W GOSPODARCE

Programy i działania zrealizowane:

1. Wyrazem zaangażowania lokalnych uczelni wyższych w budowanie potencjału innowacyjnego Miasta Białystok i regionu jest czynny udział 6 przedstawicieli trzech uczelni (Politechnika Białostocka, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku) w pracach Rady Programowej Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, powołanej z dniem 15 października 2015 r. na mocy zarządzenia Nr 888/15 Prezydenta Miasta Białegostoku, funkcjonującej w ramach II kadencji obejmującej lata 2015-2018 (omówionej w zakresie Celu strategicznego C – Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy, Priorytetu C2 – Rozwój innowacyjnej gospodarki, kierunku działań C.2.1. - Wsparcie innowacyjności).
2. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku nawiązał współpracę z Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym (na mocy stosownej umowy zawartej w 2015 r. z Parkiem), pełniąc funkcję Operatora Laboratorium Obrazowania Molekularnego BPN-T (w ramach powołanej spółki celowej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku - „Laboratorium Obrazowania Molekularnego i Rozwoju Technologii UMB” Sp. z o.o.).
3. Laboratorium Obrazowania Molekularnego (LOM) z pracownią izotopową klasy II wyposażone jest w innowacyjną na skalę światową aparaturę diagnostyczną - skaner PET/MR (aparat Biograph mMR, 3.0 Tesla) – połączenie pozytonowej tomografii emisyjnej z rezonansem magnetycznym. Funkcjonuje tu pracownia badań diagnostycznych Bio-skaner PET/MR. Laboratorium stwarza możliwość prowadzenia unikalnych

badania w wielu dziedzinach medycyny, informatyki i fizyki m.in. poszukiwania wczesnych markerów w chorobie Alzheimera, rozpoznania i monitorowania guzów głowy i szyi, we wczesnej diagnostyce i ocenie terapii w zaburzeniach poznawczych i przy objawach wytwórczych w psychiatrii oraz w tworzeniu dynamicznych modeli 3D organów.

4. W dniach 18-19.06.2015 Białostocki Park Naukowo-Technologiczny zorganizował międzynarodową konferencję naukową „Przedsiębiorczy uniwersytet i jego rola w regionalnym modelu Triple Helix”. Celem konferencji było stworzenie interdyscyplinarnego forum prezentacji spostrzeżeń, osiągnięć badawczych oraz przedsięwzięć praktycznych i doświadczeń w zakresie współpracy pomiędzy trzema sektorami – nauką, administracją i biznesem. Szczególna uwaga zwrócona była na rolę przedsiębiorczego uniwersytetu oraz parków naukowo-technologicznych w rozwoju regionu na tle modelu potrójnej spirali (Triple Helix). W konferencji uczestniczyli światowej klasy specjaliści m.in. ze Stanford University (USA), Tsinghua University (Chiny), Fluminense Federal University (Brazylia), a także wybitne autorytety z Polski i krajów Europy Środkowo-Wschodniej.
5. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny podpisał szereg listów intencyjnych z uczelniami wyższymi z województwa podlaskiego, warmińsko-mazurskiego oraz mazowieckiego w celu stworzenia ekosystemu startupowego niezbędnego do realizacji złożonego projektu „Platformy startowe dla nowych pomysłów” w ramach Poddziałania 1.1.1. Platformy startowe dla nowych pomysłów Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Programy i działania nowo utworzone:

1. W związku z przystąpieniem w 2015 r. przez Miasto Białystok do czynności związanych z przygotowaniem do realizacji projektu „Laboratorium Młodego Mistrza i Odkrywczy w Białymstoku”, w ramach którego powstanie instytucja edukacyjna, popularyzująca naukę i innowacje (projekt omówiony w ramach Celu strategicznego C; Priorytetu C.2., Kierunku działania C.2.1. Wsparcie innowacyjności), wyznaczono niezbędne, kluczowe działania, istotne z punktu widzenia przyszłego funkcjonowania Laboratorium.
2. Jednym z działań, stanowiących część projektu jest zbudowanie platformy współpracy z białostockimi uczelniami wyższymi, szkołami w celu wypracowania wspólnych zasad i kierunków efektywnego wykorzystania wytworzonej w ramach projektu infrastruktury edukacyjnej mając na uwadze cele szczegółowe projektu, w tym:
 - Podniesienie atrakcyjności i elastyczności kształcenia z naciskiem na kształcenie praktyczne poprzez oferowanie innowacyjnych form edukacyjnych.
 - Kształtowanie kompetencji kluczowych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz budowanie zainteresowania naukami ścisłymi i przyrodniczymi, a tym samym populary-

zacje politechnicznych i przyrodniczych kierunków kształcenia, wzbogacanych wiedzą informatyczno-językową.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.3. USPRAWNIENIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ POPRZECZ INFORMATYZACJĘ

Programy i działania zrealizowane:

1. Zrealizowano projekt „Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego część II – Administracja Samorządowa”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.4. SYSTEM FINANSOWANIA INNOWACJI

1. PFRR zarządza Podlaskim Funduszem Kapitałowym Sp. z o.o. – udzielającym kapitału na rozwój w formie inwestycji typu *venture*.

C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.1. KOMPLEKSOWE PRZYGOTOWANIE I OFEROWANIE NA KORZYSTNYCH DLA INWESTORÓW WARUNKACH TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Obsługa przez Biuro Obsługi Inwestorów podmiotów zainteresowanych ulokowaniem działalności w Podstrefie Białystok SSSE oraz w Białostockim Parku Naukowo-Technologicznym.
2. Udzielanie informacji o możliwościach i warunkach inwestowania w Mieście na zapytania firm oraz indywidualnych inwestorów z poszczególnych branż.
3. Z uwagi na duże zainteresowanie przedsiębiorców prowadzeniem działalności na terenie stref ekonomicznych, Miasto Białystok w 2014 r. wystąpiło do Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej z wnioskiem o rozszerzenie Podstrefy Białystok (zagospodarowanej; zajmującej pow. 29,91 ha) o kolejne 64,4 ha terenów inwestycyjnych, w tym o teren stanowiący obszar usytuowanego w sąsiedztwie Podstrefy Białystok Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego. Procedura rozszerzenia Podstrefy Białystok m.in. o tereny inwestycyjne BPN-T została zakończona w 2015 r.
4. Tereny inwestycyjne BPN-T zajmują łącznie 26 ha, z czego:
 - 3 ha powierzchni zostały zagospodarowane na potrzeby Parku (pod lokalizację Inkubatora Technologicznego i Administracji oraz Centrum Technologicznego – obiekty oddane do użytku w maju 2014 r.).
 - 23 ha stanowią tereny inwestycyjne przeznaczone na sprzedaż (z których dwie działki inwestycyjne o łącznej pow. ok. 2,7 ha zostały zbyte na przełomie 2013/2014 r.); oferta skierowana jest do inwestorów prowadzących działalność innowacyjną.

5. Tereny BPN-T objęte są specjalną strefą ekonomiczną na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie suwalskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1853).

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.3. ROZWÓJ PODSTREFY SUWALSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ W BIAŁYMSTOKU
--

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach czynności mających na celu rozszerzenie Podstrefy Białystok SSSE (wniosek Miasta Białystok z dnia 6 października 2014 r.) 20 października 2015 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o zmianie rozporządzenia w sprawie suwalskiej specjalnej strefy ekonomicznej, rozszerzając m.in. Podstrefę Białystok o tereny inwestycyjne położone w obrębie 21 – Dojlidy i 22 – Krywlany o łącznej pow. 64,3650 ha. Obecnie całkowita powierzchnia terenów inwestycyjnych Podstrefy Białystok SSSE wynosi 94,2779 ha.

Programy i działania niezrealizowane:

1. W 2015 r. nie zbyto żadnej działki Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.4. POZYSKIWANIE INWESTORÓW NA PODSTAWIE SZEROKIEJ, WSPÓLNEJ OFERTY KSZTAŁTOWANEJ NA BAZIE AGLOMERACJI BIAŁOSTOCKIEJ ORAZ ZAPEWNIENIE KOMPLEKSOWEJ OBSŁUGI INWESTORÓW W RAMACH BIURA OBSŁUGI INWESTORA
--

Programy i działania zrealizowane:

1. Promocja możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta wśród potencjalnych inwestorów poprzez udział w targach nieruchomości i misjach gospodarczych:
 - W ramach w ramach Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, Działanie I.4 Promocja i Współpraca Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 odbyła się misja inwestycyjna do Indii. Celem wyjazdu była promocja gospodarcza Białegostoku.
 - W ramach w ramach Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, Działanie I.4 Promocja i Współpraca Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 odbyła się misja inwestycyjna do Chin. Celem wyjazdu była promocja gospodarcza Białegostoku.
 - VII Republikańskie Targi Euroregion Niemen 2015 (Grodno). Celem wyjazdu była aktywizacja procesów współpracy podmiotów gospodarczych, rozwój i wzmocnienie więzi kulturowych i humanitarnych w obszarach przygranicznych, prezentacja i sprzedaż nowych produktów, ustanowienie wzajemnie korzystnych handlowo - ekono-

micznych kontaktów i zawarcie umów biznesowych. W ramach Targów, odbyło się Międzynarodowe Forum Inwestycyjne pn.: „Grodno - na skrzyżowaniu granic”.

- II Wschodni Kongres Gospodarczy, Białystok. Tematyka II Wschodniego Kongresu Gospodarczego obejmowała zarówno problematykę geopolitycznych uwarunkowań stanu i perspektyw gospodarki na wschodzie Europy, kwestie bezpieczeństwa, współpracy międzynarodowej i transgranicznej czy znaczenie wielkich inwestycji infrastrukturalnych, jak i szczegółowe analizy ważnych obszarów gospodarki – energetyki, rynku rolno-spożywczego, usług medycznych, handlu, turystyki czy hotelarstwa.
 - Misja gospodarcza do Kanady i USA. Celem wyjazdu było m.in. spotkanie z zarządem firmy SMP INC w sprawie kontynuacji procesu inwestycyjnego - rozwoju firmy w Białymstoku. W trakcie misji przeprowadzono bezpośrednie rozmowy m.in. z Konsulem Generalnym RP w Nowym Jorku, przedstawicielami instytucji: Izby Handlowej w Toronto, Konsulat Generalny RP w Montrealu, Trade & Investment Section Consulate General of the Republic of Poland in New York.
2. Współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., mająca na celu wspieranie aktywności gospodarczej, polegająca na przekazywaniu lokalnym przedsiębiorcom z Polski Wschodniej informacji o możliwościach udziału w następujących targach branżowych i misjach gospodarczych, m.in.:
 - Targi Hannover Messe 2015 w Hannoverze.
 - Misja gospodarcza do Ningbo – CEEC EXPO 2015 (sektor spożywczy).
 - Misja gospodarcza do Wietnamu, Indonezji i Malezji (producenci maszyn dla przetwórstwa spożywczego oraz z sektora kosmetycznego).
 - Misja gospodarcza do Algierii (Oran, Algier) oraz Francji – Nicea (sektor spożywczy).
 - 42 Międzynarodowe Wystawy Rolno – Spożywcze AGROKOMPLEX 2015.
 - Misja do Chin Poland-China Trade and Investment Forum w Szanghaju oraz Forum Gospodarcze podczas Szczytu Państw Europy Środkowo-Wschodniej i Chin ("16+1") w Suzhou (oferta skierowana do firm i instytucji z następujących branż: chemiczna i farmaceutyczna, ICT, lotnicza, infrastruktura i energetyka, przetwórstwo spożywcze, maszyny górnicze, zielone technologie, finanse i bankowość).
 3. W Biurze Obsługi Inwestorów odbyły się spotkania z podmiotami zainteresowanymi inwestowaniem w Białymstoku. Przekazano informacje o ofercie Miasta wraz z danymi wynikającymi ze szczegółowych zapytań potencjalnych inwestorów.
 4. Współpraca w zakresie aktualizacji ofert inwestycyjnych z następującymi podmiotami: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego w Białymstoku, uczelnie wyższe.
 5. Realizacja projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 „Tworzenie i rozwój sieci współpracy centrów obsługi inwestora”, w ramach Działania 1.4 Promocja i Współpraca, mającego na celu aktywną promocję oferty gospodarczej

pięciu województw Polski Wschodniej, a tym samym wzrost tempa rozwoju społeczno-gospodarczego makroregionu:

- Udział przedstawicieli BOI Białystok w VII Forum Gospodarczym Warmii i Mazur „Smart specializations = Smart Eastern Poland”. Budowanie przewag konkurencyjnych z wykorzystaniem inteligentnych specjalizacji. Forum było dedykowane samorządowcom, przedsiębiorcom, polskim i zagranicznym inwestorom, instytucjom otoczenia biznesu, podmiotom zainteresowanym inwestycjami i nawiązaniem współpracy gospodarczej.
- Udział w seminarium Miast Partnerskich organizowanym przez PALiZ S.A. obejmującym: konferencję prasową, przedstawienie wyników raportów atrakcyjności inwestycyjnej województw w 2015 r., spotkanie szkoleniowe zawierające m.in. omówienie wyników współpracy PALiZ S.A. z jego Partnerami, a także warsztaty nt. wdrożenia uaktualnionej procedury tworzenia oferty lokalizacyjnej do projektów obsługiwanych przez PALiZ S.A.
- Spotkanie szkoleniowe skierowane do partnerów Projektu, mające na celu podniesienie kompetencji pracowników zaangażowanych w realizację projektu.
- Opracowano „Informator statystyczny Miasta Białegostoku”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.5. ROZWÓJ SIP/GIS (SYSTEM INFORMACJI PRZESTRZENNEJ)

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Tworzenie bazy danych szczegółowych osnów geodezyjnych (BDSOG).
2. Tworzenie bazy danych geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu (GESUT).
3. Tworzenie bazy danych obiektów topograficznych o szczegółowości zapewniające tworzenie standardowych opracowań kartograficznych w skalach 1:500 – 1:5000 (BDOT).
4. Tworzenie bazy ewidencji miejscowości, ulic i adresów (EMUA).
5. Tworzenie bazy danych do prowadzenia rejestru cen i wartości nieruchomości (RCiWN).

C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.4.1. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ Z MIASTAMI ZE WSCHODU

Programy i działania zrealizowane:

1. Omówienie planu współpracy inwestycyjnej i handlowo-gospodarczej Białystok – Grodno na lata 2015 - 2016 – marzec 2015.

2. Prezentacja idei uczestnictwa obywateli w życiu publicznym w ramach Dni Białegostoku, w której uczestniczyli przedstawiciele m.in. miasta Gori (Gruzja), Jełgawa (Łotwa), Łuck (Ukraina), Psków (Federacja Rosyjska) – czerwiec 2015.
3. Uczestnictwo w targach turystycznych TOURBIZNES w Mińsku (Białoruś) – kwiecień i październik 2015.
4. Uczestnictwo w targach wielobranżowych Euroregion Niemen w Grodnie (Białoruś) – wrzesień 2015.
5. Uczestnictwo w Dniach Miasta Bielce – Bielce (Mołdawia) – maj 2015.
6. Uczestnictwo w Dniach Miasta Kowno – Kowno (Litwa) – maj 2015.
7. Uczestnictwo w Dniach Miasta Jełgawa – Jełgawa (Łotwa) – maj 2015.
8. PFRR w dniach 12-15.04.2015 r. przyjęła delegację przedstawicieli samorządów z Armenii i Gruzji. Oba kraje są członkami partnerstwa wschodniego, którego celem jest zbliżenie się państw partnerskich do UE poprzez pogłębioną współpracę i działania integracyjne w oparciu o unijne wartości, normy i standardy. Wizyta miała na celu zapoznanie się przedstawicieli obu krajów z inwestycjami realizowanymi w Polsce, współfinansowanymi z funduszy europejskich. Delegacje, oprócz spotkania z władzami miasta Białegostoku i przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego, odwiedziły Korycin, Michałowo i Supraśl. Gminy te zostały uznane przez oba kraje za pozytywne przykłady efektywnego wykorzystywania środków pomocowych, co jest niewątpliwie dużym wyróżnieniem dla naszego regionu. Wizyta miała również na celu nawiązanie współpracy pomiędzy samorządami z Armenii, Gruzji i Białegostoku. Oczekuje się, że efektem zapoczątkowanych kontaktów będą w przyszłości wspólnie realizowane projekty. Spotkanie gości z Armenii z polskimi samorządowcami było realizowane w ramach programu „Improvement of the local self-governance system of Armenia”, zaś z Gruzji w ramach programu „Fostering Regional and Local Development (RLD) in Georgia”. Celem obu programów jest wsparcie lokalnych samorządów w realizacji projektów służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Programy te, mają również pomóc w przezwyciężeniu istniejących problemów związanych z decentralizacją i fragmentaryzacją lokalnych jednostek samorządowych, które po upadku Związku Radzieckiego stały się najważniejszymi problemami polityki publicznej obu państw. Dzięki międzynarodowemu wsparciu, oba Państwa mają szansę poprawić decyzyjność i zdolności samostanowienia oraz wzmocnić procesy demokratyzacji.

Programy i działania niezrealizowane:

1. Spotkania z delegacją z Grodna w celu zapoznania się ze sposobem funkcjonowania systemu odbioru i utylizacji odpadów na terenie miasta Białegostoku – planowane w maju 2015.

Programy i działania zrealizowane:

1. Promocja możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta wśród potencjalnych inwestorów poprzez udział w targach nieruchomości i misjach gospodarczych:
 - Misja inwestycyjna do Indii. Udział w konferencji w ramach Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, Działanie I.4 Promocja i Współpraca Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Celem wyjazdu była promocja Białegostoku jako potencjalnej lokalizacji inwestycji.
 - Misja inwestycyjna do Chin. Udział w konferencji w ramach Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, Działanie I.4 Promocja i Współpraca Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Celem wyjazdu była promocja Białegostoku w kontekście możliwości inwestycyjnych.
 - VII Republikańskie Targi Euroregion Niemen 2015 (Grodno). Celem wyjazdu była aktywizacja procesów współpracy podmiotów gospodarczych, rozwój i wzmocnienie więzi kulturowych i humanitarnych w obszarach przygranicznych, prezentacja i sprzedaż nowych produktów, ustanowienie wzajemnie korzystnych handlowo-ekonomicznych kontaktów i zawarcie umów biznesowych. W ramach Targów odbyło się Międzynarodowe Forum Inwestycyjne pn.: „Grodno - na skrzyżowaniu granic”.
2. Współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., mająca na celu wspieranie aktywności gospodarczej, polegająca na przekazywaniu przedsiębiorcom z Polski Wschodniej informacji o możliwościach udziału w następujących targach branżowych i misjach gospodarczych, m.in.:
 - Misja gospodarcza do Ningbo – CEEC EXPO 2015 (sektor spożywczy).
 - Misja gospodarcza do Wietnamu, Indonezji i Malezji (producenci maszyn dla przetwórstwa spożywczego oraz z sektora kosmetycznego).
 - Misja do Chin Poland-China Trade and Investment Forum w Szanghaju oraz Forum Gospodarcze podczas Szczytu Państw Europy Środkowo-Wschodniej i Chin ("16+1") w Suzhou (oferta skierowana do firm i instytucji z następujących branż: chemiczna i farmaceutyczna, ICT, lotnicza, infrastruktura i energetyka, przetwórstwo spożywcze, maszyny górnicze, zielone technologie, finanse i bankowość).
3. Misja gospodarcza podlaskich przedsiębiorców do Republiki Białorusi zorganizowana przez PFRR umożliwiła uczestnikom nawiązanie kontaktów biznesowych oraz pozyskanie wiedzy na temat uregulowań prawnych i kulturowych prowadzenia działalności gospodarczej na Białorusi. Wizyty odbyły się w: Ambasadzie RP w Mińsku (spotkanie z przedstawicielami Ambasady oraz WPHI), Młodzieżowym Inkubatorze Przedsiębiorczości w Mińsku, Firmie BelGAZavtoservice, na terenie budowanego wówczas centrum handlowego pierwszego obiektu typu OUTLET w Mińsku. Podczas zorganizowanej konferencji dotyczącej rynku białoruskiego uczestnicy poznali praktyczne aspekty wejścia na rynek, obowiązki wizowe i celne, oraz mieli możliwość skorzysta-

nia z indywidualnych konsultacji. Ponadto zorganizowano giełdę kooperacyjną, w ramach której odbyło się 16 sprofilowanych spotkań międzynarodowych. W misji gospodarczej wzięło udział 5 przedsiębiorstw z województwa podlaskiego. Organizacja misji obejmowała przygotowanie i nadzór nad realizacją programu wyjazdu, transport uczestników, zapewnienie noclegów, zapewnienie wizyt we wskazanych instytucjach oraz zapewnienie partnerów do spotkań biznesowych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Seminaria PFRR nt. współpracy gospodarczej i możliwości wchodzenia na rynki Białorusi, Litwy, Chin.

Programy i działania nowo utworzone:

1. PFRR w ramach konkursu ogłoszonego przez Komisję Europejską uzyskała dofinansowanie na realizację projektu *STRONG Civil Society Organisations for Stronger Armenia*. Projekt realizowany jest we współpracy z ormiańskim partnerem DAS.AM a Fundacja pełni rolę lidera tego przedsięwzięcia. Głównym celem projektu jest zapewnienie znaczących, pozytywnych, a przede wszystkim trwałych zmian w zakresie szeroko rozumianych umiejętności Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego poprzez logicznie uporządkowanie sposobów definiowania zadań, podejmowanych aktywności i osiąganych rezultatów. Zostanie to zrealizowane dzięki realizacji 3 działań projektowych:
 - Budowanie kompetencji wewnątrz organizacji, głównie poprzez szkolenia i warsztaty, które będą dostosowane indywidualnie do uczestników, a przeprowadzane przez międzynarodowych ekspertów PFRR. Na podstawie diagnozy nacisk zostanie położony na planowanie, zarządzanie projektami, zarządzanie finansowe, przedsiębiorczość, itp. Przeszkolonych zostanie 90 organizacji (225 osób).
 - Budowanie kompetencji umożliwiających organizacjom tworzenie sieci połączeń, swoistego ekosystemu składającego się z nich samych, otoczenia administracyjnego, biznesowego, naukowego i społeczeństwa obywatelskiego. Udział w tej części będzie opierał się na szeregu spotkań wymienionych środowisk w formie okrągłych stołów, spotkań i współpracy z ekspertami. W tej części projektu weźmie udział 45 organizacji (135 osób).
 - „Nauka przez działanie” - jest zaawansowaną wersją budowania kompetencji opisanych w powyższych punktach. Celem tego elementu jest praktyczne wykorzystanie nabytych czy też wcześniej posiadanych umiejętności i złożenie wniosków grantowych przez uczestników projektu. Do tego etapu zostanie zaproszonych 60 organizacji, spośród których zostanie wybranych maksymalnie 25, których projekty otrzymają dofinansowanie. Łączna kwota przeznaczona na granty to 1 000 000 EUR.

- Projekt jest przykładem na dzielenie się wiedzą i doświadczeniem białostockich instytucji, organizacji i przedsiębiorców, którzy będą mogli występować w roli ekspertów w ramach w/w działań. Dzięki obecności w Armenii będą mogli nawiązywać relacje, które oprócz efektów projektowych będą przenosić się na inne pola działalności zainteresowanych. Dzięki stałemu monitoringowi realizacji trwającego procesu PFRR może aktywnie pomagać w nawiązywaniu kontaktów na terenie Armenii.

D. ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ, TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

D.1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.1. STWARZANIE WARUNKÓW DO AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI MIASTA W SFERZE KULTURY I WZROSTU JEJ UCZESTNICTWA W KULTURZE

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok organizacje pozarządowe zorganizowały, przy wsparciu finansowym z budżetu Miasta, wiele imprez dostępnych nieodpłatnie dla mieszkańców, m.in.: Imieniny Izabeli Branickiej Festiwal Sztuk Dawnych, Festiwal Światła i Sztuki Ulicy "Lumo Bjalistoko" 2015, festiwal fotograficzny „Białystok Interphoto”, prezentację muzyki ambientowej „Ambient Park” na Plantach, Festiwal Kultury Żydowskiej „ZACHOR – Kolor i Dźwięk” na Rynku Kościuszki, cykl „Koncerty przed Hejnałem” na Rynku Kościuszki, Podlaski Festiwal Wielkanocny, Festiwal Pieśni Liturgicznej i Piosenki Religijnej, Święto Kultury Białoruskiej, POMPA Międzynarodowy Przegląd Cheerleaderek, Mażorettek i Tamburmajerek na Rynku Kościuszki, cykle koncertów: Muzyka w Starym Kościele oraz Muzyka Mistrzów Baroku, Aria w Galerii.
2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury 7 miejskich instytucji kultury (Białostocki Ośrodek Kultury, Białostocki Teatr Lalek, Dom Kultury „Śródmieście”, Galeria Arsenał, Galeria im. Sleńdzińskich, Muzeum Wojska, Centrum im. L. Zamenhofa) w ramach zadań statutowych przygotowało bogatą i zróżnicowaną ofertę kulturalną dla mieszkańców – zarówno w swoich siedzibach, jak i w przestrzeni publicznej, łącznie ponad 1 000 działań kulturalnych. W zależności od profilu danej instytucji, były one organizatorami: koncertów, spektakli, wystaw, spotkań autorskich, prelekcji i debat, a także warsztatów edukacyjnych, skierowanych do wszystkich grup odbiorców, bez względu na wiek, płeć, narodowość czy wyznanie.
3. Kontynuowano projekt „Wolontariat dla kultury”, w którego realizację zaangażowały się Galeria im. Sleńdzińskich, Centrum im. Ludwika Zamenhofa i Muzeum Wojska w Białymstoku. Aktywność wolontariacką młodzi ludzie realizują w wybranej instytucji. Dzięki warsztatom, wizytom studyjnym, spotkaniom z ekspertami, wolontariusze poznają także pozostałe instytucje biorące udział w projekcie.
4. Produkcja materiałów do emisji w TVP2 i TVP Rozrywka „Bóg się rodzi” – koncert kołęd wyemitowano pierwszego dnia Świąt Bożego Narodzenia. Nagrany został w biało-

stockim Kościele Farnym 9 grudnia 2015 r. W koncercie wzięli udział młodzi polscy artyści, m.in.: zespół Sound & Grace, Rafał Brzozowski, Margaret, Kasia Wilk, Stanisław Karpiel Bułeczka i Jula. Kolędy zaśpiewali także uczestnicy programu The Voice of Poland, w tym zwycięzca ostatniej edycji - Krzysztof Iwaneczko.

5. Programy i projekty:

- Udział w IV edycji Ogólnopolskiego Programu Instytutu Muzyki i Tańca”-„Filharmonia ostrożnie wciąga” –uczestnictwo szkół w koncertach w ramach otwartych prób generalnych, wyjścia na spektakle, przedstawienia do Opery i Filharmonii Podlaskiej.
- Udział w Narodowym Programie Wspierania Czytelnictwa.

6. Zajęcia edukacyjne:

- Cykl wykładów „Inaczej niż w Podręczniku” w Instytucie Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku.
- Zajęcia dodatkowe w placówkach rozwijających talenty taneczne i muzyczne.

7. Wydarzenia:

- Obchody Święta Flagi.
 - Zorganizowanie Dnia Języka Ojczystego przez Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
 - Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru - współorganizacja przez Zespół Szkół Technicznych.
 - Zorganizowanie wizyty córki patrona Zespołu Szkół Technicznych - Pani Anny Marii Anders.
 - Konferencja *Koniec wojny - nowe zniewolenie* z udziałem pracownika Uniwersytetu w Białymstoku i Instytutu Pamięci Narodowej w I Liceum Ogólnokształcącym.
 - Organizacja Konkursu Poezji Ekumenicznej 2015 dla szkół ponadgimnazjalnych. Konkurs miał na celu przybliżenie myśli ekumenicznej, pobudzenie troski i tęsknoty za jednością Kościoła oraz promowanie młodych talentów. Organizatorem było X LO we współpracy z Kościołem Rzymskokatolickim i Książnicą Podlaską. Wiersze Finalistów zamieszczone zostały w tomiku z antologii ekumenicznej zatytułowanym „Daj mi pić” wydanym przez Książnicę Podlaską - X Liceum Ogólnokształcące.
 - Obchody Międzynarodowego Dnia Tańca - cykl warsztatów i happening taneczny na Rynku Kościuszki dla dzieci, młodzieży i mieszkańców Białegostoku w Przedszkolu Samorządowym Nr 31.
 - Udział i współudział szkół w organizacji w Orszaku Trzech Króli, motywowanie uczniów do uczestnictwa w tej imprezie.
 - Organizacja Studniówki Miejskiej.
 - Szereg działań dotyczących 1 050 - lecia Chrztu Polski.
8. Inne:
- Wyjścia uczniów do Centrum im. Ludwika Zamenhofs i uczestnictwo w licznych wystawach, spotkaniach promujących książki, dyskusjach oraz warsztatach edukacyjnych.
 - Pokazy slajdów przyrodniczych w ramach realizowanego cyklu działań promujących działalność przyrodniczą patrona Simony Kossak „Bliskie spotkania z przyrodą” pro-

wadzone z udziałem przedszkolaków, uczniów oraz nauczycieli i rodziców dzieci z placówek oświatowych osiedli Zielone Wzgórza, Słoneczny Stok, Leśna Dolina, Starosielce.

- Wycieczki edukacyjne do Filii Bibliotecznych, Muzeum Rzeźby, Młodzieżowego Domu Kultury, Muzeum Wojska, Klubu Osiedlowego „Zenit”.
- Stała współpraca z białostockimi instytucjami kultury oraz instytucjami kultury w innych miastach np. z Białostockim Ośrodkiem Kultury, Galerią Arsenał.
- Organizacja i przeprowadzenie dla mieszkańców Miasta Białegostoku III Miejskiej Gry Pałacowej w Pałacu Branickich i jego otoczeniu w ramach Święta Ulicy Kilińskiego przez - Szkoła Podstawowa Nr 47.
- Wycieczki szkolne szlakiem Jana Klemensa Branickiego.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Programy i projekty:
 - Program „That is Life Tours” opracowany i realizowany przez młodzież I Liceum Ogólnokształcącego.
 - Udział w projekcie *Podlaskie spotkania z pisarzami* - zorganizowanie spotkania z Joanną Jagiełło.
 - Realizacja projektu *Kulturalne dzieciaki* – polegającego na uczestnictwie dzieci w spektaklach i warsztatach teatralnych i muzycznych organizowanych na terenie przedszkola oraz przez ośrodki twórcze na terenie miasta: Białostocki Teatr Lalek, WOAK, Operę i Filharmonię Podlaska i inne.
 - *Kultura blisko nas* - projekt przedszkolny, uczestnictwo w spektaklach w Białostockim Teatrze Lalek, udział w wystawach i warsztatach w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego.
3. *Wydarzenia:*
 - Udział uczniów w Międzynarodowych Targach Książki.
 - Udział w „V Białostockim Tygodniu Czytania Dzieciom”.
 - Organizacja XIII edycji Wojewódzkiego Festiwalu „Piosenki i tańce naszego regionu”. Celem festiwalu jest propagowanie kultury regionu podlaskiego wśród najmłodszych mieszkańców naszego województwa, kształtowanie poczucia przynależności do własnego regionu i wzmacnianie więzi z naszym miastem oraz miłości do Naszej małej Ojczyzny – Podlasia. W XIII edycji wystąpiło 369 dzieci z 22 placówek oświatowych z województwa podlaskiego.

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok zrealizowano spektakle, festiwale, przeglądy konkursy i imprezy promujące nieinstytucjonalne środowiska teatralne, taneczne, muzyczne oraz indywidualnych twórców, m.in.:
 - Festiwal „Kalejdoskop”, prezentujący twórców z dziedziny tańca współczesnego.
 - VI Ogólnopolski Konkurs Młodych Organistów im. Franciszka Karpińskiego w ramach Festiwalu Muzyki Kościelnej Archidiecezji Białostockiej.
 - Cykle koncertów: Muzyka Mistrzów Baroku, Muzyka w Starym Kościele, Imieniny Izabeli Branickiej Festiwal Sztuk Dawnych, Aria w Galerii prezentujące białostockich muzyków: filharmoników i solistów.
 - Białysztuk – XIII Międzynarodowy Przegląd Inicjatyw Teatralnych, prezentujący dokonania środowisk teatralnych.
 - 2 spektakle: Made in Heaven, Macbett.
 - Wydano album pt. "Malarze Białegostoku" oraz 3 tomiki wierszy "Prezentacje poetyckie: Młodzi adepci pióra".
2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury:
 - Białostocki Ośrodek Kultury prezentował, w ramach Małej Galerii BOK, prace białostockich twórców (m.in. wystawa „Zimowe Podlasie” Krystyny i Artura Radeckich). BOK był też organizatorem koncertów białostockich artystów w ramach „Katedralnych Koncertów Organowych” oraz koncertu Michała Ciruka „Ciry”, promującego album „Pocztówki z miasta B.”. BOK to także miejsce prezentacji zespołów teatralnych (m.in. spektakl „Made in Heaven” Grupy Coincidentia).
 - Białostocki Teatr Lalek był miejscem premier scenicznych twórców działających na terenie Białegostoku: „Kukuryku na patyku” z muzyką Michała Dąbrowskiego czy „Krzywa wieża” pod opieką artystyczną Wojciecha Szlachowskiego. W ramach Galerii BTL swoje prace prezentował Bartek Warzecha.
 - W Domu Kultury Śródmieście działają 3 zespoły muzyki dawnej („Cantio Polonica”, „Canna Polonica” i „Capella Antiqua Bialostociensis”), które co roku uczestniczą w ogólnopolskich festiwalach.
 - Galeria Arsenał na stałe współpracuje z lokalnymi artystami: Małgorzatą Niedzielko, Wiesławem Jurkowskim, Andrzejem Dworakowskim i Marzanną Morozewicz. Galeria promuje ich twórczość w kraju i, w miarę możliwości, także za granicą. W siedzibie Galerii odbyły się wystawy: Konrada Kuzyszyna „Stąd/Wstecz”, Andrzeja Dworakowskiego „20/20”, Pawła Matyszewskiego „Macham ręką”. W instytucji prowadzone były warsztaty przez lokalnych artystów i twórców związanych z Białymstokiem: Agnieszkę Tarasiuk, Małgorzatę Jabłońską, Martynę Dworakowską i Monikę Ekiert-Jezusek.

- W salonie wystawienniczym Galerii im. Sleńdzińskich przy ul. Legionowej 2 odbyło się 6 wystaw czasowych, prezentujących prace i projekty także lokalnych artystów, m.in.: „Alicja Chorociej. Malarstwo”, „Nazywam się czerwień” Izabeli Roguckiej, „Krzysztof Koniczek. Energia”.
- Centrum im. Ludwika Zamenhafa wspiera i inicjuje różne formy aktywności twórczej, m.in. poprzez udostępnianie swoich sal wystawowych na projekty artystów wywodzących się z Białegostoku i Podlasia (ekspozycje: „Prolog” Pawła Naumowicza, „Trash Drugs And Male Bonding” Karola Grygoruka, „Każda miniona chwila” Grzegorza Jarmocewicza i wystawa dyplomowa słuchaczy Akademii Fotografii i Przedsiębiorczości w Białymstoku, czy też koncert stypendystki Prezydenta Miasta Białegostoku Magdaleny Szczebiot i StringArte Quartet).
- 3. Prezydent Miasta Białegostoku przyznał twórcom profesjonalnym 8 stypendiów artystycznych, na łączną kwotę 83 000 zł: Krzysztofowi Koniczkowi, Justynie Godlewskiej-Kruczkowskiej, Bożenie Elżbiecie Grzybek, Monice Marciniak, Władysławowi Pietrukowi, Markowi Papajowi, Wiktorowi Kuciowi i Małgorzacie Wróbel-Kruczenkow. Natomiast młodym twórcom przyznanych zostało 17 stypendiów, na łączną kwotę 152 000 zł. Stypendystami zostali m.in.: Julita Charytoniuk, Michał Ciruk, Mateusz Trzmiel, Małgorzata Józefowicz, Maciej Zadykowicz, Rafał Konopka.
- 4. Nagroda Artystyczna Prezydenta Miasta Białegostoku w dziedzinie tworzenia i upowszechniania kultury przyznana została 4 laureatom: Michałowi Stankiewiczowi, Wojciechowi Szelachowskiemu, Maciejowi Rantowi, Jolancie Szczygieł-Rogowskiej.
- 5. Nagroda Literacka im. Wiesława Kazaneckiego za najlepszą książkę 2014 roku przyznana została Piotrowi Nesterowiczowi za „Cudowną”.
- 6. Nagroda Przewodniczącego Rady Miejskiej Białegostoku dla Nauczycieli – Animatorów Kultury za działalność kulturalną prowadzoną w jednostkach oświatowych w roku szkolnym 2014/2015:
 - W kategorii szkół podstawowych i gimnazjów przyznano 4 nagrody (laureaci: Agnieszka Marchel, Ludmiła Bogalska, Edyta Katarzyna Jerończuk, Aneta Polak-Karpowicz).
 - W kategorii szkół ponadgimnazjalnych i artystycznych przyznano 5 nagród (laureaci: Ewa Barbara Rafałko, Beata Just, Andrzej Miecznik, Ewa Grochowska, Tomasz Aleksander Wiszenko).

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.3. WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU SZKOLNICTWA ARTYSTYCZNEGO I ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO DO ROZWOJU FUNKCJI KULTURALNYCH MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok w Białymstoku funkcjonują trzy placówki kształcenia artystycznego: Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Wydział Sztuk Lalkarskich Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w War-

szawie oraz Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie. Absolwenci, wykładowcy, nauczyciele, studenci ww. uczelni współtworzą oraz uczestniczą w szeregu imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe, tj.: cykle koncertów Muzyka Mistrzów Baroku, Muzyka w Starym Kościele, Aria w Galerii, wyprodukowane spektakle: Made in Heaven, Macbett.

2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury Prezydenta Miasta Białostoku przyznał 17 stypendiów artystycznych na łączną kwotę 152 000 zł. Wśród stypendystów znaczną część stanowią studenci i absolwenci kierunków artystycznych, m.in.: UMFC Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego w Białymstoku (Katarzyna Martynkiewicz, Magdalena Szczebiot), Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej (Paweł Dudko, Adrian Łucejko), Wydziału Sztuki Łąckarskiej Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza z siedzibą w Białymstoku (Ewa Maria Wolska, Joanna Troc, Mateusz Trzmiel), Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (Małgorzata Jóźefowicz).

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.4. KONSOLIDACJA ŚRODOWISK TWÓRCZYCH ORAZ INSPIROWANIE POWSTANIA STRUKTUR SIECOWYCH I KLASTROWYCH W SFERZE KULTURY
--

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok miasto wspierało finansowo realizację kluczowych projektów środowisk twórczych: teatralnego, muzycznego i tanecznego. W 2015 r. nie nastąpiło powołanie klastra ani innego podmiotu sieciowego, jednak środowiska zintegrowały się wokół wspólnie organizowanych projektów kulturalnych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.5. BUDOWA I ADAPTACJA NOWYCH OBIEKTÓW NA CELE KULTURY, POPRAWA STANU ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY ORAZ POWIĘKSZANIE ZBIORÓW I POWIERZCHNI WYSTAWIENNICZEJ
--

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono dotacji na zakup 2 dzieł do kolekcji sztuki współczesnej "Kolekcja II" Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych.
2. W ramach programu rozwoju infrastruktury w sferze kultury:
 - Białostocki Ośrodek Kultury zakończył realizację zadania „Termomodernizacja budynku Białostockiego Ośrodka Kultury”, w ramach którego przeprowadzono remont elewacji budynku, wymieniono okna i drzwi, osuszono fundamenty i wykonano ich izola-

cję przeciwwilgociową, wyremontowano chodnik wokół budynku, rozbudowano zewnętrzną instalację elektryczną, przebudowano instalację odgromową. Ponadto, wykonano przyłącze wodociągowe budynku do sieci miejskiej oraz zakupiono: konstrukcję reklamową oraz mikser i serwer HP. Instytucja rozpoczęła też prace związane z utworzeniem w budynku archiwum zakładowego (wymieniono drzwi, zakupiono nawilżacz powietrza i higrometr).

- Białostocki Teatr Lalek zrealizował zadanie pn. „Modernizacja dużej sceny Białostockiego Teatru Lalek w Białymstoku – etap IV”, polegające na wyposażeniu dużej sceny w nowoczesne urządzenia oświetleniowe, instalacje technologiczne i techniczne. Ponadto, instytucja zakupiła: podesty sceniczne na małą scenę i reflektory, profesjonalne skrzynie (typu flight case) do przechowywania i transportu elementów scenograficznych i sprzętu, notebook, busa oraz zestawy meblowe. Wykonała też remont toalet dla widzów. Przeprowadziła także częściowy remont placu przy budynkach magazynowych przy ul. Branickiego 17/2, polegający na wymianie części instalacji sanitarnej i studzienek.
 - Galeria Arsenał, w ramach wydatków majątkowych, zakupiła 2 dzieła sztuki do Kolekcji II: "Dimensional compression" Izy Tarasewicz i "W tym samym mieście, pod tym samym niebem..." Anny Konik. Natomiast w ramach wydatków na inwestycje przeprowadziła prace adaptacyjne budynku elektrowni na potrzeby Galerii Arsenał.
 - Galeria im. Sleńdzińskich wykonała remont posadzki w salonie wystawienniczym przy ul. Legionowej. Instytucja zakupiła do kolekcji 2 dzieła sztuki: „Autoportret z ratlerkiem Tańcią” Ludomira Sleńdzińskiego i „Dwie kozy” Simona Segala oraz komputer stacjonarny i skaner do digitalizacji fotografii i przezroczy, stanowiących część zbiorów Galerii.
 - Muzeum Wojska, w ramach zadania „Opracowanie dokumentacji na koncepcję programową i aranżację plastyczno-przestrzenną ekspozycji Muzeum Pamięci Sybiru – etap I”, opracowało scenariusz oraz wykonało dokumentację projektową wystawy stałej Muzeum Pamięci Sybiru. Instytucja zmodernizowała toalety oraz przeprowadziła remont sali wystawowej i pomieszczeń biurowych. Zakupiła do zbiorów 21 muzealiów oraz pozyskała od darczyńców 197 obiektów.
 - Centrum im. Ludwika Zamenhofa zrealizowało zadanie inwestycyjne pn. „Termoizolacja poddasza budynku oraz zakup i instalacja serwera do Mediateki CLZ”. Zakupiła też ze środków własnych komplet podestów scenicznych.
3. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury:
- Muzeum Wojska, w ramach gromadzenia zbiorów, zakupiło 21 muzealiów oraz nieodpłatnie pozyskało 197 obiektów muzealnych.
 - Galeria im. Sleńdzińskich nabyła do swojej kolekcji 3 dzieła sztuki: „Autoportret z ratlerkiem Tańcią” Ludomira Sleńdzińskiego, „Dwie kozy” Simona Segala, „Kwiaty w wazonie” Antoniego Żabskiego oraz zakupiła gramofon Bambino. Galeria otrzymała też w darze, m.in.: klatki negatywów zdjęć Aleksandra Welsa, „Portret Izabelli Sztośówny 1947” Ludomira Sleńdzińskiego oraz 2 prace Bencjona Rabinowicza.

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok:
 - W celu popularyzacji dziedzictwa kulturowego Białegostoku organizacje pozarządowe w ramach przyznanych dotacji przygotowały i wydały 4 nowe publikacje: "Białoruskie Zeszyty Historyczne", Białystok – spacerem przez epoki. Przewodnik historyczny - Trasa A: Ku niepodległości (1914-1920), Trasa B: W wolnej Polsce (1920-1939), Zapomniani bohaterowie białostockich Bojar, 500-lecie Parafii Prawosławnej pw. św. Prokora Eliasza w Białymstoku.
 - W ramach ustawowej ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego z budżetu Miasta Białystok przyznano 11 dotacji celowych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy białostockich zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Łączna wartość dotacji wyniosła 1 093 299 zł. Dzięki wsparciu miasta odnowiono 9 zabytków nieruchomych (5 kamienic, kościół i 3 budynki użyteczności publicznej: d. pałac, areszt śledczy i d. szpital – ob. kino TON) oraz 2 zabytki ruchome (witraż i prospekt organowy).
 - Przeprowadzono szereg działań popularyzujących materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Białegostoku oraz przywracających białostockim zabytkom dawną świetność, w tym:
 - 1) Wydano 2 publikacje: Historia białostockich „Kontrastów”, prezentująca 25 lat istnienia białostockiego czasopisma „Kontrasty”, oraz 25-lecie odrodzonego samorządu w Białymstoku (katalogi towarzyszące wystawom, kwiecień i maj 2015 r.).
 - 2) Przygotowano 2 plenerowe wystawy okolicznościowe poświęcone dziedzictwu kulturowemu miasta: 25-lecie odrodzonego samorządu w Białymstoku w 25. rocznicę pierwszych, od zakończenia II wojny światowej, wolnych wyborów do białostockiej Rady Miejskiej z 27 maja 1990 r., Historia białostockich „Kontrastów” w 50. rocznicę wydania pierwszego numeru „Kontrastów”, czasopisma społeczno-kulturalnego (1965-1990).
 - 3) Kontynuowano prace rewaloryzacyjne w zabytkowym Ogrodzie Branickich – odtworzono i ustawiono na terenie ogrodu 8 kamiennych rzeźb: 2 kolumny, 2 wazy i 4 putta na postumentach.
 - 4) Poddano bieżącej konserwacji 18 zabytkowych kamiennych rzeźb, stojących w alei głównej salonu parterów w Ogrodzie Branickich.
 - 5) Wykonano autorski przegląd XVIII-wiecznego mechanizmu zegarowego w Bramie Wielkiej Pałacu Branickich, wraz z jego bieżącą konserwacją oraz regulacją chodu i bicia zegara.
 - 6) Przeprowadzono pełną konserwację zabytkowej grupy rzeźbiarskiej „Praczkę”, autorstwa Stanisława Horno-Popławskiego, ustawionej na terenie Plant.

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono dotacje na działania edukacyjne, kierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych oraz osób niepełnosprawnych: warsztaty „Wychowanie przez sztukę”, warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej „Pracownia aktywności twórczej”, Plener Twórców Niepełnosprawnych „Przyroda, Integracja, Sztuka”, warsztaty „T3-Teatr-Terapia-Taniec”, warsztaty „Lato w Teatrze”, Warsztaty Muzyczno-Liturgiczne Archidiecezji Białostockiej „Jezu ufam Tobie”.
2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury:
 - Białostocki Ośrodek Kultury zorganizował dla dzieci i młodzieży „Akcję Zima” oraz „Akcję Lato”, obejmujące projekcje filmowe, spektakle oraz warsztaty integracyjne. W ramach edukacji filmowej zorganizowano 40 działań (m.in. odczyty, prelekcje, warsztaty), w których udział wzięło 2 447 osób.
 - Białostocki Teatr Lalek kontynuował działania edukacyjne w postaci lekcji teatralnych, czytania sztuk lalkowych dla dzieci i dorosłych (10 spotkań) oraz warsztatów plastycznych dla dzieci (9 spotkań). W ramach spotkań autorskich odbyły się spotkania widzów z aktorami BTL, m.in.: Piotrem Damulewiczem i Adamem Zielenieckim.
 - Dom Kultury Śródmieście prowadzi 3 ogniska: muzyczne, plastyczne i baletowe. W instytucji działają też 2 zespoły muzyki dawnej („Cantio Polonica” i „Capella Antiqua Bialostociensis”), Dziecięcy Zespół Wokalny „Miniatura”, Zespół Tańca Nowoczesnego „FLESZ”, grupa teatralna „Rupaki” oraz kabaret seniorów „Lumbago”. Instytucja zorganizowała też „Artystyczne Ferie Zimowe” oraz „Spotkania ze sztuką”.
 - Galeria Arsenał zrealizowała program edukacyjny w następujących modułach tematycznych: „Warsztaty Rodzinne”, warsztaty dla młodzieży „Razem znaczy więcej, czyli w jedności siła”, warsztaty dla dzieci w wieku 1-3 lata „Sztuka dla Maciupkich”, „Trochę mnie gnębi towarzystwo gołębi” (warsztaty adresowane do osób w wieku 50+), wykłady i spotkania autorskie z cyklu „Czy sztuka jest potrzebna i dlaczego?”, oprowadzania kuratorskie po wystawach. Podczas ferii zimowych Galeria zorganizowała warsztaty dla dzieci „Nasze źródła”. Z oferty edukacyjnej Galerii skorzystało ok. 4 900 osób.
 - Muzeum Wojska realizowało działalność edukacyjną w 6 obszarach: 1) edukacja szkolna, 2) rodzinne weekendy i cykle specjalne, 3) konkursy, 4) spotkania autorskie, wykłady, debaty, konferencje, 5) akademie wolontariacka, 6) działania edukacyjne i kulturalne towarzyszące wystawom czasowym. W ramach edukacji szkolnej kontynuowano lekcje muzealne (ok. 250 zajęć) w 3 grupach wiekowych: przedszkole i nauczanie początkowe (zajęcia: „Pierwsze kroki w Muzeum”), szkoła podstawowa (kl. IV-VI, zajęcia: „Na tropie historii”), gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne („Historia bliższa i dalsza”). Rodzinne weekendy obejmowały realizację 142 zajęć, w których uczestni-

czyło 4 259 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się cykle: Muzealny Plac Zabaw i „Armie starożytne i średniowieczne”.

- Galeria im. Sleńdzińskich prowadziła lekcje muzealne oraz warsztaty plastyczne, według programu edukacyjnego dla grup szkolnych i odbiorców indywidualnych, w których uczestniczyło 13 536 osób. Instytucja zrealizowała 279 warsztatów plastycznych i 118 lekcji muzealnych. Ponadto, na program edukacyjny Galerii złożyły się: okazjonalne warsztaty edukacyjne (np. warsztaty „Do 5 razy sztuka” czy „Wakacje z Galerią”), zajęcia towarzyszące aktualnym wystawom (m.in. „Cyjanotypia”) oraz cykle warsztatów skierowanych do rodzin z dziećmi czy osób dorosłych (m.in. „Jak ugryźć sztukę”, „Sztuka przed obiadem – projekt 55+”, „Królowie, damy i walety”). Ponadto, zorganizowano warsztaty plastyczne dla nauczycieli i animatorów kultury „Plastyka na co dzień”, konferencję edukacyjną „Potencjał edukacji muzealnej w Białymstoku” oraz przeprowadzono 12. edycję konkursu „Mój Pamiętnik”.
- Centrum im. Ludwika Zamenhofs kontynuowało realizację cykli warsztatów dotyczących szeroko pojętej tematyki wielokulturowości oraz osoby patrona (m.in. „Religie Podlasia” czy „Spotkania z Ludwikiem”). Tematem „Ferii zimowych z klockami Lego” była białostocka architektura sakralna. Uczestnicy zajęć „Klocki bez ograniczeń” oraz warsztatów „Lego na temat” (w sumie 1 812 osób) mogli zobaczyć odtworzone w skali 1:500 dwie powszechnie rozpoznawalne białostockie świątynie: kościół św. Rocha oraz cerkiew św. Mikołaja. W ramach „Odlotowych wakacji” można było wziąć udział w warsztatach modelarskich bądź poznać trudną sztukę pilotowania dronów. Ponadto, Centrum zrealizowało szereg innych działań o charakterze edukacyjnym, m.in.: w ramach Dni Miasta Białegostoku „Opis obyczajów za czasów Izabeli Branickiej” (warsztaty i wykłady poświęcone strojowi, etykiecie i obyczajom z epoki Branickich, połączone ze specjalną sesją fotograficzną), „Kwiatki z historią” (historyczno-przyrodniczy spacer po białostockim Parku Starym), „Teatr od kuchni” (cykl warsztatów dla dzieci, wprowadzających w świat form teatralnych). W prowadzonych działaniach edukacyjnych wzięło udział 4 336 uczestników.

3. Programy i projekty:

- Udział szkół w projekcie „Nowe horyzonty edukacji filmowej” (prelekcje i projekcje 7 filmów w kinie „Forum”).

4. Wydarzenia:

- Udział w „Międzynarodowym Świącie Teatru 2016” przygotowanym przez Teatr Dramatyczny w Białymstoku - Szkoła Podstawowa nr 34 w Białymstoku.
- Przygotowanie spektaklu „Medicarte” w języku hiszpańskim i wystawienie go w ramach Dni Hiszpańskich w Białostockim Ośrodku Kultury.
- Wycieczki do Podlaskiego Muzeum Wsi w ramach grantu.

5. Konkursy:

- Przygotowanie i przeprowadzenie Międzyszkolnego konkursu literackiego „Lekturowy zawrót głowy” oraz organizacja X Dni Tischnerowskich w I Liceum Ogólnokształcącym.
- Udział w III Międzyszkolnym Konkursie teatralnym pt. „DOTKNIJ TEATRU”.

- Udział w Wojewódzkim Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „MELPOMENA 2016”.
- Udział w IV Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Szkolnych im. Wojciecha Siemiona.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
2. Programy i projekty:
 - Współpraca z Towarzystwem Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Białymstoku – realizacja projektu Podlaskie spotkania z pisarzami Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.
 - Występy uczniów w ramach projektu „Narodowe czytanie” w Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3.
3. Konkursy:
 - Prezentacje przedstawień szkolnego koła teatralnego „DECORUM”. Udział koła w przeglądzie *Dramat i tragedię pozostaw teatrowi* – II miejsce, prezentacja przedstawień w szkołach sąsiedzkich - Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DLA IMPREZ MASOWYCH

Programy niezrealizowane:

1. W celu realizacji tego kierunku działań Miasto od kilku lat planuje realizację hali widowiskowo-sportowej, do organizacji imprez masowych o różnym charakterze.

D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.1. WSPÓLNE KREOWANIE NOWYCH PROJEKTÓW ARTYSTYCZNYCH I IMPREZ KULTURALNYCH O ZNACZENIU KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM PRZEZ ŚRODOWISKA KULTURALNE MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono 5 dotacji na prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne o znaczeniu ponadregionalnym: Up To Date Festiwal w Białymstoku, Dni Hiszpańskie w Białymstoku, Muzyka Mistrzów Baroku, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej "Hajnówka" w Białymstoku, Festiwal fotograficzny „Białystok Interphoto”.

2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury zorganizowano Festiwal WSCHÓD KULTURY - INNY WYMIAR, realizowany we współpracy z Lublinem, Rzeszowem i Narodowym Centrum Kultury. Projekt obejmuje organizację działań kulturalnych oscylujących wokół wyróżnika Białegostoku, jakim była wielokulturowość i wielowyznaniowość, realizowanych w różnych obiektach w mieście. Trzecia edycja Festiwalu połączyła we współdziałaniu 20 białostockich instytucji i stowarzyszeń kulturalnych. Podczas 4 dni (27-30 sierpnia) zaprezentowano 40 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło prawie 31 tys. osób.
3. Kampania promocyjna wydarzeń kulturalnych „Kulturalny Białystok”.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury Białostocki Teatr Lalek zorganizował MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRÓW LALEK DLA DOROSŁYCH "METAMORFOZY LALEK", popularyzujący teatralną sztukę lalkową dla dorosłych. Celem Festiwalu jest przełamywanie stereotypu postrzegania teatru lalkowego jako teatru dla dzieci oraz zbliżenie i wzajemne inspirowanie środowisk artystycznych, jak również prezentacja i promocja teatrów, grup teatralnych oraz sztuki lalkowej dla dorosłych. W pierwszej edycji festiwalu zaprezentowali się najwybitniejsi profesjonalni artyści, wyznaczający obecnie trendy w świecie lalkarskim, w tym: EL PATIO TEATRO (Hiszpania), THEATRE GENRE GRAY z Kurotani Miyako (Japonia), BLIND SUMMIT THEATRE (Anglia), THEATER DES LACHENS (Niemcy), TEATR LALEK z Grodna (Białoruś), WILEŃSKI TEATR LELE (Litwa), polsko-niemiecka koprodukcja FIGURENTHEATER WILDE&VOGEL (LEIPZIG, STUTTGART), GRUPY COINCIDENTIA (BIAŁYSTOK) oraz BIAŁOSTOCKIEGO TEATRU LALEK ze spektaklem „Faza Rem Phase”, WROCŁAWSKI TEATR LALEK, TEATR BAJ POMORSKI w Toruniu, TEATR LALKI i AKTORA KUBUŚ z Kielc, TEATR PINOKIO z Łodzi, TEATR MASKA w Rzeszowie, TEATR FIGUR WIDMAK oraz BIAŁOSTOCKI TEATR LALEK. W ramach dodatkowych imprez towarzyszących festiwalowi, zostały również pokazane międzynarodowej publiczności następujące spektakle: "Moral insanity. Tragedia ludzi głupich" Teatru Papahema z Białegostoku oraz "Anybody" – przedstawienie studentów Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie Wydziału Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.2. UMACNIANIE MARKI I PROMOCJA WIODĄCYCH ŚRODOWISK TWÓRCZYCH I IMPREZ KULTURALNYCH W MIEŚCIE

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono 5 dotacji na przedsięwzięcia kulturalne postrzegane jako „markowe”, jednocześnie stanowiące promocję lokalnego środowiska kulturalnego: Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej "Hajnówka" w Białymstoku, Original Source Up To Date Festiwal

w Białymstoku, Festiwal "Kalejdoskop", Festiwal Piosenki Żeglarskiej "Kopyść", Imieniny Izabeli Branickiej Festiwal Sztuk Dawnych.

2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury:

- Białostocki Teatr Lalek uczestniczył w festiwalach i przeglądach, co służy promocji zarówno teatru, zwiększając jego atrakcyjność na forum krajowym i zagranicznym, jak i miasta. W ciągu roku na scenach BTL zaprezentowano 568 spektakli, które obejrzało ponad 58 300 widzów oraz ok. 18 500 osób poprzez transmisję przedstawienia „Brak sensu, Aniołek, Żyrafa i Stołek” w Internecie. Teatr był organizatorem 1. edycji Festiwalu Teatrów Lalek dla Dorosłych „Metamorfozy Lalek”, przełamującego stereotyp postrzegania teatru lalkowego jako teatru dla dzieci. BTL otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia, m.in. II Nagrodę za Najlepszy Spektakl Lalkowy oraz Nagrodę za Najlepszą Scenografię dla spektaklu „Lenka” podczas Międzynarodowego Festiwalu Lalkarskiego „Golden Sparkle” w Kragujevac (Serbia), Nagrodę za Najlepszą Muzykę dla spektaklu „Jaśniepanienka” podczas Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek „Spotkania” w Toruniu.
 - Galeria Arsenał realizowała autorski program wystawienniczy, którego poziom jest wysoko oceniany przez polskich i zagranicznych krytyków sztuki. Dzięki temu Galeria Arsenał wciąż jest uznawana za kulturalną wizytówkę Białegostoku. Służy to budowaniu pozytywnego wizerunku zarówno instytucji, jak i miasta. Galeria organizuje ponad 20 wystaw rocznie - indywidualnych lub problemowych, czasami prezentuje również projekty wystawiennicze innych galerii. Recenzje z wystaw w „Arsenale” ukazywały się w prasie lokalnej i krajowej oraz czasopismach branżowych. W rankingu tygodnika „Polityka” Galeria Arsenał znalazła się na 9 miejscu. Informacje o działalności Galerii publikowały media zagraniczne, m.in. z Niemiec, Ukrainy, Białorusi, Węgier i Słowacji.
3. Galeria im. Sleńdzińskich zorganizowała VII edycję Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Dawnej im. Julitty Sleńdzińskiej pod hasłem „Mądrze piękne, pięknie zuchwałe”. Trzech koncertów oraz dwóch wykładów w ramach Festiwalu wysłuchało ponad 590 osób. Festiwalowi towarzyszył folder. Instytucja była też współorganizatorem IX edycji Europejskiego Festiwalu Muzycznego „Gloria”, w ramach którego odbyło się 6 wydarzeń, w których uczestniczyło łącznie 735 osób.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.3. PROMOCJA MŁODYCH ŚRODOWISK TWÓRCZYCH I WYKORZYSTANIE ICH POTENCJAŁU W TWORZENIU PRESTIŻOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ KULTURALNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono dotacje na projekty o prestiżowym znaczeniu w skali miasta: Festiwal "Kalejdoskop", tworzony przez grupę młodych tancerzy i choreografów, cykl koncertów Muzyka Mistrzów Baroku oraz Aria w Galerii, realizowany przez studentów oraz absolwentów

białostockiego Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie.

2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury realizowano niezmiennie od 2007 r. program stypendialny dla młodych twórców, cieszący się dużym zainteresowaniem wśród młodych białostoczan, absolwentów szkół artystycznych w wielu dziedzinach życia kulturalnego, w tym też plastyki. W 2015 r. przyznano 17 stypendiów na łączną kwotę 152 000 zł. W wielu przypadkach przyznane stypendium stanowiło nie tylko realną pomoc w realizacji planów młodych artystów, lecz również było impulsem do tego, by rozpocząć działalność w sferze kultury. Wszyscy stypendyści prezentują swój dorobek na specjalnej stronie internetowej utworzonej przez miasto.
3. Realizacja teledysku do utworu zespołu Vshood i Karoliny Czarneckiej.
4. Wydanie płyty pt.: „Dawni Mistrzowie – nowo odkryci”.
5. Prezentacja spektaklu „Uroda Życia” na festiwalach teatralno – tanecznych.
6. Akcja „Dzień Kobiet” w Białymstoku, która miała na celu przyciągnięcie do miasta Białystok turystów z Białorusi oraz powiatu białostockiego i sokólskiego, przy jednoczesnym wykorzystaniu rangi Dnia Kobiet na Białorusi, gdzie święto to obchodzone jest niezwykle hucznie. Wszystkim odwiedzającym Białystok w dniach 6-8 marca 2015 r. (piątek – niedziela) zaproponowano atrakcyjne warunki pobytu: specjalne ceny noclegów, posiłków, rabaty na zakupy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.4. BUDOWA I UMACNIANIE MARKI BIAŁEGOSTOKU JAKO WIELOKULTUROWEGO MIASTA KRESÓW UNII EUROPEJSKIEJ W OPARCIU O PRESTIŻOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA KULTURALNE

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok udzielono 3 dotacji na prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne miasta o tradycjach wielokulturowych: Jubileuszowy Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej "Hajnówka" w Białymstoku, Festiwal Kultury Żydowskiej „ZACHOR Kolor i Dźwięk”, Festiwal Białoruskiej Poezji Śpiewanej i Piosenki Autorskiej „Bardauskaja Vosień”.
2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury:
 - Białostocki Ośrodek Kultury po raz ósmy zorganizował Festiwal „Inny wymiar” dający możliwość zapoznania się z różnymi dziedzinami sztuki oraz wymiany poglądów w kontekście tożsamości, funkcjonowania społeczności zróżnicowanej narodowościowo i edukacji międzykulturowej. W 2015 r. Festiwal zwrócił szczególną uwagę na społeczność żydowską, silnie związaną z historią Białegostoku i Podlasia. Ósma edycja INNEGO WYMIARU połączyła we współdziałaniu 20 białostockich instytucji i stowarzyszeń kulturalnych. Podczas 4 dni (27-30 sierpnia) zaprezentowano 40 wydarzeń kulturalnych, w których udział wzięło prawie 31 tys. osób.

- Centrum im. Ludwika Zamenhofs dąży do realizacji ambitnego celu stworzenia miejsca spotkań i dialogu dla wszystkich mieszkańców tygła kultur i narodów, jakim jest Podlasie, a szerzej Kresy Wschodnie. Centrum zaprezentowało wystawy poświęcone wielokulturowości, m.in. „Drewniane Bożnice”. W Centrum odbyły się też liczne działania edukacyjne: warsztaty dla młodzieży „Rozumienie stereotypów” (w ramach seminarium „Zobaczyć Innego”), „Religie Podlasia” (warsztaty poświęcone wielowyznaniowości Podlasia), „Ostatni świadek” (spotkanie z okazji Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu), koncert P.G.R. Projekt Grzegorza Rogali (muzyka inspirowana tradycją klezmerską, sefardyjską i hebrajską), koncert Meadow Quartet w 72. rocznicę powstania w białostockim getcie.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.5. WYKORZYSTANIE PROJEKTÓW ZEWNĘTRZNYCH DO WYKREOWANIA IMPREZY KULTURALNEJ O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM

Programy i działania niezrealizowane:

1. W 2015 r. Białystok nie aplikował o projekty zewnętrzne z ustaloną marką o znaczeniu międzynarodowym, które mogłyby być zrealizowane w mieście, z uwagi na ograniczone środki budżetowe Miasta.

D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.3.1. WSPARCIE ROZWOJU KLUCZOWYCH KIERUNKÓW TURYSTYKI W MIEŚCIE: KULTUROWEJ, PRZYRODNICZEJ, KONGRESOWEJ, SPORTOWEJ I LECZNICZEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Rozbudowa o dwie nowe lokalizacje aplikacji multimedialnej „Białystok – Miejsca z Historią”, która w atrakcyjnej formie przedstawia wizualizację centrum Białegostoku z okresu międzywojennego, zawiera także dużą ilość archiwalnych zdjęć i informacji.
2. Promocja Miasta Białegostoku poprzez dwukrotny udział w targach turystycznych OTDYCH w Mińsku oraz organizację misji gospodarczej przedsiębiorców z Białegostoku do Mińska.
3. Przeprowadzenie imprezy o charakterze promocyjnym pod nazwą „Noc Restauracji” – wydarzenia promocyjnego odbywającego się jednocześnie w Białymstoku, Poznaniu i Gdyni, wzorowanego na Nocy Muzeów, którego celem jest promocja lokalnych kulinariów i przyciągnięcie zarówno mieszkańców, jak i turystów, do ich poznawania, podczas którego biorące udział w akcji lokale przygotowują specjalne menu oraz dodatkowe atrakcje, takie jak pokazy i degustacje.

Programy i działania zrealizowane:

1. Umieszczenie nowych lokalizacji na witrynie zmiany.bialystok.pl.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Najem wieży Kościoła św. Rocha – jednego z najważniejszych i najczęściej odwiedzanych przez turystów zabytków miasta - jako punktu informacji turystycznej. Dzięki zawarciu umowy pomiędzy Miastem a parafią możliwe było udostępnienie odwiedzającym informacji turystycznych w formie folderów, przewodników i ulotek, a także uruchomienie punktu widokowego na wieży kościoła.
2. Prowadzenie Multimedialnego Centrum Informacji Turystycznej w Białymstoku – obsługa i nadzór nad funkcjonowaniem punktu informacji turystycznej umiejscowionego w bramie Pałacu Branickich i sąsiadujących z nią pawilonach. Miejsce to jest najpopularniejszym punktem informacji turystycznej w Białymstoku, corocznie odwiedzanym przez kilka tysięcy odwiedzających z Polski i zagranicy.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Obiekt Stadionu Miejskiego jest atrakcyjnym miejscem do zwiedzania dla turystów przyjeżdżających do Białegostoku i okolic. Stadion odwiedzają grupy zorganizowane i osoby indywidualne. W 2015 r. obiekt zwiedziło 2 000 osób, w tym 80 zorganizowanych wycieczek.
2. Wydawanie materiałów promocyjnych oraz aktualizacja i druk materiałów turystyczno-informacyjnych – folderów, ulotek i przewodników po Białymstoku. Materiały te udostępniane są turystom, ale także mieszkańcom miasta, którzy kolportują je podczas różnego rodzaju wydarzeń (konferencji, wyjazdów zagranicznych, spotkań branżowych itp.).
3. Przeprowadzenie akcji „Lato z zabytkami. Odkryj Białystok”, której celem było wsparcie ruchu turystycznego i poszerzenie oferty miasta. Bezpłatne kursy zabytkowego autobusu stanowią cenną atrakcję, z której chętnie korzystają turyści i mieszkańcy. Akcja lato z zabytkami to z kolei bezpłatne zwiedzanie Białegostoku pod opieką wykwalifikowanych przewodników, którzy każdorazowo przygotowują wycieczki poświęcone innemu zagadnieniu.

KIERUNEK DZIAŁANIA D.3.6. KONSOLIDACJA ŚRODOWISK ZWIĄZANYCH Z TURYSTYKĄ POPRZECZ WSPÓŁPRACĘ WŁADZ MIASTA Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI I ŚRODOWISKAMI AKADEMICKIMI

Programy i działania zrealizowane:

1. Przeprowadzenie imprezy o charakterze promocyjnym pod nazwą „Noc Restauracji” – opis w pkt. D.3.1.
2. Przeprowadzenie kampanii „StudiuJ w Białymstoku”, której celem było opracowanie koncepcji i przeprowadzenie kampanii promocyjnej z wykorzystaniem nowych mediów (Internet, media społecznościowe, wirale, aplikacje mobilne itp.). Kampanię skierowano do uczniów klas maturalnych, studentów białostockich uczelni wyższych, którzy nie pochodzą z Białegostoku - celem było zachęcenie ich do wypowiedzi na temat miasta w formie tekstowej, zdjęciowej, materiału video i in.
3. Organizacja 4 – dniowej wizyty studyjnej blogerów i dziennikarzy z Białorusi.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Promocja Miasta podczas konferencji naukowych, konkursów i innych wydarzeń w ramach współpracy z białostockimi uczelniami wyższymi polegająca na wykorzystaniu różnorodnych wydarzeń naukowych lub organizowanych przez uczelnie, w celu promocji Miasta, np. poprzez umieszczenie logotypu w materiałach promocyjnych, na terenie wydarzeń, w publikacjach konferencyjnych lub stronach internetowych organizatorów.

D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej
--

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.4.3. KONSOLIDACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ TURYSTYCZNYCH I KULTURALNYCH W MIEŚCIE

Programy i działania zrealizowane:

1. W 2015 r. „Stadion Miejski” Sp. z o. o. wynajmował powierzchnie w celu organizacji wydarzeń kulturalnych, w tym koncertów i kabaretonu, których łączna frekwencja wyniosła 28 650 osób:
 - kabareton Polska Noc Kabaretowa - 16.05.2015 r. – frekwencja 7 000 osób.
 - koncert Ekstraklasa Disco Polo – 21.06.2015 r. – frekwencja 7 500 osób.
 - koncert Kult i Lao Che – 10.09.2015 r. – frekwencja 6 500 osób.
 - koncert Perfect – 19.09.2015 r. – frekwencja 7 650 osób.
2. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury miejskie instytucje kultury (Centrum im. L. Zamenhofs, Galeria Arsenał, Muzeum Wojska i Białostocki Teatr Lalek, Galeria im. Słędzińskich) realizowały inicjatywy kulturalne (wystawy, programy pobytowe, panele dyskusyjne, konferencje, spektakle), sprzyjające rozwojowi tury-

styki i mogą być wykorzystane jako produkt turystyki kulturowej. W 2015 r. 20 białostockich podmiotów kulturalnych, instytucji i stowarzyszeń, współrealizowało Festiwal WSCHÓD KULTURY – INNY WYMIAR, podczas którego zaprezentowano 40 wydań, w których uczestniczyło 31 tys. osób.

D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.5.1. BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA BAZY REKREACYJNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSIEDLI MIESZKANIOWYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Budowa placów zabaw przy ul.: Dojnowskiej, Borsuczej i Klepackiej.
2. Budowa dwóch siłowni zewnętrznych na ul.: Dojnowskiej i Zachodniej.
3. Wymiana nawierzchni z trawy sztucznej na boisku przy ul. Zachodniej.
4. Realizacja projektów: „Społeczna koncepcja Węglowej - Etap I” i „Centrum Sportów Miejskich – tereny rekreacyjno – wypoczynkowe przy ul. Węglowej”.
5. W 2015 r. została ukończona budowa obiektu Stadionu Miejskiego w Białymstoku. Rzeczowe zakończenie realizacji projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 pn. „Stadion piłkarski w regionie północno-wschodniej Polski wraz z zapleczem treningowym” miało miejsce 13.05.2015 r., finansowe - 12.06.2015 r. Uzyskanie notyfikacji projektu ze strony Komisji Europejskiej miało miejsce 16.07.2015 r.
6. Wybudowano bulwary przy ul. Herberta na osiedlu Bacieczki, w skład których wchodzi plac zabaw oraz siłownia plenerowa, a także poddano rewaloryzacji drzewostan, ciek wodny i kanalizację teletechniczną. Urządzono również siłownię „Pod chmurką” na osiedlu Dziesięciny II.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Konserwacja i naprawa urządzeń zabawowych na placach zabaw.
2. Budowa nowych placów zabaw na terenach gminnych.
3. Rozpoczęcie użytkowania dwóch boisk sportowych ogólnodostępnych przy ul. Barszczańskiej i Al. Jana Pawła II wybudowanych w ramach realizacji projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego.
4. Podpisano umowę na budowę placu zabaw, boiska wielofunkcyjnego oraz kącika fitness na osiedlu Jaroszkówka/Wyżyny oraz umowę na urządzenie siłowni zewnętrznej na ul. Borsuczej.

Programy i działania zrealizowane:

1. W 2015 r. odbyły się wydarzenia sportowe, które w dużym stopniu promowały zdrowy styl życia. „Stadion Miejski” Sp. z o.o. udostępniał boisko ze sztuczną murawą i inne powierzchnie w celu organizacji i przeprowadzenia:
 - Finału Wojewódzkiego Turnieju Coca-Cola Cup – 11.06.2015 r. – frekwencja 400 osób.
 - Międzynarodowego Turnieju Franek Cup – 20-21.06.2015 r. – frekwencja 800 osób.
 - VI Turnieju wychowanków internatów i burs województwa podlaskiego – 30.09.2015 r. - frekwencja 150 osób.
 - Finału Wojewódzkiego VI edycji Turnieju Orlika o Puchar Premiera RP – 09.10.2015 r. – frekwencja 350 osób.
2. Zbiórka krwi dla dzieci podczas akcji „MOTOSERCE”, która ma na celu bezinteresowną pomoc drugiemu człowiekowi, propaguje oddawanie krwi nie tylko wśród miłośników motocykli, ale również wśród wszystkich osób pragnących podzielić się tym bezcennym darem, ratującym życie ludzkie.
3. Realizacja i emisja programu „Rusz się” oraz „Przystanek Kultura”.
4. Programy i projekty:
 - Udział szkół w programie *Szkoła w ruchu*; badanie w szkołach miasta Białegostoku „Stan zdrowia białostockiej młodzieży” przeprowadzone przez Centrum Kształcenia Ustawicznego Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji.
 - Badanie w szkołach miasta Białegostoku „Stan zdrowia białostockiej młodzieży” przeprowadzone przez Centrum Kształcenia Ustawicznego Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji.
5. Wydarzenia:
 - Organizacja przez Przedszkole Samorządowe Nr 46 „Dnia Zdrowego Żywienia”.
 - Organizacja przez Przedszkole Samorządowe Nr 46 Festynu Rodzinnego.
 - XV Przegląd Dziecięcej Twórczości Teatralnej pod hasłem „Bądź zdrow” - udział Szkoły Podstawowej Nr 15.
 - Udział szkół w konferencji *Żyj zdrowo z celiakią*.
 - Organizacja festynów prozdrowotnych: „Jedz kolorowo, żyj zdrowo” dla klas I-III we współpracy z Agencją Rynku Rolnego i firmą SEBEX. W ramach festynu odbył się konkurs plakatów antynikotynowych, prac konkursowych z okazji Dni Ziemi - Szkoła Podstawowa Nr 43.
 - Udział w konkursie na film „Zdrowa Psychą” - Zespół Szkół Handlowo – Ekonomicznych.
 - Organizacja miejskiego konkursu plastycznego „Jedzmy owoce i warzywa” - Szkoła Podstawowa Nr 47.

- Przygotowanie i zorganizowanie Dnia Zdrowia pod hasłem: „Dbanie o higienę swojego ciała”; udział uczniów w wyjeździe do gimnazjum w Zabłudowie oraz do Przedszkola nr 27 i promocja zasad zdrowego żywienia - Zespół Szkół Technicznych.
- Udział szkół w akcjach:
 - 1) Ogólnopolskim biegu „Białystok biega”.
 - 2) Ogólnopolskim projekcie „Rowerowa szkoła”. Zorganizowanie szkolnych wycieczek rowerowych: m.in. do Lasu Zwierzynieckiego, do Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, do stadniny koni w Grabówce, dwudniowa wycieczka z podróżnikiem rowerowym (P. Marcinem Korzonkiem) z Supraśla do Kruszyńian w ramach nagrody za I miejsce w III Ogólnopolskim Konkursie „Rowerowa Szkoła”.
 - 3) Szwajcarsko-Polskim Programie Współpracy pt.: „Zapobieganie nadwadze i otyłości oraz chorobom przewlekłym poprzez edukację społeczeństwa w zakresie żywienia i aktywności fizycznej”.
 - 4) Ogólnopolskiej akcji profilaktycznej „Śniadanie daje moc”.
 - 5) Obchodach *Dnia bez papierosa*.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Na Stadionie Miejskim miały miejsce liczne wydarzenia, które zwiększają zainteresowanie zdrowym stylem życia. Na boisku ze sztuczną murawą w ramach udostępnień, odbywały się cyklicznie, przez cały rok treningi i mecze mistrzowskie, towarzyskie, ligowe organizowane przez stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe. Łącznie odbyło się: 111 meczów ligowych i towarzyskich w piłce nożnej, 7 meczów ligowych i towarzyskich futbolu amerykańskiego, 7 meczów Mistrzostw Polski w Rugby. W skali całego 2015 r. łączna ilość uczestników i widzów wydarzeń, które miały miejsce na boisku ze sztuczną murawą wyniosła 35 220 osób.
2. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.

D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.1. KREACJA WIZERUNKU SPORTOWEGO MIASTA

Programy i działania zrealizowane:

1. W dniu 13.10.2015 r. na Stadionie Miejskim odbył się mecz reprezentacji do lat 21 Polska – Rumunia. Wydarzenie obejrzało 7 328 osób.
2. Promocja Miasta Białegostoku poprzez ekspozycję logo „Wschodzący Białystok” podczas zawodów sportowych w:
 - Turnieju młodych talentów piłkarskich „Franek talent Cup 2015”.
 - Boksie – BOXING PRODUCTION.
 - Piłce nożnej młodzieżowej reprezentacji Jagiellonii Białystok.
 - Futbolu amerykańskim.

- Tenisie stołowym.
 - MMA.
3. W 2015 roku zakończono duże inwestycje realizowane w ramach budżetu obywatelskiego: Budowa Ośrodka Piłkarskiego oraz boisk na osiedlach Pieczurki, Starosielce, Białostoczek (lata realizacji 2014-2015), Budowa Centrum Sportowego Tysiąclecia - Osiedle Białostoczek przy Zespole Szkół Elektrycznych, ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 14. Systematycznie realizowana jest budowa i modernizacja infrastruktury sportowej przy białostockich szkołach.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W 2015 r. odbyły się 23 mecze i 31 treningów, przy łącznej frekwencji 285 151 osób. Jagiellonia Białystok przeprowadziła 22 mecze, które oglądało 281 105 osób, prezentacje drużyny zaś 1 400 osób.
2. Przez cały 2015 r. w ramach udostępnień na boisku ze sztuczną murawą odbywały się cyklicznie treningi i mecze mistrzowskie, towarzyskie, ligowe organizowane przez stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe. Łącznie odbyło się: 111 meczów ligowych i towarzyskich w piłce nożnej, 7 meczów ligowych i towarzyskich futbolu amerykańskiego, 7 meczów Mistrzostw Polski w Rugby. W sumie odbyło się 790 treningów, 118 meczy, 11 turniejów, co przełożyło się na 930 wejść na boisko ze sztuczną murawą, tj. 1 535 godzin. W skali całego roku łączna ilość uczestników i widzów wydarzeń, które miały miejsce na boisku ze sztuczną murawą wyniosła 35 220 osób.
3. 19 czerwca 2015 r. Marszałek Województwa Podlaskiego Mieczysław Baszko, Prezydent Białegostoku Tadeusz Truskolaski i Członek Zarządu Województwa Podlaskiego Bogdan Dyjuk podpisali list intencyjny dotyczący powstania hali widowiskowo - sportowej na Krywlanach⁷⁹.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.2. PROMOCJA I ROZWÓJ SPORTU WYCZYNOWEGO, SPORTU MASOWEGO ORAZ AKTYWNOŚCI SPORTOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Programy i działania zrealizowane:

1. Miasto Białystok stwarza warunki organizacyjno-finansowe białostockim klubom sportowym, zawodnikom, trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej poprzez wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej. Zgodnie z zapisami uchwały Nr LXI/801/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wspierania rozwoju sportu w Białymstoku, przyznawania stypendiów sportowych, olimpijskich oraz nagród i wyróżnień za wysokie wyniki sportowe, zadania zmierzające do rozwoju sportu w Białymstoku realizowane są w formie: dotacji dla białostockich klubów sportowych, stypendiów sportowych przy-

⁷⁹ <https://www.wrotapodlasia.pl/pl/samorzad/samorzad/list-intencyjny-w-sprawie-budowy.html>

znawanych zawodnikom osiągnięciem wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym, nagród i wyróżnień przyznawanych zawodnikom, trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej.

2. W 2015 roku stypendia sportowe za wysokie wyniki sportowe otrzymywało ogółem 254 zawodników (w tym Stypendia Olimpijskie - 25 zawodników). W ramach ogłaszanych konkursów ofert wsparcie finansowe otrzymało 101 organizacji pozarządowych, w tym głównie klubów sportowych. Ogłoszono 6 otwartych konkursów ofert. Przeprowadzono 12 procedur udzielenia dotacji w trybie uproszczonym (z pominięciem konkursu). Zawarte zostały 253 umowy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.3. WYKREOWANIE IMPREZY SPORTOWEJ O PRESTIŻOWYM ZNACZENIU W KRAJU

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Opracowano koncepcję zagospodarowania terenu oraz inwentaryzacji zieleni pod budowę Toru Wschodzący Białystok na Krywlanach.
2. Kontynuacja w 2015 r. organizacji w Białymstoku imprez sportowych pn. „Ogólnopolski bieg uliczny – Białystok Biega” oraz Białystok Półmaraton, cieszących się popularnością wśród mieszkańców Miasta ale i całego Kraju. W 2015 roku po raz pierwszy w Ośrodku Sportów Wodnych Dojlidy odbył się Elemental Triathlon Series Białystok 2015, impreza triathlonowa z udziałem zawodników z całej Polski, rozgrywana na dystansach olimpijskim bez draftingu (1,5 km pływania, 40 km jazdy na rowerze i 10 km biegu) oraz sprinterskim z draftingiem (0,75-20-5), natomiast na dystansie supersprinterskim, będącym Otwartymi Mistrzostwami Białegostoku w Triathlonie (200 metrów pływania, 8 kilometrów jazdy na rowerze oraz 2 kilometrów biegu).

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.4. BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA BAZY SPORTOWEJ W MIEŚCIE, W TYM BAZY SPORTOWEJ SZKÓŁ

Programy i działania zrealizowane:

1. Sukcesywnie realizowana jest budowa obiektów sportowych i boisk, w tym przy obiektach oświatowych. W 2015 roku wybudowano:
 - Boisko sportowe ze sztuczną nawierzchnią przy: Szkole Podstawowej nr 6, ul. Wesola 11A; Szkole Podstawowej nr 43, ul. Stroma 16; Szkole Podstawowej nr 1, ul. J. Słowackiego 1; Publicznym Gimnazjum nr 7, ul. Stołeczna 6; Zespole Szkół nr 16, ul. Zwycięstwa 28.
 - Boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej przy: Szkole Podstawowej nr 7, ul. Wiatrakowa 18; VII LO, ul. Wierzbowa 7; ZSO nr 2, ul. Narewska 11; ZSO nr 3, ul.

Pałacowa 2/1 (inwestycja zrealizowana w ramach budżetu partycypacyjnego w ramach projektu „Z Trójką bezpiecznie i zdrowo”).

- Boisko „Rekreacyjny Antoniuk” przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2, ul. Narewska 11.
- Boisko wielofunkcyjne przy Alei Jana Pawła II.
- Boisko ze sztuczną nawierzchnią wraz z mini siłownią zewnętrzną oraz modernizacja boiska ziemnego przy Zespole Szkół Technicznych, ul. Stołeczna 21.
- Kompleks sportowo-rekreacyjny przy Szkole Podstawowej nr 26 w Białymstoku, ul. Radzywińska 11.
- Centrum integracyjno-rekreacyjne przy Szkole Podstawowej nr 51, ul. J. K. Kluka 11A.
- Centrum Sportowe Tysiąclecia – Osiedle Białostoczek przy Zespole Szkół Elektrycznych, ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 14 (inwestycja zrealizowana w ramach Budżetu Obywatelskiego).
- Bieżnię, siłownię i ścianki przy Publicznym Gimnazjum na 2, ul. Legionowa 7.
- Ośrodek piłkarski oraz boiska osiedlowe: Pieczurki, Starosielce, Białostoczek (inwestycje zrealizowane w ramach Budżetu Obywatelskiego).
- Modernizacji poddano boiska przy Szkole Podstawowej nr 11, ul. Poleska 27 oraz Szkole Podstawowej nr 12, ul. Komisji Edukacji Narodowej 1A.
- Budowa wielofunkcyjnego boiska ze sztuczną trawą oraz nawierzchnią poliuretanową w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego.
- Budowa boiska wielofunkcyjnego, modernizacja boiska ziemnego oraz zagospodarowanie terenu; utworzenie mini siłowni zewnętrznej w Zespole Szkół Technicznych.
- Naprawa i odnowienie sprzętu terenowego na placu przedszkolnym Przedszkola Samorządowego Nr 82.
- Oddanie do użytku ogólnodostępnej siłowni pod chmurką przy Zespole Szkół Technicznych.
- Oddanie do użytku salki do gimnastyki korekcyjnej w Publicznym Gimnazjum Nr 6.
- Modernizacja sali gimnastycznej (oświetlenie, remont ścian) w Zespole Szkolno – Przedszkolnym Nr 1.
- Zakupiono sprzęt na plac zabaw, pomoce dydaktyczne na zajęcia dodatkowe w ramach projektu POKL „Mali ludzie - wielkie możliwości – edukujemy nowocześnie” – w Przedszkolu Samorządowym Nr 22.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Podpisano umowy na budowę boiska przy Szkole Podstawowej nr 4, ul. Częstochowska 6A oraz boiska ze sztuczną nawierzchnią i bieżni lekkoatletycznej wraz z ogrodzeniem przy Szkole Podstawowej nr 15.
2. Zawarto umowę na budowę wielofunkcyjnej hali sportowej z boiskami zewnętrznymi przy Zespole Szkół nr 3 w Białymstoku, ul. Jesienna 8 oraz umowę na dokumentację

projektową hali sportowej przy Publicznym Gimnazjum nr 9, ul. Antoniuk Fabryczny 5/7.

Programy i działania nowo utworzone:

1. Budowa boiska wielofunkcyjnego w Zespole Szkół Gastronomicznych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.5. PODNOSZENIE POZIOMU KWALIFIKACJI KADRY SPORTOWEJ
--

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach realizowanych zadań publicznych kluby sportowe przeznaczają środki pochodzące z budżetu Miasta na wynagrodzenia trenerów, którzy systematycznie podnoszą kwalifikacje.
2. Ukończenie kursów trenerskich UEFA C i A przez 2 osoby oraz Instruktora Strzelectwa Sportowego w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego.
3. Kursy i szkolenia nauczycieli wychowania fizycznego Zespołu Szkół Gastronomicznych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.6. ROZWÓJ KULTURY FIZYCZNEJ WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ BAZY SPORTOWEJ SZKÓŁ

Programy i działania zrealizowane:

1. W ramach rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży „Stadion Miejski” Sp. z o. o. udostępniał boisko ze sztuczną murawą zgodnie z opisem zawartym w pkt. D.5.3.
2. Sukcesywnie realizowana jest budowa obiektów sportowych i boisk, w tym przy obiektach oświatowych. Opis przeprowadzonych programów i działań w pkt. D.6.4.
3. Systematycznie wzrasta liczba organizowanych imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży. Środki finansowe na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej w porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyły się o 30 %.
4. Działania placówek oświatowych:
 - Udział młodzieży w turniejach i zawodach sportowych (np. Turnieje o Puchar Dyrektora Szkoły- piłka siatkowa i koszykowa, Memoriał W. Kazaneckiego - piłka siatkowa udział w ogólnopolskim turnieju koszykówki Energa Basket Cup, ogólnopolskie zawody strzeleckie).
 - Organizacja Szkolnego Turnieju Tenisa Stołowego w X Liceum Ogólnokształcącym.
 - Organizacja obozów sportowych zimowych i letnich (piłka siatkowa, koszykowa, nożna, tyżwiarstwo szybkie).

- Organizacja imprez propagujących aktywność fizyczną: Bieg Niepodległości, Festyn Rodzinny, udział w akcji „Stop zwolnieniom z wychowania fizycznego” w Publicznym Gimnazjum Nr 6.
- Realizacja projektu „Szkoła w ruchu” organizowanego przez MEN, uzyskanie Certyfikatu Szkoły w Ruchu przez kilka szkół białostockich.
- Udział szkół w programie „Lekkoatletyka dla każdego”.
- Udział Szkoły Podstawowej Nr 43 w projekcie *Mały Mistrz*, szkoła uczestniczy w projekcie *Smok* - Szkolnych Młodzieżowych Ośrodków Koszykówki. Na terenie szkoły powstaje miasteczko ruchu drogowego, z rowerownią i miejscem do prowadzenia turniejów z bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- Koszykówka i lekkoatletyka – zajęcia dla uczniów klas IV – VI.
- Spotkania i zajęcia ze sportowcami: z klubu „Jagiellonia”, trenerami szkoły „Socattots”.
- Dodatkowe pozalekcyjne zajęcia sportowe w ramach grantów.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W dniu 01.06.2015 r. na Stadionie Miejskim w Białymstoku został zorganizowany Dzień Dziecka. Dla dzieci przewidziano następujące atrakcje: turniej dla szkół podstawowych w piłkę nożną, udział w turnieju Street Striker „1 na 1”, zabawę z językiem angielskim, prace plastyczne i techniczne, dla najmłodszych mini boisko, zabawy na dmuchanym placu zabaw i Euro Bungee, zwiedzanie stadionu, Frekwencja wyniosła 1 000 osób.
2. Przez cały rok dzieci i młodzież cyklicznie korzystała z boiska ze sztuczną murawą. W ramach udostępnień dzieci i młodzież uczestniczyła w rozgrywkach sportowych, treningach, turniejach, turniejach szkoleniowych i meczach. Na stałe z boiska ze sztuczną murawą korzystało 5 szkół, w tym o profilu sportowym. W ciągu roku odbyło się łącznie 10 turniejów dla dzieci i młodzieży.
3. Podpisano umowy na budowę boiska przy Szkole Podstawowej nr 4, ul. Częstochowska 6A oraz boiska ze sztuczną nawierzchnią i bieżni lekkoatletycznej wraz z ogrodzeniem przy Szkole Podstawowej nr 15.
4. Zawarto umowę na budowę wielofunkcyjnej hali sportowej z boiskami zewnętrznymi przy Zespole Szkół nr 3 w Białymstoku, ul. Jesienna 8 oraz umowę na dokumentację projektową hali sportowej przy Publicznym Gimnazjum nr 9, ul. Antoniuk Fabryczny 5/7.
5. Kontynuacja większości powyższych, realizowanych przez Departament Edukacji.
6. Organizacja olimpijek szkolnych.
7. W Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego prezentacja na forum szkoły osiągnięć i sukcesów sportowców short-tracku.
8. W Szkole Podstawowej Nr 28 modernizacja boiska do siatkówki i koszykówki w ramach Budżetu Obywatelskiego.

6.5. Metropolia

E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.1.1. INSTYTUCJONALIZACJA WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW BIAŁOSTOCKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

Programy i działania zrealizowane:

1. Po wyborach samorządowych w 2014 roku zmieniła się mapa polityczna Białostockiego Obszaru Metropolitalnego; zmienił się w 50% skład Konwentu BOM-u. Nowymi członkami Konwentu zostało dwóch starostów, jedenastu burmistrzów i trzech wójtów. Uwzględniając zaistniałą sytuację, w pierwszych miesiącach roku 2015 odbyto spotkania ze wszystkimi nowymi starostami, burmistrzami i wójtami, na których omawiano historię powstania Konwentu, jak i jego dotychczasowy dorobek merytoryczny i organizacyjny. Ich wolą było kontynuowanie współpracy jaką stwarzał im Konwent. Na swoich posiedzeniach Konwent w 2015 roku skupił się głównie na problemach mających znaczący wpływ na pogłębioną integrację obszaru i jego zrównoważony rozwój. Omawiano m.in. możliwości realizacji wspólnych programów społeczno – gospodarczych, kulturalnych, promocyjnych czy pozyskiwaniu środków z budżetu UE. Wiele czasu poświęcono rozważaniom nad przyszłością funkcjonowania BOM-u w związku z trwającymi w Sejmie RP pracami nad ustawą o związkach metropolitalnych. Przyjęta przez Sejm 9 października 2015 r. stwarzała nowe możliwości dla rozwoju i integracji BOM-u, które byłyby wykorzystane w latach następnych.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Miasto Białystok jest członkiem Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego - samorządowego stowarzyszenia gmin, powołanego w celu wspierania idei samorządności lokalnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji. Stowarzyszenie prowadzi działalność na rzecz zrzeszonych w nim gmin członkowskich. Tworzy ono zinstytucjonalizowaną płaszczyznę współpracy dla 10 gmin – Białegostoku i otaczających go 9 gmin: Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Turośl Kościelna, Wasilków, Zabłudów. Stowarzyszenie pełni funkcję Związku ZIT, którego zadaniem jest wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym. Zarządzanie Związku ZIT odbywa się w sposób partnerski, gwarantujący członkom Stowarzyszenia, reprezentowanym na Walnym Zebraniu, szerokie uprawnienia i zapewniający im stały dostęp do informacji na temat aktualnego stanu wdrażania ZIT. Stowarzyszenie występuje w roli Instytucji Pośredniczącej, której powierzone zostały na mocy podpisanego z Instytucją Zarządzającą porozumienia zadania związane z realizacją instrumentu Zinte-

growane Inwestycje Terytorialne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014 – 2020. W związku z powyższym Stowarzyszenie odpowiada m.in. za: opracowanie i aktualizację Strategii ZIT BOF oraz zadania związane z wyborem projektów⁸⁰.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.1.2. OPRACOWYWANIE DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH DLA OBSZARU METROPOLII

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W 2015 r. trwały prace nad przygotowaniem Strategii ZIT BOF na lata 2014-2020, która byłaby nie tylko podstawą wydatkowania środków w ramach ZIT, ale wskazywałaby długofalową ścieżkę wzrostu obszaru metropolitalnego uwzględniającą różnorodne szanse, jak i różnorodne możliwości finansowania wykraczające poza instrument ZIT⁸¹.

E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.2.1. WSPARCIE KSZTAŁTOWANIA UKŁADÓW KOMUNIKACYJNYCH, SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI SPOŁECZNEMU I GOSPODARCZEMU OBSZARU METROPOLITALNEGO

Programy i działania zrealizowane:

1. W Białymstoku zrealizowano projekt „Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku” – Etap III „Budowa centrum sterownia ruchem”. Inteligentnym systemem zarządzania ruchem objęte jest całe miasto. Centrum Zarządzania Ruchem steruje m.in. sygnalizacją świetlną na 120 białostockich skrzyżowaniach w taki sposób, by ruch na głównych ulicach był płynny. System zbiera również informacje, określa prognozy ruchu i na bieżąco optymalizuje zarządzanie sygnalizacją świetlną. Zastosowane rozwiązania zakładają priorytet dla transportu publicznego - autobusy otrzymują pierwszeństwo przejazdu na skrzyżowaniach objętych działaniem systemu.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W ramach budowy obwodnic Białegostoku w trakcie opracowania jest dokumentacja projektowa dotycząca budowy Al. Niepodległości, Alei I. J. Paderewskiego i Narodowych Sił Zbrojnych (tzw. zachodnia obwodnica miasta) oraz przebudowy ulicy K. Ciołkowskiego od ul. A. Mickiewicza do granic miasta.

⁸⁰ <http://bof.org.pl/>

⁸¹ <http://bof.org.pl/>

2. W ramach poprawy standardu i przepustowości wybranych dróg w Białymstoku przystąpiono do realizacji następujących działań:
 - Opracowano dokumentację projektową na budowę ul. Wiosennej od ul. Wiejskiej do ul. K. Ciołkowskiego.
 - W trakcie opracowania jest dokumentacja projektowa na przebudowę ul.: Towarowej oraz Poleskiej.
3. W ramach rozwoju i integracji transportu zbiorowego:
 - Kontynuowano budowę spójnego układu dróg rowerowych – w roku 2015 w Białymstoku wykonano łącznie 3,3 km ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-jezdných (Baranowicka, H. Sienkiewicza, Wasilkowska, wzdłuż rzeki Białej, B. Chrobrego, Al. J. Piłsudskiego, Pałacowa, J. K. Branickiego).
 - W celu poprawy warunków efektywności funkcjonowania transportu zbiorowego w Białymstoku kontynuowano budowę buspasów - wydzielonych pasów ruchu przeznaczonych tylko i wyłącznie na potrzeby komunikacji zbiorowej. Stan buspasów na koniec 2015 roku wynosił 12,80 km.
 - Rozbudowano system białostockiego roweru miejskiego – 46 stacji rowerowych BiKeR-a rozmieszczonych w granicach miasta, 3 stacje na terenie gmin ościennych (w tym: 2 w gminie Juchnowiec Kościelny oraz 1 w gminie Choroszcz).

Programy i działania nowo utworzone:

1. W ramach poprawy standardu i przepustowości wybranych dróg w Białymstoku przystąpiono do realizacji następujących działań:
 - Wszczęto postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy robót budowlano-montażowych w ramach budowy przedłużenia ul. Sitarskiej.
2. W ramach rozwoju i integracji transportu zbiorowego:
 - Stale odnawiany jest tabor autobusowy poprzez zakup maszyn niskoemisyjnych (lata 2017-2020).
 - Podnoszona jest jakość obiektów infrastrukturalnych komunikacji miejskiej poprzez budowę nowych wiat oraz centrów przesiadkowych (lata 2016-2020).
 - W wyniku stosowania zintegrowanych rozwiązań z obszaru systemów informacji pasażerskiej oraz rozbudowy systemu dynamicznej informacji pasażerskiej mieszkańcom ułatwiane jest podróżowanie.
 - Zwiększanie dostępności biletów na przejazdy komunikacją miejską m.in. poprzez zakup urządzeń do sprzedaży biletów w autobusach oraz zakup biletomatów stacjonarnych (lata 2017-2020).
3. W ramach rozwoju powiązań drogowych w obrębie obszaru metropolitalnego przystąpiono do opracowania dokumentacji projektowej włączenia Białegostoku do trasy ekspresowej S8 w celu poprawy dostępności komunikacyjnej miasta od strony Warszawy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.2.2. WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU SIECI INFORMATYCZNYCH (W TYM INTERNETU SZEROKOPASMOWEGO) ORAZ INTEGRACJA SIECI W GMINACH Z SYSTEMEM SIECI MIEJSKIEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Zrealizowano projekt „Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego część II – Administracja Samorządowa”.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.2.3. TWORZENIE NOWOCZESNEGO, ZITEGROWANEGO SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI

Programy i działania zrealizowane:

1. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Białymstoku.

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Budowa sortowni odpadów komunalnych wraz z niezbędną infrastrukturą.

E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.3.3. WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2015 rok. W ramach programu rozwoju aktywności w sferze kultury oferta kulturalna białostockich instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Białegostoku adresowana była nie tylko do mieszkańców Białegostoku, ale także mieszkańców gmin ościennych, położonych w obszarze metropolitalnym (np. Podlaska Oktawa Kultur, Festiwal Wschód Kultury – Inny Wymiar). Ponadto, organizacje pozarządowe, mające swoje siedziby na terenie obszaru metropolitalnego, otrzymały środki finansowe z budżetu Miasta na realizację projektów kulturalnych wzbogacających ofertę kulturalną Białegostoku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.4.1. WSPRACIE KOOPERACJI FIRM ORAZ INTEGRACJI SYSTEMÓW INNOWACJI W OBSZARZE METROPOLITALNYM

Programy i działania zrealizowane:

1. Decydujący wpływ na rozwój i budowanie powiązań Białegostoku z dalszym i bliższym otoczeniem miała inwestycja związana ze stworzeniem w mieście innowacyjnego ośrodka dysponującego nowoczesną przestrzenią biurową, konferencyjną i laboratoryjną. Obiekty Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego zostały oddane do użytku w kwietniu 2014 r., pierwsi lokatorzy rozpoczęli działalność w lipcu 2014 r. Finałnie realizacja projektu pn. „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny” /w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, Oś Priorytetowa I. Innowacyjna gospodarka, Działanie I.3. Wspieranie innowacji/, w ramach którego powstał kompleks BPN-T, została zakończona w grudniu 2015 r.
- Zgodnie z założeniem głównym celem stworzenia infrastruktury BPN-T było i jest: wspieranie rozwoju innowacyjnych firm, kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród studentów, absolwentów, pracowników nauki oraz mieszkańców miasta i regionu. Dzięki nowoczesnej bazie i zasobom (budynki BPN-T, wyposażenie podstawowe i specjalistyczne obiektów, bogata oferta Parku skierowana do lokatorów), dostępie do wiedzy oraz globalnym kontaktom, BPN-T wspomaga rozwój przedsięwzięć opartych na nowoczesnych technologiach i pomaga w pozyskiwaniu inwestorów. Celem pośrednim Parku jest także wzmocnienie potencjału intelektualnego miasta i regionu poprzez realizację działań ukierunkowanych na zmniejszenie odpływu wykształconej kadry oraz inicjowanie współpracy przedsiębiorstw ze środowiskiem akademickim.
- Aktywna działalność BPN-T, zróżnicowanie branż ulokowanych w Parku i potencjał funkcjonujących firm, a ponadto dysponowanie przez BPN-T wiedzą ekspercką stwarzają doskonałe warunki do wymiany doświadczeń, budowania sieci współpracy i kooperacji w innowacyjnych obszarach, co stanowi o dużej atrakcyjności ośrodka i jego pozytywnym postrzeganiu przez instytucje oceniające tego typu działalność. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny jako pierwszy w Polsce Wschodniej ośrodek innowacji, po audycie przeprowadzonym przez ekspertów Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce (SOOIPP), uzyskał certyfikat spełniania środowiskowych standardów działania. Uroczystość wręczenia certyfikatu miała miejsce w dn. 20.10.2015 r., podczas konferencji podsumowującej projekt „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”. Przyznanie przez Zarząd SOOIPP certyfikatu potwierdzającego spełnianie przez BPN-T standardów środowiskowych działania parków technologicznych w fazie rozwojowej (poniżej 3 lat działania) wynikało z wniosków z oceny przeprowadzonej w dn. 30.06. – 01.07.2015 r. w kontekście oceny funkcjonowania Parku - zarówno przez SOOIPP, jak i lokatorów BPN-T, efektów działalno-

ści, aktywności i zasięgu współpracy ośrodka innowacji w skali miasta i regionu, w tym kooperacji międzynarodowej z ośrodkami i instytucjami otoczenia biznesu. Ważność certyfikatu upływa w lipcu 2017 r. Pozytywny wynik przeprowadzonego audytu zewnętrznego stworzył możliwość ubiegania się przez BPN-T o status animatora platformy startowej dla nowych pomysłów w ogłoszonym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości konkursie w ramach Poddziałania 1.1.1 - Platformy startowe dla nowych pomysłów Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.

- Platforma startowa to program akceleracji pomysłów obejmujący fazę inkubacji przedsiębiorstw typu startup, realizowany przez animatora Platformy startowej przy zaangażowaniu podmiotów działających na rzecz wspierania przedsiębiorczości. Celem instrumentu jest stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi nowych, innowacyjnych pomysłów biznesowych i ich realizacji w makroregionie Polski Wschodniej w formie przedsiębiorstw typu startup. Działanie pozwoli na zapewnienie indywidualnego wsparcia dla innowacyjnych startupów utworzonych na bazie wyselekcjonowanych pomysłów biznesowych. Startupy, które będą gotowe do wejścia na rynek z produktem przygotowanym w ramach programu akceleracji realizowanego przez Platformę startową, będą mogły uzyskać wsparcie na rozwój swojej działalności w ramach poddziałania Rozwój startupów w Polsce Wschodniej.
- W związku z rozważaną przez Miasto Białystok realizacją przedmiotowego projektu Białostocki Park Naukowo-Technologiczny (w imieniu Miasta Białystok) podjął następujące działania:
 - 1) Dnia 08.09.2015 r. zostało podpisane porozumienie dotyczące wspólnego przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu pomiędzy Miastem Białystok – Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym, Gminą Miasto Ełk – Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku, Gminą Miasto Elbląg – Elbląskim Parkiem Technologicznym a Gminą Olsztyn – Olsztyńskim Parkiem Naukowo-Technologicznym.
 - 2) Dnia 21.09.2015 r. ogłoszony został otwarty nabór na partnerów do wspólnej realizacji projektu pn.: „Platforma startowa dla nowych pomysłów – Hub of Talents” - park naukowo-technologiczny, park naukowy, park technologiczny lub park przemysłowy.
 - 3) Dnia 25.11.2015 r. została zawarta umowa partnerstwa na rzecz realizacji projektu pomiędzy:
 - Miastem Białystok – Białostockim Parkiem Naukowo-Technologicznym,
 - Gminą Miasto Elbląg – Elbląskim Parkiem Technologicznym,
 - Gminą Miasto Ełk – Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku,
 - Gminą Olsztyn – Olsztyńskim Parkiem Naukowo-Technologicznym,
 - Parkiem Przemysłowym Łomża Sp. z o.o.,
 - Parkiem Naukowo-Technologicznym Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.
 - 4) W toku przygotowania do realizacji projektu BPN-T przeprowadził 8 naborów na kandydatów ekosystemu startupowego, typu:
 - uczelnie niepubliczne,
 - fundusze typu venture capital oraz fundusze kapitału zaangażowanego,

- samorządy gospodarcze,
- duże przedsiębiorstwa,
- klastry,
- stowarzyszenia, fundacje,
- instytucje otoczenia biznesu,
- sieć aniołów biznesu.

- 5) W wyniku rozstrzygnięć ww. naborów oraz na podstawie podpisanych umów/porozumień z podmiotami sektora finansów publicznych, na potrzeby realizacji projektu stworzony został ekosystem startupowy - BPN-T zawarł porozumienia o współpracy z ponad pięćdziesięcioma podmiotami.
 - 6) Aktualnie projekt „Platforma startowa dla nowych pomysłów - Hub of Talents” tworzony jest we współpracy z 6 podmiotami - technoparkami z miast: Białegostoku, Ełku, Elbląga, Olsztyna, Suwałk i Łomży. Liderem i koordynatorem działań jest Białostocki Park Naukowo-Technologiczny.
- Odgrywana przez Park rola w budowaniu ekosystemu dla innowacji w oparciu o wysokiej jakości bazę lokalową, wyspecjalizowaną infrastrukturę BPN-T, potencjał ludzki i rozległą, efektywną sieć współpracy i powiązań w ramach zawartych porozumień/deklaracji współpracy i realizowanych projektów, warunkuje optymalne wykorzystanie szans rozwojowych Parku w obszarze metropolitalnym i wzmocnienie przewagi konkurencyjnej Miasta Białystok.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.4.3. WYZNACZENIE NAJKORZYSTNIEJSZYCH, OPTYMALNYCH STREF LOKALIZACJI (TERENÓW INWESTYCYJNYCH) W SKALI METROPOLII BIAŁOSTOCKIEJ

Programy i działania zrealizowane:

1. W dniu 20 października 2015 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o zmianie rozporządzenia w sprawie suwalskiej specjalnej strefy ekonomicznej, rozszerzając m.in. Podstrefę Białystok o tereny inwestycyjne o łącznej pow. 64,3650 ha. Obecnie całkowita powierzchnia terenów inwestycyjnych Podstrefy Białystok SSSE wynosi 94,2779 ha.

E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.5.1. PRZEŁAMYWANIE PEREFERYJNOŚCI BIAŁEGOSTOKU POPRZEC ROZWÓJ POWIĄZAŃ TRANSPORTOWYCH

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Przez obszar BOM przebiegać będzie planowana w 2015 r.:
 - Trasa kolejowa Rail Baltica, stanowiąca element transeuropejskiego korytarza transportowego, łączącego Berlin, Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki.

- Szlak drogowy Via Carpatia, pokrywający się na terenie województwa podlaskiego częściowo z trasą S-19 i S-8, łączący kraje Europy Południowej ze Skandynawią.
- 2. W 2015 r. w ramach działań na rzecz realizacji zamierzeń prowadzących do rozbudowy infrastruktury lotniczej podjęto decyzję o przekształceniu lotniska na Krywlanach w lotnisko użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji. W tym celu 02 lutego 2015 r. podpisano list intencyjny w sprawie otwarcia lotniska Krywłany do użytku publicznego. Wyrażono również zgodę na przekazanie przez Aeroklub Polski prawa dysponowania nieruchomością na cele budowlane na rzecz Aeropartner Sp. z o.o. w formie złożenia oświadczenia Miasta Białegostoku. Następnie opracowano program funkcjonalno-użytkowy dla zadania „Budowa pola wzlotów wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na lotnisku Białystok - Krywłany w sposób zgodny z wymaganiami techniczno-eksploatacyjnymi właściwymi dla lotniska użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji”. Przygotowano również wymaganą dokumentację na budowę pola wzlotów niezbędną do wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji na realizację inwestycji lotniczej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.5.2. DZIAŁANIA NA RZECZ POSZUKIWANIA STRATEGICZNYCH INWESTORÓW

Programy i działania zrealizowane:

1. Promocja możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta wśród potencjalnych inwestorów poprzez udział w targach nieruchomości i misjach gospodarczych:
 - Misja inwestycyjna do Indii oraz do Chin w ramach Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, Działanie I.4 Promocja i Współpraca Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013.
 - VII Republikańskie Targi Euroregion Niemen 2015 (Grodno).
 - II Wschodni Kongres Gospodarczy, Białystok.
 - Misja gospodarcza do Kanady i USA.
2. Współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. polegająca m.in. na bieżącym przekazywaniu lokalnym przedsiębiorcom uzyskanych z Agencji przez Biuro Obsługi Inwestorów informacji o możliwościach udziału w targach branżowych i misjach gospodarczych.
3. Spotkania z podmiotami zainteresowanymi inwestowaniem w Białymstoku.
4. Współpraca w zakresie ofert inwestycyjnych z lokalnymi instytucjami i uczelniami.
5. Szczegółowy opis ww. działań znajduje się w rozdziale C.3.4.
6. Wśród 8 klastrów funkcjonujących w woj. podlaskim, zidentyfikowanych w przeprowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości inwentaryzacji klastrów w Polsce 7 działa w Białymstoku i są to: Klaster Instytucji Otoczenia Biznesu, Klaster Marek Turystycznych Polski Wschodniej, Klaster Obróbki Metali, Ogólnopolskie Centrum Badania, Edukacji i Monitorowania Problemów Płodności, Podlaski Klaster Bieliżny, Północno-Wschodni Klaster Ekoenergetyczny, Wschodni Klaster Budowlany.

Wśród 7 klastrów posiadających status Krajowego Klastra Kluczowego w Polsce 2 prowadzą działalność w Białymstoku. Są to: Wschodni Klaster Budowlany oraz Klaster Obróbki Metali. Status ten nadawany jest klastrom o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej, zidentyfikowanym na poziomie krajowym w oparciu o kryteria dotyczące m.in.: masy krytycznej, potencjału rozwojowego i innowacyjnego, dotychczasowej i planowanej współpracy oraz doświadczenia i potencjału koordynatora⁸².

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. W dniu 7 listopada 2014 r. w ramach Klastra Obróbki Metali podpisana została Deklaracja Partnerów Strategicznych. Mając na uwadze jego misję, Tadeusz Truskolaski - Prezydent Miasta Białegostoku zadeklarował wsparcie podejmowanych przez klaster inicjatyw.

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.5.3. ROZWÓJ POWIĄZAŃ INFORMACYJNO - PROMOCYJNYCH Z METROPOLIAMI KRAJU I EUROPY

Programy i działania zrealizowane:

1. W dniach 24-25 września 2015 r. w Białymstoku odbył się II Wschodni Kongres Gospodarczy, współorganizowany przez Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości Sp. z o.o. oraz Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. Zważywszy na rangę oraz charakter Kongresu, jedyne tego typu na terenie Polski Wschodniej, Miasto Białystok w ramach zadań dotyczących działań promocyjnych zakupiło pakiet świadczeń promujących Miasto. Kongres zgromadził ponad tysiąc gości z Polski oraz z Białorusi, Litwy, Ukrainy, Łotwy i innych krajów Europy – polityków i ekspertów, przedstawicieli biznesu i nauki, liderów życia gospodarczego. Podczas największej debaty o gospodarce Polski Wschodniej, odbyło się ponad 30 debat tematycznych z udziałem ponad 100 prelegentów. Uczestnikami Kongresu były instytucje związane z rozwojem gospodarczym i współpracą ze Wschodem, w tym m. in.: Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Finansów, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Tematyka II Wschodniego Kongresu Gospodarczego obejmowała zarówno problematykę geopolitycznych uwarunkowań stanu i perspektyw gospodarki na wschodzie Europy, kwestie bezpieczeństwa, współpracy międzynarodowej i transgranicznej czy znaczenie wielkich inwestycji infrastrukturalnych, jak i szczegółowe analizy ważnych obszarów gospodarki – energetyki, rynku rolno-spożywczego, usług medycznych, handlu, turystyki czy hotelarstwa.

⁸² http://www.pi.gov.pl/klastry/chapter_86335.asp

Programy i działania rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

1. Miasto Białystok należy do Unii Metropolii Polskich – fundacji 12 głównych miast Polski, do celów której należy: wspieranie rozwoju samorządności terytorialnej i gospodarczej, tworzenie podstaw kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, promocja inicjatyw i działań związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem struktur regionalnych i lokalnych, wspólne rozwiązywanie specyficznych problemów wielkich miast, współpraca z organami państwa oraz organizacjami ogólnopolskimi i międzynarodowymi dla zwiększenia roli metropolii. Białystok jest również członkiem Stowarzyszenia Eurocities, zrzeszającego miasta europejskie, którego celem jest reprezentowanie interesów miast przy podejmowaniu decyzji przez instytucje Unii Europejskiej⁸³.

⁸³ <http://www.metropolie.pl/pl/>